

Faculteit Rechtsgeleerdheid
Universiteit Gent

Academiejaar 2014-2015

**DE ROL VAN DE VERTROUWENSPERSOON VOOR
MEERDERJARIGE ONBEKWAMEN NA DE WET VAN
17 MAART 2013**

Masterproef van de opleiding
'Master in de rechten'

Ingediend door

Alison Houthuys

studentennr. 01310399

Promotor: prof. dr. Gerd Verschelden
Commissaris: dr. Tim Wuyts

VOORWOORD

In deze masterproef wordt de figuur van de vertrouwenspersoon in het bewind en in een aantal andere persoonsrechtelijke aangelegenheden geanalyseerd. Af en toe wordt er wat kritiek geformuleerd op de verschillende regelingen, maar dit heeft enkel tot doel ze nog beter op punt te stellen omdat ik achter de mooie initiatieven van de wetgever sta om de aanwijzing van een vertrouwenspersoon te stimuleren.

In de eerste plaats wil ik mijn promotor, professor Verschelden, bedanken die mij ondersteund heeft tijdens het opstellen van dit werk over de vertrouwenspersoon. Ik heb het met plezier geschreven.

Daarnaast wil ik mijn eigen vertrouwenspersonen bedanken bij wie ik steeds terecht kon tijdens het schrijven van deze masterproef, ook op momenten waarop de pen even niet zo vlot over het papier bewoog.

In het bijzonder wil ik mijn ouders bedanken voor de kansen die ik van hen heb gekregen.

INHOUDSTAFEL

VOORWOORD	i
INHOUDSTAFEL	iii
INLEIDING	1
DEEL I. STATUUT VAN DE VERTROUWENSPERSOON BIJ BEWIND OVER MEERDERJARIGEN	5
HOOFDSTUK I. DEFINITIES	5
Afdeling 1. Rechterlijke bescherming	5
Afdeling 2. Bewind	6
Afdeling 3. Bijstand	6
Afdeling 4. Vertegenwoordiging	6
Afdeling 5. Beschermd persoon	7
Afdeling 6. Bewindvoerder	8
Afdeling 7. Vertrouwenspersoon	8
Afdeling 8. Evaluatie	9
HOOFDSTUK II. AANWIJZING	10
Afdeling 1. Stimulans tot het aanstellen van een vertrouwenspersoon	10
Afdeling 2. Aanstelling	12
§ 1. Aanwezigheid van wilsverklaring	13
A. Wilsverklaring van de te beschermen persoon	13
B. Homologatie door de vrederechter	16
1. Tijdens de procedure tot aanstelling van een bewindvoerder	16
2. Tijdens de duur van de rechterlijke beschermingsmaatregel	20
C. Modellen van wilsverklaring	20
§ 2. Afwezigheid van wilsverklaring	22
A. Mogelijkheid tot onderzoek om een aanwijzing alsnog te homologeren	22
B. Ambtshalve aanwijzing van een vertrouwenspersoon	24
C. Alsnog aanwijzing tijdens de duur van het bewind	25
§ 3. Meerdere vertrouwenspersonen	25
Afdeling 3. Wettelijke uitsluitingen	26
§ 1. Facultatieve uitsluitingen	27
§ 2. Verplichte uitsluitingen	28
A. Bewindvoerder	28
B. Rechterlijke of buitengerechtelijke beschermingsmaatregel	28
C. Rechtspersonen	29
D. Ontzetting uit het ouderlijk gezag	29
Afdeling 4. Evaluatie	29
§ 1. Formalisering versus laagdrempeligheid	29
§ 2. Invloed van een vertrouwenspersoon	32
§ 3. Familiale of niet-familiale vertrouwenspersoon	34
§ 4. Niet verplichte aanstelling	35

§ 5. Initiatief	36
§ 6. Wilsverklaring	37
§ 7. Instemming van de beschermde persoon	38
§ 8. Meerdere vertrouwenspersonen	39
§ 9. Uitsluitingen	41
§ 10. Bezoldiging en vergoeding voor onkosten	42
§ 11. Vertrouwenspersoon in de buitengerechtelijke lastgeving	43
HOOFDSTUK III. VERVANGING	47
Afdeling 1. Verzoek tot vervanging	47
Afdeling 2. Wilsverklaring van de vertrouwenspersoon	49
Afdeling 3. Evaluatie	50
HOOFDSTUK IV. BEEINDIGING VAN HET MANDAAT	54
Afdeling 1. Ontheffing van de vertrouwenspersoon	54
§ 1. Verzoek tot ontheffing door de beschermde persoon	54
§ 2. Verzoek tot ontheffing door een bewindvoerder of de procureur des Konings	55
§ 3. Ambtshalve ontheffing	56
Afdeling 2. Beëindiging van het bewind	57
§ 1. Rechterlijke beëindiging	57
§ 2. Overlijden van de beschermde persoon	57
§ 3. Verstrijken van de duur van de rechterlijke beschermingsmaatregel	57
§ 4. Definitieve invrijheidsstelling van de geïnterneerde	58
Afdeling 3. Evaluatie	58
HOOFDSTUK V. AANSPRAKELIJKHEID	59
Afdeling 1. Aansprakelijkheid voor zijn bedrog en zware schuld	59
Afdeling 2. Discretieplicht	60
Afdeling 3. Evaluatie	62
DEEL II. OPDRACHT VAN DE VERTROUWENSPERSOON	64
HOOFDSTUK I. ONDERSTEUNING	66
Afdeling 1. Ondersteunen van een constructieve band	66
Afdeling 2. Evalueren van het beschermingsstatuut	68
Afdeling 3. Evaluatie	68
HOOFDSTUK II. VERBINDINGSPERSOON	69
Afdeling 1. Link tussen de beschermde persoon en de bewindvoerder(s)	70
Afdeling 2. Link tussen de beschermde persoon, de vrederechter en het sociale netwerk	72
Afdeling 3. Evaluatie	73
HOOFDSTUK III. VERTOLKEN VAN DE MENING VAN DE BESCHERMDE PERSOON	74
Afdeling 1. Ondersteuning bij het uiten van de mening	74
Afdeling 2. Vertolken van de mening	80
Afdeling 3. Evaluatie	82
HOOFDSTUK IV. TOEZICHTHOUDER	83

Afdeling 1. Toezicht op de bewindvoerder	83
Afdeling 2. Opdracht van de vertrouwenspersoon in het kader van de buitengerechtelijke lastgeving	85
DEEL III. DE VERTROUWENSPERSOON IN ANDERE PERSOONSRECHTELIJKE AANGELEGENHEDEN	88
HOOFDSTUK I. WET PATIËNTENRECHTEN EN BASISWET BETREFFENDE HET GEVANGENISWEZEN EN DE RECHTSPOSITIE VAN DE GEDETINEERDEN	88
Afdeling 1. Aanstelling	89
§ 1. Wet patiëntenrechten	89
§ 2. Basiswet betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden	99
Afdeling 2. Opdracht	100
§ 1. Wet patiëntenrechten	100
A. Recht op informatie over de gezondheidstoestand	100
B. Recht om niet te weten	101
C. Therapeutische exceptie	102
D. Recht op toestemmingsinformatie	102
E. Recht op inzage en afschrift	103
F. Recht om klacht neer te leggen	105
G. Verzet tegen de wegneming van organen na overlijden	106
§ 2. Basiswet betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden	106
HOOFDSTUK II. WET BETREFFENDE DE EUTHANASIE	107
Afdeling 1. Aanstelling	107
Afdeling 2. Opdracht	111
§ 1. Dialoog met de behandelende arts	112
§ 2. Verzoek tot doorverwijzing van het patiëntendossier na weigering	114
HOOFDSTUK III. WET BETREFFENDE DE BESCHERMING VAN DE PERSOON VAN DE GEESTESZIEKE	114
Afdeling 1. Aanstelling	115
§ 1. Tijdens de procedure tot opneming ter observatie	115
§ 2. Tijdens de procedure tot verder verblijf	118
§ 3. Tijdens de procedure tot verpleging in een gezin	118
Afdeling 2. Opdracht	119
HOOFDSTUK IV. EVALUATIE	122
DEEL IV. VOORSTELLEN DE LEGE FERENDA	126
HOOFDSTUK I. STATUUT VAN DE VERTROUWENSPERSOON	126
Afdeling 1. Definities	126
Afdeling 2. Wilsverklaring	126
Afdeling 3. Procedure	128
Afdeling 4. Uitsluitingen	130
Afdeling 5. Vervanging	132

Afdeling 6. Beëindiging	134
Afdeling 7. Schenking en erfrecht	133
HOOFDSTUK II. OPDRACHT VAN DE VERTROUWENSPERSOON	138
Afdeling 1. Artikel 494, d) versus artikel 501/2 BW	138
Afdeling 2. Geschillenbeslechting	139
§ 1. Conflicten tussen de vertrouwenspersoon, de beschermde persoon en/of bewindvoerder	139
§ 2. Conflicten tussen vertrouwenspersonen onderling	141
§ 3. Verzoeningsregeling	141
Afdeling 3. Ondersteuning bij het uiten van de mening	142
HOOFDSTUK III. NAAR EEN UNIFORME REGELING VAN DE VERTROUWENSPERSOON IN HET RECHT	149
Afdeling 1. Voorstellen tot afstemming en verduidelijking van de diverse wetten	151
A. Bewind	152
B. Wet patiëntenrechten en basiswet betreffende het gevangeniswezen	154
C. Wet betreffende de euthanasie	155
D. Wet betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke	157
Afdeling 2. Voorstellen tot introductie van een geïntegreerd modelformulier ‘aanwijzing van een vertrouwenspersoon’	160
Afdeling 3. Voorstellen naar de toekomst: algemene regeling van de vertrouwenspersoon in het ‘Gezondheidswetboek’	163
BESLUIT	168
BIJLAGEN	170

INLEIDING

1. Elke meerderjarige wilsonbekwame persoon heeft het recht zich te laten bijstaan door een vertrouwenspersoon tijdens de hele duur van het bewind overeenkomstig artikel 501, eerste lid van het Burgerlijk Wetboek. De rol van de vertrouwenspersoon voor de te beschermen of beschermde persoon heeft reeds een wettelijke evolutie van meer dan twee decennia doorgemaakt. Begin jaren '90 koos de Belgische wetgever ervoor om een nieuw wettelijk statuut van goederenbeheer uit te tekenen voor personen die wegens hun lichaams- of geestestoestand geheel of gedeeltelijk onbekwaam zijn om hun goederen te beheren. In 1991 kwam de wet van 18 juli 1991 betreffende de bescherming van de goederen van personen die wegens hun lichaams- of geestestoestand geheel of gedeeltelijk onbekwaam zijn die te beheren tot stand, of kortweg de WGG.¹ Naast een nieuw beschermingsstatuut voor handelingsonbekwame personen, werd voor het eerst de rol van de vertrouwenspersoon wettelijk verankerd in het toenmalige artikel 488*bis* BW. De wet van 3 mei 2003² voerde belangrijke wijzigingen door aan het statuut van het voorlopig bewind en versterkte de rol van de vertrouwenspersoon nadat men vaststelde dat in de praktijk weinig gebruik gemaakt werd van de mogelijkheid om een vertrouwenspersoon aan te stellen.³ Op 15 juni 2005 werd een reparatiewet gepubliceerd.⁴

Met de ratificatie van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en het Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap,⁵ aangenomen te New York op 13 december 2006, ontwikkelde het debat rond handelingsonbekwame personen zich verder. Men had tevens kritiek op de tekortkomingen van de vorige onbekwaamheidsstatuten. Het voorlopig bewind bood slechts bescherming voor de goederen van de beschermde persoon, voor bescherming van diens persoonlijke rechten moest men een beroep doen op de andere statuten die men als onwerkzaam ervoer.⁶

¹ Wet van 18 juli 1991 betreffende de bescherming van de goederen van personen die wegens hun lichaams- of geestestoestand geheel of gedeeltelijk onbekwaam zijn die te beheren, *BS* 26 juli 1991, i.w.tr. 28 juli 1991.

² Wet van 3 mei 2003 tot wijziging van de wetgeving betreffende de bescherming van de goederen van personen die wegens hun lichaams- of geestestoestand geheel of gedeeltelijk onbekwaam zijn die te beheren, *BS* 31 december 2003, i.w.tr. 31 december 2003.

³ K. ROTTHIER, "De nieuwe wet tot hervorming van het statuut van onbekwamen: Een overzicht vanuit vogelperspectief", *Not.Fisc.M.* 2013, 199.

⁴ Reparatiewet van 15 juni 2005, *BS* 30 juni 2005, i.w.tr. 30 juni 2005.

⁵ VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en het Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, aangenomen te New York op 13 december 2006.

⁶ N. LABEEUW en E. VAN LANDEGEM, "Het nieuwe gerechtelijke beschermingsstatuut voor wilsonbekwamen", *TEP* 2014, 4.

Na talrijke wetsvoorstellen die ingediend werden in het parlement,⁷ kwam uiteindelijk de lang verwachte wet van 17 maart 2013 ‘tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid’ tot stand.⁸ Deze nieuwe regeling brengt vooral wijzigingen aan in het Burgerlijk Wetboek en het Gerechtelijk Wetboek. Vooraleer de wet van 17 maart 2013 in werking kon treden werd ze tweemaal gerepareerd, eerst door de wet van 25 april 2014 houdende diverse bepalingen betreffende Justitie⁹ en nadien door de wet van 12 mei 2014 houdende wijziging en coördinatie van diverse wetten inzake Justitie (II).¹⁰ De wet werd ook gecoördineerd door de wet van 8 mei 2014 houdende wijziging en coördinatie van diverse wetten inzake Justitie (I).¹¹ Eindelijk trad de wet in werking op 1 september 2014¹² samen met de wet van 30 juli 2013 betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank.¹³

2. Alle oude beschermingsstatuten, namelijk het voorlopig bewind over de goederen, de verlengde minderjarigheid, de gerechtelijke onbekwaamverklaring en de bijstand door een gerechtelijk raadsman, werden vervangen door één beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen: het bewind. Dit nieuwe beschermingsstatuut heeft niet enkel betrekking op de goederen, maar ook op de persoon van de onbekwame. De rechterlijke bescherming werd aangevuld met een wettelijk geregelde buitengerechtelijke bescherming via lastgeving. Het regime van vertegenwoordiging werd subsidiair gesteld aan het regime van bijstand. Het is de bedoeling dat de vrederechter in elk dossier maatwerk levert.¹⁴ De wet van 17 maart 2013 heeft het takenpakket van de vrederechter, de bewindvoerder en de vertrouwenspersoon hervormd en afgesteld op twee nieuwe principes: subsidiariteit en maatwerk. De bedoeling hiervan is dat wat de beschermde persoon zelf kan, hij ook zelf moet kunnen doen. De wet stelt zodoende de autonomie van de beschermde

⁷ Wetsvoorstel tot wijziging van de wetgeving inzake de onbekwaamheidsstatuten wat de invoering van een globaal statuut betreft (Goutry *c.s.*), *Parl.St.* Kamer 2007-08, nr. 52K1356/001.

Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen (Terwingen *c.s.*), *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001.

Wetsvoorstel tot instelling van een algemene regeling van voorlopig bewind over goederen en personen (Gerkens *c.s.*), *Parl.St.* Kamer BZ 2010, nr.53K0055/001.

⁸ Wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid, *BS* 14 juni 2013, i.w.tr. 1 september 2014.

⁹ Wet van 25 april 2014 houdende diverse bepalingen betreffende Justitie, *BS* 14 mei 2014, (ed. 2), i.w.tr. 24 mei 2014.

¹⁰ Wet van 12 mei 2014 houdende wijziging en coördinatie van diverse wetten inzake Justitie (II), *BS* 19 mei 2014, i.w.tr. 29 mei 2014.

¹¹ Wet van 8 mei 2014 houdende wijziging en coördinatie van diverse wetten inzake Justitie (I), *BS* 14 mei 2014, i.w.tr. van art. 130, 141 en 142 op 14 mei 2014.

¹² V. NICAISE, “L’entrée en vigueur et le droit transitoire de la loi du 17 mars 2013 [réformant les régimes d’incapacité et instaurant un nouveau statut de protection conforme à la dignité humaine]: un dédale inattendu?”, *RTDF* 2014, 303.

¹³ Wet van 30 juli 2013 betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, *BS* 27 september 2013, i.w.tr. 1 september 2014.

¹⁴ F. SWENNEN, “Deel 1. Inleiding en historiek van de wet” in P. SENAEVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 3-7.

persoon voorop, wat meteen verklaart waarom het regime van bijstand de voorkeur geniet boven vertegenwoordiging.

3. Het onderwerp van deze masterproef situeert zich in het luik van de rechterlijke bescherming,¹⁵ namelijk het bewind dat het regime ‘bijstand’ en het regime ‘vertegenwoordiging’ omvat. Eén van de drie hoofdrolspelers in het leven van de beschermde persoon die onder bewind werd gesteld, is de vertrouwenspersoon. De vertrouwenspersoon bleek in de praktijk een belangrijke meerwaarde te vormen als tussenpersoon,¹⁶ maar na de wetwijziging in 2003 stelde de wetgever opnieuw vast dat er in de praktijk weinig gebruik werd gemaakt van de mogelijkheid om een vertrouwenspersoon aan te stellen wegens verschillende redenen.¹⁷ Daarom koos de wetgever ervoor om deze figuur opnieuw in de verf te zetten en zijn rol wederom op te waarderen. De artikelen 494, d) 501, 501/1 en 501/2 van het Burgerlijk Wetboek vormen het wettelijke kader.

4. Het opzet van deze masterproef is om de figuur van de vertrouwenspersoon te onderzoeken. In het eerste deel wordt het statuut van de vertrouwenspersoon voor meerderjarige wilsonbekwame personen na de wet van 17 maart 2013 behandeld en in het tweede deel zijn opdracht. De bedoeling is dus niet om de tekst van de oude wetten en de nieuwe wet uitgebreid te vergelijken en er de veranderingen uit te lichten. De focus ligt op het nieuwe takenpakket van de vertrouwenspersoon na de hervorming. De hervorming brengt mogelijks nieuwe problemen en knelpunten met zich mee en laat sommige oude tekortkomingen onveranderd, deze worden op het einde van elk deel geëvalueerd.

In het derde deel wordt de rol van de vertrouwenspersoon in andere persoonsrechtelijke aangelegenheden onderzocht. Momenteel is het zo dat er in meerdere wetten de figuur van een vertrouwenspersoon is verankerd, namelijk in de wet patiëntenrechten,¹⁸ de basiswet betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden,¹⁹ de euthanasiewet²⁰ en de wet betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke.²¹ Dit kan tot verwarring leiden aangezien de figuur van de vertrouwenspersoon in elk van deze persoonsrechtelijke

¹⁵ Te onderscheiden van het luik ‘buitengerechtelijke bescherming’ dat wordt beheerst door de artikelen 489 t.e.m. 490/2 BW.

¹⁶ B. MEVESEN, “Deel 6. Het bewind: werking en organisatie” in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 153.

¹⁷ Toelichting bij het wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001, 14-15 (hierna ‘Toelichting’).

¹⁸ Wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt, *BS* 26 september 2002, i.w.tr. 6 oktober 2002.

¹⁹ Basiswet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden, *BS* 1 februari 2005.

²⁰ Wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie, *BS* 22 juni 2002, i.w.tr. 20 september 2002.

²¹ Wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke, *BS* 27 juli 1990, i.w.tr. 27 juli 1991 (hierna ‘WPG’).

aangelegenheden verschillend geregeld wordt. Er is ook een figuur van de vertrouwenspersoon in het OCMW-recht, maar deze wordt niet behandeld aangezien dit een vermogensrechtelijke aangelegenheid is. Deze masterproef beperkt zich tot het behandelen van persoonsrechtelijke aangelegenheden. Voor elk van deze wetgevingen wordt er ingezoomd op de aanstelling en de opdracht van de vertrouwenspersoon.

In het vierde en laatste deel worden er voorstellen *de lege ferenda* geformuleerd. Het eerste en tweede hoofdstuk van het vierde deel bevat voorstellen die betrekking hebben op het statuut en de opdracht van de vertrouwenspersoon in het bewind als terugkoppeling naar de evaluaties van het eerste en tweede deel. Het derde hoofdstuk van het vierde deel bevat voorstellen die toewerken naar een uniforme regeling van de vertrouwenspersoon in het recht.

5. Tot slot wil ik nog meegeven dat het onderzoek volgens de rechtsdogmatische methode zal verlopen.²² Vooral de wetgeving, de parlementaire voorbereidingsdocumenten en de rechtsleer ter zake worden onderzocht en besproken. Gezien de vrij recente datum van inwerkingtreding van de wet van 17 maart 2013 is er tot dusver niet veel rechtspraak ter beschikking met betrekking tot het onderwerp.

²² P. SCHOUKENS, K. HENDRICKX, E. TERRYEN en L. KESTEMONT, *Rechtswetenschappelijk schrijven*, Leuven, Acco, 2012, 59-61.

DEEL I. STATUUT VAN DE VERTROUWENSPERSOON BIJ BEWIND OVER MEERDERJARIGEN

6. De regels over het statuut van de vertrouwenspersoon worden duidelijk ingedeeld onder een aparte onderafdeling in het Burgerlijk Wetboek, namelijk ‘Onderafdeling 5. Vertrouwenspersoon’ onder ‘Afdeling 4. De werking van het bewind’ van ‘Hoofdstuk II/1. Het bewind’.²³

HOOFDSTUK I. DEFINITIES

7. Artikel 501, eerste lid BW bepaalt dat de te beschermen of beschermde persoon het recht heeft zich, tijdens de hele duur van het bewind, te laten bijstaan door een door hemzelf aangewezen vertrouwenspersoon. De definities ter ondersteuning van dit recht zijn opgenomen in de artikelen 491 en 494 BW. Artikel 491 definieert de begrippen (a) beschermde persoon, (e) bekwaamheid, (f) bijstand en (e) vertegenwoordiging. Artikel 494 definieert (a) beschermde persoon, (b) bewindvoerder over de persoon, (c) bewindvoerder over de goederen, (d) vertrouwenspersoon, (e) bijstand, (f) vertegenwoordiging en (g) beheer. Dit deel behandelt enkel de begrippen die relevant worden geacht voor deze masterproef.

Afdeling 1. Rechterlijke bescherming

8. De wet bevat geen definitie van het begrip ‘rechterlijke bescherming’. Rechterlijke bescherming valt te onderscheiden van de buitengerechtelijke bescherming in de zin van de artikelen 489-490/2 BW. SWENNEN typeert de rechterlijke bescherming als het bestraffende of negatieve aspect van de onbekwaamheid. Dit omvat enerzijds het verbod om zelf of zelfstandig deel te nemen aan het rechtsverkeer en anderzijds de sancties op de miskenning van dit rechterlijk verbod. Een belangrijk aspect is dat de rechterlijke bescherming niet noodzakelijk gelijk staat aan een bewind. Rechterlijke bescherming kan ook bestaan zonder bewind,²⁴ terwijl buitengerechtelijke bescherming eveneens elementen van bewind kan vertonen.²⁵

²³ B. D’OTREPPE DE BOUVETTE, “Les acteurs de la protection judiciaire des incapables majeurs”, *RTDF* 2014, 289.

²⁴ Zie artikel 214, tweede lid BW.

²⁵ Artikel 490/1 BW.

F. SWENNEN, “De meerderjarige beschermde personen (Deel I)”, *RW* 2013-14, 572.

Afdeling 2. Bewind

9. Zoals reeds hoger aangegeven, bepaalt artikel 501, eerste lid BW dat de te beschermen of beschermde persoon tijdens de hele duur van het bewind het recht heeft zich te laten bijstaan door een door hemzelf aangewezen vertrouwenspersoon. Bijgevolg is het van belang te weten wanneer er sprake is van een bewind.

Het bewind beslaat ‘Hoofdstuk II/1’ onder ‘Titel XII Meerderjarigheid en beschermde persoon’ van het Burgerlijk Wetboek.²⁶ Het omvat het regime ‘bijstand’ en het regime ‘vertegenwoordiging’. De wet bevat geen definitie van de term ‘bewind’. SWENNEN definieert het als *‘de bevoegdheid van een derde om handelingen in persoonlijke of vermogensrechtelijke aangelegenheden over een ander te stellen, of de geldigheid van dergelijke handelingen a priori of a posteriori te vervolmaken’*.²⁷ Bewind staat voor het positieve of ondersteunende aspect van een wils- en handelingsonbekwaamheid. Artikel 497, tweede lid BW bepaalt dat de bewindvoering tot doel heeft de belangen van de beschermde persoon te behartigen. De wetgever benadrukt evenwel dat het bewind de autonomie, in de mate van het mogelijke, of minstens het recht op inspraak en participatie van de beschermde persoon moet bevorderen. De hervorming van de onbekwaamheidsstatuten had zich onder andere ten doel gesteld de beschermde persoon zoveel mogelijk, gelet op diens begripsvermogen, te betrekken.²⁸ De vertrouwenspersoon kan hierin een sleutelrol spelen.

Afdeling 3. Bijstand

10. Voor de beschermde persoon is ‘bijstand’ volgens de definitie van artikel 491, f) BW de manier waarop diens onbekwaamheid wordt opgevangen en waarbij de beschermde persoon zelf, maar niet zelfstandig een bepaalde handeling mag stellen. Voor de bewindvoerder met bijstandsopdracht houdt dit volgens de definitie van artikel 494, e) BW in dat deze optreedt ter vervolmaking van de rechtsgeldigheid van een handeling gesteld door de beschermde persoon zelf. Het regime van bijstand wordt geregeld door artikel 498 t.e.m. 498/4 BW.

Afdeling 4. Vertegenwoordiging

11. ‘Vertegenwoordiging’ wordt in artikel 491, g) BW omschreven als de *‘wijze waarop de in hoofdstuk II/1, afdeling 4, onderafdeling 3, bedoelde onbekwaamheid wordt opgevangen waarbij de beschermde persoon niet zelfstandig, noch zelf een bepaalde handeling mag stellen’*. Artikel 494, f) BW bevat een andersluidende definitie van het begrip: *‘het optreden van de bewindvoerder in naam en voor rekening van de beschermde persoon’*. DEGUEL is van mening dat de betekenis van deze definities op hetzelfde

²⁶ De artikelen 494 t.e.m. 502 BW.

²⁷ F. SWENNEN, “De meerderjarige beschermde personen (Deel II)”, *RW* 2013-14, 602.

²⁸ Artikel 498/2, derde lid en 499/1, § 3, tweede lid BW.

neerkomt.²⁹ Het begrip ‘vertegenwoordiging’ is in artikel 491, g) BW omschreven vanuit het oogpunt van de beschermde persoon en in artikel 494, f) BW vanuit het oogpunt van de bewindvoerder(s).³⁰

Afdeling 5. Beschermd persoon

12. Artikel 491, a) BW verstaat onder ‘beschermd persoon’: ‘*een meerderjarige persoon die door een rechterlijke beslissing overeenkomstig artikel 492/1 onbekwaam werd verklaard om één of meer handelingen te stellen*’. Artikel 494, d) BW bepaalt: ‘*een meerderjarige persoon die door een beslissing genomen overeenkomstig artikel 492/1 onbekwaam werd verklaard om één of meerdere handelingen te stellen*’. De definities stemmen inhoudelijk overeen.

De term ‘beschermd personen’ is bewust gekozen door de wetgever om komaf te maken met het gebruik van termen zoals ‘ernstige geestelijke achterlijkheid’, ‘onnozelheid of krankzinnigheid’, ‘pupil’ en ‘kwetsbare personen’.³¹

Op de vereiste van meerderjarigheid bestaat een uitzondering voor de zeventienjarige minderjarigen in artikel 488/1, tweede lid BW. Voor deze leeftijdsgroep kan een verzoek tot plaatsing worden ingediend vanaf het ogenblik dat de minderjarige de volle leeftijd van zeventien jaar heeft bereikt. De maatregel treedt pas in werking vanaf de dag dat de persoon meerderjarig is geworden. Het doel hiervan is om een vacuüm in de bescherming te voorkomen zodra de bescherming wegens het ouderlijk gezag en voogdij ten einde loopt.³²

13. De meerderjarige persoon is ingevolge een (vrede)rechterlijke beslissing wils- en handelingsonbekwaam verklaard met toepassing van artikel 492/1 BW. De rechterlijke bescherming kan worden opgelegd omwille van de gezondheidstoestand van de beschermde persoon (artikel 488/1 BW) of op grond van verkwisting (artikel 488/2 BW).³³

²⁹ F. DEGUEL, “La loi du 17 mars 2013 réformant les régimes d’incapacité et instaurant un nouveau statut de protection conforme à la dignité humaine: vers une simplification?”, *TBBR* 2013, 298.

³⁰ S. MOSSELMANS en A. VAN THIENEN, “Onbekwaamheid – de goederen” in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 84.

³¹ F. SWENNEN, “Toepassingsgebied van de wet” in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 12.

³² F. DEGUEL, “La loi du 17 mars 2013 réformant les régimes d’incapacité et instaurant un nouveau statut de protection conforme à la dignité humaine: vers une simplification?”, *TBBR* 2013, 292.

³³ S. MOSSELMANS en A. VAN THIENEN, “Onbekwaamheid – de goederen” in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 82.

Afdeling 6. Bewindvoerder

14. De wet maakt een onderscheid tussen de bewindvoerder over de persoon en de bewindvoerder over de goederen van de beschermde persoon. Deze twee mandaten kunnen door één en dezelfde persoon of door meerdere personen worden uitgeoefend.³⁴

15. Artikel 494, b) BW verstaat onder ‘bewindvoerder over de persoon’: de ‘*persoon die de beschermde persoon bijstaat of vertegenwoordigt bij het stellen van handelingen met betrekking tot zijn persoon waarvoor hij onbekwaam werd verklaard overeenkomstig artikel 492/1*’. De bewindvoerder over de persoon staat de beschermde persoon bij of vertegenwoordigt deze voor persoonsrechtelijke handelingen.³⁵ Met uitzondering van de ouders, kan de vrederechter slechts één bewindvoerder over de persoon aanwijzen.³⁶

16. Artikel 494, c) BW omschrijft de ‘bewindvoerder over de goederen’ als ‘*persoon die de beschermde persoon bijstaat of vertegenwoordigt bij het stellen van handelingen met betrekking tot zijn goederen waarvoor hij onbekwaam werd verklaard overeenkomstig artikel 492/1*’. Deze bewindvoerder staat de beschermde persoon bij of vertegenwoordigt deze voor handelingen die zich situeren op het vermogensrechtelijk vlak. In het belang van de beschermde persoon kan deze taak ook door meerdere bewindvoerders worden waargenomen.³⁷

Afdeling 7. Vertrouwenspersoon

17. Artikel 494, d) van het Burgerlijk Wetboek definieert het begrip ‘vertrouwenspersoon’ als volgt: “*persoon die als bemiddelaar optreedt tussen de bewindvoerder over de persoon, de bewindvoerder over de goederen en de beschermde persoon, de mening vertolkt van de beschermde persoon in de bij de wet bepaalde gevallen indien hij daar zelf niet toe in staat is of hem ondersteunt bij het uiten van zijn mening ingeval hij dit niet zelfstandig kan en toezicht uitoefent op de goede werking van het bewind*”.

De Franstalige tekst spreekt van ‘*la personne de confiance*’ en geeft de volgende definitie: “*personne qui intervient en qualité d'intermédiaire entre l'administrateur de la personne, l'administrateur des biens et la personne protégée, qui exprime, dans les cas prévus par la loi, l'opinion de la personne protégée si celle-ci n'est pas en mesure de le faire elle-même ou l'aide à exprimer son opinion si elle n'est pas en mesure de le faire de manière autonome, et qui veille au bon fonctionnement de l'administration*”.

³⁴ C. DE WULF, “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 302.

³⁵ S. MOSSELMANS en A. VAN THIENEN, “Onbekwaamheid – de goederen” in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 84.

³⁶ Artikel 496/4, § 1 BW.

³⁷ Artikel 496/4, § 2 BW.

Oorspronkelijk stond er in artikel 37 van het wetsvoorstel TERWINGEN *c.s.* de term ‘*médiateur*’ in de plaats van ‘*intermédiaire*’ en de term ‘*indépendante*’ in de plaats van ‘*autonome*’.³⁸

Afdeling 8. Evaluatie

18. Voor wat betreft de definitie van het begrip ‘vertrouwenspersoon’, suggereerde men in het Kamerverslag I om het begrip ‘*médiateur*’ te vervangen door ‘*intermédiaire*’ in de Franstalige definitie. Beide termen zijn synoniemen in één van hun betekenissen maar men vreesde dat de term ‘*médiateur*’ de indruk zou wekken dat het erop aan komt om de gemoederen te bedaren en tegenstellingen te verzoenen, op die manier wou men een negatieve connotatie vermijden. Een tweede reden waarom men ‘*intermédiaire*’ geschikter achtte, was om verwarring te voorkomen met het zevende deel van het Gerechtelijk Wetboek over bemiddeling waarin men spreekt over ‘*médiateurs*’. Men wou verzekeren dat de nadruk in de rol van de vertrouwenspersoon ligt op zijn taak als tussenpersoon en niet als bemiddelaar.³⁹ Dit vormt het onderwerp van amendement nr. 29 op het wetsvoorstel TERWINGEN *c.s.* Men gaf aan dat de term ‘*médiateur*’ te veel wijst op het bestaan van een geschil terwijl er niet noodzakelijk een conflict bestaat tussen de actoren betrokken bij het bewind. Men benadrukt dat het de bedoeling is dat de vertrouwenspersoon optreedt als tussenpersoon om de communicatie tussen de actoren te stimuleren en het optreden van de bewindvoerders op elkaar af te stemmen mocht dit nodig zijn.⁴⁰

In het Kamerverslag I stond er verder ook de vraag of de woorden ‘*de manière autonome*’ niet geschikter waren dan de woorden ‘*de manière indépendante*’.⁴¹ De Raad van State gaf in zijn advies op het wetsvoorstel mee dat het woord ‘*autonome*’ gebruikt moest worden.⁴²

19. Amendement nr. 92 van TERWINGEN op het wetsvoorstel bemerkt dat het niet de taak van de vertrouwenspersoon is om de actoren te verzoenen indien er zich een conflict voordoet. Het is de taak van de vrederechter om toezicht te houden op de goede werking van het bewind en indien nodig de actoren te verzoenen. Dit sluit niet uit dat de vertrouwenspersoon de vrederechter op de hoogte kan brengen in geval van conflict overeenkomstig de procedure bepaald in artikel 1250-4 Ger.W., maar meer ook niet.⁴³ In dat geval vraagt de vrederechter de mening van de beschermde persoon, diens

³⁸ Wetsvoorstel TERWINGEN *c.s.*, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001, 93.

³⁹ Verslag namens de commissie voor de Justitie Kamer (I) over het wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/010, 238 (hierna ‘Kamerverslag I’).

⁴⁰ Amendement nr. 29, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/002, 18-19.

⁴¹ Kamerverslag I, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/010, 238.

⁴² Advies Raad van State nrs. 50.186/2 en 50.187/2, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/003 (hierna ‘Adv.RvS’).

⁴³ Amendement nr. 92, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/002, 54.
Zie *infra*, nr. 281.

vertrouwenspersoon en diens bewindvoerder. De vertrouwenspersoon kan bij oproeping, met de instemming van de beschermde persoon, vragen om afzonderlijk te worden gehoord.⁴⁴ SWENNEN treedt dit amendement bij en is van mening dat anders dan artikel 494, d) BW aangeeft, de vertrouwenspersoon geen functie als bemiddelaar heeft indien er een conflict is tussen de verschillende actoren van het bewind. Overeenkomstig artikel 1252 Ger.W. behoort dit tot de taak van de vrederechter.⁴⁵

HOOFDSTUK II. AANWIJZING

Afdeling 1. Stimulans tot het aanstellen van een vertrouwenspersoon

20. Eén van de krachtlijnen van het wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen was de ‘heropwaardering’ van de rechtsfiguur van de vertrouwenspersoon. Men wijzigde de artikelen van het Burgerlijk Wetboek met verschillende doelstellingen in het achterhoofd, waaronder de aanmoediging van de aanwijzing van een vertrouwenspersoon.⁴⁶ In de toelichting bij het wetsvoorstel beargumenteert men dit streven op overtuigende wijze. De indieners van het wetsvoorstel stellen dat de figuur van de vertrouwenspersoon in de praktijk een belangrijke meerwaarde vormt als tussenpersoon en dat diens optreden wordt gewaardeerd door de naasten en de beschermde persoon.⁴⁷

Het is de bedoeling van de wetgever te garanderen dat de beschermde persoon tijdens de hele duur van het bewind een vertrouwenspersoon kan aanwijzen. Indien men geen vertrouwenspersoon heeft aangesteld bij de aanvang van het bewind, dan kan men later in de loop van het bewind alsnog een vertrouwenspersoon toevoegen.⁴⁸

De wetgever heeft er nochtans niet voor gekozen om de aanstelling van een vertrouwenspersoon verplicht te maken, de aanwijzing wordt enkel gestimuleerd. Men wou de vrederechters er op wijzen dat ze de mogelijkheid om een vertrouwenspersoon aan te stellen voortdurend in overweging moeten nemen, zonder ze te verplichten tot een aanstelling over te gaan in alle dossiers.⁴⁹

⁴⁴ Art. 1250, tweede lid Ger.W.

⁴⁵ F. SWENNEN, “De meerderjarige beschermde personen (Deel II)”, *RW* 2013-14, 607.

F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 533.

F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 239.

⁴⁶ Kamerverslag I, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/010, 90.

⁴⁷ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001, 7.

⁴⁸ C. DE WULF, “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 303.

F. SWENNEN, “De meerderjarige beschermde personen (Deel II)”, *RW* 2013-14, 606.

⁴⁹ Kamerverslag I, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/010, 169-170.

K. ROTTHIER, “De nieuwe wet tot hervorming van het statuut van onbekwamen: Een overzicht vanuit vogelperspectief”, *Not.Fisc.M.* 2013, 199.

21. De indieners van het wetsvoorstel stellen vast dat sinds de versterking van de rol van de vertrouwenspersoon door de wet van 3 mei 2003,⁵⁰ de figuur van de vertrouwenspersoon nog steeds te langzaam zijn intrede doet in de praktijk. Men onderkent verschillende redenen.⁵¹

Ten eerste is er het gebrek aan kennis. Het is zo dat vrederechters – althans voor de hervorming van de onbekwaamheidsstatuten in 2013 – niet veel spraken over de figuur van de vertrouwenspersoon en de mogelijkheid tot het aanstellen van een vertrouwenspersoon zelden voorstelden. Het doelpubliek is dus vaak niet op de hoogte en wordt niet voldoende geïnformeerd.⁵² Een hiermee samenhangend feit is dat de keuze voor het aanstellen van een vertrouwenspersoon eenvoudigweg niet gemaakt wordt omwille van het feit dat de familie van de te beschermen persoon niet wordt voorbereid. Het belang van het aanstellen van een vertrouwenspersoon en wat deze kan betekenen voor het welzijn van de gehandicapte persoon worden vaak niet goed uitgelegd.⁵³

Ten tweede worden advocaten ingeschakeld indien er geen kandidaat is voor het bewind omdat er geen gezin of netwerk klaar staat voor de te beschermen persoon. Het is ook zo dat veel bejaarde gehandicapte personen of personen met een verstandelijke handicap die soms dringend in een instelling worden geplaatst, een bewindvoerder-advocaat toegewezen krijgen. Deze personen zijn vaak aan hun lot overgelaten of zijn ouderloos en het zijn de begeleiders en de medische teams die dan de beslissingen voor hen nemen.⁵⁴

Ten derde kan men maar weinig kandidaten vinden die de rol van vertrouwenspersoon op zich kunnen of willen nemen. Hulpverleners hebben vaak de grootste moeite om een netwerk rond de te beschermen persoon in stand te houden. Er zijn talloze families die problemen hebben. Veel mensen in het netwerk rond de te beschermen of beschermde persoon zijn uitgeblust en vermoeid en bijgevolg zijn ze niet in staat om nog een extra verantwoordelijkheid op zich te nemen.⁵⁵

Om deze spijtige vaststellingen te remediëren, heeft de wetgever door de wet van 17 maart 2013 verschillende nieuwigheden ingevoerd in het Burgerlijk Wetboek die de

⁵⁰ Wet van 3 mei 2003 tot wijziging van de wetgeving betreffende de bescherming van de goederen van personen die wegens hun lichaams- of geestestoestand geheel of gedeeltelijk onbekwaam zijn die te beheren, *BS* 31 december 2003, i.w.tr. 31 december 2003.

⁵¹ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001, 14-15.

⁵² S. BRUSSELMANS, “Het voorlopig bewind in de praktijk: knelpunten en aanbevelingen”, *T.Fam.* 2009, 168.

⁵³ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001, 15.

⁵⁴ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001, 15.

⁵⁵ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001, 15.

aanstelling van een vertrouwenspersoon stimuleren. Deze worden verder besproken in dit eerste deel.

22. In de toelichting van het wetsvoorstel legt men de focus op het familiale bewind en besteedde men in het bijzonder aandacht aan het bewind uitgeoefend door de ouders van een meerderjarige wilsonbekwame persoon. Ook in dat geval moet er een vertrouwenspersoon aangesteld kunnen worden. Dit is een nieuwigheid van de wet van 17 maart 2013, want in het statuut van de verlengde minderjarigheid⁵⁶ was er geen mogelijkheid voorzien om een vertrouwenspersoon aan te stellen.⁵⁷ De indieners stellen dat in de praktijk blijkt dat ouders wensen dat de toekomst van hun jong volwassen gehandicapt kind verzekerd is op alle vlakken, voor het geval zij zelf ziek worden of overlijden. Men kenmerkt de vertrouwenspersoon als iemand die in alle omstandigheden de rechten en wensen van de beschermde persoon respecteert en verdedigt tegenover derden. Ze wijzen er op dat bij ouders de vraag rijst tot op welk punt men de ouderlijke taak verder op zich kan nemen na de meerderjarigheid, dus na afloop van de bescherming wegens ouderlijk gezag en voogdij. Men vraagt zich af hoe een ouder het beste ruimte kan geven voor een maximale autonomie van de jongere en tegelijkertijd toch nog ‘een oogje in het zeil’ kan houden en inspraak bewaren. De indieners stellen als oplossing de aanstelling van een vertrouwenspersoon voor, op die wijze kunnen de ouders progressief een afstand nemen. Men geeft aan dat de vertrouwenspersoon overleg dient te plegen met de jong gehandicapte. Op die manier kunnen de ouders hun ouderlijke rol verder blijven vervullen en tegelijkertijd de jong gehandicapte alle kansen tot autonomie bieden.⁵⁸

Er zijn ook andere oplossingen mogelijk voor ouders van een jong gehandicapte. Zij hoeven niet per se zelf het bewind uit te oefenen, ze kunnen eventueel het dagelijkse beheer aan een bewindvoerder overlaten en zelf als vertrouwenspersoon tussenkomen.⁵⁹

Afdeling 2. Aanstelling

23. De aanstelling van de vertrouwenspersoon verloopt niet steeds op dezelfde wijze en verschilt naargelang de te beschermen persoon een wilsverklaring omtrent de aan te wijzen vertrouwenspersoon heeft afgelegd of niet.

⁵⁶ Opgeheven door artikel 25 wet 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid.

⁵⁷ K. ROTTHIER, “De nieuwe wet tot hervorming van het statuut van onbekwamen: Een overzicht vanuit vogelperspectief”, *Not.Fisc.M.* 2013, 199.

⁵⁸ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001, 16.

⁵⁹ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001, 16.

§ 1. Aanwezigheid van wilsverklaring

A. Wilsverklaring van de te beschermen persoon

24. De te beschermen persoon kan voorafgaand aan het instellen van een rechterlijke beschermingsmaatregel er al aan denken om een vertrouwenspersoon aan te duiden via een verklaring van voorkeur op het moment dat hij nog wilsbekwaam is.⁶⁰ Artikel 496 BW regelt deze hypothese. Voor de wetswijziging van 17 maart 2013 kon men enkel een wilsverklaring afleggen omtrent de aan te wijzen bewindvoerder.⁶¹ Nu kan iedere persoon voor wie nog geen rechterlijke beschermingsmaatregel bedoeld in artikel 492/1 BW werd genomen een verklaring afleggen waarin hij zijn voorkeur te kennen geeft omtrent de aan te wijzen vertrouwenspersoon indien de vrederechter zou overgaan tot het bevelen van een rechterlijke beschermingsmaatregel.

25. Deze verklaring kan worden afgelegd ten overstaan van de vrederechter van zijn verblijfplaats of, bij gebreke daaraan, van zijn woonplaats of ten overstaan van een notaris die men vrij mag kiezen.⁶² De aanvraag tot het afleggen ervan is vormvrij. Zelfs een gewone brief of een mondeling verzoek kunnen al volstaan.⁶³

26. Volgens BAEL en DE WULF moet de te beschermen persoon beschikken over voldoende geestelijk inzicht en een vrije wil op het moment van het afleggen van de verklaring,⁶⁴ of in andere woorden: hij of zij moet feitelijk wilsbekwaam zijn. BERTOUILLE, ROTTHIER, VAN DEN EEDEN, NIEUWDORP en TASSET merken op dat de notaris of de vrederechter bij twijfel medisch advies kan inwinnen of de te beschermen persoon vragen een medisch attest voor te leggen.⁶⁵ M.i. legt de wet deze voorwaarde van feitelijke wilsbekwaamheid niet op.⁶⁶

⁶⁰ X, “Deel 5. De vertrouwenspersoon” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 309.

⁶¹ K. ROTTHIER, “De nieuwe wet tot hervorming van het statuut van onbekwamen: Een overzicht vanuit vogelperspectief”, *Not.Fisc.M.* 2013, 200.

⁶² J. BAEL, “De nieuwe wettelijke regeling inzake het bewind en de planning van de nalatenschappen van de ouders van een mentaal gehandicapt kind”, *T.Not.* 2014, 163.

⁶³ X, “Deel 4. De beschermde persoon” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 282.

⁶⁴ J. BAEL, “De nieuwe wettelijke regeling inzake het bewind en de planning van de nalatenschappen van de ouders van een mentaal gehandicapt kind”, *T.Not.* 2014, 163.

C. DE WULF, “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 303.

⁶⁵ X, “Deel 4. De beschermde persoon” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 281.

⁶⁶ Zie *infra*, nr. 87.

27. Indien de te beschermen persoon niet in staat is zich te verplaatsen, kan de vrederechter met bijstand van de griffier zich op verzoek en op kosten van de verzoeker, zelfs buiten zijn kanton, naar diens verblijfplaats of woonplaats begeven om een verklaring op te nemen.⁶⁷

28. DE WULF geeft aan dat de te beschermen persoon die een verklaring van voorkeur aflegt voor de aanwijzing van een vertrouwenspersoon, best vooraf met deze persoon overlegt of hij of zij bereid is om deze niet zo evidente opdracht op zich te nemen. Deze auteur merkt ook op dat indien de verklaring wordt afgelegd voor een notaris, deze rekening zal moeten houden met de uitsluitingen van artikel 501, zesde, zevende en achtste lid BW.⁶⁸ BAEL wijst er ook op dat als de te beschermen persoon in de verklaring van voorkeur een bloedverwant tot en met de tweede graad aanwijst, dan verliest men de zekerheid dat de vrederechter deze keuze zal homologeren indien één van de ouders of beide als bewindvoerder zullen optreden.⁶⁹

29. Van de verklaring wordt een authentieke akte opgesteld. De verklaring die werd afgelegd ten overstaan van een notaris zal logischerwijze worden opgenomen in een akte onder de levenden en niet in een testament omdat dit pas na het overlijden van de testator in werking treedt. De vrederechter, de griffier en de persoon die de verklaring heeft afgelegd, ondertekenen de akte.⁷⁰ Nochtans moet de te beschermen persoon niet noodzakelijk zelf de notariële akte ondertekenen indien hij daartoe niet in staat is. In dat geval wordt de akte verleden voor twee notarissen of voor een notaris bijgestaan door twee getuigen.⁷¹ De verklaring afgelegd voor de vrederechter moet de te beschermen persoon daarentegen wel zelf ondertekenen.⁷²

Wat betreft de kosten, is het zo dat het afleggen van de verklaring voor de vrederechter kosteloos is, terwijl men bij de notaris ongeveer 350 euro kostprijs voor het opstellen van de akte zal moeten betalen.⁷³

⁶⁷ Artikel 496, derde lid BW.

⁶⁸ C. DE WULF, “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 304.

⁶⁹ Artikel 501, zesde lid, 5° BW.

Zie *infra*, nr. 60.

J. BAEL, “De nieuwe wettelijke regeling inzake het bewind en de planning van de nalatenschappen van de ouders van een mentaal gehandicapt kind”, *T.Not.* 2014, 165.

⁷⁰ D. SCHEERS en T. WUYTS, *De vrederechter en het bewind*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 7.

⁷¹ Artikel 10 Organieke Wet Notariaat.

⁷² C. DE WULF, “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 303.

⁷³ X, “Deel 4. De beschermde persoon” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 282.

30. Binnen vijftien dagen na het afleggen van de verklaring laat de griffier of de notaris deze verklaring opnemen in het centraal register te Brussel dat wordt bijgehouden door de Koninklijke Federatie van het Belgisch notariaat. De nadere regels omtrent het centraal register van verklaringen betreffende de aanwijzing van een bewindvoerder of vertrouwenspersoon zijn vastgelegd in een koninklijk besluit van 31 augustus 2014.⁷⁴ De kost voor de registratie van deze verklaring bedraagt 15 euro en dit bedrag wordt jaarlijks van rechtswege geïndexeerd.⁷⁵

31. De te beschermen persoon kan in dezelfde verklaring of een aparte verklaring zijn voorkeur te kennen geven omtrent de aan te wijzen bewindvoerder. In deze verklaring kunnen ook een aantal beginselen worden opgenomen die de bewindvoerder met een opdracht van vertegenwoordiging in acht moet nemen bij de uitoefening van zijn opdracht.⁷⁶ De te beschermen persoon kan daarentegen geen beginselen laten opnemen in de verklaring over de uitoefening van de opdracht van de vertrouwenspersoon.⁷⁷

32. De verklaring kan op ieder moment door de te beschermen persoon op dezelfde wijze als bepaald in het eerste en tweede lid van artikel 496 BW worden herroepen of gewijzigd. Desgevallend kan hij een nieuwe voorkeur uitdrukken, mits hij nog over een voldoende klare geest en vrije wil beschikt.⁷⁸ BAEL merkt op dat een ‘herroeping’ met zich meebrengt dat de oorspronkelijke verklaring ongedaan wordt gemaakt, terwijl een ‘wijziging’ ook de aanwijzing van een nieuwe vertrouwenspersoon behelst.⁷⁹

Er wordt verder gehandeld zoals bepaald in artikel 496 BW. De vrederechter of notaris voor wie de herroeping plaatsheeft, stelt de vrederechter of notaris voor wie de

⁷⁴ Artikel 496, derde, vierde en vijfde lid BW.

Koninklijk besluit van 31 augustus 2014 houdende vaststelling van de regels inzake oprichting, beheer en raadpleging van het centraal register van lastgevingsovereenkomsten met het oog op het regelen van een buitengerechtelijke bescherming en van het centraal register van verklaringen betreffende de aanwijzing van een bewindvoerder of vertrouwenspersoon, *BS* 2 september 2014, i.w.tr. 1 september 2014.

X, “Nieuwe registers bij KFBN”, *Juristenkrant* 2014, afl. 295, 7.

⁷⁵ Artikel 13 koninklijk besluit van 31 augustus 2014 houdende vaststelling van de regels inzake oprichting, beheer en raadpleging van het centraal register van lastgevingsovereenkomsten met het oog op het regelen van een buitengerechtelijke bescherming en van het centraal register van verklaringen betreffende de aanwijzing van een bewindvoerder of vertrouwenspersoon.

⁷⁶ Deze beginselen kunnen overigens ook nog apart worden opgenomen in een verklaring van voorkeur omtrent de aan te wijzen vertrouwenspersoon: X, “Deel 4. De beschermde persoon” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 282.

⁷⁷ Artikel 496, tweede lid BW.

⁷⁸ C. DE WULF, “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 307.

Zie *infra*, nr. 87.

⁷⁹ J. BAEL, “De nieuwe wettelijke regeling inzake het bewind en de planning van de nalatenschappen van de ouders van een mentaal gehandicapt kind”, *T.Not.* 2014, 163.

oorspronkelijke verklaring werd afgelegd, hiervan in kennis. Deze laatste vermeldt de herroeping op de gewijzigde akte.⁸⁰ BAEL geeft aan dat men hiermee bedoelt dat wijziging of de herroeping wordt vermeld op de minuut van de notariële akte die de vorige wilsverklaring bevat en in de praktijk ook op de tekst van de elektronische versie van het afschrift van de akte.⁸¹

B. Homologatie door de vrederechter

33. In dit deel kan men twee hypothesen onderscheiden. Ten eerste is er de hypothese maken waarin de vertrouwenspersoon van bij de aanvang van het bewind wordt aangewezen, namelijk tijdens de procedure van de aanstelling van een bewindvoerder. Ten tweede is er de hypothese waarin de vrederechter de wilsverklaring omtrent de aan te wijzen vertrouwenspersoon homologeert tijdens de duur van de rechterlijke beschermingsmaatregel.

1. Tijdens de procedure tot aanstelling van een bewindvoerder

34. De wilsverklaring van de te beschermen persoon omtrent de aan te wijzen vertrouwenspersoon kan al gehomologeerd worden tijdens de procedure tot aanstelling van een bewindvoerder.⁸² Artikel 1242, laatste lid Ger.W. bepaalt dat na het indienen van het verzoekschrift, de griffier nagaat of in het centraal register een verklaring houdende keuze van een vertrouwenspersoon werd geregistreerd. Desgevallend vraagt hij een afschrift van de akte van aanduiding op. Ook artikel 496, zesde lid BW bepaalt dat vooraleer de vrederechter de rechterlijke beschermingsmaatregel van bewind beveelt, de griffier moet nagaan of in het centraal register een verklaring werd geregistreerd. Indien deze consultatie niet heeft plaatsgevonden, is er geen enkele sanctie voorzien.⁸³ SCHEERS en WUYTS merken op dat men in het verzoekschrift tot het instellen van een rechterlijke beschermingsmaatregel⁸⁴ melding kan maken van een wilsverklaring omtrent de aan te wijzen vertrouwenspersoon.⁸⁵

35. Op dat bepaalde ogenblik in de procedure is het nog niet zeker of er uiteindelijk een rechterlijke beschermingsmaatregel wordt ingesteld of niet,⁸⁶ maar de te beschermen persoon kan zich niettemin doorheen het traject van deze procedure laten

⁸⁰ Artikel 496, laatste lid BW.

⁸¹ J. BAEL, "De nieuwe wettelijke regeling inzake het bewind en de planning van de nalatenschappen van de ouders van een mentaal gehandicapt kind", *T.Not.* 2014, 164.

⁸² SCHEERS en T. WUYTS, *De vrederechter en het bewind*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 35.

⁸³ D. SCHEERS, "Deel 8. De rechtsplegingen" in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 217.

D. SCHEERS en T. WUYTS, *De vrederechter en het bewind*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 7-8.

⁸⁴ Artikel 1240 Ger.W.

⁸⁵ D. SCHEERS en T. WUYTS, *De vrederechter en het bewind*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 17.

⁸⁶ Zie artikel 1238 e.v. Ger.W.

ondersteunen door een vertrouwenspersoon.⁸⁷ Artikel 1243, § 1 Ger.W. bepaalt per slot van rekening dat de te beschermen persoon en een aantal van zijn nabije familieleden worden gehoord door de vrederechter ‘*desgevallend in aanwezigheid van de vertrouwenspersoon*’. Verder bepaalt artikel 1243, § 2 Ger.W. dat de te beschermen persoon zich kan laten vergezellen van een vertrouwenspersoon bij het verhoor over het instellen van de rechterlijke beschermingsmaatregel vóór de andere in het geding betrokken partijen in de raadkamer, waartoe hij heeft verzocht. Bovendien kan de vertrouwenspersoon uiterlijk op de dag van de zitting verzoeken om afzonderlijk in raadkamer te worden gehoord vóór de andere in het geding betrokken partijen indien de te beschermen persoon wilsonbekwaam is. De vrederechter kan dit slechts weigeren in een gemotiveerde beschikking.⁸⁸

36. De te beschermen persoon, een derde in diens belang of de procureur des Konings kan een schriftelijk of mondeling verzoek richten aan de vrederechter met de vraag de verklaring van voorkeur te homologeren.⁸⁹ De mogelijkheid om mondeling te verzoeken tot de aanstelling van de vertrouwenspersoon is ingevoegd met de bedoeling de toegang tot de rechtsbedeling te bevorderen opdat die kan verlopen op een minder formalistische en toegankelijker wijze. De rechtzoekende zal zich bij de griffie van het vredegerecht kunnen aanmelden om er zijn aanvraag te formuleren. De griffier zal deze persoon waarschijnlijk vragen een standaarddocument te ondertekenen dat dan wordt voorgelegd tijdens de terechtzitting voor de vrederechter.⁹⁰

37. De toepasselijke procedureregels voor de afhandeling van dit verzoek zijn opgenomen in artikel 1246 Ger.W.⁹¹ Dit wetsartikel bevat regels die door het Burgerlijk Wetboek van toepassing worden verklaard op enkele verzoeken die betrekking hebben op de te beschermen of beschermde persoon.⁹² De regels betreffende eenzijdige verzoekschriften – namelijk de artikelen 1026 tot 1034 Ger.W. – zijn van toepassing, onder voorbehoud van de bepalingen van artikel 1246, §2, tweede, derde, vierde en vijfde lid Ger.W. die enkele formele vereisten inhouden.

Ten eerste vereist men dat de verzoeker of zijn advocaat het verzoekschrift ondertekent.⁹³ Ten tweede zal de griffier de beschermde persoon, de bewindvoerder en de vertrouwenspersoon (indien er een werd aangesteld) oproepen bij gerechtsbrief

⁸⁷ X, “Deel 5. De vertrouwenspersoon” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 312.

⁸⁸ Zie *infra*, nr. 165.

⁸⁹ Artikel 501, tweede lid BW.

⁹⁰ Kamerverslag I, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/010, 171.

⁹¹ Artikel 501, vijfde lid BW.

⁹² J.-L. RENCHON, “Le nouveau régime de la « protection judiciaire » des incapables majeurs: présentation générale”, *RTDF* 2014, 271.

Zie *infra*, nr. 168.

⁹³ Artikel 1246, § 2, tweede lid Ger.W.

om door de vrederechter te worden gehoord.⁹⁴ De personen die werden opgeroepen bij gerechtsbrief worden partij in het geding, tenzij ze zich hiertegen verzetten op de zitting. De griffier geeft van deze bepaling kennis in de gerechtsbrief.⁹⁵ Ten derde heeft de vrederechter de mogelijkheid om een geneesheer-deskundige aan te stellen die advies moet uitbrengen over de gezondheidstoestand van de beschermde persoon. Ten slotte krijgt de vrederechter in deze procedure een uitgebreide bevoegdheid toegekend om alle nuttige inlichtingen in te winnen en kan hij elke persoon horen die hij geschikt acht om hem in te lichten. Inzonderheid wint de vrederechter alle inlichtingen in bij de kring van personen die instaan voor de dagelijkse zorg van de beschermde persoon of de beschermde persoon en zijn omgeving begeleiden in deze zorg.⁹⁶

38. De kandidaat-vertrouwenspersoon dient uiteraard een persoonlijke vertrouwensband te hebben met de te beschermen of beschermde persoon. De aard van de relaties tussen de kandidaat-vertrouwenspersoon en de beschermde persoon wordt volledig beoordeeld door de vrederechter.⁹⁷ De vrederechter te Veurne oordeelde op 29 januari 2008 dat de keuze van de te beschermen of beschermde persoon vrij is en gerespecteerd moet worden wanneer er een persoonlijke vertrouwensband bestaat, ongeacht morele bezwaren of vermeende financiële malversaties door de vertrouwenspersoon. De vertrouwenspersoon beschikt immers over geen enkele bevoegdheid inzake het beheer. Bovendien kan de aanstelling van de vertrouwenspersoon herroepen worden door de beschermde persoon.⁹⁸

39. De vrederechter vergewist zich van de aanvaarding van de persoon aangewezen in de verklaring overeenkomstig artikel 496 BW.⁹⁹ Enkele auteurs leiden uit deze instemmingsvereiste terecht af dat de opdracht van de vertrouwenspersoon nooit een verplichtend karakter heeft.¹⁰⁰

40. In principe is de vrederechter verplicht de aanwijzing te homologeren. Hij kan dit slechts weigeren omwille van ernstige redenen met betrekking tot het belang van de beschermde persoon die uitsluiten dat deze keuze wordt gevolgd. Deze moet hij nauwkeurig omschrijven in de gronden van de beschikking.¹⁰¹

⁹⁴ Artikel 1246, § 2, derde lid Ger.W.

⁹⁵ Artikel 1246, § 2, vijfde lid Ger.W.

⁹⁶ Artikel 1246, § 2, vierde lid Ger.W.

⁹⁷ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001, 62.

⁹⁸ Vred. Veurne-Nieuwpoort (zetel Veurne) 29 januari 2008, *TGR-TWVR* 2008, 183-184.

⁹⁹ Artikel 501, derde lid BW.

¹⁰⁰ K. ROTTHIER, "De nieuwe wet tot hervorming van het statuut van onbekwamen: Een overzicht vanuit vogelperspectief", *Not.Fisc.M.* 2013, 199.

S. MOSSELMANS en A. VAN THIENEN, "Bescherming en bewind voor meerderjarigen. Commentaar bij de wet van 17 maart 2013", *T.Fam.* 2014, 78.

F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 533.

F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 239.

¹⁰¹ Artikel 501, derde lid BW.

In eerste instantie wordt de voorkeur gegeven aan een bij wilsverklaring aangeduide vertrouwenspersoon, maar een ernstige reden om dit niet te doen, kan bijvoorbeeld het verloop van de tijd sinds het afleggen van de verklaring zijn. Er kunnen zich bepaalde gebeurtenissen hebben voorgedaan na het afleggen van de verklaring van voorkeur die ernstige twijfels doen rijzen omtrent de overeenstemming van de verklaring met de actuele wens van de te beschermen persoon.¹⁰²

Andere voorbeelden van ernstige redenen in de rechtspraak¹⁰³ zijn het verdedigen van de eigen belangen die tegengesteld zijn aan de belangen van de beschermde persoon.¹⁰⁴ Een kandidaat-vertrouwenspersoon die zich te conflictueus opstelt is eveneens een ernstige reden die rechtvaardigt dat de vrederechter de verklaring niet homologeert, aangezien de aanstelling van deze kandidaat een goed voorlopig bewind zou doorkruisen en gecompliceerd maken.¹⁰⁵ Tot slot bieden te veel persoonlijke financiële belangen en belangenvermenging onvoldoende garantie op onafhankelijkheid. Om die reden kan de vrederechter de kandidaat aangewezen door de beschermde persoon niet aanvaarden.¹⁰⁶

Wat betreft de verklaring van voorkeur omtrent een aan te wijzen bewindvoerder, werd een gebrek aan juridische scholing en een familiale ruzie niet weerhouden als ernstige reden om de kandidaat te weigeren.¹⁰⁷

De vrederechter kan dus naast de uitsluitingen bepaald in artikel 501, zesde en achtste lid BW, enkel van de wilsverklaring van de te beschermen persoon of de eerder aangestelde vertrouwenspersoon afwijken omwille van ernstige redenen in het belang van de beschermde persoon, in een gemotiveerd vonnis.¹⁰⁸ Dit houdt in dat de vrederechter een niet zo grote beoordelingsbevoegdheid heeft bij het homologeren van de keuze in de verklaring *in tempore non suspectu*, m.a.w. afgelegd voor ieder verzoek tot het nemen van een beschermingsmaatregel.¹⁰⁹

¹⁰² Amendement nr. 85, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/002, 51.

¹⁰³ T. WUYTS, “Hoofdstuk X. Opent de nieuwe wet over het bewind nieuwe mogelijkheden inzake familiaal vermogensbeheer?” in W. PINTENS en C. DECLERCK (eds.), *Patrimonium 2014*, Brugge, die Keure, 2014, 283.

¹⁰⁴ Vred. Antwerpen 6 december 2011, *RW* 2012-13, 114.

¹⁰⁵ Vred. Roeselare 30 augustus 2011, *RW* 2011-12, 1567.

¹⁰⁶ Rb. Brugge 4 mei 2011, *T.Vred.* 2013, 374.

¹⁰⁷ Vred. Zomergem 29 december 2009, *T.Vred.* 2012, 44.

¹⁰⁸ D. SCHEERS, “Deel 8. De rechtsplegingen” in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 218.

¹⁰⁹ B. MEVESEN, “Deel 6. Het bewind: werking en organisatie” in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 153-154.

2. Tijdens de duur van de rechterlijke beschermingsmaatregel

41. SWENNEN merkt op dat de vrederechter de voorafgaande aanwijzing van een vertrouwenspersoon slechts kan homologeren op verzoek van de beschermde of de te beschermen persoon, door een derde in diens belang, dan wel door de procureur des Konings.¹¹⁰ Indien de te beschermen persoon, een derde in diens belang of de procureur des Konings niet heeft verzocht om de verklaring van voorkeur te homologeren tijdens de procedure tot aanstelling van een bewindvoerder, dan kan de vrederechter overeenkomstig artikel 501, tweede lid BW de aanwijzing door de beschermde persoon van een vertrouwenspersoon ook tijdens de duur van het bewind homologeren. De beschermde persoon heeft per slot van rekening overeenkomstig artikel 501, eerste lid BW het recht zich, tijdens de hele duur van het bewind, te laten bijstaan door een door hemzelf aangewezen vertrouwenspersoon.

De procedure vangt aan door een schriftelijk of mondeling verzoek dat men daartoe aan de vrederechter richt. Ook hier werd er dus gedacht aan een vlotte toegang tot de rechtsbedeling doordat de mogelijkheid werd ingevoerd om dit mondeling te verzoeken. De regels van artikel 1246 Ger.W. zijn eveneens van toepassing.¹¹¹ Dit houdt in dat de beschermde persoon, de bewindvoerder en de vertrouwenspersoon opgeroepen worden bij gerechtsbrief om door de vrederechter te worden gehoord over het verzoek tot aanwijzing van een vertrouwenspersoon.¹¹² Zij worden partij in het geding, tenzij ze zich hiertegen verzetten op de zitting.¹¹³ De vrederechter heeft de mogelijkheid om een geneesheer-deskundige aan te stellen die advies moet uitbrengen over de gezondheidstoestand van de beschermde persoon en hij kan alle nuttige inlichtingen inwinnen en elke persoon horen die hij geschikt acht om hem in te lichten.¹¹⁴ De vrederechter vergewist zich vooraf van de aanvaarding van de kandidaat-vertrouwenspersoon en oordeelt bij een met bijzondere redenen omklede beschikking.¹¹⁵

C. Modellen van wilsverklaring

42. DE WULF heeft enkele modellen van de verklaring van voorkeur overeenkomstig artikel 496 BW of artikel 496/1 BW opgesteld. Bijlage nr. 1 van deze masterproef bevat een eenvoudig model van een verklaring van voorkeur af te leggen door de te beschermen persoon overeenkomstig artikel 496 BW. De te beschermen persoon

¹¹⁰ De vrederechter behoeft daarentegen geen verzoek om de voorafgaande aanwijzing van een bewindvoerder te homologeren. F. SWENNEN, "De meerderjarige beschermde personen (Deel II)", *RW* 2013-14, 607.

F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 238.

¹¹¹ Artikel 501, vijfde lid BW.

¹¹² Artikel 1246, § 2, derde lid Ger.W.

¹¹³ Artikel 1246, § 2, vijfde lid Ger.W.

¹¹⁴ Artikel 1246, § 2, vierde lid Ger.W.

Zie *supra*, nr. 37.

¹¹⁵ Artikel 501, tweede lid BW.

verklaart dat hij een bepaalde persoon als vertrouwenspersoon aanwijst voor het geval de vrederechter een rechterlijke beschermingsmaatregel zou bevelen. DE WULF geeft aan dat in dit model zowel de vervanging in geval van weigering door de bewindvoerder of de vertrouwenspersoon als de opvolging worden geregeld. Hij merkt op dat het in bepaalde gevallen te verkiezen is zich in de akte van voorkeur te beperken tot een regeling van vervanging en voor de latere opvolging de uittredende vertrouwenspersoon zelf een opvolger bij voorkeur te laten bepalen via een verklaring overeenkomstig artikel 496/1 BW.¹¹⁶

Bijlage nr. 5 bevat een model opgesteld door ROTTHIER van een verklaring van voorkeur af te leggen voor de vrederechter.

43. In bijlage nr. 2 is een model met een bijzondere regeling in verband met de opvolging van DE WULF opgenomen. Indien een vertrouwenspersoon aangewezen in de verklaring van voorkeur de opdracht niet aanvaardt, dan wordt in dit model de mogelijkheid geboden om meteen een opvolger te voorzien. Opvallend is dat DE WULF een clause in dit model opneemt dat bepaalt dat de vertrouwenspersoon wordt verzocht een geschikte opvolger aan te wijzen in een verklaring van voorkeur overeenkomstig artikel 496/1 BW indien hij zijn mandaat niet langer wenst uit te oefenen.¹¹⁷

44. Bijlage nr. 3 bevat een verklaring van voorkeur waarin de te beschermen persoon een aantal beginselen kan opnemen die de bewindvoerder bij de uitoefening van zijn mandaat in acht moet nemen, eveneens opgesteld door DE WULF. De te beschermen persoon kan onder andere bepalen dat de bewindvoerder de voorafgaandelijke instemming moet verkrijgen van de vertrouwenspersoon voor een aantal verrichtingen. Daarnaast bevat het model een clause die voorziet in de opvolging en vervanging van de vertrouwenspersoon. Opmerkelijk is dat DE WULF een clause voorstelt die een bezoldiging en vergoeding voor kosten toekent aan de vertrouwenspersoon, terwijl dit wettelijk nochtans niet werd voorzien.¹¹⁸ SWENNEN merkte dit ontbreken ook op en is van mening dat het jammer is dat er wettelijk geen mogelijkheid is tot vergoeding voor onkosten gemaakt in de opdracht van het toezicht. Volgens hem zou een dergelijke vergoeding *praeter legem* moeten kunnen worden toegekend – dus buiten de wet om.¹¹⁹

¹¹⁶ C. DE WULF, “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 304-305.

¹¹⁷ C. DE WULF, “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 305-306.

¹¹⁸ C. DE WULF, “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 306-307.

¹¹⁹ F. SWENNEN, “De meerderjarige beschermde personen (Deel II)”, *RW* 2013-14, 607. Zie *infra*, nrs. 95-96.

45. DE WULF heeft ook een model van herroeping van een verklaring van voorkeur opgesteld. Dit model is opgenomen als bijlage nr. 4 bij de masterproef.

46. De verklaring van voorkeur, de herroeping en de eventuele nieuwe aanwijzing van een vertrouwenspersoon worden opgenomen in het centraal register.¹²⁰

§ 2. Afwezigheid van wilsverklaring

A. Mogelijkheid tot onderzoek om een aanwijzing alsnog te homologeren

47. De doelstelling van de stimulans die de wetgever wou geven aan het aanstellen van een vertrouwenspersoon werd onder andere bekrachtigd in artikel 501, vierde lid BW. Deze wetsbepaling stelt dat de vrederechter de mogelijkheid kan onderzoeken om alsnog de aanwijzing van een vertrouwenspersoon te homologeren overeenkomstig het tweede en het derde lid van artikel 501 BW indien de beschermde persoon zelf geen vertrouwenspersoon heeft aangewezen. De beschermde persoon heeft tenslotte het recht zich tijdens de hele duur van het bewind te laten bijstaan door een door hemzelf aangewezen vertrouwenspersoon.¹²¹ De vrederechter kan dit onderzoeken tijdens de procedure tot aanstelling van een bewindvoerder, maar ook na de instelling van de rechterlijke beschermingsmaatregel. De vrederechter is niet verplicht om deze mogelijkheid te onderzoeken.¹²²

48. Ter onderzoek consulteert de vrederechter het sociale netwerk van de te beschermen of beschermde persoon.¹²³ De procedure van artikel 1246 Ger.W. is van toepassing,¹²⁴ onverminderd de mogelijkheid om op informele wijze een verzoek in te dienen.¹²⁵

In het Kamerverslag I wezen de vertegenwoordigers van de Katholieke Vereniging voor personen met een handicap (KVG) er op dat indien de te beschermen of beschermde persoon zelf geen vertrouwenspersoon aanstelt, de vrederechter bij

¹²⁰ C. DE WULF, “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 308.

¹²¹ Artikel 501, eerste lid BW.

¹²² Kamerverslag I, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/010, 169-170.

¹²³ L. BAETENS, “Nieuw beschermingsstatuut meerderjarige wilsonbekwamen: focus op bescherming van de persoon” in B. GOOSSENS, Y. LOIX en F. SEBREGHTS (eds.), *Tussen algemeen belang en toegewijde zorg*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 5.

¹²⁴ Artikel 501, vijfde lid BW.

Zie *supra*, nr. 37.

¹²⁵ Zie artikel 501, tweede lid BW.

T. WUYTS, *De nieuwe wet op het bewind. De hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en de instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid*, Mechelen, Kluwer, 2014, 119.

voorkeur in de directe omgeving van de betrokken persoon moet zoeken.¹²⁶ De zoektocht in de directe kring van de beschermde persoon naar een vertrouwenspersoon en inlichtingen hieromtrent wordt vergemakkelijkt door de vereiste van artikel 1240 Ger.W. dat bepaalt dat er in het eenzijdig verzoekschrift tot het treffen van een rechterlijke beschermingsmaatregel melding moet gemaakt worden van de naaste (meerderjarige) familieleden van de te beschermen persoon.¹²⁷ Bovendien kan men volgens artikel 1240, vijfde lid, 4° Ger.W. in het verzoekschrift personen suggereren die zouden kunnen fungeren als vertrouwenspersoon.¹²⁸ In het Kamerverslag staat er te lezen dat deze suggestie de vrederechter ondersteunt *‘in zijn zoektocht naar een gepaste vertrouwenspersoon ingeval de te beschermen persoon er zelf geen heeft aangesteld’*.¹²⁹

49. In de toelichting bij het wetsvoorstel en in een vonnis van de vrederechter van Veurne van 29 januari 2008 wijst men er op dat de persoon die wordt aangewezen tot vertrouwenspersoon een persoonlijke vertrouwensband dient te hebben met de beschermde persoon, gelet op de opdracht van de vertrouwenspersoon.¹³⁰ Het is de taak van de vrederechter om de aard van de relaties tussen de kandidaat-vertrouwenspersoon en de beschermde persoon te beoordelen, dit doet hij aan de hand van de inlichtingen. De persoon die de vrederechter als vertrouwenspersoon aanstelt, mag niet om het even wie zijn uit het gezin of de nabije sociale omgeving van de te beschermen of beschermde persoon. Degene die wordt aangewezen dient uit de directe omgeving van de beschermde persoon te komen en idealiter een reeds bestaande en hechte persoonlijke vertrouwensband te hebben met de beschermde persoon.

50. De vrederechter vergewist zich vooraf van de aanvaarding van de vertrouwenspersoon en motiveert in het bijzonder zijn keuze om een bepaalde persoon aan te wijzen tot vertrouwenspersoon.¹³¹ In tegenstelling tot de hypothese waarbij er reeds een wilsverklaring van de te beschermen persoon was, heeft de vrederechter hier een bredere beoordelingsbevoegdheid. Men maakt dit onderscheid vanwege de bezorgdheid dat een persoon waarvoor een rechterlijke beschermingsmaatregel zal worden of werd genomen mogelijk minder onafhankelijk

¹²⁶ Kamerverslag I, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/010, 263.

¹²⁷ F.-J. WARLET, “La personne de confiance” in *La protection des personnes vulnérables – À la lumière de la loi du 17 mars 2013. Acte de la journée d’études organisée le 12 mai 2014 par le Conseil francophone de la F.R.N.B.*, Brussel, Bruylant, 2014, 235.

T. WUYTS, *De nieuwe wet op het bewind. De hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en de instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid*, Mechelen, Kluwer, 2014, 804.

¹²⁸ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001, 62.

Bijlage nr. 8 bevat een model van dit een verzoekschrift.

¹²⁹ Kamerverslag I, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/010, 52.

¹³⁰ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001, 62.

Vred. Veurne-Nieuwpoort (zetel Veurne) 29 januari 2008, *T.Vred.* 2009, 131 en 133-134, noot F. REUSENS.

¹³¹ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001, 62.

kan handelen en meer beïnvloedbaar is.¹³²

De vrederechter doet uitspraak over de kwestie in de raadkamer overeenkomstig artikel 1029 Ger.W. en de partijen nemen kennis van de beschikking via een gerechtsbrief binnen drie dagen na de uitspraak.¹³³ Voor rechtsmiddelen tegen de beslissing van de vrederechter kan er verwezen worden naar de artikelen 1031 t.e.m. 1034 Ger.W.

B. Ambtshalve aanwijzing van een vertrouwenspersoon

51. Een nieuwigheid van de wet van 17 maart 2013 is dat de vrederechter de mogelijkheid heeft om zelfs ambtshalve een vertrouwenspersoon aan te wijzen,¹³⁴ volledig in lijn met de doelstelling van de wetgever om de aanstelling van een vertrouwenspersoon te stimuleren. BERTOUILLE, ROTTHIER, VAN DEN EEDEN, NIEUWDORP en TASSET juichen deze innovatie toe, aangezien de personen die niet in staat zijn om een vertrouwenspersoon aan te wijzen via deze weg toch toegerust kunnen worden met de ondersteuning van een vertrouwenspersoon.¹³⁵ Men kan bijvoorbeeld denken aan een beschermd persoon die zwaar mentaal gehandicapt is of zich in een comateuze toestand bevindt. Dit zijn vaak personen die juist heel erg gebaat kunnen zijn met de diensten van een vertrouwenspersoon.

52. De vrederechter kan dan bijvoorbeeld een nabije kennis of een familielid die de beschermd persoon regelmatig bezoekt, maar die niet tot bewindvoerder wil of kan aangesteld worden, aanwijzen als vertrouwenspersoon.¹³⁶ Dit kan al tijdens de procedure tot aanstelling van een bewindvoerder, maar ook na de instelling van de rechterlijke beschermingsmaatregel mag de aanwijzing nog plaatsvinden. De vrederechter handelt volgens artikel 1247 Ger.W.¹³⁷ Dit houdt in dat er een proces-verbaal wordt opgesteld en voor het overige zijn de procedureregels van artikel 1246 Ger.W. van toepassing.¹³⁸ Na de verhoren en het nemen van de inlichtingen vergewist

¹³² B. MEVESEN, “Deel 6. Het bewind: werking en organisatie” in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 154.

¹³³ Artikel 1030 Ger.W.

¹³⁴ Artikel 501, vierde lid BW.

Amendement nr. 20 bij het wetsontwerp tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid, *Parl. St. Senaat* 2012-13, nr. 5-1774/2. 13.

¹³⁵ X, “Deel 6. De rol van de vrederechter” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 359.

¹³⁶ X, “Deel 6. De rol van de vrederechter” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 359.

¹³⁷ Adv.RvS nrs. 50.186/2 en 50.187/2, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/003, 37.

¹³⁸ Zie *supra*, nr. 37.

de vrederechter zich van de aanvaarding van de vertrouweling¹³⁹ die als resultaat van het onderzoek naar voor is gekomen en duidt deze dan ambtshalve aan.

53. SWENNEN merkt op dat de vrederechter dit waarschijnlijk ook op verzoek kan doen. Hij verwijst hierbij naar artikel 1240, vijfde lid, 4° Ger.W. dat bepaalt dat het verzoekschrift de namen van personen die zouden kunnen fungeren als vertrouwenspersoon vermeldt, voor zover mogelijk. Hij is van mening dat artikel 501, tweede lid BW dit onterecht als de homologatie van een aanwijzing aanduidt.¹⁴⁰

C. Alsnog aanwijzing tijdens de duur van het bewind

54. De laatste hypothese is de situatie waarin de beschermde persoon geen wilsverklaring had afgelegd overeenkomstig artikel 496 BW, de vrederechter heeft de mogelijkheid niet onderzocht om alsnog een vertrouwenspersoon aan te wijzen en heeft ook niet ambtshalve een vertrouwenspersoon aangewezen overeenkomstig artikel 501, vierde lid BW.

Ook in dat geval mag de beschermde persoon alsnog een vertrouwenspersoon aanwijzen. Hij of zij heeft per slot van rekening het recht zich te laten bijstaan door een door hemzelf aangewezen vertrouwenspersoon tijdens de hele duur van het bewind.¹⁴¹ Voor het overige is de procedure beschreven in artikel 501, tweede lid en artikel 1246 Ger.W.¹⁴² van toepassing op deze situatie. De vrederechter homologeert de aanwijzing van de vertrouwenspersoon op schriftelijk of mondeling verzoek dat daartoe aan de vrederechter wordt gericht door de beschermde of de te beschermen persoon, door een derde in diens belang, dan wel door de procureur des Konings. De vrederechter vergewist zich vooraf van de aanvaarding van de vertrouwenspersoon en oordeelt bij een met bijzondere redenen omklede beschikking.

§ 3. Meerdere vertrouwenspersonen

55. Volgens artikel 501, negende en tiende lid BW kan de vrederechter meerdere vertrouwenspersonen aanwijzen als dit in het belang is van de te beschermen of beschermde persoon. In dat geval preciseert hij de bevoegdheden van de verscheidene vertrouwenspersonen en de wijze waarop zij hun bevoegdheid uitoefenen. De mogelijkheid om meerdere vertrouwenspersonen aan te wijzen is een vernieuwing van de wet van 17 maart 2013. De toelichting bij het wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen verduidelijkt de achterliggende ratio: enerzijds wil men een grotere rol toebedelen aan

¹³⁹ Artikel 501, tweede lid BW.

¹⁴⁰ F. SWENNEN, "De meerderjarige beschermde personen (Deel II)", *RW* 2013-14, 607.

F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 532.

¹⁴¹ Artikel 501, eerste lid BW.

¹⁴² Artikel 501, vijfde lid BW.

Zie *supra*, nr. 37.

het sociale netwerk en deze rol juridisch verankeren en anderzijds is het de bedoeling om de familie nauwer bij de begeleiding van de beschermde persoon te betrekken. Bijvoorbeeld een broer en/of een zus van de beschermde persoon kunnen aangewezen worden tot vertrouwenspersoon indien de ouders van de beschermde persoon geen bewindvoerder zijn.¹⁴³

56. WUYTS, BERTOUILLE, ROTTHIER, VAN DEN EEDEN, NIEUWDORP en TASSET merken op dat de te beschermen persoon meerdere vertrouwenspersonen kan aanwijzen in een verklaring van voorkeur overeenkomstig artikel 496 BW en dat de aanduiding eventueel in ondergeschikte orde kan indien één van hen de opdracht niet aanvaardt.¹⁴⁴ Ook SWENNEN meent dat de homologatie van de aanwijzing van verschillende vertrouwenspersonen waarschijnlijk mogelijk is.¹⁴⁵

57. De vrederechter kan ook hier maatwerk leveren. Er wordt voldoende ruimte gelaten om de aanstelling van één of meer vertrouwenspersonen en hun bevoegdheden te organiseren in functie van de concrete omstandigheden. Hij kan de vertrouwenspersonen onderscheiden bevoegdheden geven, of hij kan oordelen dat ze optreden als college.¹⁴⁶

Afdeling 3. Wettelijke uitsluitingen

58. Bepaalde personen worden uitgesloten van de functie van vertrouwenspersoon. De toelichting bij het wetsvoorstel verduidelijkt het bestaan van de onverenigbaarheden die verband houden met de bekwaamheid om de functie van vertrouwenspersoon uit te oefenen, de onverenigbaarheid met andere functies en de persoonlijke band die er tussen de vertrouwenspersoon en de beschermde persoon moet bestaan.¹⁴⁷ Er zijn twee gevallen waarin de vrederechter facultatief de aanstelling van een persoon tot vertrouwenspersoon kan weigeren en vier gevallen waarin de vrederechter verplicht is de aanstelling uit te sluiten.

¹⁴³ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001, 63; Kamerverslag I, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/010, 91.

¹⁴⁴ T. WUYTS, “Hoofdstuk X. Opent de nieuwe wet over het bewind nieuwe mogelijkheden inzake familiaal vermogensbeheer?” in W. PINTENS en C. DECLERCK (eds.), *Patrimonium 2014*, Brugge, die Keure, 2014, 281.

X, “Deel 4. De beschermde persoon” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 281.

¹⁴⁵ F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 532.

F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 238.

¹⁴⁶ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001, 63; Kamerverslag I, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/010, 91.

¹⁴⁷ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001, 62.

§ 1. Facultatieve uitsluitingen

59. De wet voorziet twee gevallen waarin de vrederechter kan weigeren om de aangewezen persoon aan te stellen als vertrouwenspersoon.

60. Ten eerste bepaalt artikel 501, zesde lid, 5° BW dat indien het bewind wordt uitgeoefend door beide ouders of één van beide, als vertrouwenspersoon wordt uitgesloten een bloedverwant van de beschermde persoon tot en met de tweede graad. Deze bepaling sluit een grootouder of broer of zus uit als vertrouwenspersoon indien er sprake is van ouderlijk bewind. Dit zou de onafhankelijkheid van de vertrouwenspersoon garanderen ten aanzien van de ouders en het zou collusie of misbruik van invloed vermijden.¹⁴⁸ Er wordt algemeen aangenomen dat broers en zussen van de beschermde persoon te weinig onafhankelijk staan van de ouders, men vreest dat ze onvoldoende de verdediging van de belangen van de beschermde persoon kunnen garanderen. In de toelichting verwijst men ter staving van dit argument naar artikel 371 BW dat bepaalt dat een kind en zijn ouders op elke leeftijd aan elkaar respect zijn verschuldigd.¹⁴⁹ SWENNEN merkt op dat de aanstelling van een aanverwant wel mogelijk blijkt te zijn.¹⁵⁰

Artikel 501, zevende lid voorziet meteen een uitzondering op deze uitsluiting: de vrederechter kan in uitzonderlijke omstandigheden bij een met bijzondere redenen omklede beschikking hiervan afwijken indien hij vaststelt dat dit in het belang van de beschermde persoon is.

De uitsluiting van artikel 501, zesde lid, 5° is dus geen zuivere facultatieve uitsluitingsmogelijkheid. In principe is de vrederechter verplicht om een broer, een zus of een grootouder te weigeren als vertrouwenspersoon ingeval van ouderlijk bewind. Hij kan hier echter van afwijken in het belang van de beschermde persoon, gelet op de band die bestaat tussen de beschermde persoon en diens broer of zus. De vrederechter moet dit *in concreto* beoordelen. Hierbij houdt hij rekening met de concrete omstandigheden, de bijzondere band tussen de beschermde persoon en zijn broer of zus en het vereiste dat de verwant op voldoende onafhankelijke wijze de rol van vertrouwenspersoon kan vervullen.¹⁵¹ Men kan bijvoorbeeld denken aan de situatie waarin een mentaal of fysiek gehandicapte persoon niet of amper kan terugvallen op een vast sociaal netwerk en er buiten een broer of zus geen andere kandidaat-vertrouwenspersonen zijn die zijn of haar belangen kan verdedigen.¹⁵²

¹⁴⁸ F. SWENNEN, “De meerderjarige beschermde personen (Deel II)”, *RW* 2013-14, 607.

¹⁴⁹ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001, 62-63.

¹⁵⁰ F. SWENNEN, “De meerderjarige beschermde personen (Deel II)”, *RW* 2013-14, 607.

F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 532.

¹⁵¹ Amendement nr. 86, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53 K1009/002, 51-52.

¹⁵² C. MEULEMAN, “Menselijk en duidelijk beheer: het belang van sociale tussenpersonen en vertrouwenspersonen”, in Nationale Vereniging voor Hulp aan Verstandelijk Gehandicapten vzw, Colloquium: Hervorming van beschermingsstatuut, Brussel, vrijdag 10 januari 2014.

De Raad van State beveelt aan dat de vrederechter een andere (professionele) bewindvoerder zou kunnen aanstellen om de vertrouwenspersoon te behouden indien de vrederechter oordeelt dat een uitzondering op deze uitsluiting niet mogelijk is. Er kan omgekeerd ook afstand worden gedaan van de vertrouwenspersoon om de vader of de moeder te kunnen behouden als bewindvoerder.¹⁵³

61. Een vergelijkbaar verbod ingeval van bewind door een echtgenoot heeft men niet ingevoerd.¹⁵⁴

62. Ten tweede heeft de vrederechter de mogelijkheid om op basis van artikel 501, achtste lid BW de aanwijzing van de vertrouwenspersoon te weigeren op grond van diens uittreksel uit het strafregister. Indien de kandidaat-vertrouwenspersoon geen bewijs van goed zedelijk gedrag kan voorleggen, heeft de vrederechter meer beoordelingsruimte. Men hoeft dit bewijs niet systematisch op te vragen, maar de vrederechter kan de voorlegging ervan vragen indien hij twijfels heeft over de geschiktheid van de aangewezen persoon. De vrederechter kan de aanstelling van deze persoon weigeren zonder dat hij dit hoeft te motiveren in het vonnis als deze persoon geen bewijs kan voorleggen.¹⁵⁵

§ 2. Verplichte uitsluitingen

63. Artikel 501, zesde lid, 1° t.e.m. 4° BW voorziet enkele verplichte uitsluitingen van de functie van vertrouwenspersoon.

A. Bewindvoerder

64. De eerste betreft een onverenigbaarheid: de bewindvoerder van de beschermde persoon kan nooit tegelijkertijd zijn vertrouwenspersoon zijn. Dit is een vrij logische uitsluiting die tot doel heeft te vermijden dat enkele kerntaken van de rol van vertrouwenspersoon ondermijnd worden, waaronder de toezichthoudende functie ten aanzien van de bewindvoerder.¹⁵⁶

B. Rechterlijke of buitengerechtelijke beschermingsmaatregel

65. Ten tweede kunnen personen ten aanzien van wie een rechterlijke of een buitengerechtelijke beschermingsmaatregel werd genomen nooit de functie van

¹⁵³ Adv.RvS nrs. 50.186/2 en 50.187/2, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/003, 37-38.

¹⁵⁴ Amendement nr. 83, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/002, 50.

¹⁵⁵ Amendement nr. 84, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/002, 50-51.

¹⁵⁶ Artikel 501, zesde lid, 1° BW.

J. BAEL, “De nieuwe wettelijke regeling inzake het bewind en de planning van de nalatenschappen van de ouders van een mentaal gehandicapt kind”, *T.Not.* 2014, 160.

vertrouwenspersoon uitoefenen,¹⁵⁷ want deze personen worden zelf als wilsonbekwaam beschouwd. Voor wat betreft de buitengerechtelijke bescherming, geeft BAEL aan dat dit impliceert dat de vrederechter al heeft vastgesteld dat de lastgever zich in een toestand van artikel 488/1 of 488/2 BW bevindt.

C. Rechtspersonen

66. Ten derde worden rechtspersonen van de functie uitgesloten. Ook stichtingen en vzw's die uitsluitend een dergelijke bijstand als oogmerk hebben kunnen niet als vertrouwenspersoon optreden,¹⁵⁸ SWENNEN geeft als voorbeeld vzw Plan.¹⁵⁹ Dit houdt in dat de instelling waar een beschermd persoon verblijft nooit kan optreden als vertrouwenspersoon.¹⁶⁰ Een persoon die een binding heeft met de voorziening waar de beschermd persoon verblijft, kan wel als vertrouwenspersoon aangewezen worden, maar hier kan er volgens het KVG sprake zijn van een mogelijke belangenvermenging.¹⁶¹

WUYTS merkt op dat bestuurders van een private stichting opgericht ten behoeve van de beschermd persoon in tegendeel niet uitgesloten zijn en dus de rol van vertrouwenspersoon op zich kunnen nemen, voor zover de private stichting niet zelf is aangeduid als bewindvoerder.¹⁶²

D. Ontzetting uit het ouderlijk gezag

67. Ten slotte moet de vrederechter ook verplicht de aanwijzing van personen weigeren die, overeenkomstig artikel 32 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, volledig ontzet zijn uit het ouderlijk gezag.¹⁶³

Afdeling 4. Evaluatie

§ 1. Formalisering versus laagdrempeligheid

68. Reeds in 2003 stelde de wetgever vast dat men in de praktijk weinig gebruik maakte van de mogelijkheid om een vertrouwenspersoon aan te wijzen. Tien jaar na de opwaardering van de figuur van de vertrouwenspersoon en diens rol in de wet was dit

¹⁵⁷ Artikel 501, zesde lid, 2° BW.

¹⁵⁸ Kamerverslag I, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/010, 170.

¹⁵⁹ F. SWENNEN, "De meerderjarige beschermde personen (Deel II)", *RW* 2013-14, 607.

F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 239.

¹⁶⁰ Artikel 501, zesde lid 3° BW.

¹⁶¹ Kamerverslag I, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/010, 263.

¹⁶² T. WUYTS, *De nieuwe wet op het bewind. De hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en de instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid*, Mechelen, Kluwer, 2014, 120.

¹⁶³ Artikel 501, zesde lid 4° BW.

weinig tot niet geëvolueerd. Uit verschillende hoeken kwam het voorstel om de figuur van de vertrouwenspersoon opnieuw op te waarderen. BRUSSELMANS formuleerde dit expliciet als een aanbeveling in 2009 in een tijdschriftartikel dat de knelpunten van het toenmalige voorlopig bewind onder de loep nam.¹⁶⁴ Hij baseerde zich hiervoor onder andere op diens onderzoek in samenwerking met SWENNEN naar de werking van het voorlopig bewind voor beschermde personen met dementie in opdracht van de Koning Boudewijnstichting.¹⁶⁵ De wetgever heeft de stimulans van de aanwijzing van een vertrouwenspersoon uitdrukkelijk als doel gesteld in diens wetsvoorstel van 2012 vanuit de overtuiging dat de vertrouwenspersoon een belangrijke meerwaarde vormt in het bewind en bijdraagt aan het behartigen van de belangen van de beschermde persoon.¹⁶⁶ Zo geschiedde de verdere institutionalisering van de figuur van de vertrouwenspersoon in de wet.

Men kan zich de vraag stellen of een verdere formalisering van de figuur van de vertrouwenspersoon zal bijdragen aan het behalen van de uiteindelijke doelstellingen van de wetgever, namelijk de figuur van de vertrouwenspersoon meer bekendheid geven en de aanwijzing ervan stimuleren. Of zou dit integendeel leiden tot geen of zelfs perverse effecten, namelijk een vermindering van het aantal officiële aanstellingen van een vertrouwenspersoon doordat kandidaten afgeschrikt worden door de verantwoordelijkheden die ze toebedeeld zullen krijgen als vertrouwenspersoon.¹⁶⁷ De maatregelen tot ‘opwaardering’ van de figuur van de vertrouwenspersoon in 2003 leidden immers ook tot geen evolutie in de situatie.

69. BRUSSELMANS merkt op dat er in veel dossiers vaak al een persoon aanwezig is die de rol van vertrouwenspersoon officieus op zich neemt. In de jaren '90 noemde men deze personen ‘natuurlijke beschermers’.¹⁶⁸

70. In het onderzoek gevoerd door REUSENS was één van de ondervraagde bewindvoerders van mening dat een institutionalisering van de figuur van de vertrouwenspersoon niet zo opportuun is indien de vertrouwenspersoon een naastbestaande van de beschermde persoon is. Een officiële aanwijzing als vertrouwenspersoon is in dat geval niet nodig volgens deze bewindvoerder. Dit zou zelfs schadelijk kunnen zijn voor het beheer van de goederen van de beschermde persoon indien die persoon zijn eigen belangen voortrekt op de belangen van de beschermde

¹⁶⁴ S. BRUSSELMANS, “Het voorlopig bewind in de praktijk: knelpunten en aanbevelingen”, *T.Fam.* 2009, 173-175.

¹⁶⁵ F. SWENNEN en S. BRUSSELMANS, “Rapport. Onderzoeksresultaten van de Nederlandstalige gerechtelijke arrondissementen” in F. REUSENS, F. SWENNEN en S. BRUSSELMANS, *La protection de la personne atteinte de la maladie d’Alzheimer et de ses biens/ De bescherming van de persoon met dementie en van zijn goederen*, Brussel, Koning Boudewijnstichting, 2009, 59-59.

¹⁶⁶ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001, 7.

¹⁶⁷ Kamerverslag I, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/010, 90.

¹⁶⁸ S. BRUSSELMANS, “Het voorlopig bewind in de praktijk: knelpunten en aanbevelingen”, *T.Fam.* 2009, 175.

persoon.¹⁶⁹ Men ondervroeg enkel bewindvoerders van beschermde personen met dementie in de Franstalige juridische arrondissementen.

71. Elementen van formalisering kan men onder andere terugvinden in artikel 1240, vijfde lid, 4° Ger.W. dat bepaalt dat men in het verzoekschrift personen kan suggereren die zouden kunnen fungeren als vertrouwenspersoon. Volgens BRUSSELMANS zou de mogelijkheid van een suggestie van vertrouwenspersoon in het verzoekschrift, of zelfs het verplicht maken van een suggestie, de bekendheid van de figuur van de vertrouwenspersoon en de aanwijzing ervan stimuleren.¹⁷⁰ Deze maatregel van de wetgever draagt dus effectief bij aan het verwezenlijken van de uiteindelijke doelstellingen.

Ook het feit dat de beschermde persoon gedurende het hele bewind een vertrouwenspersoon kan aanduiden draagt hier toe bij. De bevoegdheid van de vrederechter om de mogelijkheid te onderzoeken om alsnog de aanwijzing van een vertrouwenspersoon te homologeren en desnoods ambtshalve een vertrouwenspersoon aan te wijzen¹⁷¹ bevordert eveneens het behalen van deze doelstellingen.

72. Men moet tegelijkertijd in het achterhoofd houden dat het invoeren van formaliseringen potentiële kandidaat-vertrouwenspersonen kan afschrikken om het mandaat op zich te nemen. Talloze mensen in het netwerk rond de te beschermen of beschermde persoon zijn uitgeblust en vermoeid en zijn niet in staat om nog een extra verantwoordelijkheid op zich te nemen.¹⁷² Het is van belang dat de wetgever het juiste evenwicht bewaart tussen ‘formalisering’ van het mandaat dat de figuur van de vertrouwenspersoon heropwaardeert en ‘laagdrempeligheid’ van de regeling om mensen zover te krijgen zich kandidaat te stellen.

M.i. zijn er m.b.t. de mogelijkheid een wilsverklaring af te leggen¹⁷³ een aantal elementen die drempels zouden kunnen vormen voor een aantal personen, namelijk de daadwerkelijke stap naar de vrederechter of een notaris die voor het afleggen van zo een verklaring vereist is en de kosten die hieraan verbonden zijn, zoals het ereloon van de notaris en de registratiekosten.¹⁷⁴

¹⁶⁹ F. REUSENS, “Rapport. Onderzoeksresultaten van de Franstalige juridische arrondissementen” in F. REUSENS, F. SWENNEN en S. BRUSSELMANS, *La protection de la personne atteinte de la maladie d’Alzheimer et de ses biens/ De bescherming van de persoon met dementie en van zijn goederen*, Brussel, Koning Boudewijnstichting, 2009, 36.

¹⁷⁰ S. BRUSSELMANS, “Het voorlopig bewind in de praktijk: knelpunten en aanbevelingen”, *T.Fam.* 2009, 173.

¹⁷¹ Artikel 501, vierde lid BW.

¹⁷² Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001, 15.

¹⁷³ Artikel 496 en 496/1 BW.

¹⁷⁴ Zie *supra*, nrs. 29-30.

Zie *infra* nrs. 307-309.

Andere maatregelen ingevoerd door de wetgever in 2013 bevorderen dit laagdrempelige karakter van de regeling, zoals de mogelijkheid van de vrederechter om zich naar de verblijfplaats of woonplaats van de te beschermen persoon te begeven om een verklaring van voorkeur af te nemen.¹⁷⁵ Ook de mogelijkheid om de homologatie van een wilsverklaring of de homologatie van de aanwijzing een vertrouwenspersoon mondeling te verzoeken bevordert het laagdrempelige karakter.

73. M.i. heeft de wetgever dit evenwicht vrij goed vertaald in de maatregelen van de hervorming van de onbekwaamheidsstatuten. Dit komt duidelijk naar voor in het Kamerverslag dat stelt dat het wetsvoorstel naast het stimuleren van de aanstelling van een vertrouwenspersoon en de uitbreiding van diens rol, ook een betere omkadering van de vertrouwenspersoon wil bewerkstelligen ‘zonder evenwel het informele en laagdrempelig karakter er van uit het oog te verliezen’.¹⁷⁶ Toch zal verder onderzoek nodig zijn om te toetsen of er uiteindelijk meer vertrouwenspersonen worden aangewezen door het wetgevend optreden in 2013.

§ 2. Invloed van een vertrouwenspersoon

74. Men zou zich de vraag kunnen stellen of de aanstelling van een vertrouwenspersoon ter ondersteuning van een beschermde persoon in alle gevallen in de praktijk wel gewenst en nuttig is. Dit zal onder andere afhangen van de invloed van het aanwezig zijn van een vertrouwenspersoon ter ondersteuning van de beschermde persoon.

75. REUSENS heeft in 2009 in opdracht van de Koning Boudewijnstichting onderzoek gevoerd in de Franstalige juridische arrondissementen naar de invloed van het bestaan van een vertrouwenspersoon ter ondersteuning van personen met dementie. De resultaten van dit onderzoek zijn gepubliceerd in een breed rapport met het opzet een overzicht van de gangbare praktijken bij notarissen, vrederechters en voorlopige bewindvoerders die in België in contact komen met personen met dementie in beeld te brengen. De onderzoekster heeft zich voor haar bevindingen gebaseerd op een steekproef. Een vijftigtal bewindvoerders van de verschillende Franstalige juridische arrondissementen participeerden, waaronder vooral professionele bewindvoerders.¹⁷⁷

76. De onderzoekster constateerde dat er zelden officieel een vertrouwenspersoon werd aangesteld.¹⁷⁸ In de schaarse gevallen waar er toch een vertrouwenspersoon was aangesteld, stelde deze zich eerder passief of ten minste discreet op. Door dit gegeven

¹⁷⁵ Artikel 496, derde lid BW.

¹⁷⁶ Kamerverslag I, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/010, 90.

¹⁷⁷ F. REUSENS, “Rapport. Onderzoeksresultaten van de Franstalige juridische arrondissementen” in F. REUSENS, F. SWENNEN en S. BRUSSELMANS, *La protection de la personne atteinte de la maladie d’Alzheimer et de ses biens/ De bescherming van de persoon met dementie en van zijn goederen*, Brussel, Koning Boudewijnstichting, 2009, 32-33.

¹⁷⁸ Met dien verstande dat het onderzoek dateert van 2009.

kon men de invloed die een vertrouwenspersoon zou kunnen hebben op de relatie tussen een bewindvoerder en de beschermde persoon niet duidelijk bepalen.¹⁷⁹

77. De aanstelling van een vertrouwenspersoon kan volgens REUSENS in sommige gevallen nuttig zijn, maar in andere gevallen ook ongewenst.

REUSENS legt een verband tussen de relatie van de vertrouwenspersoon met de bewindvoerder en de relatie van de bewindvoerder met de beschermde persoon. Indien de vertrouwenspersoon en de bewindvoerder een goede band hebben, dan verlopen de contacten tussen de bewindvoerder en de beschermde persoon op een vlottere manier. De aanstelling van een vertrouwenspersoon is volgens haar een goede zaak in de gevallen waarin de beschermde persoon in eerste instantie de rechterlijke beschermingsmaatregel maar moeilijk aanvaardt. In zulke situaties faciliteert de vertrouwenspersoon de contacten met de bewindvoerder.¹⁸⁰ Verder merkt ze op dat een vertrouwenspersoon wordt geraadpleegd voor belangrijke beslissingen en dat hij af en toe ook nuttige diensten kan leveren voor enkele materiële stappen van organisatorische aard.¹⁸¹

De aanstelling van een vertrouwenspersoon kan ook ongewenste effecten sorteren.

Het is niet altijd een goede zaak dat een familielid van de beschermde persoon deze rol op zich neemt. Dit is zo wanneer de vertrouwenspersoon een erfgerechtigde is van de beschermde persoon en eerder bezig is met het bewaken van het vermogen van de beschermde persoon dan met diens psychologische en fysieke belangen. Een vertrouwenspersoon die in onmin leeft met andere familieleden van de beschermde persoon doet ook eerder kwaad dan goed aan het lot van de beschermde persoon.¹⁸²

De persoon die de vrederechter niet als bewindvoerder heeft willen aanduiden, maar die wel de rol van vertrouwenspersoon op zich neemt, kan ook voor moeilijkheden zorgen indien deze zich defensief opstelt ten aanzien van de bewindvoerder en de

¹⁷⁹ F. REUSENS, “Rapport. Onderzoeksresultaten van de Franstalige juridische arrondissementen” in F. REUSENS, F. SWENNEN en S. BRUSSELMANS, *La protection de la personne atteinte de la maladie d’Alzheimer et de ses biens/ De bescherming van de persoon met dementie en van zijn goederen*, Brussel, Koning Boudewijnstichting, 2009, 35-36.

¹⁸⁰ Vred. Veurne-Nieuwpoort (zetel Veurne) 29 januari 2008, *T.Vred.* 2009, 137, noot F. REUSENS. F.-J. WARLET, *L’administration provisoire des biens – Manuel pratique de l’administration provisoire des biens des personnes vulnérables*, Waterloo, Kluwer, 2008, 11.

¹⁸¹ F. REUSENS, “Rapport. Onderzoeksresultaten van de Franstalige juridische arrondissementen” in F. REUSENS, F. SWENNEN en S. BRUSSELMANS, *La protection de la personne atteinte de la maladie d’Alzheimer et de ses biens/ De bescherming van de persoon met dementie en van zijn goederen*, Brussel, Koning Boudewijnstichting, 2009, 36.

¹⁸² F. REUSENS, “Rapport. Onderzoeksresultaten van de Franstalige juridische arrondissementen” in F. REUSENS, F. SWENNEN en S. BRUSSELMANS, *La protection de la personne atteinte de la maladie d’Alzheimer et de ses biens/ De bescherming van de persoon met dementie en van zijn goederen*, Brussel, Koning Boudewijnstichting, 2009, 36.

maatregelen die hij neemt.¹⁸³

78. REUSENS komt tot de conclusie dat de vraag of de aanstelling van een vertrouwenspersoon een goede of slechte invloed heeft op een bepaalde situatie, beantwoord moet worden naargelang de inzet van de vertrouwenspersoon op persoonsrechtelijk als vermogensrechtelijk vlak in die concrete situatie.¹⁸⁴ Om deze reden is het een goede zaak dat de vrederechter een ruime bevoegdheid heeft gekregen om alle nodige inlichtingen in te winnen in de kring van naastbestaanden van de beschermde persoon.

§ 3. Familiale of niet-familiale vertrouwenspersoon

79. De wetgever benadrukte in de parlementaire voorbereidingsdocumenten dat de degene die de functie op zich neemt, een goede vertrouwensrelatie met de beschermde persoon moet hebben. Men mag er niet van uitgaan dat dit in de eerste plaats familieleden van de beschermde persoon zijn. REUSENS vermeldde in haar rapport dat sommige bewindvoerders menen dat een vertrouwenspersoon die geen deel uitmaakt van de familie meer invloed heeft op de verhoudingen tussen de voorlopige bewindvoerder en de beschermde persoon.¹⁸⁵ Eén van de bevindingen uit haar onderzoek was ook dat veel bewindvoerders meenden dat de contacten met de vertrouwenspersoon over het algemeen neutraler en serener verlopen wanneer deze een maatschappelijk werker is of geen deel uitmaakt van de familie.¹⁸⁶

Vooraf in de gevallen waarin het familielid erfgerechtigd is en eerder bezig is met het bewaken van het vermogen van de beschermde persoon, of indien het familielid ruzie heeft met de andere leden van de familie, kan de aanstelling van een vertrouwenspersoon eerder schadelijk zijn. In die gevallen is het aangewezen om een vertrouwenspersoon aan te wijzen die geen deel uitmaakt van de familie van de beschermde persoon. Een niet-familiale vertrouwenspersoon zal vaak minder gevoelsmatig reageren en kan de problemen van op een zekere afstand benaderen. Ook de persoon die als bewindvoerder

¹⁸³ F. REUSENS, “Rapport. Onderzoeksresultaten van de Franstalige juridische arrondissementen” in F. REUSENS, F. SWENNEN en S. BRUSSELMANS, *La protection de la personne atteinte de la maladie d’Alzheimer et de ses biens/ De bescherming van de persoon met dementie en van zijn goederen*, Brussel, Koning Boudewijnstichting, 2009, 36.

¹⁸⁴ F. REUSENS, “Rapport. Onderzoeksresultaten van de Franstalige juridische arrondissementen” in F. REUSENS, F. SWENNEN en S. BRUSSELMANS, *La protection de la personne atteinte de la maladie d’Alzheimer et de ses biens/ De bescherming van de persoon met dementie en van zijn goederen*, Brussel, Koning Boudewijnstichting, 2009, 36.

¹⁸⁵ F. REUSENS, “Rapport. Onderzoeksresultaten van de Franstalige juridische arrondissementen” in F. REUSENS, F. SWENNEN en S. BRUSSELMANS, *La protection de la personne atteinte de la maladie d’Alzheimer et de ses biens/ De bescherming van de persoon met dementie en van zijn goederen*, Brussel, Koning Boudewijnstichting, 2009, 36.

¹⁸⁶ F. REUSENS, “Rapport. Onderzoeksresultaten van de Franstalige juridische arrondissementen” in F. REUSENS, F. SWENNEN en S. BRUSSELMANS, *La protection de la personne atteinte de la maladie d’Alzheimer et de ses biens/ De bescherming van de persoon met dementie en van zijn goederen*, Brussel, Koning Boudewijnstichting, 2009, 41.

werd afgewezen is niet steeds de meest geschikte kandidaat om de rol van vertrouwenspersoon op zich te nemen indien hij zich defensief zou opstellen ten aanzien van de bewindvoerder.¹⁸⁷

80. Een niet-familiale vertrouwenspersoon zou bijvoorbeeld een persoon kunnen zijn die al een professionele band had met de beschermde persoon, zoals een OCMW-jurist, een PAB-assistent, een begeleider van de voorziening waar de beschermde persoon verblijft, etc. die een goed contact en een zekere vertrouwensrelatie met de beschermde persoon heeft. De vertegenwoordigers van de Katholieke Vereniging voor personen met een handicap (KVG) waarschuwen daarentegen voor een mogelijke belangenvermenging in het geval de niet-familiale vertrouwenspersoon een binding heeft met de voorziening waar de beschermde persoon verblijft.¹⁸⁸

81. Uit onderzoek uitgevoerd in 2009 door SWENNEN en BRUSSELMANS in de Nederlandstalige gerechtelijke arrondissementen blijkt dat degene die de rol van vertrouwenspersoon op zich neemt voor beschermde personen met dementie in de praktijk vaak een familielid is die zich kandidaat had gesteld voor de functie van bewindvoerder maar niet werd gekozen door de vrederechter. Ook nauwe vrienden van de beschermde persoon bekleeden vaak deze functie in de praktijk. In sporadische gevallen werd een jurist verbonden aan het OCMW als vertrouwenspersoon aangewezen.¹⁸⁹

BRUSSELMANS heeft deze resultaten nadien in een tijdschriftartikel van 2009 voor het (toen nog voorlopig) bewind in het algemeen bevestigd.¹⁹⁰ Men kan zich de vraag stellen of BRUSSELMANS zich voor deze algemene vaststellingen heeft gebaseerd op een breder onderzoek, of enkel op het onderzoek van 2009 in opdracht van de Koning Boudewijnstichting. De resultaten van dat onderzoek mogen niet veralgemeend worden aangezien de onderzoekers zich hiervoor enkel baseerden op gevallen van voorlopig bewind voor personen met dementie en dan enkel in de Nederlandstalige gerechtelijke arrondissementen.

§ 4. Niet verplichte aanstelling

82. De wetgever heeft er bewust voor gekozen om de aanstelling van een vertrouwenspersoon aan te moedigen, maar de aanstelling van een vertrouwenspersoon

¹⁸⁷ F. REUSENS, “Rapport. Onderzoeksresultaten van de Franstalige juridische arrondissementen” in *La protection de la personne atteinte de la maladie d’Alzheimer et de ses biens/ De bescherming van de persoon met dementie en van zijn goederen*, Brussel, Koning Boudewijnstichting, 2009, 36.

¹⁸⁸ Kamerverslag I, *Parl. St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/010, 263.

¹⁸⁹ F. SWENNEN en S. BRUSSELMANS, “Rapport. Onderzoeksresultaten van de Nederlandstalige gerechtelijke arrondissementen” in F. REUSENS, F. SWENNEN en S. BRUSSELMANS, *La protection de la personne atteinte de la maladie d’Alzheimer et de ses biens/ De bescherming van de persoon met dementie en van zijn goederen*, Brussel, Koning Boudewijnstichting, 2009, 59.

¹⁹⁰ S. BRUSSELMANS, “Het voorlopig bewind in de praktijk: knelpunten en aanbevelingen”, *T.Fam.* 2009, 168.

blijkt dus niet in alle gevallen even goede effecten te sorteren. De wetgever heeft er dan ook niet voor gekozen om de aanstelling verplicht op te leggen.

83. D'OTREPPE DE BOUVETTE juicht deze keuze van de wetgever toe. Een verplichte aanstelling in alle dossiers is volgens haar niet wenselijk. In een aantal gevallen is de bewindvoerder al een vriend of familielid van de beschermde persoon en heeft deze laatste geen behoefte meer aan de ondersteuning van een vertrouwenspersoon. Het zou ook kunnen dat er geen enkele persoon zich kandidaat stelt, of dat de enige kandidaat niet geschikt is om de opdracht waar te nemen.¹⁹¹

84. In amendement nr. 343 op het wetsvoorstel gaf men duidelijk de voorkeur aan de 'mogelijkheid' eerder dan een 'verplichting' tot onderzoek van de vrederechter om de aanwijzing van een vertrouwenspersoon alsnog te homologeren overeenkomstig artikel 501, vierde lid BW.¹⁹² Het Kamerverslag I geeft ook duidelijk aan dat het niet om een verplichting van de vrederechter gaat.¹⁹³ Op die manier werd er rekening gehouden met de bezwaren van de vrederechters die soms duizend dossiers of meer te behartigen hebben in deze materie. Voor hen is het onmogelijk om telkens zelf de mogelijkheid te onderzoeken of een aanstelling wenselijk is indien er geen vertrouwenspersoon werd aangewezen.¹⁹⁴

85. Meer in het algemeen merkt D'OTREPPE DE BOUVETTE op dat de formulering van artikel 501 BW niet bijdraagt aan het begrijpen van de verschillende wijzen van aanstelling van een vertrouwenspersoon.¹⁹⁵

§ 5. Initiatief

86. Uit het onderzoek van SWENNEN en BRUSSELMANS in 2009 naar de aanstelling van een vertrouwenspersoon ter ondersteuning van een beschermde persoon met dementie in de Nederlandstalige gerechtelijke arrondissementen, blijkt dat het in de praktijk meestal de familieleden van de beschermde persoon met dementie zijn die het initiatief nemen om de aanstelling van een vertrouwenspersoon te verzoeken. In uitzonderlijke gevallen is het de (aanstaande) bewindvoerder die verzoekt om de aanstelling van een vertrouwenspersoon. Het is zelden de beschermde persoon zelf die hier om verzoekt.¹⁹⁶

¹⁹¹ B. D'OTREPPE DE BOUVETTE, "Les acteurs de la protection judiciaire des incapables majeurs", *RTDF* 2014, 289-290.

¹⁹² Amendement nr. 343 (subamendement op amendement nr. 244), *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/007, 4.

¹⁹³ Kamerverslag I, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/010, 169-170.

¹⁹⁴ Amendement nr. 343 (subamendement op amendement nr. 244), *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/007, 4.

¹⁹⁵ B. D'OTREPPE DE BOUVETTE, "Les acteurs de la protection judiciaire des incapables majeurs", *RTDF* 2014, 289.

Zie *infra*, nrs. 262 t.e.m. 265.

¹⁹⁶ F. SWENNEN en S. BRUSSELMANS, "Rapport. Onderzoeksresultaten van de Nederlandstalige gerechtelijke arrondissementen" in *La protection de la personne atteinte de la maladie d'Alzheimer et*

BRUSSELMANS heeft nadien in een tijdschriftartikel van 2009 voor het (toen nog voorlopig) bewind in het algemeen¹⁹⁷ bevestigd dat een vertrouwenspersoon vaak op initiatief van familieleden van de te beschermen of beschermde persoon wordt aangewezen. Het is eerder uitzonderlijk dat de (toen nog voorlopig) bewindvoerder verzoekt om de aanstelling van een vertrouwenspersoon en zelden zal dit initiatief van de beschermde persoon zelf komen.¹⁹⁸ Ook hier kan men dezelfde kanttekening maken als in randnummer 81 *in fine*.

§ 6. Wilsverklaring

87. Wat betreft de verklaring van voorkeur van de beschermde persoon omtrent de aan te wijzen vertrouwenspersoon, wijzen MOSSELMANS en VAN THIENEN er op dat de wetgever de autonomie van de beschermde persoon wenst voorop te stellen bij de aanwijzing van een vertrouwenspersoon en dat dit tot uiting komt in de mogelijkheid voor de te beschermen persoon om een wilsverklaring af te leggen.¹⁹⁹ BAEL merkt daarentegen op dat een persoon die van bij de geboorte of tijdens de minderjarigheid mentaal gehandicapt is geworden, niet de mogelijkheid heeft om een voorkeur te uiten over de aan te wijzen vertrouwenspersoon. Ook diens ouders kunnen dat niet in de plaats doen. Zij kunnen hoogstens in een notariële akte of in een testament hun wens uitdrukken omtrent de aan te wijzen vertrouwenspersoon voor hun mentaal gehandicapt kind en hopelijk zal de vrederechter met de inhoud van dit document rekening houden bij het instellen van de rechterlijke beschermingsmaatregel. De auteur verwijst ook naar de (voorbijgestreefde) praktijk waarin ouders hun wens konden uiten over de aan te stellen toeziende voogd in het kader van de inmiddels afgeschafte verlengde minderjarigheid. Hij geeft nog als tip mee dat men zich op de modellen omtrent testamentaire voogdij zou kunnen baseren.²⁰⁰

Over de vraag vanaf welke leeftijd men de verklaring mag afleggen, bestaat er wat onduidelijkheid in de doctrine. Volgens BERTOUILLE, ROTHIER, VAN DEN EEDEN, NIEUWDORP en TASSET kan een meerderjarige of een ontvoogde minderjarige ongetwijfeld deze verklaring afleggen,²⁰¹ maar volgens de auteurs kan men uit de tekst van artikel 496 BW *a contrario* afleiden dat een minderjarige deze mogelijkheid

de ses biens/ De bescherming van de persoon met dementie en van zijn goederen, Brussel, Koning Boudewijnstichting, 2009, 59.

¹⁹⁷ Dus niet enkel voor beschermde personen met dementie.

¹⁹⁸ S. BRUSSELMANS, "Het voorlopig bewind in de praktijk: knelpunten en aanbevelingen", *T.Fam.* 2009, 168.

¹⁹⁹ S. MOSSELMANS en A. VAN THIENEN, "Bescherming en bewind voor meerderjarigen. Commentaar bij de wet van 17 maart 2013", *T.Fam.* 2014, 77.

²⁰⁰ J. BAEL, "De nieuwe wettelijke regeling inzake het bewind en de planning van de nalatenschappen van de ouders van een mentaal gehandicapt kind", *T.Not.* 2014, 165.

²⁰¹ X, "Deel 5. De vertrouwenspersoon" in V. BERTOUILLE, K. ROTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 309.

niet heeft.²⁰² In een ander hoofdstuk van hun gezamenlijke uitgave beweren zij echter het tegenovergestelde.²⁰³ Daar argumenteren ze dat een minderjarige principieel niet uitgesloten kan worden aangezien deze vanaf de volle leeftijd van zeventien jaar onder bescherming kan worden geplaatst volgens artikel 488/1, tweede lid BW.²⁰⁴

In tegenstelling tot de opmerkingen van Bael en Bertouille, Rotthier, Van den Eeden, Nieuwdorp en Tasset, kunnen m.i. ook (mentaal gehandicapte) minderjarigen deze verklaring afleggen. De wet legt geen bijkomende voorwaarden m.b.t. leeftijd of ‘helderheid van geest’ op. Artikel 496, eerste lid BW bepaalt slechts dat ‘iedere persoon voor wie geen rechterlijke beschermingsmaatregel bedoeld in artikel 492/1 werd genomen’ zo een verklaring kan afleggen. Verder worden er geen voorwaarden inzake wilsgeschiktheid opgelegd.

88. Tot slot vermeldt artikel 496/1, § 2 BW niet expliciet dat de uittredende vertrouwenspersoon zijn wilsverklaring kan herroepen. Bertouille, Rotthier, Van den Eeden, Nieuwdorp en Tasset merken terecht op dat deze vertrouwenspersoon steeds een nieuwe verklaring kan afleggen ten overstaan van de vrederechter en dat dit zelfs aan te raden is indien dit in het belang van de beschermde persoon is.²⁰⁵

§ 7. Instemming van de beschermde persoon

89. Nergens in de wet wordt bepaald dat de beschermde persoon op voorhand moet instemmen met de aanwijzing van de vertrouwenspersoon. Dit is zo voor de gevallen waarin de vrederechter een wilsverklaring of een aanwijzing van een vertrouwenspersoon homologeert op verzoek van de bewindvoerder, een derde in diens belang²⁰⁶ of de procureur des Konings, dan wel in het geval dat de vrederechter ambtshalve een vertrouwenspersoon aanwijst. De vraag rijst of dit een lacune in de wet is.

De beschermde persoon kan te allen tijde afzien van de ondersteuning van de vertrouwenspersoon of een andere vertrouwenspersoon aanwijzen (artikel 501/1, eerste lid BW). Volgens Rotthier, Bertouille, Van den Eeden, Nieuwdorp en Tasset impliceert deze laatste bepaling dat de vrederechter slechts met de

²⁰² X, “Deel 4. De beschermde persoon” in V. Bertouille, K. Rotthier, E. Van den Eeden, E. Nieuwdorp, en J.-H. Tasset (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 281.

²⁰³ Wellicht werd dit deel door een andere auteur geschreven, maar dit is niet duidelijk aangezien er geen auteur per hoofdstuk wordt vermeld.

²⁰⁴ X, “Deel 5. De vertrouwenspersoon” in V. Bertouille, K. Rotthier, E. Van den Eeden, E. Nieuwdorp, en J.-H. Tasset (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 309.

²⁰⁵ X, “Deel 4. De beschermde persoon” in V. Bertouille, K. Rotthier, E. Van den Eeden, E. Nieuwdorp, en J.-H. Tasset (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 283.

²⁰⁶ Bijvoorbeeld een familielid van de beschermde persoon.

instemming van de te beschermen of beschermde persoon een vertrouwenspersoon kan aanstellen, in zoverre de te beschermen persoon in staat is zijn akkoord te uiten. Zij leiden hier terecht uit af dat een vertrouwenspersoon niet aan de beschermde persoon kan worden opgedrongen.²⁰⁷

Aan de andere kant kan men zich afvragen of de beschermde persoon wel in staat zal zijn om een initiatief overeenkomstig artikel 501/1, eerste lid BW te nemen. De Raad van State wierp deze kwestie op in diens advies op het wetsvoorstel. De Raad vroeg zich af of het niet verstandiger was om voor te schrijven dat de vrederechter reeds vanaf het begin naar de instemming van de te beschermen of beschermde persoon vraagt, zonder dat de beschermde persoon de omweg van artikel 501/1, eerste lid BW moet gebruiken om van de ondersteuning van de vertrouwenspersoon af te geraken indien hij of zij deze toch niet wenst.²⁰⁸

De verplichte instemming van de te beschermen of beschermde persoon komt theoretisch gezien naar voren als de meest rationele en juiste keuze om de regeling te wapenen tegen paternalistische beslissingen, maar m.i. is dit betwistbaar. In de praktijk kan men zich afvragen in hoeverre de verplichte (niet-)instemming van de beschermde persoon beïnvloed is door personen uit diens sociale omgeving of door de (kandidaat-)bewindvoerder zelf. Indien de beschermde persoon voldoende wilsbekwaam zou zijn, zou een rechterlijke beschermingsmaatregel in de eerste plaats niet nodig zijn. Een vertrouwenspersoon wordt net aangesteld om onder andere het uitdrukken van de mening van de beschermde persoon te faciliteren en diens belangen te behartigen. Men zou hoogstens kunnen stellen dat de instemming van de beschermde persoon gewenst maar niet verplicht is. De vrederechter kan tijdens de zitting steeds polsen naar de mening van de beschermde persoon hieromtrent en de concrete belangen van de onderscheiden personen tegen mekaar afwegen. MOSSELMANS en VAN THIENEN zijn in dezelfde zin van mening dat het akkoord van de beschermde persoon met de aangewezen vertrouwenspersoon ‘verkieslijk’ is, maar meer ook niet.

§ 8. Meerdere vertrouwenspersonen

90. SWENNEN vindt het onterecht dat indien er sprake is van geschillen tussen de verschillende vertrouwenspersonen, de bijzondere verzoeningsregeling in geval van conflicten van artikel 1252 Ger.W. niet van toepassing is.²⁰⁹

²⁰⁷ K. ROTTHIER, *Bewind over meerderjarige onbekwamen: handleiding voor de familiebewindvoerder*, Brugge, die Keure, 2014, 100.

K. ROTTHIER, “De nieuwe wet tot hervorming van het statuut van onbekwamen: Een overzicht vanuit vogelperspectief”, *Not.Fisc.M.* 2013, 199.

X, “Deel 4. De beschermde persoon” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 300 en 308.

²⁰⁸ Adv.RvS nrs. 50.186/2 en 50.187/2, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/003, 37.

²⁰⁹ F. SWENNEN, “De meerderjarige beschermde personen (Deel II)”, *RW* 2013-14, 607.
F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 238.

91. Een eerste opmerking op dit punt van kritiek is van praktische aard. De gevallen waarin er meerdere vertrouwenspersonen worden aangewezen, zullen m.i. niet dikwijls voorkomen. Eén van de redenen waarom men de figuur van de vertrouwenspersoon opnieuw opwaardeerde in de wet van 17 maart 2013 was omdat men maar moeilijk personen kon vinden die zich kandidaat wouden stellen voor de functie van vertrouwenspersoon. De familie en de sociale omgeving rond de te beschermen of beschermde persoon is vaak uitgeblust en deze personen wensen dikwijls geen extra verantwoordelijkheden op zich te nemen.²¹⁰ Een tweede opmerking houdt verband met de voorgaande vaststelling, het is namelijk van belang dat er voldoende aandacht is voor de vereiste van laagdrempeligheid van de regeling rond de vertrouwenspersoon. Een verzoeningsregeling die zich afspeelt in de rechtbank zoals deze van artikel 1252 Ger.W. zou belastend en afschrikwekkend kunnen overkomen en dit zou tot gevolg kunnen hebben dat bepaalde personen zich weerhouden kandidaat te stellen, hoe goedbedoelend de regeling ook is. Ten derde is D'OTREPPE DE BOUVETTE van mening dat de aanwijzing van meerdere vertrouwenspersonen niet per se een goed idee is, aangezien dit een bron van verwarring kan zijn voor de beschermde persoon en het een risico van conflicten onderling inhoudt.²¹¹

Anderzijds is het zo dat de aanwijzing van meerdere vertrouwenspersonen een meerwaarde kan zijn (in Nederland spreekt men van het 'vier-ogen principe'²¹²), vooral indien men kiest voor een combinatie van een familiale en een niet-familiale vertrouwenspersoon, op voorwaarde dat beiden een persoonlijke vertrouwensband met de beschermde persoon hebben. In dat geval is er enerzijds een nabije vertrouwenspersoon die de beschermde persoon al zeer lang kent en die zich goed kan inleven in de wensen en emoties van de beschermde persoon, en anderzijds een vertrouwenspersoon die de problemen minder gevoelsmatig en van op een afstand kan benaderen.²¹³ Een combinatie van een familiale vertrouwenspersoon en een vertrouwenspersoon die al een professionele band had met de beschermde persoon, zoals een OCMW-jurist, een PAB-assistent, een begeleider van de voorziening waar de beschermde persoon verblijft, etc. zou m.i. het bewind positief kunnen versterken.

In dat opzicht zou een verzoeningsregeling zoals deze van artikel 1252 Ger.W. nuttig zijn, aangezien er steeds een risico op onenigheid bestaat over de uitvoering van de taken indien er meerdere vertrouwenspersonen zijn aangewezen. Een voorstel tot het

²¹⁰ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001, 15.

²¹¹ B. D'OTREPPE DE BOUVETTE, "Les acteurs de la protection judiciaire des incapables majeurs", *RTDF* 2014, 291.

²¹² Memorie van Toelichting, *Kamerstukken II* 2011/12, 33 054, nr. 3.

²¹³ F. REUSENS, "Rapport. Onderzoekresultaten van de Franstalige juridische arrondissementen" in F. REUSENS, F. SWENNEN en S. BRUSSELMANS, *La protection de la personne atteinte de la maladie d'Alzheimer et de ses biens/ De bescherming van de persoon met dementie en van zijn goederen*, Brussel, Koning Boudewijnstichting, 2009, 36.

van toepassing maken van verzoeningsregeling is opgenomen in randnummers 285 t.e.m. 287 van ‘Deel IV. Voorstellen *de lege ferenda*’.

§ 9. Uitsluitingen

92. De uitsluitingen en onverenigbaarheden met de functie van vertrouwenspersoon zijn volgens mij niet volledig. Artikel 501, zesde lid, 5° BW bevat een lacune indien het bewind wordt uitgeoefend door de echtgenoot van de beschermde persoon. In randnummers 268-269 van ‘Deel IV. Voorstellen *de lege ferenda*’ wordt hiertoe een voorstel geformuleerd.

93. Rechtspersonen kunnen niet aangewezen worden als vertrouwenspersoon, maar een persoon die een binding heeft met de voorziening waar de beschermde persoon verblijft, kan wel als vertrouwenspersoon optreden. Zoals reeds hierboven aangegeven wees het KVG op een mogelijke belangenvermenging indien een dergelijke persoon wordt aangewezen tot vertrouwenspersoon.²¹⁴ M.i. kan een niet-familiale vertrouwenspersoon nochtans een meerwaarde bieden, zoals een begeleider van de voorziening waar de beschermde persoon verblijft.

De wet bevat instrumenten die kunnen ingezet worden om belangenvermenging te voorkomen of uit te schakelen. De vrederechter heeft bij het opleggen van de rechterlijke beschermingsmaatregel overeenkomstig artikel 1244 Ger.W. de bevoegdheid om alle nuttige inlichtingen in te winnen bij de omgeving van de te beschermen persoon, waaronder in het bijzonder diens bloedverwanten tot de tweede graad, alsook de personen die belast zijn met de dagelijkse zorg van de te beschermen persoon of die hem begeleiden. Daarnaast kan de vrederechter eenieder horen die hem kan inlichten. Bovendien kan de beschermde persoon te allen tijde afzien van de ondersteuning van de vertrouwenspersoon of een andere vertrouwenspersoon aanwijzen.²¹⁵ Ook de vrederechter kan op verzoek van een bewindvoerder of de procureur des Konings, of zelfs ambtshalve beslissen dat de vertrouwenspersoon zijn functie niet meer mag uitoefenen indien er sprake is van belangenvermenging.²¹⁶

94. Tot slot kan men zich afvragen of een minderjarige aangewezen zou kunnen worden als vertrouwenspersoon, de wet is stilzwijgend op dit punt. Men zou kunnen argumenteren dat de wetgever wilsonbekwame personen wou uitsluiten van de functie van vertrouwenspersoon, aangezien personen ten aanzien van wie een rechterlijke of een buitengerechterlijke beschermingsmaatregel werd genomen, uitgesloten worden volgens artikel 501, zesde lid, 2° BW. Nochtans heeft de wetgever minderjarigen niet uitdrukkelijk uitgesloten. Bijgevolg is het m.i. wel mogelijk om een minderjarige aan te wijzen als vertrouwenspersoon. Het is niet voor iedere beschermde persoon even

²¹⁴ Kamerverslag I, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/010, 263.

²¹⁵ Artikel 501/1, eerste lid BW.

²¹⁶ Artikel 501/1, derde lid BW.

gemakkelijk om een vertrouwenspersoon te vinden, de ondersteuning van een minderjarige vertrouwenspersoon kan daarom een oplossing zijn wanneer er zich geen meerderjarige kandidaten aandienen. De vrederechter kan per slot van rekening alle nuttige inlichtingen inwinnen en hij blijft zijn appreciatiebevoegdheid behouden bij de aanstelling op grond van artikel 501, derde lid BW. Bovendien kan de minderjarige vertrouwenspersoon kan te allen tijde uit zijn functie ontheven worden door de vrederechter op verzoek van de beschermde persoon, van een bewindvoerder, van de procureur des Konings of zelfs ambtshalve.²¹⁷

§ 10. Bezoldiging en vergoeding voor onkosten

95. De vertrouwenspersoon voert zijn opdracht uit zonder daarvoor enige bezoldiging te ontvangen.²¹⁸ In de toelichting bij het wetsvoorstel wijst de wetgever uitdrukkelijk een bezoldiging aan de vertrouwenspersoon af.²¹⁹

DE WULF is nochtans van mening dat een bezoldiging moet toegekend kunnen worden. Hij voorziet dit in een door hem opgesteld model van een wilsverklaring overeenkomstig artikel 496 BW.²²⁰

In een arrest van 30 november 2005 oordeelde het Arbitragehof in het kader van een prejudiciële vraag over de bezoldiging van de voorlopig bewindvoerder, dat een vertrouwenspersoon die aangesteld wordt tot bewindvoerder en ‘slechts’ een vergoeding van maximum 3 pct. van de inkomsten van de beschermde persoon kan krijgen,²²¹ eventueel te verhogen op grond van de vervulde buitengewone ambtsverrichtingen, de artikelen 10 en 11 GW niet schendt. Het Hof oordeelde dat de wetgever redelijkerwijs kon aannemen ‘*dat die personen in eerste instantie uit genegenheid handelen en dat een eventuele bezoldiging voor hen secundair is*’.²²²

96. De wetgever heeft ook niet expliciet in de mogelijkheid voorzien om een vergoeding voor kosten aan de vertrouwenspersoon toe te kennen, zoals bijvoorbeeld verplaatsingskosten. DE WULF heeft de mogelijkheid tot het vergoeden van onkosten van de vertrouwenspersoon ook opgenomen in het reeds hierboven vermelde model. SWENNEN is van mening dat het jammer is dat er wettelijk geen mogelijkheid is tot vergoeding voor onkosten gemaakt in de opdracht van het toezicht. Volgens hem zou

²¹⁷ Artikel 501/1 BW.

²¹⁸ K. ROTTHIER, *Bewind over meerderjarige onbekwamen: handleiding voor de familiebewindvoerder*, Brugge, die Keure, 2014, 100.

²¹⁹ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001, 62-63.

²²⁰ Zie bijlage nr. 3.

C. DE WULF, “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 306-307.

²²¹ In tegenstelling tot de bezoldigingen van andere gerechtelijk mandatarissen zoals de schuldbemiddelaar en de curator.

²²² Arbitragehof 30 november 2005, nr. 175/2005.

een dergelijke vergoeding *praeter legem* moeten kunnen worden toegekend.²²³

WUYTS merkt echter terecht op dat de bewindvoerder de onkosten van de vertrouwenspersoon kan vergoeden als kost van het bewind overeenkomstig artikel 497/5, derde lid BW.

§ 11. Vertrouwenspersoon in de buitengerechtelijke lastgeving

97. Dit eerste deel heeft als titel ‘Statuut van de vertrouwenspersoon bij bewind over meerderjarigen’ en situeert zich dus geheel in het luik van de wet dat het bewind als rechterlijke beschermingsmaatregel regelt. Voor wat betreft het luik van de buitengerechtelijke bescherming,²²⁴ zijn een aanzienlijk aantal auteurs van mening dat een lastgever²²⁵ ook een vertrouwenspersoon kan aanwijzen in de lastgevingsakte.

98. De wetgever heeft de aanstelling van een vertrouwenspersoon niet voorzien in het luik dat handelt over de buitengerechtelijke bescherming en dit was ook niet meteen zijn bedoeling. Dit kan onder andere afgeleid worden uit de structuur van de wet. De regels over de aanwijzing en de opdracht van de vertrouwenspersoon worden duidelijk ingedeeld onder een aparte onderafdeling in het Burgerlijk Wetboek, namelijk ‘Onderafdeling 5. Vertrouwenspersoon’ dat ressorteert onder ‘Hoofdstuk II/1. Het bewind’. Ook de definitie van vertrouwenspersoon in artikel 494, d) BW is enkel opgenomen in dit hoofdstuk en treft dus niet het luik van de buitengerechtelijke bescherming. Uit artikel 1246, § 2, derde lid Ger.W. kan men dit eveneens impliciet afleiden. Dit artikel regelt welke actoren worden opgeroepen om te worden gehoord door de vrederechter in het kader van verzoekschriften die betrekking hebben op de lastgever of de beschermde persoon. Voor een verzoek gegrond op artikel 490/2, § 2 BW worden enkel ‘*de lastgever en de lasthebber*’ opgeroepen. In de andere gevallen worden de beschermde persoon, de bewindvoerder en, ‘*in voorkomend geval, de vertrouwenspersoon opgeroepen*’.

Nochtans sluit de wet de aanstelling van een vertrouwenspersoon in de lastgevingsakte niet uit. Artikel 490/2, § 1, derde lid BW bepaalt namelijk dat de lastgever in de lastgevingsovereenkomst derden kan aanwijzen die volgens deze bepaling dan op de hoogte moeten worden gebracht van de handelingen die de lasthebber verricht bij de uitvoering van zijn opdracht. Bovendien bepaalt artikel 490, derde lid BW dat in de lastgevingsovereenkomst een aantal beginselen kunnen worden opgenomen die de lasthebber bij de uitoefening van zijn opdracht in acht

²²³ F. SWENNEN, “De meerderjarige beschermde personen (Deel II)”, *RW* 2013-14, 607.

F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 239.

²²⁴ Artikel 489 t.e.m. 490/2 BW.

²²⁵ Een wilsbekwame meerderjarige of ontvoogde minderjarige persoon waarvoor geen enkele beschermingsmaatregel als bedoeld in artikel 492/1 BW werd getroffen: artikel 490, eerste lid BW.

moet nemen. Op basis van dit laatste artikel komt DE WULF tot de stellingname dat een lastgever ook een vertrouwenspersoon kan aanwijzen in de lastgevingsakte.²²⁶

99. Dit standpunt vindt een ruim draagvlak in de rechtsleer. Andere auteurs bevestigen de stelling van DE WULF. Onder andere SWENNEN,²²⁷ BERTOUILLE, ROTTHIER, VAN DEN EEDEN, NIEUWDORP en TASSET²²⁸ menen dat de lastgever een contractueel controlemechanisme kan inbouwen in de lastgevingsovereenkomst via de aanduiding van een vertrouwenspersoon. VAN DEN BROECK wijst er op dat een vertrouwenspersoon een effectieve controle kan uitoefenen op de lasthebber,²²⁹ WUYTS bevestigt dit expliciet.²³⁰

Ook ROTTHIER meent dat het nuttig kan zijn een vertrouwenspersoon aan te stellen in de lastgevingsakte, vooral indien de lasthebber geen familie van de lastgever is maar bijvoorbeeld een professioneel is.²³¹ WARLET stelt ook dat de lastgever een vertrouwenspersoon kan aanstellen in de lastgevingsakte. Deze auteur meent dat de definitie van vertrouwenspersoon in artikel 494, d) BW vanzelfsprekend ook het luik van de buitengerechtigde bescherming²³² treft en dat het recht van de te beschermen of beschermde persoon op bijstand van een vertrouwenspersoon opgenomen in artikel 501, eerste lid BW ook geldt voor dit luik.²³³

²²⁶ C. DE WULF, “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 273.

C. DE WULF, “Het oude en het nieuwe recht in verband met de bruikbaarheid van volmachten wanneer de lastgever feitelijk wilsonbekwaam is geworden”, *T.Not.* 2015, 98.

²²⁷ F. SWENNEN, “De meerderjarige beschermde personen (Deel I)”, *RW* 2013-14, 568.

F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 510.

F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 217.

²²⁸ X, “Deel 1. Algemene situering van het bewind” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 35.

²²⁹ A. VAN DEN BROECK, “De buitengerechtigde vermogensbescherming van kwetsbare meerderjarigen in rechtsvergelijkend perspectief”, *TEP* 2014, 95.

VAN DEN BROECK gebruikt ook de term ‘controlelasthebber’. Deze persoon heeft niet tot taak het vermogen van de lastgever te beheren, maar wel om rechtstreeks toezicht uit te oefenen op het beheer via het opvragen van rekeningen (zie ook artikel 490/2, § 1, derde lid BW). Indien het nodig is, kan de controlelasthebber de vrederechter inlichten van anomalieën. Zij vergelijkt deze figuur met de ‘protector’ die in het kader van een *trust* benoemd kan worden om toezicht uit te oefenen op de *trustee*: A. VAN DEN BROECK, *Vermogensbescherming van kwetsbare meerderjarigen via lastgeving. Een rechtsvergelijkend onderzoek*, Antwerpen – Cambridge, Intersentia, 2014, 257.

²³⁰ T. WUYTS, “Hoofdstuk X. Opent de nieuwe wet over het bewind nieuwe mogelijkheden inzake familiaal vermogensbeheer?” in W. PINTENS en C. DECLERCK (eds.), *Patrimonium 2014*, Brugge, die Keure, 2014, 268 en 271.

²³¹ K. ROTTHIER, *Bewind over meerderjarige onbekwamen: handleiding voor de familiebewindvoerder*, Brugge, die Keure, 2014, 35.

²³² Artikel 489 t.e.m. 490/2 BW.

²³³ F.-J. WARLET, “La personne de confiance” in *La protection des personnes vulnérables – À la lumière de la loi du 17 mars 2013. Acte de la journée d’études organisée le 12 mai 2014 par le Conseil francophone de la F.R.N.B.*, Brussel, Bruylant, 2014, 232 en 238-239.

Zie nochtans *supra*, nr. 98.

100. DE WULF stelt net zoals ROTTHIER dat de aanwijzing van een vertrouwenspersoon in een lastgevingsovereenkomst gewenst kan zijn wanneer de lasthebber geen naaste verwant is of niet tot de familie van de lastgever behoort, maar dat een vertrouwenspersoon minder nodig lijkt te zijn indien er meerdere lastgevers werden aangesteld.²³⁴ Daarnaast beveelt hij aan dat de lastgever in de lastgevingsakte duidelijk moet aangeven wat hij zoal van de vertrouwenspersoon verwacht.²³⁵ De lastgever kan meerdere vertrouwenspersonen aanstellen die zo hij wenst in bepaalde gevallen afzonderlijk optreden en in andere gevallen gezamenlijk. Hij beveelt ook aan dat de vertrouwenspersoon tussenkomt in de akte van lastgeving en zijn opdracht aanvaardt.²³⁶

101. In verband met de opvolging van de vertrouwenspersoon meent DE WULF dat de vertrouwenspersoon op eenzijdige wijze ontslag moet kunnen nemen door een kort voorbericht van bijvoorbeeld veertien dagen of een maand, en dat hij reeds in de akte van lastgeving al een opvolger kan aanwijzen. DE WULF vraagt zich meteen ook af of het opportuun is om al een opvolger voor de (relatief verre) toekomst aan te wijzen, in dit geval kan controle van buitenaf volgens hem nuttig zijn.²³⁷

102. Indien men steunt op de stellingname dat een vertrouwenspersoon kan worden aangesteld in een lastgevingsovereenkomst op basis van artikel 490, derde lid BW, dan zou men kunnen argumenteren dat de lastgever kan afzien van de ondersteuning van een vertrouwenspersoon op basis van artikel 490, vijfde lid BW. De meerderjarige of ontvoogde minderjarige lastgever die wilsbekwaam is en voor wie geen beschermingsmaatregel werd getroffen als bedoeld in artikel 492/1 kan de beginselen wijzigen die de lasthebber bij de uitoefening van zijn opdracht in acht moet nemen en die zijn opgenomen in die overeenkomst.

De lastgever dient de wijziging schriftelijk ter kennis te brengen aan de griffie van het vredegericht van de verblijfplaats van de lastgever en subsidiair van zijn woonplaats, of de notaris die de lastgevingsovereenkomst heeft opgesteld.²³⁸

Volgens SWENNEN kan men op grond van artikel 490/2, § 2 BW vragen aan de vrederechter om af te wijken van de beginselen die de lasthebber bij de uitoefening van zijn opdracht in acht moet nemen bepaald overeenkomstig artikel 490, derde lid

²³⁴ C. DE WULF, “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 273.

²³⁵ Zie *infra*, nrs. 197-198.

²³⁶ C. DE WULF, “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 273-274.

²³⁷ C. DE WULF, “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 275.

²³⁸ Artikel 490, tweede en vijfde lid BW.

BW, indien de lastgever niet meer wil dat de lasthebber ze naleeft,²³⁹ zoals het betrekken van een vertrouwenspersoon in de uitvoering van de lastgeving.

103. De overeenkomst tot lastgeving wordt geregistreerd in het centraal register dat wordt bijgehouden door de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat.²⁴⁰ Het verzoek tot registratie gebeurt overeenkomstig artikel 490, tweede lid BW door de neerlegging van een voor eensluidend verklaard afschrift van de overeenkomst ter griffie van het vredegerecht van de verblijfplaats van de lastgever en subsidiair van zijn woonplaats, of door tussenkomst van de notaris die de lastgevingsovereenkomst heeft opgesteld. Binnen vijftien dagen na het verzoek tot registratie van de lastgevingsovereenkomst laat de griffier of de notaris deze opnemen in het centraal register.²⁴¹

104. DE WULF heeft enkele modellen opgesteld die de aanwijzing van een vertrouwenspersoon en desgevallend zijn opvolger in een overeenkomst tot lastgeving kunnen vergemakkelijken. Deze modellen kunnen op zichzelf bestaan of kunnen eventueel toegevoegd worden aan een door DE WULF opgesteld algemeen model van een lastgevingsovereenkomst.²⁴²

Het eerste model is opgenomen onder bijlage nr. 6 bij deze masterproef en regelt de aanstelling van een vertrouwenspersoon in een lastgevingsovereenkomst. DE WULF beschrijft er de taken van de vertrouwenspersoon, die de te beschermen persoon kan aankruisen naar zijn wens. Daarnaast is er een clause opgenomen die de informatieoverdracht tussen de lasthebber en de vertrouwenspersoon regelt. Ten slotte richt DE WULF in dit model de mogelijkheid in om een jaarlijkse bezoldiging uit te keren aan de vertrouwenspersoon.²⁴³ Dit voorzagt hij eveneens bij de functie van vertrouwenspersoon voor de beschermde persoon onder rechterlijke bescherming, terwijl dit wettelijk nochtans niet is voorzien.²⁴⁴

Het tweede model dat opgenomen is in bijlage nr. 7 bevat een regeling van opvolging of vervanging van de lasthebber. Opmerkelijk is dat DE WULF voorziet dat indien de opvolgende lasthebber het mandaat niet aanvaardt, de uittrekkende lasthebber de vrederechter moet verzoeken een rechterlijke beschermingsmaatregel te bevelen. In

²³⁹ Hij wijst ook op de parallel met artikel 499/1, § 3, eerste lid BW.

F. SWENNEN, "De meerderjarige beschermde personen (Deel I)", *RW* 2013-14, 571.

²⁴⁰ Artikel 490, eerste lid BW.

²⁴¹ Artikel 490, vierde lid BW.

²⁴² Dit algemeen model is terug te vinden in randnummer 47 van C. DE WULF, "De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.", *T.Not.* 2013, 276-281.

²⁴³ C. DE WULF, "De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.", *T.Not.* 2013, 288.

²⁴⁴ Zie *supra*, nrs. 95-96.

dat geval bevat dit model meteen een wilsverklaring overeenkomstig artikel 496 BW waarin de te beschermen persoon een vertrouwenspersoon aanwijst.²⁴⁵

105. De wetgever zou ervoor kunnen opteren om de mogelijkheid tot aanstelling van een vertrouwenspersoon in de lastgevingsakte in te schrijven in de wet, bijvoorbeeld in artikel 490 BW. M.i. zou dit tot verwarring kunnen leiden en zou men dit dus beter niet expliciet vermelden in het Burgerlijk Wetboek. Men zou verkeerdelijk tot de conclusie kunnen komen dat de regels van ‘Onderafdeling 5. Vertrouwenspersoon’ – dat ressorteert onder ‘Hoofdstuk II/1. Het bewind’ van het luik over de rechterlijke beschermingsmaatregel – van toepassing zijn op deze vertrouwenspersoon. De persoon die een lastgeving overweegt, kan via andere wegen attent gemaakt worden op de mogelijkheid tot aanstelling van een vertrouwenspersoon in de lastgevingsakte, onder andere via het model van de lastgevingsakte dat DE WULF voorstelt.²⁴⁶

HOOFDSTUK III. VERVANGING

106. Er is nood aan vervanging of opvolging van de vertrouwenspersoon indien de vertrouwenspersoon de functie naast zich neerlegt, indien de vertrouwenspersoon komt te overlijden, indien de beschermde persoon wenst af te zien van de ondersteuning van zijn huidige vertrouwenspersoon²⁴⁷ of indien de vrederechter beslist dat de vertrouwenspersoon zijn functie niet langer mag uitoefenen overeenkomstig artikel 501/1, derde lid BW.

Afdeling 1. Verzoek tot vervanging

107. Artikel 501/1 BW behandelt naast het einde van de opdracht van de vertrouwenspersoon, eveneens zijn vervanging of opvolging. Het eerste lid bepaalt onder andere dat de beschermde persoon te allen tijde een andere vertrouwenspersoon kan aanwijzen. Dit verzoek moet uitgaan van de beschermde persoon zelf en niet van een bewindvoerder, de procureur des Konings of een andere belanghebbende. De beschermde persoon kan zich natuurlijk wel laten bijstaan door een raadsman.²⁴⁸ De procedure wordt ingeleid bij schriftelijk of mondeling verzoek. De mogelijkheid om de procedure ook bij mondeling verzoek in te leiden werd ingevoerd om de rechtszoekende een gemakkelijkere en minder formele toegang tot de rechter te garanderen.²⁴⁹ De

²⁴⁵ C. DE WULF, “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 289.

²⁴⁶ Een andere manier om personen hierop attent te maken zou bijvoorbeeld via een uniformere manier van aanwijzing van een vertrouwenspersoon kunnen gebeuren: zie *infra*, nr. 307-308.

²⁴⁷ Artikel 501/1, eerste lid BW.

²⁴⁸ X, “Deel 9. De procedureregels” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 461.

²⁴⁹ Kamerverslag I, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/010, 171.

beschermd persoon kan een vervanger aanwijzen in het geval hij niet meer tevreden is over de uitoefening van de functie door de huidige vertrouwenspersoon, of indien wegens omstandigheden de functie van vertrouwenspersoon leeg komt te vallen.

De beschermd persoon kan niet enkel een vervanger aanvragen voor de ‘door hem aangewezen’ vertrouwenspersoon zoals het initieel werd voorgesteld, maar ook voor de vertrouwenspersoon aangewezen door de vrederechter. De Raad van State oordeelde in het advies op het wetsvoorstel dat de beschermd persoon meer dan enig ander persoon moet kunnen afzien van de ondersteuning van de vertrouwenspersoon.²⁵⁰ Indien de beschermd persoon na het ontheffen van de vertrouwenspersoon uit diens functie geen initiatief neemt om een nieuwe vertrouwenspersoon aan te wijzen, dan lijkt volgens SWENNEN een nieuwe rechterlijke aanwijzing mogelijk.²⁵¹

Het tweede lid van artikel 501/1 BW maakt artikel 1246 van het Gerechtelijk Wetboek toepasselijk op de procedure, onverminderd de mogelijkheid om op informele wijze een verzoek in te dienen.²⁵² Artikel 1246, §1 Ger.W. bepaalt dat een aanvraag gegrond op artikel 501/1 BW bij verzoekschrift wordt ingediend. De beschermd persoon, de bewindvoerder en de vertrouwenspersoon worden opgeroepen bij gerechtsbrief om door de vrederechter te worden gehoord over het verzoek tot ontheffing of vervanging²⁵³ en zij worden partij in het geding, tenzij ze zich hiertegen verzetten op de zitting.²⁵⁴ De vrederechter heeft de mogelijkheid om een geneesheer-deskundige aan te stellen die advies moet uitbrengen over de gezondheidstoestand van de beschermd persoon en hij kan alle nuttige inlichtingen inwinnen en elke persoon horen die hij geschikt acht om hem in te lichten.²⁵⁵

108. Een vraag die zich stelt is of een bewindvoerder, los van de beschermd persoon, een derde in diens belang of de procureur des Konings eveneens een verzoek tot vervanging van de vertrouwenspersoon kunnen formuleren. Momenteel kunnen een bewindvoerder en de procureur des Konings op basis van artikel 501/1, derde lid BW een verzoek tot ontheffing van de vertrouwenspersoon richten aan de vrederechter, maar er staat niet letterlijk in de wetsbepaling te lezen dat ze ook een vervangende

Zie *supra*, nr. 36.

²⁵⁰ Adv.RvS nrs. 50.186/2 en 50.187/2, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/003, 38.

²⁵¹ F. SWENNEN, “De meerderjarige beschermd personen (Deel II)”, *RW* 2013-14, 607.

Zie *infra*.

²⁵² De beschermd persoon kan bijvoorbeeld mondeling of schriftelijk aan de vrederechter te kennen geven dat hij wenst af te zien van de ondersteuning van zijn vertrouwenspersoon en dat hij een andere persoon wenst aan te wijzen.

T. WUYTS, *De nieuwe wet op het bewind. De hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en de instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid*, Mechelen, Kluwer, 2014, 121.

²⁵³ Artikel 1246, § 2, derde lid Ger.W.

²⁵⁴ Artikel 1246, § 2, vijfde lid Ger.W.

²⁵⁵ Artikel 1246, § 2, vierde lid Ger.W.

Zie *supra*, nr. 37.

vertrouwenspersoon kunnen verzoeken indien de beschermde persoon daar zelf geen initiatief toe neemt of kan nemen overeenkomstig artikel 501/1, eerste lid BW. Zo een verzoekschrift zou nuttig kunnen zijn in het geval dat de vrederechter overeenkomstig artikel 501/1, derde lid BW is overgegaan tot de ontheffing van de vertrouwenspersoon uit diens functie. Het is immers perfect denkbaar dat een beschermde persoon in de praktijk niet (meer) in staat is een vertrouwenspersoon aan te wijzen of zijn wil daartoe te uiten, maar desondanks blijft een figuur als de vertrouwenspersoon zeer nuttig in de praktijk, bijvoorbeeld als klokkenluider.

Men zou kunnen argumenteren dat zo een verzoekschrift mogelijk is indien men artikel 501/1 BW in samenhang leest met artikel 501, tweede en vierde lid BW. Dit zou er op neer komen dat in het geval de beschermde persoon zelf geen vertrouwenspersoon heeft aangewezen, een bewindvoerder, een derde in diens belang of de procureur des Konings de vrederechter zou kunnen verzoeken de mogelijkheid te onderzoeken om alsnog de aanwijzing van een vertrouwenspersoon te homologeren. De vrederechter zou in dat geval eveneens de taak hebben om daartoe alle inlichtingen in te winnen, inzonderheid bij de kring van personen die de beschermde persoon het beste kennen en er een band mee opgebouwd hebben.²⁵⁶

Afdeling 2. Wilsverklaring van de vertrouwenspersoon

109. Artikel 496/1 BW biedt de mogelijkheid aan de vertrouwenspersoon die werd aangesteld door de beschermde persoon om ten overstaan van de vrederechter die het administratief dossier beheert kosteloos een verklaring af te leggen waarin hij zijn voorkeur uit over de aan te wijzen vertrouwenspersoon indien hij deze functie zelf niet langer kan uitoefenen.²⁵⁷ De mogelijkheid om deze verklaring af te leggen voor een notaris bestaat niet.²⁵⁸ Van deze verklaring wordt een akte opgesteld, maar deze wordt niet geregistreerd in het centraal register. Er wordt slechts een eensluidend verklaard afschrift gevoegd bij het administratief dossier.²⁵⁹

Op die wijze kan de vertrouwenspersoon anticiperen op de situatie waarin hij de opdracht niet meer kan of wil waarnemen, bijvoorbeeld indien hij wenst te stoppen met het uitoefenen van de functie, indien hij komt te overlijden of indien hij uit zijn functie zou worden ontheven.

²⁵⁶ Artikel 1246, § 2, vierde lid BW.

²⁵⁷ X, “Deel 4. De beschermde persoon” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 282.

²⁵⁸ N. LABEEUW en E. VAN LANDEGEM, “Het nieuwe gerechtelijke beschermingsstatuut voor wilsonbekwamen”, *TEP* 2014, 9.

D. SCHEERS en T. WUYTS, *De vrederechter en het bewind*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 8.

²⁵⁹ X, “Deel 5. De vertrouwenspersoon” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 311.

110. Telkens wanneer de vrederechter die het administratief dossier beheert een vertrouwenspersoon aanstelt ter vervanging of opvolging van de eerder aangestelde vertrouwenspersoon, gaat hij vooraf na of in het administratief dossier een wilsverklaring van deze eerder aangestelde vertrouwenspersoon overeenkomstig artikel 496/1, §2 BW werd opgenomen.²⁶⁰

111. Artikel 501, derde lid BW en artikel 1246 Ger.W.²⁶¹ zijn verder van toepassing op de procedure. De vrederechter homologeert de aanwijzing nadat hij zich heeft vergewist van de aanvaarding van de persoon die overeenkomstig artikel 496/1 is aangewezen, tenzij ernstige redenen met betrekking tot het belang van de beschermde persoon, die nauwkeurig zijn omschreven in de gronden van de beschikking, uitsluiten dat deze keuze wordt gevolgd. Een ernstige reden kan bijvoorbeeld het verloop van de tijd sinds het afleggen van de verklaring zijn indien er zich bepaalde gebeurtenissen hebben voorgedaan na het afleggen ervan die ernstige twijfels doen rijzen omtrent de geschiktheid van de aangewezen persoon. De uitsluitingen van artikel 501, zesde t.e.m. achtste lid BW mag de vrederechter ook hier niet uit het oog verliezen.

112. De wet bepaalt niets over welke keuze de voorrang krijgt indien de beschermde persoon zelf reeds een opvolger van de vertrouwenspersoon had voorzien toen hij nog wilsbekwaam was.²⁶² Dit probleem stelt zich ook indien de beschermde persoon overeenkomstig artikel 501/1, eerste lid BW een andere vertrouwenspersoon aanwijst en deze keuze stemt niet overeen met de wilsverklaring van de uittredende vertrouwenspersoon. Dit punt wordt verder besproken in ‘Deel IV. Voorstellen *de lege ferenda*’, randnummer 272.

Afdeling 3. Evaluatie

113. Een punt van evaluatie is de vraag of de vrederechter ambtshalve een opvolger of vervanger kan aanduiden in de hypothese dat de beschermde persoon geen initiatief neemt om een andere vertrouwenspersoon aan te wijzen nadat hij de vertrouwenspersoon heeft ontheven uit diens functie overeenkomstig artikel 501/1, eerste lid, en in de hypothese dat de vrederechter ambtshalve heeft besloten om de vertrouwenspersoon uit diens functie te ontheffen overeenkomstig artikel 501/1, derde lid BW.

114. Wat er te lezen staat in de wet, is dat de vrederechter overeenkomstig artikel 501/1, derde lid BW te allen tijde, in het belang van de te beschermen persoon, bij een met redenen omklede beschikking kan beslissen dat de vertrouwenspersoon zijn functie niet

²⁶⁰ Artikel 496/1, § 2, laatste lid BW.

²⁶¹ Artikel 501, vijfde lid BW.

Zie *supra*, nr. 37.

²⁶² C. DE WULF, “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 309.

meer mag uitoefenen. Hij kan dit ambtshalve of op verzoek van een bewindvoerder of van de procureur des Konings. De vrederechter krijgt deze bevoegdheid om snel en ambtshalve op te treden om te kunnen inspelen op de situatie waarin de belangen van de beschermde persoon niet in acht worden genomen. Een uiterst grote aanpasbaarheid van de maatregelen aan elk bijzonder geval werd als noodzakelijk beschouwd.²⁶³

Over de bevoegdheid van de vrederechter om de vertrouwenspersoon ambtshalve te ontheffen uit zijn functie, gaf de Raad van State in zijn advies op het wetsvoorstel mee dat het zonder meer een echte bevoegdheid van ‘ambtshalve adiëring’ is. Het geeft de vrederechter de mogelijkheid om het geschil naar zich toe te trekken zonder een parallel initiatief van iemand anders in de hoedanigheid van verzoeker.²⁶⁴ De ambtshalve adiëring van de vrederechter in artikel 501/1, derde lid BW werd echter geschrapt door amendement nr. 245 op het wetsvoorstel na dit advies omdat de Raad van State oordeelde dat dit mogelijk onverenigbaar zou kunnen zijn met de onpartijdigheidsvereiste van artikel 6 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden. De Raad van State suggereerde dat het toekennen van een vorderingsrecht aan het openbaar ministerie minder impact heeft op de onpartijdigheidsvereiste van artikel 6 EVRM dan de ambtshalve adiëring, maar dat de doelstelling van het ondervangen van het gebrek aan initiatief van de belanghebbenden op die manier ook wordt bereikt.

Amendement nr. 369 van GERKENS c.s. is een subamendement op amendement nr. 245 en voegde ondanks het advies van de Raad van State de term ‘ambtshalve’ weer in omdat de indieners van oordeel waren dat de opmerking van de Raad van State over de verenigbaarheid van de ambtshalve adiëring met artikel 6 EVRM niet gegrond is. De indieners argumenteren dat een rechtszoekende over rechtsmiddelen beschikt om zijn rechten te doen gelden indien hij van mening is dat zijn recht op een billijk proces doorkruist werd.²⁶⁵

De indieners van het amendement lichten ook toe dat de ambtshalve adiëring van de vrederechter in artikel 501/1, derde lid BW met zich meebrengt dat de zaak opnieuw permanent bij de vrederechter aanhangig wordt gemaakt. Het Koninklijk Verbond van de vrederechters en politierechters wees in een advies aan de indieners op het belang van deze permanente aanhangigmaking voor de vrederechter in de uitoefening van zijn bevoegdheid.²⁶⁶ Dit strookt met het algemeen opzet van het wetsvoorstel, dat tot doel heeft om zoveel mogelijk de betrokken personen een bescherming op maat te bieden,

²⁶³ Amendement nr. 369 (subamendement op amendement nr. 245), *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/009, 9-10.

²⁶⁴ Adv.RvS nrs. 50.186/2 en 50.187/2, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/003, 10.

²⁶⁵ Zie meer over de rechtsmiddelen hoger beroep en verzet tegen beslissingen in het kader van een gerechtelijke beschermingsmaatregel en de toepasselijke termijnen: D. SCHEERS en T. WUYTS, *De vrederechter en het bewind*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 54.

²⁶⁶ Amendement nr. 369 (subamendement op amendement nr. 245), *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 52K1009/009, 9.

onder het strikte toezicht van de vrederechter.²⁶⁷

115. De vraag waar we toe komen, is of de vrederechter ambtshalve een opvolger of vervanger van de vertrouwenspersoon kan aanduiden indien de beschermde persoon zelf geen initiatief neemt om een andere vertrouwenspersoon aan te wijzen nadat hij heeft besloten om af te zien van de ondersteuning van een vertrouwenspersoon,²⁶⁸ of in het geval dat de vrederechter ambtshalve heeft beslist om de vertrouwenspersoon uit diens functie te ontheffen.²⁶⁹ De wetsbepaling is hier onduidelijk over.

De toelichting bij het wetsvoorstel stelt dat de vertrouwenspersoon vervangen kan worden indien hij of zij de opdracht in strijd met de belangen van de beschermde persoon uitoefent.²⁷⁰ Men verduidelijkt echter niet of het de vrederechter is die in deze vervanging kan voorzien, ambtshalve of op verzoek van de bewindvoerder of de procureur des Konings.

In principe moet men de bepaling van artikel 501/1, derde lid BW restrictief interpreteren, aangezien de ‘ambtshalve adiëring’ van de vrederechter een uitzondering is op het beginsel *iudex non ultra petita*.²⁷¹ Dit houdt in dat de vrederechter enkel ambtshalve de vertrouwenspersoon kan ontheffen uit diens functie, maar niet ambtshalve een opvolger kan aanwijzen omdat dit niet letterlijk in de tekst van de bepaling geschreven staat.

ROTHIER stelt dat artikel 501/1 BW, dat bepaalt dat de beschermde persoon te allen tijde kan afzien van de ondersteuning van de vertrouwenspersoon of een vervanger kan aanwijzen, impliceert dat de vrederechter slechts met instemming van de te beschermen of beschermde persoon een vertrouwenspersoon kan aanstellen, in zoverre de te beschermen persoon in staat is zijn akkoord te uiten. Hij leidt hier terecht uit af dat een vertrouwenspersoon niet aan de beschermde persoon kan worden opgedrongen.²⁷²

Desondanks zijn ROTTHIER, BERTOUILLE, VAN DEN EEDEN, NIEUWDORP en TASSET toch van mening dat de vrederechter de vertrouwenspersoon van de te beschermen persoon ambtshalve kan vervangen indien hij meent dat de tussenkomst van deze vertrouwenspersoon in de procedure tot aanstelling van een bewindvoerder niet in het belang is van de te beschermen persoon. Ook SWENNEN stelt dat de vrederechter de

²⁶⁷ Adv.RvS nrs. 50.186/2 en 50.187/2, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/003, 10.

²⁶⁸ Artikel 501/1, eerste lid BW.

²⁶⁹ Artikel 501/1, derde lid BW

²⁷⁰ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001, 64.

²⁷¹ Zie artikel 1138, 2° Ger.W. en het ruimere beschikkingsbeginsel: Cass. 20 februari 2002, AR P.01.1045.F.

²⁷² K. ROTTHIER, “De nieuwe wet tot hervorming van het statuut van onbekwamen: Een overzicht vanuit vogelperspectief”, *Not.Fisc.M.* 2013, 199.

vertrouwenspersoon ambtshalve kan vervangen, hij steunt hiervoor op artikel 501/1, derde lid BW, maar geeft hiervoor geen verdere redenen op.²⁷³

In die zin zou men kunnen argumenteren dat de vrederechter ambtshalve een vervanger kan aanstellen door artikel 501/1 BW in samenhang te lezen met de toelichting omdat men in beide teksten letterlijk op het belang van de te beschermen of beschermde persoon wijst, en bijgevolg zou het belang van de beschermde persoon een ambtshalve maatregel van de vrederechter kunnen verantwoorden. Men zou ook kunnen argumenteren dat de vrederechter de mogelijkheid kan onderzoeken om alsnog de aanwijzing van een vervanger-vertrouwenspersoon te homologeren, dan wel ambtshalve een vervanger aan te wijzen door artikel 501/1 BW in samenhang te lezen met artikel 501, vierde lid BW en de toelichting. Dit zou in lijn liggen met één van de doelstellingen van het wetsvoorstel, namelijk de aanstelling van een vertrouwenspersoon stimuleren. MOSSELMANS en VAN THIENEN argumenteren in deze zin dat de vrederechter ambtshalve een vertrouwenspersoon kan aanwijzen op basis van artikel 501, vierde lid BW indien hij oordeelt dat er nood aan toezicht is na het ontheffen van de vertrouwenspersoon uit diens functie, of het bewind kan moduleren op grond van artikel 496/7 BW.

Niettemin blijft enige terughoudendheid in deze argumentatie nodig, aangezien artikel 501, vierde lid BW handelt over de situatie waarin er nog geen vertrouwenspersoon werd aangewezen in het dossier en in deze aangelegenheid bevinden we ons in de situatie waarin de beschermde persoon afstand wenst te doen van de ondersteuning van een vertrouwenspersoon. Zoals reeds aangehaald, blijft de ambtshalve adiëring van de vrederechter nog steeds een uitzondering op het beginsel *iudex non ultra petita*, en men dient een uitzondering restrictief te interpreteren. Uit deze analyse kan men hoogstens vaststellen dat de vraag of de vrederechter zelf een opvolger of vervanger kan aanduiden indien de beschermde persoon geen initiatief neemt, omstreden is. De indieners van het amendement nr. 369 benadrukken het belang van de permanente aanhangigmaking voor de vrederechter, dat volgens hen een uiterst grote aanpasbaarheid van de in uitzicht gestelde maatregelen aan elk bijzonder geval mogelijk maakt. De vrederechter heeft tot taak de gepastheid van een beschermingsmaatregel te beoordelen, maar hij kan ook ambtshalve de maatregel intrekken, beperken of uitbreiden. Desondanks staat er in artikel 501/1, derde lid BW enkel te lezen dat de vrederechter ambtshalve de maatregel kan intrekken, maar meer ook niet.

116. Een tweede punt van evaluatie betreft de wilsverklaring van de uittreedende vertrouwenspersoon omtrent de aan te wijzen opvolger. Volgens de wet is het enkel mogelijk dat ‘*de persoon die tot vertrouwenspersoon werd aangesteld door de beschermde persoon*’ een opvolger aanwijst in een verklaring van voorkeur. Een vertrouwenspersoon die ambtshalve door de vrederechter werd aangewezen, zou zijn

²⁷³ F. SWENNEN, “De meerderjarige beschermde personen (Deel II)”, *RW* 2013-14, 607.
F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 532.

voorkeur dus niet kunnen meedelen. Dit punt wordt verder behandeld onder Deel IV. Voorstellen *de lege ferenda*, randnummer 261.

HOOFDSTUK IV. BEEINDIGING VAN HET MANDAAT

Afdeling 1. Ontheffing van de vertrouwenspersoon

§ 1. Verzoek tot ontheffing door de beschermde persoon

117. De beschermde persoon kan volgens artikel 501/1, eerste lid BW te allen tijde afzien van de ondersteuning van de vertrouwenspersoon. Dit hoeft niet per se gesteund te zijn op een tekortkoming van de vertrouwenspersoon, maar dat kan natuurlijk wel het geval zijn.²⁷⁴ De procedure wordt ingeleid bij schriftelijk verzoek of minder formeel via een mondeling verzoek.²⁷⁵ Ook hier geldt dat hij niet enkel kan afzien van de ondersteuning van de ‘door hem aangewezen’ vertrouwenspersoon zoals het initieel werd voorgesteld,²⁷⁶ maar ook de vertrouwenspersoon aangewezen door de vrederechter kan hij ontheffen uit diens functie. De Raad van State benadrukte dit in diens advies op het wetsvoorstel, het is de beschermde persoon die meer dan enig ander persoon moet kunnen afzien van de ondersteuning van de vertrouwenspersoon.²⁷⁷

MOSSELMANS en VAN THIENEN merken op dat de wet geen beoordelingsbevoegdheid aan de vrederechter lijkt toe te kennen en dat het niet noodzakelijk is dat de vrederechter de wilsgeschiktheid van de beschermde persoon onderzoekt.²⁷⁸ Nochtans zijn de procedureregels van artikel 1246 Ger.W. van toepassing op het verzoek. Dit houdt in dat de beschermde persoon, de bewindvoerder en de vertrouwenspersoon per gerechtsbrief worden opgeroepen om te worden gehoord door de vrederechter en zij worden partij in het geding, tenzij zij zich hiertegen verzetten op de zitting. De vrederechter kan een geneesheer-deskundige aanstellen die advies moet uitbrengen

²⁷⁴ X, “Deel 4. De beschermde persoon” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 299.

²⁷⁵ Zie *supra*, nr. 107.

Artikel 1246, § 1 Ger.W. bepaalt dat een aanvraag gegrond op artikel 501/1 BW bij verzoekschrift wordt ingediend.

²⁷⁶ Voor de hervorming van de onbekwaamheidsstatuten kon de beschermde persoon geen afstand doen van de bijstand van een vertrouwenspersoon die werd aangesteld op verzoek van een derde (oude artikel 488*bis*, b), § 4, en d), vierde en vijfde lid BW).

F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 557.

²⁷⁷ Adv.RvS nrs. 50.186/2 en 50.187/2, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/003, 38.

²⁷⁸ S. MOSSELMANS en A. VAN THIENEN, “Bescherming en bewind voor meerderjarigen. Commentaar bij de wet van 17 maart 2013”, *T.Fam.* 2014, 78.

over de gezondheidstoestand van de beschermde persoon, hij wint alle nuttige inlichtingen in en kan eenieder horen die hij geschikt acht om hem in te lichten over deze kwestie.²⁷⁹

BERTOUILLE, ROTTHIER, VAN DEN EEDEN, NIEUWDORP en TASSET wijzen er op dat deze proceduremaatregel waarschijnlijk bedoeld is om een consensus tussen de betrokken actoren te bereiken, maar indien dit niet lukt, dan zal de vrederechter de opdracht van de vertrouwenspersoon toch moeten beëindigen.²⁸⁰ Een vertrouwenspersoon opdringen aan de beschermde persoon lijkt inderdaad weinig zin te hebben, aangezien er best een vertrouwensrelatie tussen beiden bestaat en de onwil tot verdere samenwerking van de beschermde persoon zal daarvoor niet bevorderlijk zijn.

§ 2. Verzoek tot ontheffing door een bewindvoerder of de procureur des Konings

118. Een bewindvoerder van de beschermde persoon of de procureur des Konings kunnen te allen tijde de vrederechter verzoeken te beslissen dat de vertrouwenspersoon zijn functie niet meer mag uitoefenen.

119. De procedureregels van artikel 1246 Ger.W. zijn ook van toepassing op dit verzoek, ook al is dit niet duidelijk af te leiden uit de structuur van artikel 501/1 BW. Artikel 1246, § 1 Ger.W. stelt uitdrukkelijk dat deze proceduremaatregelen van toepassing zijn op de verzoeken gegrond op artikel 501/1 eerste lid BW.²⁸¹ Dit houdt onder andere in dat de vrederechter de beschermde persoon, de bewindvoerder en de vertrouwenspersoon oproept om te worden gehoord over dit verzoek.²⁸² Ook BERTOUILLE, ROTTHIER, VAN DEN EEDEN, NIEUWDORP en TASSET zijn van mening dat de vrederechter de betrokkenen eerst zal horen vooraleer hij een beslissing neemt.²⁸³ MOSSELMANS en VAN THIENEN voegen hier aan toe dat de vrederechter de partijen ook dan nog kan proberen te verzoenen.²⁸⁴ De vrederechter motiveert zijn beslissing waarin het belang van de beschermde persoon primeert.²⁸⁵

²⁷⁹ Verder is artikel 1246, §2, eerste en tweede lid Ger.W. van toepassing: zie *supra*, nr. 37.

²⁸⁰ X, “Deel 5. De vertrouwenspersoon” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 314.

²⁸¹ Artikel 501/1, tweede lid BW *juncto* artikel 1246, § 1 Ger.W.

²⁸² Artikel 1246, § 2, derde lid Ger.W.

²⁸³ X, “Deel 5. De vertrouwenspersoon” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 314.

²⁸⁴ S. MOSSELMANS en A. VAN THIENEN, “Bescherming en bewind voor meerderjarigen. Commentaar bij de wet van 17 maart 2013”, *T.Fam.* 2014, 82.

²⁸⁵ Artikel 501/1, derde lid BW.

F. DEGUEL, “La loi du 17 mars 2013 réformant les régimes d’incapacité et instaurant un nouveau statut de protection conforme à la dignité humaine: vers une simplification?”, *TBBR* 2013, 310.
Zie *supra*, nr. 37.

§ 3. Ambtshalve ontheffing

120. De vrederechter kan ook ambtshalve beslissen om de vertrouwenspersoon te ontheffen uit zijn functie. Hij kan dit zonder beperking in tijd, enkel in het belang van de beschermde persoon en in een gemotiveerde beschikking.²⁸⁶

121. Zoals reeds hierboven meegegeven, was de Raad van State geen voorstander van de invoering van de ambtshalve adiëring van de vrederechter zoals in artikel 501/1, derde lid BW.²⁸⁷ De indieners van amendement nr. 369 zagen hier geen graten in en wezen integendeel op het belang van de permanente aanhangigmaking van de zaak voor de vrederechter.²⁸⁸ Op die manier kan de vrederechter flexibel inspelen op elk bijzonder geval: hij dient de gepastheid van een beschermingsmaatregel te beoordelen, maar hij kan ook ambtshalve deze maatregel intrekken, beperken of uitbreiden. Een achterliggende reden voor de invoering van de ambtshalve adiëring van de vrederechter is het belang van het snelle optreden indien de belangen van de beschermde persoon niet in acht worden genomen²⁸⁹ en de tussenkomst van de vertrouwenspersoon de goede werking van het bewind in het gedrang brengt. Men kan bijvoorbeeld denken aan een vertrouwenspersoon die als toekomstige erfgenaam het behoud van de goederen van de beschermde persoon laat voorgaan ten nadele van het verbetering van het lot van de beschermde persoon, of bijvoorbeeld het geval waarin een vertrouwenspersoon de informatie die hij verkrijgt uit de verslagen van de bewindvoerder voor zijn eigen belangen aanwendt.²⁹⁰ Het toekennen van een vorderingsrecht aan de procureur des Konings zoals de Raad van State suggereerde in diens advies op het wetsvoorstel, werd als te omslachtig beschouwd door de indieners van het amendement. Men zou in dat geval eerst de procureur des Konings op de hoogte moeten stellen van de situatie en nadien wachten op diens reactie vooraleer de vrederechter kan ingrijpen.²⁹¹

122. Artikel 1247 Ger.W. is van toepassing in de gevallen waarin de wet de vrederechter toestaat ambtshalve de zaak aanhangig te maken. Dit houdt in dat er een proces-verbaal wordt opgesteld en dat de procedure van artikel 1246 Ger.W. van toepassing is.²⁹²

²⁸⁶ Artikel 501/1, derde lid BW.

²⁸⁷ Zie *supra*, nr. 114.

²⁸⁸ Zie *supra*, nr. 115.

²⁸⁹ Amendement nr. 369 (subamendement op amendement nr. 245), *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/009, 9-10.

²⁹⁰ X, "Deel 6. De rol van de vrederechter" in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 360.

²⁹¹ Amendement nr. 369 (subamendement op amendement nr. 245), *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/009, 9-10.

²⁹² Zie *supra*, nr. 37.

Afdeling 2. Beëindiging van het bewind

123. De opdracht van de vertrouwenspersoon kan in principe maar starten bij aanvang van het bewind.²⁹³ De beschermde persoon heeft per slot van rekening recht op de ondersteuning van een vertrouwenspersoon tijdens de hele duur van het bewind volgens artikel 501, eerste lid BW. Dit brengt met zich mee dat diens opdracht ook eindigt wanneer het bewind eindigt. ROTHIER, BERTOUILLE, VAN DEN EEDEN, NIEUWDORP en TASSET bevestigen dit uitdrukkelijk.²⁹⁴ Artikel 502, §1 BW stelt dat het bewind eindigt wanneer er een einde wordt gesteld aan de rechterlijke beschermingsmaatregel.²⁹⁵ SWENNEN wijst er nochtans op dat het bewind ook kan eindigen zonder beëindiging van de rechterlijke bescherming, namelijk wanneer het niet nodig is een bewindvoerder te beladen met een opdracht doordat een bekwaamheid blijft bestaan.²⁹⁶

§ 1. Rechterlijke beëindiging

124. Overeenkomstig artikel 492/4, eerste lid BW kan de vrederechter te allen tijde in een gemotiveerde beslissing een einde maken aan de rechterlijke beschermingsmaatregel of de inhoud ervan wijzigen. Hij kan dit ambtshalve, op verzoek van de beschermde persoon of diens vertrouwenspersoon, op verzoek van de bewindvoerder, van elke belanghebbende of op verzoek van de procureur des Konings. Artikel 1246 en 1241 Ger.W. zijn van toepassing op de procedure. Op deze wijze eindigt de rechterlijke beschermingsmaatregel op de dag van de beschikking en bijgevolg ook het mandaat van de vertrouwenspersoon.²⁹⁷

§ 2. Overlijden van de beschermde persoon

125. Het mandaat van de vertrouwenspersoon eindigt van rechtswege in geval van overlijden van de beschermde persoon, aangezien de rechterlijke beschermingsmaatregel uitdooft in dat geval.²⁹⁸

§ 3. Verstrijken van de duur van de rechterlijke beschermingsmaatregel

²⁹³ Tenzij de te beschermen persoon in een lastgevingsovereenkomst een vertrouwenspersoon heeft aangeduid: zie *supra*, nr. 97 e.v.

²⁹⁴ K. ROTHIER, *Bewind over meerderjarige onbekwamen: handleiding voor de familiebewindvoerder*, Brugge, die Keure, 2014, 101.

X, “Deel 5. De vertrouwenspersoon” in V. BERTOUILLE, K. ROTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 314.

²⁹⁵ Artikel 502, § 1 *juncto* artikel 492/4 BW.

²⁹⁶ F. SWENNEN, “De meerderjarige beschermde personen (Deel II)”, *RW* 2013-14, 614.

²⁹⁷ Artikel 492/4, eerste lid BW.

²⁹⁸ Artikel 492/4, derde lid BW.

126. De rechterlijke beschermingsmaatregel eindigt van rechtswege door het verstrijken van de duur waarvoor hij is genomen.²⁹⁹ Dit heeft tot gevolg dat het mandaat van de vertrouwenspersoon ook van rechtswege eindigt.

§ 4. Definitieve invrijheidsstelling van de geïnterneerde

127. De rechterlijke beschermingsmaatregel eindigt van rechtswege in geval van toekenning van de definitieve invrijheidsstelling aan de geïnterneerde. Het openbaar ministerie brengt de vrederechter op de hoogte van de definitieve invrijheidsstelling van de geïnterneerde.³⁰⁰ Het mandaat van de vertrouwenspersoon eindigt bijgevolg ook van rechtswege.

Afdeling 3. Evaluatie

128. Een eerste punt is dat de wet niet expliciet vermeldt dat de vertrouwenspersoon de mogelijkheid heeft zijn opdracht stop te zetten. Volgens MOSSELMANS en VAN THIENEN is dit een lacune in artikel 501/1, derde lid BW. Ook wanneer er meerdere vertrouwenspersonen werden aangewezen, bepaalt de wet niet uitdrukkelijk dat de ene vertrouwenspersoon kan verzoeken dat de ander zijn functie als vertrouwenspersoon niet meer mag uitoefenen.³⁰¹

De vertrouwenspersoon zal zich in deze gevallen informeel tot de vrederechter kunnen wenden met het oog op een ambtshalve tussenkomst. BERTOUILLE, ROTTHIER, VAN DEN EEDEN, NIEUWDORP en TASSET wijzen er terecht op dat de wetgever de taak van de vertrouwenspersoon laagdrempelig wou houden en zoveel mogelijk formaliteiten wenste wenen in de regeling. Volgens hen zal de vertrouwenspersoon de mededeling met de wens zijn opdracht stop te zetten mondeling of schriftelijk kunnen richten aan de vrederechter, die van dit feit een schriftelijke weerslag zal opnemen in het administratief dossier.³⁰² ROTTHIER deelt dezelfde mening en beveelt aan dat de vertrouwenspersoon

²⁹⁹ Artikel 492/4, derde lid BW.

³⁰⁰ Artikel 492/4, derde lid BW.

³⁰¹ S. MOSSELMANS en A. VAN THIENEN, "Bescherming en bewind voor meerderjarigen. Commentaar bij de wet van 17 maart 2013", *T.Fam.* 2014, 82.

³⁰² X, "Deel 5. De vertrouwenspersoon" in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 314.

De beschermde persoon, de vertrouwenspersoon en/of een bewindvoerder zouden eventueel nog een initiatief tot het starten van de geschillenbeslechtingregeling kunnen nemen indien zij dit wensen: zie *infra*, nrs. 284 t.e.m. 287 met een voorstel tot het toepasselijk maken van de verzoeningsregeling van artikel 1252 Ger.W.

zijn beslissing om de taak niet meer verder uit te oefenen schriftelijk meedeelt aan de vrederechter.³⁰³

129. Ten tweede kan men zich afvragen of de gronden van beëindiging van het mandaat van de vertrouwenspersoon volledig zijn, of dat er nog andere gronden van beëindiging denkbaar zijn die niet uitdrukkelijk in de wet zijn opgenomen.

Dit vraagstuk wordt verder behandeld in ‘Deel IV. Voorstellen *de lege ferenda*’, randnummers 273-274.

HOOFDSTUK V. AANSPRAKELIJKHEID

Afdeling 1. Aansprakelijkheid voor zijn bedrog en zware schuld

130. Om mensen aan te moedigen zich kandidaat te stellen voor de functie van vertrouwenspersoon, heeft de wetgever bewust de keuze gemaakt om het mandaat van de vertrouwenspersoon niet te bezwaren met een vrij groot risico op aansprakelijkheid en diens taak dus laagdrempelig te houden.³⁰⁴

131. De toelichting bij het wetsvoorstel verwijst in eerste instantie naar artikel 1382 BW. De wetgever verduidelijkt dat de vertrouwenspersoon bij de uitoefening van zijn opdracht handelt als een normaal, zorgvuldig en redelijk persoon geplaatst in dezelfde omstandigheden.³⁰⁵ De vertrouwenspersoon zou dus volgens het gemeen recht aansprakelijk gesteld kunnen worden voor de lichtste fout in de uitoefening van zijn mandaat.³⁰⁶ De wetgever heeft hier komaf mee gemaakt door artikel 501/2, vijfde lid BW in te voeren. Voortaan is de vertrouwenspersoon enkel aansprakelijk voor zijn bedrog en zijn zware schuld indien hij de beschermde persoon schade berokkent bij de uitvoering van zijn opdracht. DEGUEL wijst op de parallel met het aansprakelijkheidsregime van de bewindvoerder die bijstand verleent in artikel 498/2, vierde lid BW.³⁰⁷

De wetgever expliciteert in de toelichting dat het in de eerste plaats de bedoeling is om de vertrouwenspersoon te vervangen indien die zijn opdracht uitoefent in strijd met de belangen van de beschermde persoon. Men kan de vertrouwenspersoon slechts

³⁰³ K. ROTTHIER, *Bewind over meerderjarige onbekwamen: handleiding voor de familiebewindvoerder*, Brugge, die Keure, 2014, 101.

³⁰⁴ Kamerverslag I, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/010, 92.

B. D’OTREPPE DE BOUVETTE, “Les acteurs de la protection judiciaire des incapables majeurs”, *RTDF* 2014, 293.

³⁰⁵ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001, 64.

³⁰⁶ Kamerverslag I, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/010, 92.

³⁰⁷ F. DEGUEL, “La loi du 17 mars 2013 réformant les régimes d’incapacité et instaurant un nouveau statut de protection conforme à la dignité humaine: vers une simplification?”, *TBBR* 2013, 310.

aansprakelijk stellen in zeer uitzonderlijke omstandigheden, namelijk pas in het geval dat de vertrouwenspersoon zijn opdracht kennelijk niet of op een volledig strijdige manier met de belangen van de beschermde persoon heeft uitgeoefend. Er moet effectief sprake zijn van bedrog, opzettelijke fouten of zware fouten. De wetgever illustreert dit met een voorbeeld: de vertrouwenspersoon kan aansprakelijk gesteld worden indien hij samen met de bewindvoerder het vermogen van de beschermde persoon schade berokkent.³⁰⁸

Afdeling 2. Discretieplicht

132. De wet regelt het vraagstuk of een vertrouwenspersoon gebonden is aan het beroepsgeheim, een discretieplicht of een onthoudingsplicht niet. De vraag rijst of de regeling van artikel 458 Sw. omtrent het beroepsgeheim van toepassing zou zijn op de rechtsfiguur van de vertrouwenspersoon.

133. Om deze vraag te beantwoorden, moet er een analyse gemaakt worden van artikel 458 Sw. Uit de tekst van dit artikel kan men afleiden dat enkel beroepsbeoefenaren zoals geneesheren, heelkundigen, officieren van gezondheid, apothekers, vroedvrouwen en ‘*alle andere personen die uit hoofde van hun staat of beroep*’ kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd,³⁰⁹ gebonden zijn aan een beroepsgeheim. Voor het bekend maken van deze geheimen kan men gestraft worden overeenkomstig artikel 458 Sw., tenzij men wordt geroepen om in rechte of voor een parlementaire onderzoekscommissie getuigenis af te leggen, of tenzij de wet hen verplicht die geheimen bekend te maken.

134. Het is alvast uitgesloten dat de figuur van de vertrouwenspersoon gekwalificeerd kan worden als een medische beroepsbeoefenaar.

Volgens BERTOUILLE, ROTTHIER, VAN DEN EEDEN, NIEUWDORP en TASSET valt de figuur van de vertrouwenspersoon onder de discretieplicht van artikel 458 Sw. gelet op zijn vertrouwensrelatie met de beschermde persoon.³¹⁰ Zij geven hier geen verdere redenen voor op.

WARLET meent dat de vertrouwenspersoon duidelijk ‘*uit hoofde van zijn staat*’ kennis draagt van geheimen die hem zijn toevertrouwd, alleen al omwille van het feit dat men de figuur ‘*vertrouwenspersoon*’ noemt. Bijgevolg valt hij wel onder de kwalificatie van ‘*noodzakelijke vertrouwenspersoon*’ en kan hij dus gestraft worden overeenkomstig

³⁰⁸ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001, 64.

³⁰⁹ Men noemt dit ook het criterium van de ‘noodzakelijke vertrouwenspersoon’: Cass. 3 september 2014, AR P.13.1966.F.

F. BLOCKX, *Beroepsgeheim*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 77.

³¹⁰ X, “Deel 5. De vertrouwenspersoon” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 315.

artikel 458 Sw. Volgens WARLET wordt dit wel gemilderd door de theorie van het gedeelde geheim. Dit houdt in dat de vertrouwenspersoon zijn geheimhoudingsplicht enkel deels mag doorbreken ten aanzien van de vrederechter en de bewindvoerder(s).³¹¹

135. M.i. handelt de vertrouwenspersoon slechts vanuit een occasionele opdracht³¹² en neemt de hij of zij geen kennis van zaken ‘uit hoofde van zijn staat of beroep’. ‘Vertrouwenspersoon’ zijn van een beschermd persoon is geen beroep. Bovendien was het uitdrukkelijk de bedoeling van de wetgever dat de vertrouwenspersoon als verbindingspersoon optreedt tussen de beschermd persoon en de vrederechter, zijn bewindvoerders én zijn sociale omgeving.³¹³ M.i. valt de vertrouwenspersoon in principe niet onder de regeling van het beroepsgeheim van artikel 458 Sw., tenzij hij of zij een beroepsbeoefenaar is die al gebonden is aan het beroepsgeheim, of een persoon is die uit hoofde van zijn staat of beroep kennis draagt van geheimen die hem zijn toevertrouwd, zoals bijvoorbeeld advocaten, notarissen, gerechtsdeurwaarders, etc.³¹⁴

Niettemin zou men kunnen argumenteren dat de vertrouwenspersoon gebonden is aan een functionele discretieplicht voor de geheimen die de beschermd persoon hem toevertrouwt tijdens de uitoefening van zijn opdracht. Men zou de vertrouwenspersoon namelijk kunnen beschouwen als een figuur die vanuit een bepaalde functie gehouden is tot discretie. Eventueel zou men de deze discretieplicht kunnen invoegen in de tekst van artikel 501/2, vijfde lid BW.

Maar m.i. zou het inschrijven van zo een functionele discretieplicht in de wet ingaan tegen één van de krachtlijnen van de hervorming, namelijk de heropwaardering van de rechtsfiguur van de vertrouwenspersoon door onder andere te voorzien in een betere omkadering van de vertrouwenspersoon ‘zonder evenwel het informele en laagdrempelig karakter er van uit het oog te verliezen’. De wetgever wenste de

³¹¹ F.-J. WARLET, “La personne de confiance” in *La protection des personnes vulnérables – À la lumière de la loi du 17 mars 2013. Acte de la journée d’études organisée le 12 mai 2014 par le Conseil francophone de la F.R.N.B.*, Brussel, Bruylant, 2014, 241.

³¹² Zie ook voor wat betreft de figuur van de vertrouwenspersoon onder de wet patiëntenrechten: T. BALTHAZAR, “De potentiële impact van de Patiëntenrechtenwet op procedures inzake aansprakelijkheid van artsen en ziekenhuizen” in VLAAMSE CONFERENTIE DER BALIE VAN GENT (ed.), *Aansprakelijkheidsrecht*, Antwerpen – Apeldoorn, Maklu, 2004, 35. Zie *infra*, nr. 192.

³¹³ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K/1009/001, 14.

F. SWENNEN, “De meerderjarige beschermd personen (Deel II)”, *RW* 2013-14, 607.

Zie *infra*, nr. 157 e.v.

³¹⁴ B. ALLEMEERSCH, “Het toepassingsgebied van art. 458 Strafwetboek. Over het succes van het beroepsgeheim en het geheim van dat succes”, *RW* 2003-04, 1-19.

Zie voor het beroepsgeheim van personeelsleden en hulpverleners van het OCMW die eventueel zouden kunnen optreden als niet-familiale vertrouwenspersoon: artikel 40, § 4 en 109, § 3 van het decreet van 19 december 2008 betreffende de organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, *BS* 24 december 2008, i.w.tr. onbepaald (hierna: ‘OCMW-decreet’).

V. VERDEYEN, “Probleemgerichte verkenning van het beroepsgeheim binnen een OCMW-context”, *TSR* 2013, 863-895.

rechtsfiguur van de vertrouwenspersoon soepel te omkaderen, men wou geen zware formaliteiten aan de wet toevoegen om potentiële kandidaat-vertrouwenspersonen niet af te schrikken.³¹⁵ Dit gaat des te meer op wat betreft de niet-toepasselijkheid van artikel 458 Sw.

Bovendien voorziet de wet al dat de vertrouwenspersoon in afwijking van artikel 1382 e.v. BW beperkt aansprakelijk gesteld kan worden voor schade die hij bij de uitvoering van zijn opdracht aan de beschermde persoon berokkent. Een schending van de discretieplicht kan volgens mij op gepaste wijze ‘bestraft’ worden via dit artikel 501/2, vijfde lid BW, het ‘lekken’ van informatie zou dan een zware fout of bedrog kunnen vormen.³¹⁶ Daarnaast kan de beschermde persoon die hinder ondervindt van zijn vertrouwenspersoon die niet discreet handelt, steeds afzien van de ondersteuning van de vertrouwenspersoon of een andere vertrouwenspersoon aanwijzen.³¹⁷ Ook de vrederechter kan overeenkomstig artikel 501/1, derde lid BW te allen tijde beslissen dat de vertrouwenspersoon zijn functie niet meer mag uitoefenen, hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van een bewindvoerder of van de procureur des Konings.

Afdeling 3. Evaluatie

136. Volgens DE WULF kan de vertrouwenspersoon in principe geen aansprakelijkheid oplopen wanneer er nietigheidsvorderingen overeenkomstig artikel 493 en 493/1 BW worden ingesteld.³¹⁸ LABEEUW en VAN LANDEGEM bevestigen deze stelling.³¹⁹ Dit is zo omdat de vertrouwenspersoon geen vertegenwoordiger van de beschermde persoon is en ook geen bijstand verleent.³²⁰ De vertrouwenspersoon is niet rechtstreeks betrokken bij het stellen van rechtshandelingen voor rekening van de beschermde persoon, hij verleent slechts ondersteuning en daarvoor kan hij in principe niet aansprakelijk worden gesteld, tenzij hij zich schuldig maakt aan bedrog of een zware fout.³²¹

³¹⁵ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K/1009/001, 14-16 en 62.

³¹⁶ Het overtreden van een discretieplicht kan geen schending uitmaken van artikel 458 Sw., maar het kan wel een fout of onzorgvuldigheid uitmaken in de zin van de artikelen 1382 e.v. BW: X, “Deel II. Rechten van patiënten. Hoofdstuk VII. Het recht op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, het medisch beroepsgeheim en de verwerking van persoonsgegevens” in F. DEWALLENS en T. VANSWEEVELT (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 622-623.

³¹⁷ Artikel 501/1, eerste lid BW.

³¹⁸ C. DE WULF, “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 325-326.

³¹⁹ N. LABEEUW en E. VAN LANDEGEM, “Het nieuwe gerechtelijke beschermingsstatuut voor wilsonbekwamen”, *TEP* 2014, 15.

³²⁰ In de zin van de artt. 498 t.e.m. 499/22 BW.

³²¹ Zie *infra*, nrs. 138 en 150.

137. SWENNEN merkt op dat er geen wettelijke regeling is omtrent waarborgen die de vrederechter kan eisen van de vertrouwenspersoon. Hij concludeert hieruit dat dit niet mogelijk is.³²²

³²² F. SWENNEN, “De meerderjarige beschermde personen (Deel II)”, *RW* 2013-14, 607.

DEEL II. OPDRACHT VAN DE VERTROUWENSPERSOON

138. De hervorming van de onbekwaamheidsstatuten voor meerderjarige wilsonbekwame personen had onder andere tot doel de rechtsfiguur van de vertrouwenspersoon opnieuw op te waarderen. De wijzigingen door de wet van 17 maart 2013 aan het Burgerlijk Wetboek hielden onder andere verband met de uitbreiding van de rol van de vertrouwenspersoon.³²³ De taken van de vertrouwenspersoon werden verduidelijkt en verruimd door de aanpassingen, maar tegelijkertijd ook afgebakend van de opdracht van de bewindvoerder: de vertrouwenspersoon kan de beschermde persoon nooit vertegenwoordigen of juridisch bijstand verlenen.³²⁴

Over het algemeen verwacht men van de vertrouwenspersoon dat hij of zij de rechten en de wensen van de beschermde persoon respecteert en tegenover derden verdedigt. In de toelichting bij het wetsvoorstel omschreef de wetgever de hoofdtaak van de vertrouwenspersoon als het *‘luisteren naar de verwachtingen, vragen, wensen van de gehandicapte persoon en te communiceren met de diverse instanties zoals de bewindvoerder, ouders, maatschappelijk werkers, dagcentrum, werkgever, enz.’*³²⁵ Verder in de toelichting staat er één van de kerngedachten, namelijk dat het van belang is *‘dat de beschermde persoon op passende wijze wordt geïnformeerd over beslissingen die men wil treffen en die hem raken en dat hij, in de mate van het mogelijke, de gelegenheid krijgt om daarover zijn mening te geven en dat er aan die mening naar verhouding van zijn begripsvermogen ook passend belang aan wordt gehecht. Indien hij niet in staat is om zijn mening te vormen dan wel te uiten, moet de vertrouwenspersoon dit in zijn plaats kunnen doen.’* En *‘mocht zijn begripsvermogen onvoldoende zijn om een wil te vormen of te uiten, dan vertolkt de vertrouwenspersoon bij uitstek deze wil.’*³²⁶ De opdracht van de vertrouwenspersoon is een middel tot het bewerkstelligen van één van de krachtlijnen van de hervorming van 2013, namelijk de persoon met een functioneringsstoornis in verhouding naar zijn vermogens meer betrekken in het besluitvormingsproces over aangelegenheden die hem raken.³²⁷ De vertrouwenspersoon is een belangrijke schakel in dit proces. De toelichting bij het wetsvoorstel benadrukt dat een wetswijziging niet volstaat om dit doel te bereiken, alle actoren dienen zich hiertoe in te zetten en dit doel te bewaken.³²⁸

139. De definitie van ‘vertrouwenspersoon’ van artikel 494, d) BW onderscheidt een aantal taken van de vertrouwenspersoon, namelijk het optreden als bemiddelaar tussen de bewindvoerder over de persoon, de bewindvoerder over de goederen en de beschermde persoon, het vertolken van de mening van de beschermde persoon in de

³²³ Kamerverslag I, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/010, 90.

³²⁴ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K/1009/001, 64.

³²⁵ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K/1009/001, 16.

³²⁶ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K/1009/001, 17-18.

³²⁷ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K/1009/001, 8.

³²⁸ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K/1009/001, 9.

bij de wet bepaalde gevallen indien hij daar zelf niet toe in staat is of de beschermde persoon ondersteunen bij het uiten van zijn mening ingeval hij dit niet zelfstandig kan en tot slot het uitoefenen van toezicht op de goede werking van het bewind. Hieruit zou men *grosso modo* drie taken van de vertrouwenspersoon kunnen afleiden: optreden als bemiddelaar, vertolken van de mening van de beschermde persoon en toezicht uitoefenen op het bewind.³²⁹ In de parlementaire voorbereidingsdocumenten staat er nochtans nadrukkelijk dat men de taak als bemiddelaar afwees, deze behoort inherent toe aan de vrederechter. De vertrouwenspersoon kan hoogstens als tussenpersoon ondersteuning bieden.³³⁰

De taakomschrijving van de vertrouwenspersoon in de definitie stemt niet geheel overeen met deze van artikel 501/2, eerste tot en met vierde lid BW. Dit specifieke wetsartikel³³¹ onderscheidt duidelijk vier verschillende taken die de vertrouwenspersoon moet waarnemen en de beschrijving van de taken verschilt ook van deze in de definitie van artikel 494, d) BW. De taken van de vertrouwenspersoon komen volgens deze specifieke wettelijke grondslag neer op het bieden van ondersteuning, het functioneren als verbindingspersoon, het vertolken van de mening van de beschermde persoon en het optreden als toezichthouder.

140. SWENNEN merkt op dat de vertrouwenspersoon zich in zijn opdracht niet kan laten bijstaan door andere personen, in tegenstelling tot bewindvoerder(s) over de goederen die zich kunnen laten bijstaan bij het beheer van die goederen door personen die onder hun verantwoordelijkheid optreden.³³² In principe moet de vertrouwenspersoon zijn opdracht dus alleen waarnemen, tenzij de vrederechter meerdere vertrouwenspersonen heeft aangesteld, dan kunnen zij optreden als een college of eventueel de taken onderling laten verdelen.³³³

141. De verschillende taken van de vertrouwenspersoon worden besproken en geëvalueerd in vier verschillende hoofdstukken naar de structuur van artikel 501/2 BW. Andere auteurs hanteren een andere indeling, zoals bijvoorbeeld BAEL. Hij kent de vertrouwenspersoon twee grote opdrachten toe, namelijk een taak van bijstand en toezicht. De opdracht van bijstand omvat volgens hem artikel 501/2, eerste en derde lid BW en twee taken van artikel 494, d) BW – optreden als bemiddelaar en vertolken

³²⁹ F. DEGUEL, “La loi du 17 mars 2013 réformant les régimes d’incapacité et instaurant un nouveau statut de protection conforme à la dignité humaine: vers une simplification?”, *TBBR* 2013, 298.

³³⁰ Zie *infra*, nrs. 148-149, 260 en 280-283.

Kamerverslag I, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/010, 238.

Amendement nr. 29, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/002, 18-19.

Amendement nr. 92, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/002, 54.

F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 533.

³³¹ N. LABEEUW en E. VAN LANDEGEM, “Het nieuwe gerechtelijke beschermingsstatuut voor wilsonbekwamen”, *TEP* 2014, 13.

³³² Artikel 599/5, eerste lid BW.

F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 533-534.

³³³ Artikel 501, negende en tiende lid BW.

van de mening van de beschermde persoon. De opdracht van toezicht zou dan artikel 501/2, tweede en vierde lid BW, artikel 496/7 BW en de corresponderende taak van artikel 494, d) BW – diens optreden als toezichthouder – omvatten.³³⁴

HOOFDSTUK I. ONDERSTEUNING

142. De eerste taak van de vertrouwenspersoon is het bieden van ondersteuning aan de beschermde persoon. Deze bijstand is niet juridisch, maar wel fysiek, psychisch en sociaal.³³⁵ Artikel 501/2, eerste lid BW bepaalt verder dat de vertrouwenspersoon voor zover mogelijk, nauwe contacten onderhoudt met de beschermde persoon en op geregelde tijdstippen overleg pleegt met diens bewindvoerder. In dat opzicht kan men de vertrouwenspersoon beschouwen als een tussenpersoon die de taak heeft te waken over het welzijn van de beschermde persoon.³³⁶

Afdeling 1. Ondersteunen van een constructieve band

143. De toelichting bij het wetsvoorstel van 17 maart 2013 legt uit dat de vertrouwenspersoon een constructieve band tussen de bewindvoerder en de beschermde persoon moet ondersteunen.³³⁷ De vertrouwenspersoon bewerkstelligt dit het best via een goede communicatie met de verschillende actoren, dit garandeert dat er optimaal in de noden van de beschermde persoon wordt voorzien.³³⁸ Om deze communicatie vlot te laten verlopen, moet de vertrouwenspersoon op geregelde tijdstippen overleg plegen met de bewindvoerder. De bewindvoerder over de persoon en de bewindvoerder over de goederen zijn trouwens verplicht om overeenkomstig artikel 497/7 BW de vertrouwenspersoon op de hoogte te brengen van de handelingen die zij in uitvoering van hun opdracht verrichten. Tegelijkertijd zorgt de vertrouwenspersoon voor betrokkenheid van de beschermde persoon indien er handelingen met betrekking tot zijn persoon en zijn goederen worden gesteld. Dit houdt concreet in dat de vertrouwenspersoon de beschermde persoon hierover informeert en geregeld met hem of haar overlegt.³³⁹

144. Een onderdeel van het bewerkstelligen van een goede communicatie is ook het

³³⁴ J. BAEL, “De nieuwe wettelijke regeling inzake het bewind en de planning van de nalatenschappen van de ouders van een mentaal gehandicapt kind”, *T.Not.* 2014, 161-162.

³³⁵ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K/1009/001, 63.

F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 533.

F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 239.

³³⁶ Kamerverslag I, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K/1009/010, 92.

³³⁷ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K/1009/001, 14.

³³⁸ B. MEVESEN, “Deel 6. Het bewind: werking en organisatie” in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 171.

³³⁹ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K/1009/001, 14.

vermijden van conflicten.³⁴⁰ Als tussenpersoon probeert de vertrouwenspersoon geschillen tussen de verschillende actoren van het bewind te vermijden en indien nodig tracht hij ze te verzoenen.³⁴¹ Het verzoenen van de verschillende actoren in geval van conflict is echter niet een kerntaak van de vertrouwenspersoon. Hij probeert conflicten te voorkomen via een goede communicatie, maar indien hij de partijen niet op één lijn kan krijgen, is het uiteindelijk de taak van de vrederechter om op te treden als bemiddelaar en om toezicht te houden op de goede werking van het bewind.³⁴²

145. Een voorbeeld van de ondersteunende functie van de vertrouwenspersoon in de praktijk is bijvoorbeeld zijn optreden als belangenbehartiger van de beschermde persoon bij de beslissing door de bewindvoerder tot het aanvaarden of verwerpen van een nalatenschap die aan de beschermde persoon toe komt. Volgens VANDERHULST en MOSSELMANS kan de vertrouwenspersoon hier een belangrijke praktische rol spelen.³⁴³

Een ander voorbeeld uit de praktijk is bijvoorbeeld de tussenkomst van de vertrouwenspersoon om twijfel uit te sluiten over de vraag of de beschermde persoon ‘wilsbekwaam’ was in de zin van de wet patiëntenrechten ten tijde van het opstellen van een voorafgaande negatieve wilsverklaring. In deze wilsverklaring kan de beschermde persoon een weigering van behandeling formuleren, ook al werd hij of zij uitdrukkelijk onbekwaam verklaard tot het uitoefenen van zijn patiëntenrechten door de vrederechter.³⁴⁴

146. Ook na het overlijden van de beschermde persoon kan de vertrouwenspersoon nog diensten leveren ter ondersteuning als tussenpersoon. Hij of zij kan volgens artikel 499/19, § 2 BW de vrederechter verzoeken de opdracht van de bewindvoerder over de goederen te verlengen tot uiterlijk twee maanden na het overlijden van de

³⁴⁰ F. DEGUEL, “La loi du 17 mars 2013 réformant les régimes d’incapacité et instaurant un nouveau statut de protection conforme à la dignité humaine: vers une simplification?”, *TBBR* 2013, 301.

³⁴¹ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K/1009/001, 63.

T. WUYTS, *De nieuwe wet op het bewind. De hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en de instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid*, Mechelen, Kluwer, 2014, 122.

³⁴² Onder andere via de verzoeningsregeling van artikel 1252 Ger.W.

Zie *infra*, nrs. 260 en 280-283.

F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 533.

³⁴³ V. VANDERHULST, “De meerderjarige beschermde persoon als erfgerechtigde: notariële aandachtspunten bij de uitoefening van het keuzerecht”, *Not.Fisc.M.* 2014, 199.

S. MOSSELMANS, “Het optierecht met betrekking tot een nalatenschap, legaat, of gift toegevallen aan een beschermde meerderjarige persoon”, *T.Fam.* 2015, 89.

³⁴⁴ Artikel 8, § 4, vierde lid en 14, § 1 wet patiëntenrechten.

X, “Deel V. Het eindigend leven. Hoofdstuk VII. Voorafgaande wilsverklaringen” in F. DEWALLENS en T. VANSWEEVELT (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 1464.

Zie *infra* nr. 183.

beschermde persoon.³⁴⁵

Afdeling 2. Evalueren van het beschermingsstatuut

147. Volgens de wetgever kan de vertrouwenspersoon een aanmerkelijke rol spelen bij het evalueren en het aanpassen van het beschermingsstatuut van de beschermde persoon als diens mogelijkheden wijzigen.³⁴⁶ Dit wordt geconcretiseerd in artikel 492/4 BW volgens welk de vertrouwenspersoon een verzoek tot de vrederechter kan richten om een einde te maken aan de rechterlijke beschermingsmaatregel of de inhoud ervan te wijzigen.

Afdeling 3. Evaluatie

148. Zoals reeds hoger aangegeven, heeft de wetgever niet gewild dat de vertrouwenspersoon de geschillen tussen de actoren van het bewind beslecht, dit is de taak van de vrederechter.³⁴⁷ Amendement nr. 92 van TERWINGEN op het wetsvoorstel geeft aan dat de vertrouwenspersoon de vrederechter wel op de hoogte kan brengen in geval van conflict overeenkomstig de procedure bepaald in artikel 1250-4 Ger.W.³⁴⁸

Verder is het vermeldenswaardig dat artikel 497/3, § 1 BW in het kader van geschillen tussen de bewindvoerder over de persoon en de bewindvoerder over de goederen uitdrukkelijk verwijst naar de procedure van artikel 1252 Ger.W. Artikel 497/3, § 1 BW laat er geen twijfel over bestaan dat deze geschillen op verzoek door de vrederechter worden beslecht in het belang van de beschermde persoon. Ook artikel 500/3, § 1, lid 3 en § 2 BW dat handelt over geschillen tussen ouders die optreden als bewindvoerder en geschillen tussen deze ouders en een derde bewindvoerder wijst op de bevoegdheid van de vrederechter en verwijst eveneens naar de procedure van artikel 1252 Ger.W., zij het in subsidiaire orde voor wat betreft de eerste categorie geschillen. Dit neemt niet weg dat de vertrouwenspersoon in deze geschillenbeslechting wel kan worden betrokken. Artikel 1252, § 3 Ger.W. bepaalt namelijk dat de te beschermen persoon zich kan laten vergezellen door zijn vertrouwenspersoon om afzonderlijk door de vrederechter te worden gehoord over het geschil. De vertrouwenspersoon kan de vrederechter zelfs verzoeken om afzonderlijk gehoord te worden over de kwestie indien de te beschermen persoon wilsonbekwaam is.³⁴⁹

149. Het is ook niet de bedoeling dat de vertrouwenspersoon optreedt wanneer er

³⁴⁵ X, “Deel 5. De vertrouwenspersoon” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 317.

³⁴⁶ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K/1009/001, 14.

³⁴⁷ Zie *supra*, nr. 144.

³⁴⁸ Amendement nr. 92, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K/1009/002, 54.

³⁴⁹ Zie *infra*, nrs. 260 en 280-283.

sprake is van belangentegenstelling tussen de beschermde persoon en een bewindvoerder. De wetgever heeft deze taak expliciet toebedeeld aan een bewindvoerder *ad hoc* die door de vrederechter kan aangesteld worden op verzoek van de vertrouwenspersoon, elke belanghebbende, de procureur des Konings of zelfs ambtshalve, indien er sprake is van zulke belangentegenstelling.³⁵⁰

150. Tot slot is het belangrijk te benadrukken dat de vertrouwenspersoon nooit juridisch bindende handelingen kan stellen voor de beschermde persoon. De opdracht van de vertrouwenspersoon moet men duidelijk onderscheiden van de opdracht van de bewindvoerder. Uitsluitend deze laatste kan de beschermde persoon vertegenwoordigen of bijstand verlenen zoals bedoeld in de artikelen 498 t.e.m. 499/22 BW (onderafdelingen II en III van de regeling).³⁵¹ Enkel de beslissingen van de bewindvoerder(s) brengen rechtsgevolgen teweeg, in tegenstelling tot de handelingen van de vertrouwenspersoon die de beschermde persoon nooit kan vertegenwoordigen of juridisch bijstand kan verlenen. In die zin spreekt men dus best niet over de ‘bijstandsfunctie’ van de vertrouwenspersoon aangezien deze fundamenteel verschilt van de bijstand die een bewindvoerder verleent aan de beschermde persoon. Het is aangewezen om in het kader van deze taak van de vertrouwenspersoon de term ‘ondersteuning’ te gebruiken om verwarring te voorkomen.³⁵²

HOOFDSTUK II. VERBINDINGSPERSOON

151. De vertrouwenspersoon fungeert ook als verbindingspersoon tussen de beschermde persoon enerzijds en de vrederechter, de bewindvoerders en het sociale netwerk anderzijds.³⁵³ Daarom is het cruciaal dat de vertrouwenspersoon nauw wordt betrokken bij de werking van het bewind.³⁵⁴ Dit wordt bewerkstelligd door artikel 501/2, tweede lid BW dat bepaalt dat de vertrouwenspersoon alle verslagen ontvangt inzake het bewind. Hij wordt door de bewindvoerder op de hoogte gehouden van alle handelingen die betrekking hebben op het bewind en kan bij hem alle nuttige informatie hieromtrent inwinnen. De vertrouwenspersoon kan verder ook inlichtingen

³⁵⁰ De figuur van de ‘toeziende voogd’ werd afgeschaft en diens taken werden toebedeeld aan de ‘bewindvoerder *ad hoc*’.

Contra: J. BAEL, “De nieuwe wettelijke regeling inzake het bewind en de planning van de nalatenschappen van de ouders van een mentaal gehandicapt kind”, *T.Not.* 2014, 162: volgens BAEL kan de figuur van de vertrouwenspersoon dienen als alternatief voor de toeziende voogd.

Artikel 497/4 BW.

Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K/1009/001, 16 en 20.

³⁵¹ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K/1009/001, 64.

³⁵² Amendement nr. 90, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/002, 53.

F.-J. WARLET, “La personne de confiance” in *La protection des personnes vulnérables – À la lumière de la loi du 17 mars 2013. Acte de la journée d’études organisée le 12 mai 2014 par le Conseil francophone de la F.R.N.B.*, Brussel, Bruylant, 2014, 229-230 en 236.

³⁵³ F. SWENNEN, “De meerderjarige beschermde personen (Deel II)”, *RW* 2013-14, 607.

³⁵⁴ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K/1009/001, 63.

inwinnen bij derden indien hij dit nuttig acht.³⁵⁵

Afdeling 1. Link tussen de beschermde persoon en de bewindvoerder(s)

152. Diens taak als verbindingspersoon tussen de beschermde persoon en de bewindvoerders wordt gefaciliteerd doordat de bewindvoerder(s) overeenkomstig artikel 497/7 BW een informatieverplichting hebben ten aanzien van de vertrouwenspersoon.³⁵⁶ Alle bewindvoerders moeten de vertrouwenspersoon op de hoogte houden van de handelingen betreffende de persoon en de goederen van de beschermde persoon die zij in uitvoering van hun opdracht verrichten. De verplichting tot het informeren van de beschermde persoon varieert afhankelijk of het een bewind met bijstandsopdracht of vertegenwoordiging betreft.³⁵⁷ Daarnaast verplicht artikel 499/1, § 3, tweede lid BW de bewindvoerder bij de uitoefening van zijn opdracht de beschermde persoon zoveel mogelijk te betrekken in verhouding tot diens begripsvermogen. Hij heeft de verplichting op regelmatige tijdstippen overleg te plegen met de beschermde persoon of met zijn vertrouwenspersoon bij de uitvoering van zijn opdracht.

153. Verschillende wetsartikelen verplichten de bewindvoerder tot het bezorgen van een verslag aan de vertrouwenspersoon. In principe geldt deze plicht voor alle verslagen die een bewindvoerder moet opstellen.³⁵⁸ Op zijn beurt leest en onderzoekt de vertrouwenspersoon deze verslagen.³⁵⁹

154. Ten eerste is er in het kader van bijstand de jaarlijkse verslagverplichting opgelegd door artikel 498/3 BW volgens welk de bewindvoerder over de persoon en de bewindvoerder over de goederen ieder jaar van het bewind schriftelijk verslag moeten uitbrengen aan onder andere de vertrouwenspersoon. Artikel 498/4 BW bepaalt eveneens voor het regime van bijstand dat de bewindvoerder een eindverslag overhandigt binnen een maand na de beëindiging van zijn opdracht.

155. In het regime van de vertegenwoordiging wordt de bewindvoerder over de persoon volgens artikel 499/6, eerste lid BW wettelijk verplicht om uiterlijk één maand na de aanvaarding van zijn aanwijzing een verslag – het ‘eerste verslag’ – te bezorgen aan de vertrouwenspersoon over de leefsituatie van de beschermde persoon. De bewindvoerder over de goederen heeft een gelijkaardige verplichting, hij moet volgens artikel 499/6, lid 2 BW uiterlijk één maand na de aanvaarding van zijn aanwijzing een verslag met betrekking tot de vermogenstoestand en de

³⁵⁵ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K/1009/001, 63.

³⁵⁶ F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 543.

³⁵⁷ S. MOSSELMANS en A. VAN THIENEN, “Bescherming en bewind voor meerderjarigen. Commentaar bij de wet van 17 maart 2013”, *T.Fam.* 2014, 82.

³⁵⁸ F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 543.

³⁵⁹ F. DEGUEL, “La loi du 17 mars 2013 réformant les régimes d’incapacité et instaurant un nouveau statut de protection conforme à la dignité humaine: vers une simplification?”, *TBBR* 2013, 309.

inkomstenbronnen van de beschermde persoon aan de vertrouwenspersoon overhandigen. BERTOUILLE, ROTTHIER, VAN DEN EEDEN, NIEUWDORP, en TASSET merken op dat de bewindvoerder in het eerste verslag best melding maakt van het feit dat hij het heeft verzonden naar onder andere de vertrouwenspersoon. Op die manier kan de vrederechter deze verplichting controleren en kan de vertrouwenspersoon eventueel nog wijzen op het bestaan van activa en passiva die niet in het verslag zijn opgenomen. Het garandeert ook dat de vertrouwenspersoon zijn controlefunctie kan uitoefenen en dat de vertrouwenspersoon daadwerkelijk van bij het begin betrokken is bij de goede werking van het bewind.³⁶⁰

Daarnaast bepaalt artikel 499/14 BW dat de bewindvoerder over de persoon en de bewindvoerder over de goederen jaarlijks schriftelijk verslag moeten uitbrengen aan de vertrouwenspersoon over onder andere de leefsituatie van de beschermde persoon, de genomen maatregelen ter bevordering van het welzijn van de beschermde persoon, de rekeningen, de materiële levensvoorwaarden van de beschermde persoon, de wijze waarop de bewindvoerder de beschermde persoon en diens vertrouwenspersoon betrokken heeft bij de uitoefening van zijn opdracht en de mate waarin hij rekening heeft gehouden met hun mening.

Tot slot is de bewindvoerder overeenkomstig artikel 499/17 BW verplicht om een kopie van het eindverslag aan de vertrouwenspersoon te zenden indien de vrederechter de opdracht van de bewindvoerder beëindigt³⁶¹ of indien de rechterlijke beschermingsmaatregel van rechtswege eindigt.³⁶² De bewindvoerder over de goederen heeft een extra verplichting. Hij moet naast een kopie van het eindverslag ook de lijst van roerende goederen die in zijn bezit zijn en die aan de rechthebbende overhandigd moeten worden, bezorgen aan de vertrouwenspersoon.³⁶³

156. Er is nog een andere aangelegenheid waarin de vertrouwenspersoon optreedt als verbindingspersoon tussen de beschermde persoon en bewindvoerder. Wanneer de beschermde persoon patiënt is (geworden) en hij of zij heeft geen vertegenwoordiger aangewezen of de aangewezen vertegenwoordiger treedt niet op, dan worden de rechten in het kader van de wet patiëntenrechten uitgeoefend door de bewindvoerder over de persoon na machtiging door de vrederechter overeenkomstig artikel 499/7, § 1 BW, voor zover en zolang de beschermde persoon niet in staat is om zijn rechten zelf uit te oefenen.³⁶⁴ Artikel 499/7, § 1, lid 3 BW voegt hieraan toe dat de bewindvoerder

³⁶⁰ Artikel 501/2, vierde lid BW.

X, “Deel 3. De bewindvoerder” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 147.

³⁶¹ Artikel 492/4, eerste lid of 496/7 BW.

³⁶² Artikel 492/4, derde lid BW.

³⁶³ Artikel 499/17, § 2, derde lid BW.

³⁶⁴ Artikel 14, § 2 wet patiëntenrechten.

F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 539.

over de persoon in geval van dringende noodzakelijkheid zonder voorafgaande bijzondere machtiging van de vrederechter de rechten van de wet patiëntenrechten kan uitoefenen. Hij of zij moet dan wel de vertrouwenspersoon onverwijld op de hoogte brengen van zijn optreden.

Afdeling 2. Link tussen de beschermde persoon, de vrederechter en het sociale netwerk

157. De vertrouwenspersoon is ook de persoon bij uitstek om als verbindingspersoon te op te treden tussen de beschermde persoon en de vrederechter. De wetgever wijst er in de toelichting bij het wetsvoorstel op dat de tussenkomst van een vertrouwenspersoon essentieel is voor een gepersonaliseerde opvolging door de vrederechter, in het bijzonder in de kantons met een groot aantal inwoners waar de vrederechter niet alle beschermde personen persoonlijk kan kennen, zoals Brussel, Gent, Antwerpen, etc.³⁶⁵

Een vonnis van de vrederechter te Veurne van 29 januari 2008 wijst er op dat de taken van de vertrouwenspersoon en de bewindvoerder niet door één en dezelfde persoon kunnen worden waargenomen, net omwille van de 'brugfunctie' tussen de beschermde persoon en de bewindvoerder, en de controlerende functie van de vertrouwenspersoon ten aanzien van de bewindvoerder(s). Ook hier merkt de vrederechter op dat de vertrouwenspersoon daarbij nooit taken van beheer kan uitoefenen.³⁶⁶

158. De vertrouwenspersoon treedt eveneens op als verbindingspersoon tussen de beschermde persoon en diens sociale netwerk.³⁶⁷

159. Nochtans staat deze functie van de vertrouwenspersoon niet expliciet in artikel 501/2, tweede lid BW te lezen, maar SWENNEN,³⁶⁸ BARBAIX,³⁶⁹ MOSSELMANS en VAN THIENEN bevestigen deze opdracht wel. Zij baseren zich hiervoor ook op de toelichting bij het wetsvoorstel. Deze auteurs stellen terecht dat de vertrouwenspersoon fungeert als kruispunt van het bewind.³⁷⁰ Hij is de meest aangewezen persoon om op te treden als verbindingspersoon tussen al deze actoren van het bewind en om de belangen van de beschermde persoon daarbij te behartigen, aangezien hij beter dan enig ander de noden, wensen, verlangens en de sociale

³⁶⁵ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K/1009/001, 14.

³⁶⁶ Vred. Veurne-Nieuwpoort (zetel Veurne) 29 januari 2008, *T.Vred.* 2009, 133, noot F. REUSENS.

³⁶⁷ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K/1009/001, 14.

³⁶⁸ F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 533.

F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 239.

³⁶⁹ R. BARBAIX, "Hoofdstuk I. Actuele ontwikkelingen familiaal vermogensrecht 2013" in R. BARBAIX, N. CARETTE en M.-A. VREVEN (eds.), *Tendensen vermogensrecht 2014*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 45.

³⁷⁰ F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 533.

omgeving van de beschermde persoon kan kennen.³⁷¹

Afdeling 3. Evaluatie

160. Zoals hierboven reeds aangegeven, voerde REUSENS in 2009 in opdracht van de Koning Boudewijnstichting onderzoek in de Franstalige juridische arrondissementen naar de invloed van het bestaan van een vertrouwenspersoon ter ondersteuning van personen met dementie.³⁷² In het rapport van het onderzoek zijn onder andere resultaten te vinden over de bevindingen van de bewindvoerder over de aard van de contacten met de vertrouwenspersoon.

161. In het algemeen stelt de onderzoekster vast dat de vertrouwenspersoon als eerste filter fungeert tussen de beschermde persoon en de bewindvoerder. In de praktijk blijkt dat deze persoon vaak het best geplaatst is om de vrederechter en de bewindvoerder in te lichten bij de aanvang van het bewind en tijdens de duur ervan, aangezien de bewindvoerder niet steeds op de hoogte kan zijn van alle behoeften van de beschermde persoon.³⁷³

Eén van de (voorlopige) bewindvoerders meende dat de vertrouwenspersoon de werking van het bewind kan vergemakkelijken en dat de beschermde persoon zich minder ‘alleen’ voelt ten overstaan van de bewindvoerder die men vaak als moeilijk bereikbaar aanziet. Anderzijds vond hij de aanwijzing van een vertrouwenspersoon niet absoluut noodzakelijk aangezien de bewindvoerder ook zonder tussenpersoon een goede verstandhouding kan opbouwen met de beschermde persoon. Andere ondervraagde bewindvoerders stelden daarentegen dat de samenwerking met een vertrouwenspersoon heel opbouwend kan zijn indien deze actoren erin slagen een goede verstandhouding op te bouwen, aangezien de banden met de beschermde persoon *de facto* nauwer zijn als er een vertrouwenspersoon werd aangewezen.³⁷⁴ Een andere bewindvoerder was van mening dat ‘*de kwaliteit van de contacten met de vertrouwenspersoon niet afhangt van het feit of ze al dan niet deel uitmaken van de familiale of de maatschappelijke entourage van de beschermde persoon, maar veeleer van hun betrokkenheid, deskundigheid en van hun bezorgdheid om het welzijn van de beschermde persoon*’. REUSENS raadt in dat

³⁷¹ S. MOSSELMANS en A. VAN THIENEN, “Bescherming en bewind voor meerderjarigen. Commentaar bij de wet van 17 maart 2013”, *T.Fam.* 2014, 76.

³⁷² F. REUSENS, “Rapport. Onderzoeksresultaten van de Franstalige juridische arrondissementen” in F. REUSENS, F. SWENNEN en S. BRUSSELMANS, *La protection de la personne atteinte de la maladie d’Alzheimer et de ses biens/ De bescherming van de persoon met dementie en van zijn goederen*, Brussel, Koning Boudewijnstichting, 2009, 32-33.

³⁷³ F. REUSENS, “Rapport. Onderzoeksresultaten van de Franstalige juridische arrondissementen” in F. REUSENS, F. SWENNEN en S. BRUSSELMANS, *La protection de la personne atteinte de la maladie d’Alzheimer et de ses biens/ De bescherming van de persoon met dementie en van zijn goederen*, Brussel, Koning Boudewijnstichting, 2009, 40.

³⁷⁴ F. REUSENS, “Rapport. Onderzoeksresultaten van de Franstalige juridische arrondissementen” in F. REUSENS, F. SWENNEN en S. BRUSSELMANS, *La protection de la personne atteinte de la maladie d’Alzheimer et de ses biens/ De bescherming van de persoon met dementie en van zijn goederen*, Brussel, Koning Boudewijnstichting, 2009, 40.

verband nochtans aan om waakzaam te blijven omdat een beschermde persoon vaak erg beïnvloedbaar is.³⁷⁵

162. Niettemin moet men er voor oppassen om de resultaten van dit onderzoek te veralgemenen, aangezien de onderzoekster zich hiervoor enkel baseerde op een steekproef en een vragenlijst waaraan een vijftigtal bewindvoerders deelnamen. Het onderzoek beperkte zich tot personen met dementie onder bewind en dan enkel in de Franstalige gerechtelijke arrondissementen.

HOOFDSTUK III. VERTOLKEN VAN DE MENING VAN DE BESCHERMDE PERSOON

163. De vertrouwenspersoon brengt ook de mening en de wil van de beschermde persoon over naar de bewindvoerder en de vrederechter.³⁷⁶ In een aantal gevallen moet de beschermde persoon namelijk worden gehoord door een rechter ten gronde. In principe uit de beschermde persoon zelfstandig zijn mening over deze aangelegenheden, ook wanneer hij onbekwaam werd verklaard door de vrederechter om deze rechten uit te oefenen.³⁷⁷ De derde taak van de vertrouwenspersoon bestaat er in de beschermde persoon te ondersteunen bij het uiten van zijn mening indien hij dit niet zelfstandig kan, of de wil van de beschermde persoon desgevallend zelf uit te drukken in de bij wet bepaalde gevallen indien de beschermde persoon niet (meer) in staat is deze zelf te uiten. De taak van artikel 501/2, derde lid verloopt dus volgens een tweetrapsstelsel.

Afdeling 1. Ondersteuning bij het uiten van de mening

164. In de eerste plaats ondersteunt de vertrouwenspersoon de beschermde persoon bij het uiten van zijn mening indien hij niet in staat is om deze zelfstandig te uiten. Deze opdracht is terug te vinden in een aantal wetsartikelen betreffende het bewind die expliciet ‘contactmomenten’ tussen de rechter, de beschermde persoon en de vertrouwenspersoon organiseren en waarbij de vertrouwenspersoon de beschermde persoon kan begeleiden bij het uitdrukken van zijn wil en mening.

165. Ten eerste bepaalt artikel 1243, § 1, eerste lid Ger.W. in het kader van de

³⁷⁵ F. REUSENS, “Rapport. Onderzoeksresultaten van de Franstalige juridische arrondissementen” in F. REUSENS, F. SWENNEN en S. BRUSSELMANS, *La protection de la personne atteinte de la maladie d’Alzheimer et de ses biens/ De bescherming van de persoon met dementie en van zijn goederen*, Brussel, Koning Boudewijnstichting, 2009, 41.

³⁷⁶ X, “Deel 4. De beschermde persoon” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 298.

³⁷⁷ B. MEVESEN, “Deel 6. Het bewind: werking en organisatie” in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 171.

procedure tot aanstelling van een bewindvoerder dat de vertrouwenspersoon aanwezig mag zijn bij het verhoor van de beschermde persoon en zijn nabije familieleden,³⁷⁸ in de hypothese dat de te beschermen persoon reeds voor de aanstelling van een bewindvoerder een vertrouwenspersoon heeft aangewezen.³⁷⁹ De vertrouwenspersoon kan ook naar wens van de beschermde persoon aanwezig zijn bij het afzonderlijke verhoor van de beschermde persoon over de aanstelling van een bewindvoerder.³⁸⁰ Artikel 1243, § 2, tweede lid Ger.W. gaat nog verder, de vertrouwenspersoon kan uiterlijk op de dag van de zitting verzoeken om afzonderlijk in raadkamer te worden gehoord vóór de andere partijen indien de te beschermen persoon wilsonbekwaam is. De vrederechter kan dit verzoek slechts weigeren in een gemotiveerd vonnis. BERTOUILLE, ROTTHIER, VAN DEN EEDEN, NIEUWDORP, en TASSET merken op dat de vertrouwenspersoon geen partij wordt in het geding.³⁸¹ Hij wordt wel op de hoogte gebracht van de aanstelling van een bewindvoerder. Artikel 1245, laatste lid Ger.W. bepaalt namelijk dat een niet ondertekend afschrift van de uitspraak wordt gezonden aan de vertrouwenspersoon.

166. Ten tweede bepaalt artikel 500/2 BW dat onder andere de vertrouwenspersoon moet worden gehoord door de vrederechter over het bepalen van de verslagverplichting van de ouders-bewindvoerders in afwijking van artikel 499/14 BW. SCHEERS en WUYTS merken op dat de wet nergens bepaalt welke procedure men hiervoor moet volgen. Volgens hen moet de vrederechter ambtshalve optreden nadat de verslagen betreffende de leefsituatie van de beschermde persoon en diens patrimonium werden neergelegd.³⁸² Hij dient de partijen op te roepen bij gerechtsbrief en hen op de betrokken dag te horen in de raadkamer.³⁸³

167. Ten derde is er artikel 499/9 BW dat bepaalt dat de vrederechter onder andere de beschermde persoon die over het vereiste begripsvermogen beschikt en diens vertrouwenspersoon uitnodigt om te worden gehoord vooraleer hij de bewindvoerder(s) machtigt om over de woning en de huisraad te beschikken, of om souvenirs en andere persoonlijke voorwerpen van de beschermde persoon te vervreemden. Over deze zaken mag men slechts beschikken als dit noodzakelijk is. De wetgever wou vooral voor bejaarden vermijden dat ze na een ziekenhuisopname noodgedwongen in een woonzorgcentrum terecht komen omdat hun woning verkocht

³⁷⁸ X, “Deel 5. De vertrouwenspersoon” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 317.

³⁷⁹ Zie *supra*, nr. 35.

³⁸⁰ Artikel 1243, § 2, eerste lid Ger.W.

³⁸¹ X, “Deel 2. Instelling van het bewind” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 78.

³⁸² Artikel 499/14 BW.

³⁸³ Volgens de auteurs zou het veel eenvoudiger zijn om deze verslagverplichting al te regelen in het vonnis dat het bewind instelt.

D. SCHEERS en T. WUYTS, *De vrederechter en het bewind*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 40.

of ontruimd werd. De vertrouwenspersoon kan hier een belangrijke rol in spelen door de wens van deze personen kenbaar te maken aan de vrederechter, zodat deze daar rekening mee kan houden.³⁸⁴ Volgens SCHEERS en WUYTS is de machtigingsprocedure van artikel 1246 Ger.W. af en toe van toepassing op deze kwestie.³⁸⁵

168. Ten vierde regelt het reeds hoger besproken artikel 1246 Ger.W. de verplichting van de vrederechter tot verhoor van de beschermde persoon, diens vertrouwenspersoon en de bewindvoerder over verzoeken met betrekking tot de machtiging van de bewindvoerder voor rechtshandelingen met betrekking tot verschillende aangelegenheden die de situatie van de te beschermen of beschermde persoon raken. Deze personen worden opgeroepen bij gerechtsbrief en worden partij in het geding, tenzij ze zich hiertegen verzetten op de zitting.³⁸⁶ SCHEERS merkt op dat het vreemd is dat deze personen zich zouden verzetten om partij te worden. Volgens hem is dit een overblijfsel van voor de reparatie van artikel 1246 Ger.W. Hij meent dat 'in het geding' hier moet begrepen worden als voor dit ene concrete verzoek tot machtiging en niet het hele dossier van de rechterlijke bescherming.³⁸⁷ Bij deze soort verzoeken kan de vertrouwenspersoon de beschermde persoon dus ondersteunen bij het uiten van zijn of haar mening.

Het gaat over de aanvragen gegrond op artikel 628, 3° Ger.W. dat handelt over het verzoek tot verzending van het administratief dossier indien de beschermde persoon het kanton verlaat om zijn hoofdverblijfplaats duurzaam in een ander gerechtelijk kanton te vestigen; artikel 145/1 BW over het verzoek tot machtiging van de beschermde persoon om een huwelijk aan te gaan; artikel 186 BW over het verzoek tot machtiging van de beschermde persoon tot het instellen van de vordering tot nietigverklaring van het huwelijk; artikel 231 BW over het verzoek tot machtiging van de beschermde persoon tot het instellen van de vordering tot echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting of een verzoek tot echtscheiding door onderlinge toestemming; artikel 328, § 2 BW over het verzoek tot machtiging van de beschermde persoon om een kind te erkennen; artikel 490/2, § 2 BW over de beëindiging van de lastgeving;³⁸⁸ artikel 499/7, § 4 BW over het verzoek tot bijzondere machtiging van de bewindvoerder over de goederen om te schenken; artikel 501/1 BW over de ontheffing van de vertrouwenspersoon uit zijn functie; artikel 905 BW over het verzoek tot machtiging van de beschermde persoon om te schenken of te testen; artikel 1397/1, eerste lid BW over het verzoek tot machtiging

³⁸⁴ F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 541.

³⁸⁵ D. SCHEERS en T. WUYTS, *De vrederechter en het bewind*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 43.

³⁸⁶ Artikel 1246, § 2, vijfde lid BW.

Zie *supra*, nr. 37.

³⁸⁷ D. SCHEERS en T. WUYTS, *De vrederechter en het bewind*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 44.

D. SCHEERS, "Deel 8. De rechtsplegingen" in P. SENAEVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 247.

³⁸⁸ Indien de lastgeving zou gecombineerd worden met een rechterlijke beschermingsmaatregel (artikel 492, derde lid BW), of indien algemeen aanvaard zou worden dat de lastgever een vertrouwenspersoon kan aanduiden in de lastgevingsakte, zie *supra*, nr. 97 e.v.

van de beschermde persoon om een huwelijkscontract aan te gaan of om zijn huwelijksvermogensstelsel te wijzigen;³⁸⁹ artikel 1475, § 2, tweede lid BW over het verzoek tot machtiging van de beschermde persoon om een verklaring van wettelijke samenwoning af te leggen; artikel 1476, § 2, zevende lid BW over het verzoek tot machtiging van de beschermde persoon om de wettelijke samenwoning te beëindigen en artikel 1478, vijfde lid BW over het verzoek tot machtiging van de beschermde persoon om een samenlevingscontract³⁹⁰ aan te gaan of te wijzigen.³⁹¹

De opsomming van artikel 1246, § 1 Ger.W. is onvolledig,³⁹² het vijfde lid van artikel 501 BW over het verzoek tot aanwijzing van een vertrouwenspersoon maakt de procedure van artikel 1246 Ger.W. van toepassing. Ook artikel 492/4 BW maakt deze procedure toepasselijk op het verzoek tot wijziging of beëindiging van de rechterlijke beschermingsmaatregel.³⁹³ Zoals hierboven reeds aangegeven, zou de procedure van artikel 1246 Ger.W. ook van toepassing moeten zijn op het verzoek tot machtiging van de bewindvoerder tot verkoop van de woning en de huisraad van de beschermde persoon op grond van artikel 499/9 BW.³⁹⁴

169. Ten vijfde verklaart artikel 1250, eerste lid Ger.W. de machtigingsprocedure³⁹⁵ van artikel 1246, § 2 Ger.W. ook nog van toepassing op het in dit geval minder relevante artikel 490/2, § 1, vierde lid BW dat handelt over het verzoek tot aanstelling van een lasthebber *ad hoc*;³⁹⁶ artikel 496/7, eerste lid BW over het verzoek om de bewindvoerder te vervangen of diens bevoegdheden te wijzigen;³⁹⁷ artikel 497/4, tweede lid BW over het verzoek tot aanstelling van een bewindvoerder *ad hoc* in geval van belangentegenstelling tussen de beschermde persoon en zijn

³⁸⁹ E. DE NOLF en E. EVERTS, “De nieuwe regeling inzake onbekwaamheid: kunnen meerderjarige wilsonbekwamen een huwelijkscontract aangaan, schenken en testeren?”, *Not.Fisc.M.* 2014, 161-162.

³⁹⁰ E. DE NOLF en E. EVERTS, “De nieuwe regeling inzake onbekwaamheid: kunnen meerderjarige wilsonbekwamen een huwelijkscontract aangaan, schenken en testeren?”, *Not.Fisc.M.* 2014, 161-162.

³⁹¹ X, “Deel 9. De procedureregels” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 460.

³⁹² F. SWENNEN, “De meerderjarige beschermde personen (Deel II)”, *RW* 2013-14, 618.

X, “Deel 9. De procedureregels” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 460.

³⁹³ Dit is van belang aangezien de rechterlijke beschermingsmaatregel uiterlijk twee jaar na het instellen ervan geëvalueerd moet worden (artikel 492/4, tweede lid BW). De vertrouwenspersoon moet tijdens deze evaluatie verplicht gehoord worden en kan de beschermde persoon ook ondersteunen bij het uiten van zijn of haar mening.

³⁹⁴ D. SCHEERS en T. WUYTS, *De vrederechter en het bewind*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 43 en 56. Zie *supra*, nr. 167.

³⁹⁵ D. SCHEERS en T. WUYTS, *De vrederechter en het bewind*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 42.

³⁹⁶ In principe voorziet de wet geen mogelijkheid om een vertrouwenspersoon aan te stellen in het kader van een buitengerechterlijke beschermingsmaatregel, dus de vertrouwenspersoon kan in deze gelegenheid niet gehoord worden, tenzij de lastgeving gecombineerd zou worden met een rechterlijke beschermingsmaatregel (artikel 492, derde lid BW), of indien algemeen aanvaard zou worden dat de lastgever een vertrouwenspersoon kan aanduiden in de lastgevingsakte, zie *supra*, nr. 97 e.v.

³⁹⁷ Zie artikel 501/2, vierde lid BW.

bewindvoerder; artikel 499/7, § 1 BW over het verzoek tot bijzondere machtiging van de bewindvoerder over de persoon voor bepaalde persoonlijke handelingen en § 2 over het verzoek tot bijzondere machtiging van de bewindvoerder over de goederen voor vermogensrechtelijke handelingen; artikel 499/10 BW over het verzoek van de bewindvoerder tot machtiging om goederen van de beschermde persoon te verkrijgen; artikel 1397/1, derde lid BW over het verzoek tot machtiging van de bewindvoerder om alleen op te treden of de beschermde persoon bij te staan bij het aangaan van een huwelijkscontract of het wijzigen van zijn huwelijksvermogensstelsel en tot slot artikel 1478, zevende lid BW over het verzoek tot machtiging van de bewindvoerder om alleen op te treden of de beschermde persoon bij te staan bij het aangaan of het wijzigen van een samenlevingscontract.³⁹⁸

Artikel 1250, tweede en derde lid Ger.W. bepalen echter uitdrukkelijk dat in afwijking van de procedure van artikel 1246, § 2 Ger.W., de vrederechter de mening van onder andere de beschermde persoon en diens vertrouwenspersoon vraagt over deze kwesties. Daartoe kan hij de beide personen oproepen om te worden gehoord in de raadkamer. De vrederechter is dus niet verplicht om deze personen op te roepen, maar hij moet wel hun mening vragen over het verzoek.³⁹⁹ SWENNEN, SCHEERS en WUYTS merken op dat de wet niet bepaalt op welke manier deze personen hun mening moeten te kennen geven, dus dan kan dit schriftelijk of zelfs mondeling gebeuren.⁴⁰⁰ Volgens SCHEERS en WUYTS had de wetgever beter de woorden ‘in kennis stellen’ gebruikt in plaats van ‘de mening vragen’, aangezien de mening vragen van de beschermde persoon en de vertrouwenspersoon impliceert dat ze gekend zijn – de verzoeken gaan immers meestal uit van een bewindvoerder. Indien het verzoek uitgaat van de beschermde persoon, bijvoorbeeld om het bewind op te heffen of te wijzigen, dan moet het eerst ter kennis gebracht worden aan de bewindvoerder en de vertrouwenspersoon. Het betreft dus een kennisgeving waarbij de personen de kans krijgen hun mening te geven.⁴⁰¹

SCHEERS geeft verder nog aan dat het in bepaalde gevallen voldoende is dat de vrederechter enkel de meningen van de beschermde persoon en zijn vertrouwenspersoon kent. In andere gevallen kan het zelfs zo ver gaan dat de bewindvoerder in zijn verzoekschrift stelt dat de beschermde persoon en de vertrouwenspersoon akkoord gaan met dit verzoek en op die wijze kent de

³⁹⁸ X, “Deel 9. De procedureregels” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 462-463.

³⁹⁹ J.-L. RENCHON, “Le nouveau régime de la « protection judiciaire » des incapables majeurs: présentation générale”, *RTDF* 2014, 272.

⁴⁰⁰ F. SWENNEN, “De meerderjarige beschermde personen (Deel II)”, *RW* 2013-14, 619.

D. SCHEERS en T. WUYTS, *De vrederechter en het bewind*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 45.

⁴⁰¹ D. SCHEERS en T. WUYTS, *De vrederechter en het bewind*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 45.

D. SCHEERS, “Deel 8. De rechtsplegingen” in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 248.

vrederechter voldoende hun mening.⁴⁰²

De vertrouwenspersoon, de beschermde persoon en de bewindvoerder worden sowieso opgeroepen door de griffier bij gerechtsbrief voor de verzoeken gegrond op artikel 496/7, eerste lid BW. De vertrouwenspersoon heeft tenslotte officieel de taak toezicht te houden op de goede uitoefening door de bewindvoerder van zijn opdracht.⁴⁰³ SCHEERS leidt uit artikel 1250, tweede lid Ger.W. af dat deze personen ook opgeroepen moeten worden voor de verzoeken gegrond op artikel 490/2, § 1, vierde lid BW.⁴⁰⁴ M.i. bedoelde de wetgever dat in principe enkel de lastgever en de lasthebber opgeroepen dienen te worden in dat geval, aangezien er normaal gezien geen sprake is van een ‘beschermde persoon’, ‘vertrouwenspersoon’ en ‘bewindvoerder’ in het kader van de lastgeving.⁴⁰⁵ Nochtans kan dit wel het geval zijn indien de lastgeving en de rechterlijke beschermingsmaatregel gecombineerd worden.⁴⁰⁶ In dat geval moeten al deze personen opgeroepen worden om te worden gehoord over het verzoek tot aanstelling van een lasthebber *ad hoc*. Deze personen worden dan partij in het geding, tenzij ze zich hiertegen verzetten op de zitting. Ook hier merkt SCHEERS op dat de term ‘het geding’ enkel het verzoek omvat waarin de meningen werden gevraagd. Partijen moeten in principe dan ook in kennis gesteld worden van de beslissing van de vrederechter en zij kunnen hiertegen alle mogelijke rechtsmiddelen inroepen.⁴⁰⁷

Meestal zal de oproeping in de raadkamer niet noodzakelijk zijn.⁴⁰⁸ Als dit toch het geval is, dan kan de vertrouwenspersoon zelfs vragen om afzonderlijk te worden gehoord, mits de beschermde persoon hiermee instemt. Van dit verhoor wordt een proces-verbaal opgemaakt.

Artikel 1253/1, § 2 Ger.W. maakt de procedure van artikel 1250 Ger.W. ook van toepassing op het verzoek van iedere andere belanghebbende die inzage wenst in het

⁴⁰² D. SCHEERS en T. WUYTS, *De vrederechter en het bewind*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 45.

D. SCHEERS, “Deel 8. De rechtsplegingen” in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 248.

⁴⁰³ Artikel 501/2, vierde lid en 496/7, eerste lid BW *juncto* artikel 1250, tweede lid Ger.W.

⁴⁰⁴ D. SCHEERS, “Deel 8. De rechtsplegingen” in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 248.

⁴⁰⁵ Tenzij algemeen aanvaard zou worden dat de lastgever een vertrouwenspersoon kan aanduiden in de lastgevingsakte, zie *supra*, nr. 97 e.v.

⁴⁰⁶ Eén van de doelstellingen van de hervorming was immers dat de vrederechter maatwerk kan leveren in elk dossier: Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K/1009/001, 19. Zie ook artikel 492, derde lid BW.

⁴⁰⁷ D. SCHEERS en T. WUYTS, *De vrederechter en het bewind*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 46.

Zie meer over de rechtsmiddelen hoger beroep en verzet tegen beslissingen in het kader van een gerechtelijke beschermingsmaatregel en de toepasselijke termijnen: D. SCHEERS en T. WUYTS, *De vrederechter en het bewind*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 54.

D. SCHEERS, “Deel 8. De rechtsplegingen” in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 248.

⁴⁰⁸ D. SCHEERS, “Deel 8. De rechtsplegingen” in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 248.

administratief dossier van de beschermde persoon. De opsomming van artikel 1250 Ger.W. is dus onvolledig. Ook artikel 493, § 3 BW over het verzoek tot bijzondere machtiging van de bewindvoerder of de beschermde persoon na bevestiging van een in artikel 499/7, 905, 1397/1 en 1478, vierde lid opgenomen nietige handeling, verwijst naar de procedure van artikel 1250 Ger.W.

170. Ten zesde is er de regeling voor het beslechten van geschillen betreffende het bewind van artikel 1252 Ger.W. Ook in deze procedure treedt de vertrouwenspersoon op als vertolker van de mening van de beschermde persoon en als verbindingspersoon tussen de vrederechter en de beschermde persoon, hij kan de beschermde persoon namelijk vergezellen wanneer deze afzonderlijk gehoord wordt door de vrederechter over het geschil voordat de andere partijen hierover gehoord worden.⁴⁰⁹ De vertrouwenspersoon krijgt in deze procedure een bevoorrechte plaats.⁴¹⁰ Hij kan de vrederechter verzoeken om afzonderlijk gehoord te worden vóór de andere partijen over de kwestie indien de beschermde persoon wilsonbekwaam is. Hij kan dit verzoek indienen uiterlijk tot op de dag van de zitting en de vrederechter kan dit slechts weigeren in een gemotiveerde beschikking.⁴¹¹

Het gaat over de volgende geschillen: artikel 497/3, § 1 BW over geschillen tussen de bewindvoerder over de persoon en de bewindvoerder over de goederen; artikel 500/3, § 1, derde lid BW over conflicten tussen ouders die optreden als bewindvoerder en § 2 over geschillen tussen deze ouders en een derde bewindvoerder en tot slot het in dit geval niet relevante artikel 490/2, § 1, laatste lid BW over geschillen tussen meerdere lasthebbers.⁴¹²

Artikel 499/11 BW verwijst ook naar de procedure van artikel 1252 Ger.W. indien er een conflict zou rijzen tussen de beschermde persoon en de bewindvoerder over de wijziging van de verblijfplaats van de beschermde persoon.

Afdeling 2. Vertolken van de mening

171. Slechts wanneer de beschermde persoon zijn wil zelf niet meer kan uiten, zal de vertrouwenspersoon deze vertolken in zijn plaats. Men kan bijvoorbeeld denken aan patiënten die niet in een staat van bewustzijn verkeren, zoals comateuze patiënten. In dat geval verwoordt de vertrouwenspersoon de wil van de persoon met een functiestoornis, zoals hoe hij zijn leven vorm wil geven en hoe hij de dingen

⁴⁰⁹ Artikel 1252, § 3, eerste lid Ger.W.

⁴¹⁰ D. SCHEERS, “Deel 8. De rechtsplegingen” in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 250.

⁴¹¹ Artikel 1252, § 3, tweede lid Ger.W.

⁴¹² Tenzij de lastgeving gecombineerd zou worden met een rechterlijke beschermingsmaatregel (artikel 492, derde lid BW), of indien algemeen aanvaard zou worden dat de lastgever een vertrouwenspersoon kan aanduiden in de lastgevingsakte, zie *supra*, nr. 97 e.v.

beleeft.⁴¹³ De vertrouwenspersoon zou per slot van rekening de beschermde persoon goed moeten kennen en zou moeten weten wat de mening van de beschermde persoon zou inhouden over deze kwesties.⁴¹⁴ Een belangrijke beperking hierbij is dat de vertrouwenspersoon de wensen van de beschermde persoon slechts mag uitdrukken in de bij wet bepaalde gevallen.⁴¹⁵

De parlementaire wetgevingsdocumenten verduidelijken wat men verstaat onder ‘de bij de wet bepaalde gevallen’: dit zijn de gevallen waar de rechter oordeelt dat de beschermde persoon niet in staat is om zijn mening zelf te uiten, maar diens mening is wel van groot belang voor de beoordeling van de zaak.⁴¹⁶ Concreet gaat het om hoogstpersoonlijke handelingen waarvoor de beschermde persoon wils- of handelingsonbekwaam is,⁴¹⁷ maar de bewindvoerder kan de beschermde persoon hierbij niet vertegenwoordigen of bijstand verlenen, zoals de toestemming tot adoptie⁴¹⁸ (artikel 497/2, 12° BW) de toestemming tot erkenning door een ouder die de beschermde persoon tot zijn of haar kind wil erkennen⁴¹⁹ (artikel 497/2, 9° BW) en het verzet tegen een rechtsvordering tot onderzoek naar het moederschap of vaderschap⁴²⁰ (artikel 497/2, 10° BW).⁴²¹ De wet legt aan de betrokken persoon op om zijn mening hierover te geven, maar indien het kind – de meerderjarige beschermde persoon – zijn mening niet zelf kan uiten, vertolkt de vertrouwenspersoon zijn mening en de rechter dient hier een passend belang aan te geven.⁴²² Het is belangrijk dat men hierbij in het achterhoofd houdt dat deze taak van de vertrouwenspersoon geen vorm van vertegenwoordiging is,⁴²³ aangezien de vertrouwenspersoon de beschermde persoon nooit juridisch kan vertegenwoordigen.⁴²⁴ De rechter beschikt hier dus over een beoordelingsmarge, hij dient rekening te houden met de wilsbekwaamheid van de beschermde persoon en alle andere elementen waaruit hij de wil van de beschermde persoon kan afleiden, maar hij is dus niet verplicht om deze mening te volgen.⁴²⁵

⁴¹³ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K/1009/001, 14.

⁴¹⁴ B. MEVESEN, “Deel 6. Het bewind: werking en organisatie” in P. SENA EVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 171.

⁴¹⁵ Artikel 501/2, derde lid BW.

⁴¹⁶ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K/1009/001, 63.

⁴¹⁷ F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 522.

F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 533.

⁴¹⁸ Artikel 348-1 BW en de artikelen 1231.5 en 1231.10 Ger.W.

⁴¹⁹ Artikel 329bis, § 1/1 BW.

⁴²⁰ Artikel 332quinquies, § 1/1 BW.

⁴²¹ B. MEVESEN, “Deel 6. Het bewind: werking en organisatie” in P. SENA EVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 171.

X, “Deel 5. De vertrouwenspersoon” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 316.

⁴²² Kamerverslag I, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/010, 92.

⁴²³ F. SWENNEN, “De meerderjarige beschermde personen (Deel I)”, *RW* 2013-14, 575.

⁴²⁴ F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 522.

⁴²⁵ B. MEVESEN, “Deel 6. Het bewind: werking en organisatie” in P. SENA EVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 171.

Amendement nr. 90 op het wetsvoorstel verduidelijkt dat de vertrouwenspersoon geen beoordelingsruimte toekomt om te oordelen of de wil van de beschermde persoon wel diens belang dient. De vertrouwenspersoon doet enkel dienst als spreekbuis bij het achterhalen en het uitdrukken van de wil van de beschermde persoon. In dat opzicht verschilt de taak van de vertrouwenspersoon ook van de taak van de bewindvoerder. Deze laatste kan wel oordelen over het belang van de beschermde persoon bij een beoogde handeling, de bewindvoerder treedt tenslotte op als vertegenwoordiger of verleent juridische bijstand aan de beschermde persoon.⁴²⁶ Er is dus geen overlap met de taak van een bewindvoerder.⁴²⁷

Afdeling 3. Evaluatie

172. De Orde van Vlaamse Balies meent dat het nuttig is dat de vertrouwenspersoon wordt gehoord wanneer de beschermde persoon moet worden gehoord, maar zij stellen zich ietwat sceptisch op over deze taak. Volgens de Orde moet de rechter toch steeds de mogelijkheid hebben om de beschermde persoon zelf te zien en te spreken, hetgeen hij van de vertrouwenspersoon verneemt geldt enkel als ‘inlichting’. De Orde wijst er verder op dat men een gezond wantrouwen moet in acht nemen jegens vertrouwenspersonen aangezien die ook in hun eigen belang kunnen handelen. De vertrouwenspersoon tot ‘spreekbuis’ van de beschermde persoon verheffen, gaat volgens hen te ver.⁴²⁸

173. De wet voorziet niet in een geschillenbeslechtsprocedure voor conflicten die kunnen rijzen tussen de beschermde persoon en de vertrouwenspersoon. De Orde van Vlaamse Balies merkt zoals reeds aangegeven op dat belangenconflicten niet onwaarschijnlijk zijn,⁴²⁹ bijvoorbeeld wanneer de vertrouwenspersoon zijn eigen mening teveel in de plaats zou stellen van de wil van de beschermde persoon. Er is ook geen geschillenbeslechtsregeling voorhanden voor conflicten tussen de vertrouwenspersoon en een bewindvoerder. De verzoeningsregeling van artikel 1252 Ger.W. is namelijk niet van toepassing op deze geschillen, m.i. is dit een lacune in de wet. Dit punt wordt verder behandeld onder ‘Deel IV. Wetsvoorstellen *de lege ferenda*’, randnummers 284-287.

⁴²⁶ Amendement nr. 90, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/002, 53.

⁴²⁷ F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 522.

⁴²⁸ ORDE VAN VLAAMSE BALIES, “Wetsvoorstel tot wijziging van de onbekwaamheidsstatuten”, 2011, 9.

⁴²⁹ ORDE VAN VLAAMSE BALIES, “Wetsvoorstel tot wijziging van de onbekwaamheidsstatuten”, 2011, 9.

HOOFDSTUK IV. TOEZICHTHOUDER

Afdeling 1. Toezicht op de bewindvoerder

174. De vierde taak van de vertrouwenspersoon is zijn optreden als toezichthouder, hij of zij heeft namelijk een controlefunctie in het bewind.⁴³⁰ Volgens artikel 501/2, vierde lid BW kan de vertrouwenspersoon de vrederechter verzoeken de in artikel 492/1 bedoelde beschikking te herzien overeenkomstig artikel 496/7 indien hij vaststelt dat de bewindvoerder kennelijk tekortschiet in de uitoefening van zijn opdracht.⁴³¹ Dit komt er op neer dat de vertrouwenspersoon de procedure tot herziening van de opdracht van de bewindvoerder kan opstarten.⁴³² Hij kan de vrederechter verzoeken de opdracht van de bewindvoerder(s) te wijzigen of deze desnoods te vervangen.⁴³³ De procedure van artikel 1250 Ger.W. is van toepassing.⁴³⁴ Daarnaast kan de vertrouwenspersoon in geval van belangentegenstelling tussen de beschermde persoon en zijn bewindvoerder de vrederechter of de rechter bij wie de zaak aanhangig is overeenkomstig artikel 497/4 BW verzoeken een bewindvoerder *ad hoc* aan te stellen. De vertrouwenspersoon fungeert dus ook als klokkenluider.⁴³⁵

Het Grondwettelijke Hof bevestigde in een arrest van 15 maart 2007 het belang van deze toezichthoudende functie. Het Hof confirmeerde in overweging B.11.1. dat de vertrouwenspersoon als belanghebbende de vrederechter moet verzoeken de aanstellingsbeschikking te herzien indien hij vaststelt dat de (toen nog voorlopige) bewindvoerder tekortschiet in de uitoefening van zijn taak.⁴³⁶

175. Een andere toepassing van de toezichthoudende functie van de vertrouwenspersoon komt tot uiting in artikel 499/17, § 2, vierde en vijfde lid BW welke bepalen dat de vertrouwenspersoon wordt gehoord in de raadkamer door de

⁴³⁰ T. WUYTS, “Deel 7. Sanctionering bij onbekwaamheid en bewind” in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 204.

X, “Deel 5. De vertrouwenspersoon” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 316.

⁴³¹ Op advies van de Raad van State paste de wetgever de tekst van deze bepaling aan. Voorheen luidde deze bepaling “...moet hij de vrederechter verzoeken...”, nu staat er te lezen: “verzoekt hij de vrederechter...”: Adv.RvS nrs. 50.186/2 en 50.187/2, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/003, 38.

WARLET meent dat deze wijziging een goede zaak is. Hij benadrukt dat het van belang is dat de vertrouwenspersoon onafhankelijk is in zijn rol: F.-J. WARLET, “La personne de confiance” in *La protection des personnes vulnérables – À la lumière de la loi du 17 mars 2013. Acte de la journée d’études organisée le 12 mai 2014 par le Conseil francophone de la F.R.N.B.*, Brussel, Bruylant, 2014, 236.

⁴³² Kamerverslag I, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/010, 92.

⁴³³ T. WUYTS, *De nieuwe wet op het bewind. De hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en de instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid*, Mechelen, Kluwer, 122.

⁴³⁴ Zie *supra*, nr. 169.

⁴³⁵ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K/1009/001, 64.

⁴³⁶ GwH 15 maart 2007, nr. 43/2007.

Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K/1009/001, 14-15 en 64.

vrederechter in verband met de rekening en verantwoording in het kader van het eindverslag van de bewindvoerder over de goederen nadat de rechterlijke beschermingsmaatregel werd beëindigd of van rechtswege eindigt.⁴³⁷ De vertrouwenspersoon kan dus ook nog op het einde van de rechterlijke beschermingsmaatregel de vrederechter uitleg en inzicht verschaffen en toezicht uitoefenen op de goede afsluiting van het bewind door de bewindvoerder.

176. De rol van verbindingspersoon overeenkomstig artikel 501/2, tweede lid BW is inherent verbonden met de rol van toezichthouder.⁴³⁸ De mogelijkheid van de vertrouwenspersoon om de alarmbel te luiden indien hij vaststelt dat de bewindvoerder kennelijk tekortschiet in de uitoefening van zijn opdracht wordt gegarandeerd doordat de vertrouwenspersoon op de hoogte wordt gehouden van alle handelingen die betrekking hebben op het bewind – onder andere via de plicht van de bewindvoerder(s) tot het bezorgen van verschillende verslagen aan de vertrouwenspersoon – en diens bevoegdheid om alle nuttige informatie hierover in te winnen.⁴³⁹

177. De vertrouwenspersoon kan zich onder andere via zijn recht op inzage in het administratief dossier – tijdens de duur van het bewind⁴⁴⁰ – informeren over de wijze waarop de bewindvoerder zijn opdracht uitoefent en of deze wel in het belang van de beschermde persoon handelt.⁴⁴¹ Een aantal stukken van het dossier zou de vertrouwenspersoon al ontvangen moeten hebben van de bewindvoerder(s),⁴⁴² maar hij kan ze dus ook nog raadplegen op de griffie van het vredegerecht. Indien hij dit wenst, kan hij een afschrift van het geheel of een gedeelte van het administratief dossier vragen tegen een vergoeding.⁴⁴³ Volgens SCHEERS en WUYTS wordt het verkrijgen van een afschrift in dit geval aanzien als een modaliteit van het inzagerecht. Het is dus de vrederechter die – in het vonnis waarin hij inzage verleent in het administratief dossier – bepaalt of en op welke manier de vertrouwenspersoon

⁴³⁷ X, “Deel 5. De vertrouwenspersoon” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 317.

⁴³⁸ F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 533.

⁴³⁹ Kamerverslag I, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/010, 92.

⁴⁴⁰ Na het overlijden van de beschermde persoon heeft de vertrouwenspersoon geen recht meer op inzage in het administratief dossier, tenzij hij of zij een erfgenaam van de beschermde persoon is (artikel 1253/1, § 1, tweede lid Ger.W.).

J.-L. RENCHON, “Le nouveau régime de la « protection judiciaire » des incapables majeurs: présentation générale”, *RTDF* 2014, 272.

⁴⁴¹ Artikel 1253/1 Ger.W.

⁴⁴² Zie *supra*, nrs. 153-155.

⁴⁴³ Recht op inzage en recht op afschrift van het administratief dossier.

Artikel 1253/1, § 3 Ger.W.

F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 549.

X, “Deel 5. De vertrouwenspersoon” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 315.

een afschrift kan verkrijgen.⁴⁴⁴

De vertrouwenspersoon kan een heleboel informatie raadplegen in dit dossier, onder andere de volgende stukken: een eensluidend verklaard afschrift van de beslissing tot toevoeging van een bewindvoerder aan de beschermde persoon, het verslag dat het te beheren vermogen en de inkomstenbronnen van de beschermde persoon beschrijft, de jaarlijkse verslagen en het eindverslag van de bewindvoerder, een afschrift van alle eindbeschikkingen die in het kader van het bewind werden uitgesproken en van de beslissingen in beroep, alle andere documenten zoals de gevoerde briefwisseling en de stukken die niet horen bij een ander rechtsplegingsdossier, de verklaring van voorkeur van de bewindvoerder m.b.t. zijn opvolging en een afschrift van het proces-verbaal van verzoening opgesteld met toepassing van artikel 1252, vierde lid Ger.W.⁴⁴⁵ Er wordt ook een inventaris van de stukken toegevoegd aan het administratief dossier.⁴⁴⁶

Afdeling 2. Opdracht van de vertrouwenspersoon in het kader van de buitengerechtelijke lastgeving

178. Zoals eerder aangegeven, bestaat er volgens DE WULF de mogelijkheid om ook een vertrouwenspersoon in de buitengerechtelijke lastgevingsovereenkomst aan te duiden.⁴⁴⁷ Andere auteurs die ook aannemen dat een vertrouwenspersoon in de lastgevingsovereenkomst kan aangesteld worden, wijzen vooral op de toezichthoudende taak van de vertrouwenspersoon. Onder andere SWENNEN,⁴⁴⁸ BERTOUILLE, ROTTHIER, VAN DEN EEDEN, NIEUWDORP, en TASSET⁴⁴⁹ zijn van mening dat de aanduiding van een vertrouwenspersoon in de akte een toelaatbaar contractueel controlemechanisme is.

WUYTS geeft als voorbeeld van de toezichthoudende functie de neerlegging van een attest van twee aangeduide geneesheren of de huisarts bij de vertrouwenspersoon voor het vervullen van een (optionele) opschortende voorwaarde – de wilsonbekwaamheid van de lastgever – van de lastgeving. Een ander voorbeeld dat hij geeft is dat de men kan bepalen in de lastgevingsakte dat de vertrouwenspersoon zijn schriftelijke instemming moet verlenen opdat de lastgeving kan worden uitgevoerd. Meer algemeen stelt hij dat men in de lastgevingsakte een vertrouwenspersoon kan

⁴⁴⁴ D. SCHEERS en T. WUYTS, *De vrederechter en het bewind*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 42.

⁴⁴⁵ Artikel 1253, eerste lid Ger.W.

⁴⁴⁶ Artikel 1253, tweede lid Ger.W.

X, “Deel 9. De procedureregels” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 465.

⁴⁴⁷ Zie *supra*, nr. 97 e.v.

⁴⁴⁸ F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 510.

⁴⁴⁹ X, “Deel 1. Algemene situering van het bewind” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 35.

aanstellen ‘aan wie de lasthebber rekenschap en verantwoording moet afleggen op vaste tijdstippen of in bepaalde omstandigheden’.⁴⁵⁰

179. DE WULF ziet de opdracht van de vertrouwenspersoon in de lastgeving ruimer, hij onderscheidt een drietal taken waarmee de lastgever de vertrouwenspersoon optioneel kan belasten in de lastgevingsakte.⁴⁵¹

Ten eerste kan de lastgever bepalen dat de vertrouwenspersoon raad moet verstrekken, dus voorafgaandelijk advies of toestemming geven voor een aantal belangrijke rechtshandelingen. DE WULF geeft het voorbeeld van het verkopen van een onroerend goed, schenkingen en giften, beleggingen boven een bepaald bedrag, wederbeleggingen van koopsommen, etc.⁴⁵²

Ten tweede kan deze vertrouwenspersoon volgens DE WULF ook optreden als bemiddelaar voor conflicten en meningsverschillen tussen de lasthebber en familieleden van de lastgever.⁴⁵³ Ook ROTTHIER stelt dit voor.⁴⁵⁴ Dit is opmerkelijk, aangezien bemiddelen niet een kerntaak is van de vertrouwenspersoon die een beschermde persoon ondersteunt.⁴⁵⁵

Ten derde kan de vertrouwenspersoon toezicht uitoefenen op de handelingen van de lasthebber en een staat laten opmaken door de ze laatste van het vermogen van de lastgever.⁴⁵⁶

Tot slot verwijst DE WULF ook nog naar de opdrachten van de vertrouwenspersoon

⁴⁵⁰ T. WUYTS, “Hoofdstuk X. Opent de nieuwe wet over het bewind nieuwe mogelijkheden inzake familiaal vermogensbeheer?” in W. PINTENS en C. DECLERCK (eds.), *Patrimonium 2014*, Brugge, die Keure, 2014, 268 en 271.

⁴⁵¹ C. DE WULF, “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 273.

⁴⁵² C. DE WULF, “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 273 en 288.

ROTTHIER geeft dit ook als voorbeeld van een mogelijke taak van de vertrouwenspersoon: K. ROTTHIER, *Bewind over meerderjarige onbekwamen: handleiding voor de familiebewindvoerder*, Brugge, die Keure, 2014, 35.

⁴⁵³ C. DE WULF, “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 273 en 288.

⁴⁵⁴ K. ROTTHIER, *Bewind over meerderjarige onbekwamen: handleiding voor de familiebewindvoerder*, Brugge, die Keure, 2014, 35.

⁴⁵⁵ Zie *supra*, nrs. 139 en 148-149.

⁴⁵⁶ C. DE WULF, “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 274 en 288.

beschreven in artikel 494, d) BW onder het luik van de rechterlijke bescherming.⁴⁵⁷ In de vijfde bijlage bij deze masterproef is een model van een lastgevingsakte opgenomen waarin DE WULF deze taken van de vertrouwenspersoon nog eens op een rijtje zet. Hij voorziet hierin ook een clause waarbij de lasthebber een informatieverplichting heeft jegens de vertrouwenspersoon. Ook ROTTHIER wijst er op dat de lastgever verplicht kan worden om de vertrouwenspersoon in te lichten over zijn activiteiten.⁴⁵⁸ In vergelijkbare zin merkt WYLLEMAN op dat het nuttig kan zijn dat de lastgever een of meerdere derden aanduidt in de lastgevingsakte aan wie de lasthebber moet rapporteren wanneer de informatieverplichting van de lasthebber jegens de lastgever niet meer zinvol zou zijn vanwege de gezondheidstoestand van deze laatste.⁴⁵⁹

⁴⁵⁷ C. DE WULF, “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 273.

⁴⁵⁸ K. ROTTHIER, *Bewind over meerderjarige onbekwamen: handleiding voor de familiebewindvoerder*, Brugge, die Keure, 2014, 35.

⁴⁵⁹ A. WYLLEMAN, “Deel 3. Buitengerechtelijke bescherming” in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 37.

Zie ook artikel 490/2, § 1, derde lid BW: ‘*De lasthebber pleegt bij de uitvoering van zijn opdracht op regelmatige tijdstippen overleg met de lastgever. Hij brengt de lastgever alsook, in voorkomend geval, de in de lastgevingsovereenkomst aangewezen derden op de hoogte van de handelingen die hij verricht.*’

Zie ook *infra*, nr. 307 e.v.: voorstel van een geïntegreerd modelformulier tot uniformere aanwijzing van een vertrouwenspersoon.

DEEL III. DE VERTROUWENSPERSOON IN ANDERE PERSOONSRECHTELIJKE AANGELEGENHEDEN

180. De regels over de vertrouwenspersoon kregen door de wet van 17 maart 2013 inzake onbekwaamheid een aparte onderafdeling in ‘Hoofdstuk II. Beschermden personen’ van het Burgerlijk Wetboek. Hierdoor werd de figuur van de vertrouwenspersoon duidelijker onderscheiden van de vertrouwenspersoon in andere wetgeving van persoonsrechtelijke aard, zoals de wet patiëntenrechten,⁴⁶⁰ de basiswet betreffende het gevangeniswezen,⁴⁶¹ de wet betreffende de euthanasie⁴⁶² en de wet betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke.⁴⁶³ De aard van de functie en de opdracht van de vertrouwenspersoon in deze andere bijzondere wetgeving staat volledig los van de vertrouwenspersoon die een beschermd persoon ondersteunt. Ook de procedure van aanstelling verloopt telkens anders.⁴⁶⁴ Meer concreet houdt dit in dat de vertrouwenspersoon die werd aangesteld wegens de wet inzake onbekwaamheid, niet noodzakelijk de vertrouwenspersoon is die wordt aangesteld in het kader van de bijzondere wetgevingen.⁴⁶⁵

In dit derde deel wordt de figuur van de vertrouwenspersoon in elk van deze wetten bestudeerd, meer bepaald diens aanstelling en opdracht. Dit deel eindigt met een evaluatie waarnaar er teruggekoppeld wordt in ‘Hoofdstuk III. Naar een uniforme regeling van de vertrouwenspersoon in het recht’ van ‘Deel IV. Voorstellen *de lege ferenda*’.

HOOFDSTUK I. WET PATIËNTENRECHTEN EN BASISWET BETREFFENDE HET GEVANGENISWEZEN EN DE RECHTSPOSITIE VAN DE GEDETINEERDEN

181. Indien de patiënt dit wenst, kan hij zich laten bijstaan door een vertrouwenspersoon voor de uitoefening van bepaalde patiëntenrechten. Ook een gedetineerde patiënt heeft hier recht op, maar de wetgever heeft ervoor gekozen om de voorschriften inzake gezondheidszorg en gezondheidsbescherming voor

⁴⁶⁰ Wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt, *BS* 26 september 2002, i.w.tr. 6 oktober 2002.

⁴⁶¹ Basiswet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden, *BS* 1 februari 2005.

⁴⁶² Wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie, *BS* 22 juni 2002, i.w.tr. 20 september 2002.

⁴⁶³ Wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke, *BS* 27 juli 1990, i.w.tr. 27 juli 1991 (hierna ‘WPG’).

⁴⁶⁴ H. NYS en J. BODDEZ, “De meerderjarige beschermde personen bekeken vanuit gezondheidsrechtelijke invalshoek”, *RW* 2013-14, 1089.

X, “Deel III. De handelings- en wilsonbekwamen. Hoofdstuk II. Meerderjarige onbekwamen” in F. DEWALLENS en T. VANSWEEVELT (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 961.

⁴⁶⁵ X, “Deel 5. De vertrouwenspersoon” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 309.

gedetineerden in een aparte regeling op te nemen.

Afdeling 1. Aanstelling

§ 1. Wet patiëntenrechten

182. Elke wilsbekwame patiënt⁴⁶⁶ heeft het recht zich te laten bijstaan door een vertrouwenspersoon op grond van artikel 7, § 2, derde lid en 9, § 2, vierde lid wet patiëntenrechten bij het uitoefenen van een aantal patiëntenrechten.⁴⁶⁷ De wet definieert niet wat men verstaat onder de figuur van de vertrouwenspersoon.⁴⁶⁸ Volgens de Federale commissie “Rechten van de patiënt” ‘staat de vertrouwenspersoon de patiënt bij in de uitoefening van enkele rechten, maar mengt zich niet in de behandeling zelf noch in de bestaande relatie tussen de patiënt en de beroepsbeoefenaars, in tegenstelling met de patiëntenvertegenwoordiger die de rechten van de patiënt uitoefent wanneer deze niet in staat is om dat zelf te doen.’ De Federale commissie stelt verder dat de functie van de vertrouwenspersoon gebaseerd is op vier pijlers, namelijk onafhankelijkheid van de voorziening waarin de patiënt verblijft, beschikbaarheid, laagdrempeligheid en belangenverdediging van de patiënt.⁴⁶⁹

183. Een opvallende vereiste is dat de patiënt die zich laat bijstaan door een vertrouwenspersoon, wilsbekwaam moet zijn, in tegenstelling tot de wilsonbekwame beschermde persoon die zich tijdens de hele duur van het bewind kan laten ondersteunen door een vertrouwenspersoon.⁴⁷⁰ Artikel 14, § 1 wet patiëntenrechten bepaalt namelijk dat een meerderjarige persoon zijn patiëntenrechten zelf uitoefent voor zover hij hiertoe wilsbekwaam is, dit houdt in dat hij nog volledig zelfstandig zijn rechten kan uitoefenen.⁴⁷¹ In dat opzicht verschilt de vertrouwenspersoon van de vertegenwoordiger, deze laatste treedt pas op wanneer de patiënt wilsonbekwaam is geworden.⁴⁷²

De regel van artikel 14, § 1 wet patiëntenrechten treft ook de personen die onder bewind werden geplaatst en/of uitdrukkelijk onbekwaam werden verklaard door de vrederechter om de patiëntenrechten uit te oefenen. In principe kan een beschermde persoon zich dus ook laten bijstaan door een vertrouwenspersoon bij de uitoefening

⁴⁶⁶ Artikel 2, 1° wet patiëntenrechten definieert een ‘patiënt’ als een natuurlijke persoon aan wie gezondheidszorg wordt verstrekt, al dan niet op eigen verzoek.

⁴⁶⁷ Zie *infra*, nr. 200.

⁴⁶⁸ Zie artikel 2 wet patiëntenrechten.

⁴⁶⁹ FEDERALE COMMISSIE “RECHTEN VAN DE PATIËNT”, advies betreffende de verbetering van de toegang tot een vertrouwenspersoon, 7 mei 2010, www.health.belgium.be.

⁴⁷⁰ Tenzij algemeen aanvaard zou worden dat de lastgever een vertrouwenspersoon kan aanduiden in de lastgevingsakte, zie *supra*, nrs. 97 e.v. De lastgever is immers wilsbekwaam, tenzij hij zich in een toestand van artikel 488/1 of 488/2 BW bevindt.

⁴⁷¹ W. DIJKHOFFZ, *Je rechten als patiënt*, Berchem, EPO, 2008, 25.

⁴⁷² Wetsontwerp betreffende de rechten van de patiënt, *Parl.St.* Kamer 2001-02, nr. 1642/001, 41-42.

van een aantal patiëntenrechten.⁴⁷³ De arts die de patiënt voor zich heeft, beoordeelt *in concreto* de wilsbekwaamheid van de patiënt, niet de vrederechter of de bewindvoerder. Doorslaggevend zijn de feitelijke capaciteiten van de patiënt op het ogenblik van de uitoefening of de beslissing.⁴⁷⁴

Ook een wilsbekwame minderjarige kan een vertrouwenspersoon onder de wet patiëntenrechten aanduiden. Artikel 12, § 2 wet patiëntenrechten bepaalt namelijk dat de patiëntenrechten door de minderjarige patiënt die tot een redelijke beoordeling van zijn belangen in staat kan worden geacht, zelfstandig kunnen worden uitgeoefend. Dit moet van geval tot geval beoordeeld worden, men heeft er bewust voor gekozen om geen vaste leeftijdsgrens aan te houden.⁴⁷⁵

184. De patiënt kiest volledig vrij wie hij aanduidt als vertrouwenspersoon.⁴⁷⁶ Dit kan bijvoorbeeld zijn partner, een familielid, een vriend, een kennis, een derde of zelfs een beroepsbeoefenaar⁴⁷⁷ in de gezondheidszorg zijn.⁴⁷⁸ De memorie van toelichting bij het wetsvoorstel geeft het voorbeeld van een situatie waarin een patiënt die zich in een palliatieve fase bevindt of lijdt aan een chronische aandoening een andere chronische patiënt aanwijst als vertrouwenspersoon, bijvoorbeeld een lid van een zelfhulpgroep met jarenlange ervaring.⁴⁷⁹

Een minderjarige kan ook optreden als vertrouwenspersoon, de wet heeft dit niet uitdrukkelijk uitgesloten. De parlementaire voorbereidingsdocumenten verduidelijken dat men het criterium van leeftijd niet relevant achtte: ‘*zodra de patiënt vertrouwen heeft in de door hem aangewezen persoon, veronderstelt hij dat die persoon in zijn*

⁴⁷³ F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 229.

⁴⁷⁴ Artikel 14, § 1 wet patiëntenrechten.

Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001, 71.

X, “Deel III. De handelings- en wilsonbekwamen. Hoofdstuk II. Meerderjarige onbekwamen” in F. DEWALLENS en T. VANSWEEVELT (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 930-931.

⁴⁷⁵ F. SWENNEN en N. CALUWÉ, “Gedwongen opname van minderjarigen” in F. ANG, N. CALUWÉ, B. DE SMET, F. SWENNEN, E. VAN DER MUSSELE, R. VERMEIREN en B. WEYTS, *Jongeren, psychiatrie en recht*, Antwerpen – Oxford, Intersentia, 2007, 52-53.

⁴⁷⁶ De te beschermen of beschermde persoon heeft in principe ook keuzevrijheid bij de aanwijzing van een vertrouwenspersoon, maar de vrederechter moet wel rekening houden met de uitsluitingen en onverenigbaarheden van artikel 501, zesde, zevende en achtste lid BW.

⁴⁷⁷ Artikel 2, 3° wet patiëntenrechten definieert een beroepsbeoefenaar als de beoefenaar bedoeld in het koninklijk besluit nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen alsmede de beroepsbeoefenaar van een niet-conventionele praktijk bedoeld in de wet van 29 april 1999 betreffende de niet-conventionele praktijken inzake de geneeskunde, de artsenijsbereidkunde, de kinesitherapie, de verpleegkunde en de paramedische beroepen.

⁴⁷⁸ X, “Deel II. Rechten van patiënten. Hoofdstuk V. Het recht op gezondheidstoestandinformatie en geïnformeerde toestemming” in F. DEWALLENS en T. VANSWEEVELT (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 338.

⁴⁷⁹ Wetsontwerp betreffende de rechten van de patiënt, *Parl.St.* Kamer 2001-02, nr. 1642/001, 21.

belang zal handelen'.⁴⁸⁰ Volgens SCHAMPS en LEMMENS is de enige vereiste het bestaan van een vertrouwensrelatie.⁴⁸¹

Niets belet dat de patiënt eenzelfde persoon als vertrouwenspersoon en als vertegenwoordiger aanwijst.⁴⁸² De Nationale Raad van de Orde van geneesheren merkt op dat de specifieke modaliteiten voor deze afzonderlijke aanwijzingen niettemin nageleefd moeten worden.⁴⁸³

185. De aanduiding van een vertrouwenspersoon verloopt in beginsel vrij en zonder dat een bepaalde procedure moet gevolgd worden, bijvoorbeeld het geven van een mandaat.⁴⁸⁴ Het samen verschijnen in het kabinet van de arts kan al gelden als aanwijzing. Enkel de patiënt zelf kan een vertrouwenspersoon aanwijzen, iemand anders kan dit niet voor hem doen.⁴⁸⁵

De familieleden en de partner die regelmatig met de patiënt verschijnen en zich over hem ontfermen zullen in de praktijk toch geïnformeerd worden over zijn gezondheidstoestand. De patiënt dient daartoe wel zijn akkoord te geven zodat de beroepsbeoefenaar zijn beroepsgeheim niet schendt. In principe moet dit akkoord uitdrukkelijk gegeven worden, maar in specifieke omstandigheden – wanneer het stilzwijgen enkel als een akkoord kan worden uitgelegd – kan de arts uitgaan van een stilzwijgende toestemming, bijvoorbeeld wanneer een patiënt in het bijzijn van zijn partner een arts raadpleegt.⁴⁸⁶

Niettemin heeft de vertrouwenspersoon een specifiekere taak, namelijk de patiënt uitdrukkelijk bijstaan bij de uitoefening van een aantal patiëntenrechten.⁴⁸⁷ In die zin

⁴⁸⁰ Verslag namens de Commissie voor de volksgezondheid, het leefmilieu en de maatschappelijke hernieuwing uitgebracht door mevrouw Michèle GILKINET en de heer Hubert BROUNS, *Parl.St.* Kamer 2001-02, nr. 1642/012, 73.

⁴⁸¹ G. SCHAMPS, "Chapitre II. Le droit à l'information et le droit au consentement libre et éclairé" in S. BRILLON, S. CALLENS, V. GAUCHÉ en R. DEMOTTE (eds.), *Mémento des droits du patient et de la responsabilité médicale*, Brussel, Kluwer, 2003, 45.

C. LEMMENS, *Juridische aspecten van voorafgaande wilsverklaringen rond het levenseinde*, onuitg. proefschrift Rechten UA, 2013, 464.

⁴⁸² E. LANGENAKEN, "La personne de confiance, garante des droits de la personnalité des personnes vulnérables", *RTDF* 2004, 276.

⁴⁸³ NATIONALE RAAD ORDE VAN GENEESHEREN, advies betreffende de Patiëntenrechtenwet, 26 juli 2003, www.ordomedic.be.

⁴⁸⁴ Wetsontwerp betreffende de rechten van de patiënt, *Parl.St.* Kamer 2001-02, nr. 1642/001, 21.

S. CALLENS en S. DE WILDE, "L'accès au dossier médical: un nouveau droit" in G. SCHAMPS (ed.), *Evolution des droits du patient, indemnisation sans faute des dommages liés aux soins de santé: le droit médical en mouvement*, Brussel, Bruylant, 2008, 170.

⁴⁸⁵ X, "Deel III. De handelings- en wilsonbekwamen. Hoofdstuk II. Meerderjarige onbekwamen" in F. DEWALLENS en T. VANSWEEVELT (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 957.

⁴⁸⁶ X, "Deel II. Rechten van patiënten. Hoofdstuk V. Het recht op gezondheidstoestandinformatie en geïnformeerde toestemming" in F. DEWALLENS en T. VANSWEEVELT (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 338.

⁴⁸⁷ Zie *infra*, nr. 200.

is het dus aan te bevelen dat de aanduiding gebeurt nadat de patiënt en de toekomstige vertrouwenspersoon hierover voorafgaandelijk hebben overlegd.⁴⁸⁸

186. Artikel 7, § 2, derde lid wet patiëntenrechten met betrekking tot het recht op gezondheidsinformatie bepaalt verder dat de beroepsbeoefenaar in het patiëntendossier noteert dat de informatie met akkoord van de patiënt werd megedeeld aan de vertrouwenspersoon of aan de patiënt in aanwezigheid van de vertrouwenspersoon. Daarnaast wordt ook de identiteit van de vertrouwenspersoon opgetekend. De patiënt kan bovendien uitdrukkelijk verzoeken dat deze gegevens in het patiëntendossier worden opgenomen. Indien de patiënt dit verzoek schriftelijk uitte, dan wordt dit toegevoegd aan het patiëntendossier. De memorie van toelichting bij het wetsvoorstel verduidelijkt dat de beroepsbeoefenaar op die manier de identiteit van de personen die zich aanmelden als vertrouwenspersoon kan controleren.⁴⁸⁹

187. Wat betreft het recht op inzage van de patiënt in het patiëntendossier, is het zo dat de patiënt zich desgewenst kan laten bijstaan door of zijn inzagerecht uitoefenen via een door hem aangewezen vertrouwenspersoon. Indien deze vertrouwenspersoon een beroepsbeoefenaar is, heeft hij ook inzage in persoonlijke notities. Het verzoek van de patiënt is schriftelijk geformuleerd en wordt samen met de identiteit van de vertrouwenspersoon opgetekend in of toegevoegd aan het patiëntendossier.⁴⁹⁰

Volgens een advies van 26 juli 2003 van de Nationale Raad van de Orde der Geneesheren kunnen enkel artsen als beroepsbeoefenaar in aanmerking komen om dit inzagerecht in de persoonlijke notities van het patiëntendossier uit te oefenen.⁴⁹¹ Deze beperking kan niet aangenomen worden, aangezien de definitie van beroepsbeoefenaar van artikel 2, 3° wet patiëntenrechten niet enkel artsen omvat, maar ook tandartsen, apothekers, verpleegkundigen, kinesisten, vroedvrouwen en paramedici.⁴⁹²

188. De Nationale Raad van de Orde van geneesheren heeft in ditzelfde advies nog een aantal beperkingen geformuleerd op de keuzevrijheid van de patiënt bij de

X, “Deel II. Rechten van patiënten. Hoofdstuk V. Het recht op gezondheidstoestandinformatie en geïnformeerde toestemming” in F. DEWALLENS en T. VANSWEEVELT (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 338.

⁴⁸⁸ Wetsontwerp betreffende de rechten van de patiënt, *Parl.St.* Kamer 2001-02, nr. 1642/001, 21.

⁴⁸⁹ Wetsontwerp betreffende de rechten van de patiënt, *Parl.St.* Kamer 2001-02, nr. 1642/001, 21.

⁴⁹⁰ Artikel 9, § 2, vierde lid wet patiëntenrechten.

Wetsontwerp betreffende de rechten van de patiënt, *Parl.St.* Kamer 2001-02, nr. 1642/001, 30.

⁴⁹¹ Artikel 9, § 2, vierde lid wet patiëntenrechten.

NATIONALE RAAD ORDE VAN GENEESHEREN, advies betreffende de Patiëntenrechtenwet, 26 juli 2003, www.ordomedic.be.

⁴⁹² T. VANSWEEVELT en F. DEWALLENS, *Het patiëntendossier*, Antwerpen – Cambridge, Intersentia, 2011, 91-92.

X, “Deel II. Rechten van patiënten. Hoofdstuk VI. Rechten met betrekking tot het patiëntendossier” in F. DEWALLENS en T. VANSWEEVELT (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 515.

aanduiding van een vertrouwenspersoon.

Ten eerste beweert de Nationale Raad dat een beroepsbeoefenaar niet zomaar de keuze van de patiënt moet aanvaarden. Volgens de Nationale Raad moet er niet alleen een vertrouwensrelatie zijn tussen de patiënt en diens vertrouwenspersoon, maar moet er ook een vertrouwensrelatie kunnen ontstaan tussen de beroepsbeoefenaar en de vertrouwenspersoon. De Nationale Raad gaat er van uit dat men van een beroepsbeoefenaar niet kan verwachten om vertrouwelijke informatie over een patiënt mee te delen aan een persoon die hij niet vertrouwt. In dat geval zou de arts dit moeten bespreken met de patiënt en indien ze niet tot overeenstemming komen zou dit zelfs een reden zijn voor de arts om de relatie met de patiënt te beëindigen.⁴⁹³

BALTHAZAR meent terecht dat deze beperking niet aangenomen kan worden, aangezien de wet patiëntenrechten het bestaan van een vertrouwensrelatie tussen de beroepsbeoefenaar en de vertrouwenspersoon niet vereist.⁴⁹⁴ Zulke beperking van het recht op fysieke integriteit van de patiënt vereist trouwens een duidelijke wettelijke bepaling volgens artikel 8, tweede lid EVRM.⁴⁹⁵ LEMMENS wijst er op dat de keuze van de patiënt bindend is voor de arts. De keuzevrijheid van de patiënt is gebaseerd op diens zelfbepalingsrecht en de vertrouwensrelatie tussen de patiënt en de aangeduide persoon.⁴⁹⁶

Ten tweede meent de Nationale Raad dat enkel natuurlijke personen die in eigen naam handelen als vertrouwenspersoon kunnen worden aangewezen. Bedienden van openbare besturen of ziekenfondsen, personen die in naam van een vzw of een vennootschap handelen zouden dan niet aangewezen kunnen worden als vertrouwenspersoon.⁴⁹⁷

VANSWEEVELT, DEWALLENS en GOFFIN merken op dat de wet patiëntenrechten deze voorwaarde niet oplegt. Een raadgevend arts van een ziekenfonds of een advocaat zouden dan wel kunnen optreden als vertrouwenspersoon.⁴⁹⁸ De vraag of een raadgevend arts van een private verzekeraar dit zou kunnen, is betwist. Volgens

⁴⁹³ NATIONALE RAAD ORDE VAN GENEESHEREN, advies betreffende de Patiëntenrechtenwet, 26 juli 2003, www.ordomedic.be.

⁴⁹⁴ T. BALTHAZAR, "De potentiële impact van de Patiëntenrechtenwet op procedures inzake aansprakelijkheid van artsen en ziekenhuizen" in VLAAMSE CONFERENTIE DER BALIE VAN GENT (ed.), *Aansprakelijkheidsrecht*, Antwerpen – Apeldoorn, Maklu, 2004, 36.

⁴⁹⁵ X, "Deel III. De handelings- en wilsonbekwamen. Hoofdstuk II. Meerderjarige onbekwamen" in F. DEWALLENS en T. VANSWEEVELT (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 958.

⁴⁹⁶ C. LEMMENS, *Juridische aspecten van voorafgaande wilsverklaringen rond het levenseinde*, onuitg. proefschrift Rechten UA, 2013, 464.

⁴⁹⁷ NATIONALE RAAD ORDE VAN GENEESHEREN, advies betreffende de Patiëntenrechtenwet, 26 juli 2003, www.ordomedic.be.

⁴⁹⁸ T. VANSWEEVELT en F. DEWALLENS, *Het patiëntendossier*, Antwerpen – Cambridge, Intersentia, 2011, 91.

VANSWEEVELT en DEWALLENS staat niets hieraan in de weg,⁴⁹⁹ maar VERHAEGEN meent dat deze niet aangeduid kan worden als vertrouwenspersoon omdat men dan de *ratio legis* van de wet patiëntenrechten zou afwenden.⁵⁰⁰ De aanduiding van bijvoorbeeld patiëntenvereniging als vertrouwenspersoon zou een oplossing kunnen zijn voor patiënten die anders geen vertrouwenspersoon zouden hebben, aangezien die vereniging dan onder haar leden een persoon zal moeten aanduiden om op te treden als vertrouwenspersoon.⁵⁰¹

Ten derde stelt de Nationale Raad dat de (toen nog voorlopig) bewindvoerder over de goederen vanwege deze functie in principe niet als vertrouwenspersoon in de zin van de wet patiëntenrechten kan optreden. Maar indien de patiënt niet bekwaam is om zijn goederen te beheren maar wel bekwaam is om zijn patiëntenrechten uit te oefenen, dan kan hij eventueel wel de bewindvoerder over de goederen als zijn vertrouwenspersoon aanwijzen.⁵⁰² Volgens VANSWEEVELT en DEWALLENS zal de bewindvoerder over de persoon en/of over de goederen niet automatisch de vertrouwenspersoon van de patiënt zijn, maar het is niet uitgesloten dat de patiënt deze als vertrouwenspersoon aanduidt. Zij baseren zich hiervoor op de regeling van artikel 14 wet patiëntenrechten omtrent de aanwijzing van een vertegenwoordiger.⁵⁰³

Tot slot rijst de vraag of een medisch directeur of een hoofdgeneesheer kan optreden als vertrouwenspersoon. CALLENS, DEWILDE en NYS zijn van mening dat de combinatie van beide hoedanigheden niet aan te bevelen is omdat de taak van een hoofdgeneesheer moeilijk te verzoenen valt met de opdracht van een

⁴⁹⁹ T. VANSWEEVELT en F. DEWALLENS, *Het patiëntendossier*, Antwerpen – Cambridge, Intersentia, 2011, 91.

⁵⁰⁰ M.-N. VERHAEGEN, “L'accès du patient au dossier géré par le praticien professionnel”, *T.Gez.* 2003-04, 80.

⁵⁰¹ X, “Deel III. De handelings- en wilsonbekwamen. Hoofdstuk II. Meerderjarige onbekwamen” in F. DEWALLENS en T. VANSWEEVELT (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 958.

T. GOFFIN, *De professionele autonomie van de arts. De rechtspositie van de arts in de arts-patiëntrelatie*, Brugge, die Keure, 2011, 236.

TACK bekritiseert het standpunt van GOFFIN, volgens haar kan een rechtspersoon nooit optreden als vertrouwenspersoon, omwille van de individuele vertrouwensrelatie met de patiënt: S. TACK, “Recht op (uitvoering van) euthanasie? Instellingsbeleid en de professionele autonomie van de arts”, *T.Gez.* 2011-12, 18-19.

M.i. sluit het optreden van een rechtspersoon niet automatisch een vertrouwensrelatie uit. Het zou volgens mij mogelijk moeten zijn dat een patiënt een persoon aanwijst als vertrouwenspersoon die optreedt namens een patiëntenvereniging en met wie hij een band heeft opgebouwd doorheen het verloop van zijn ziekte. Zoals reeds aangegeven, sluit de wet patiëntenrechten dit niet uit. De keuzevrijheid van de patiënt primeert.

⁵⁰² NATIONALE RAAD ORDE VAN GENEESHEREN, advies betreffende de Patiëntenrechtenwet, 26 juli 2003, www.ordomedic.be.

⁵⁰³ X, “Deel III. De handelings- en wilsonbekwamen. Hoofdstuk II. Meerderjarige onbekwamen” in F. DEWALLENS en T. VANSWEEVELT (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 930-931.

vertrouwenspersoon.⁵⁰⁴ VANSWEEVELT en DEWALLENS merken terecht op dat de patiënt keuzevrijheid blijft hebben, aangezien geen enkele wet de combinatie van de hoedanigheden hoofdgeneesheer en vertrouwenspersoon verbiedt.⁵⁰⁵

189. De aanduiding van een vertrouwenspersoon onder de wet patiëntenrechten verloopt dus vrij informeel, in tegenstelling tot de formele wijze van aanstelling van een vertrouwenspersoon die een beschermd persoon onder bewind ondersteunt. In die regeling moet de vrederechter namelijk steeds tussenkomen door de aanwijzing op verzoek te homologeren of desnoods ambtshalve een vertrouwenspersoon aan te wijzen.⁵⁰⁶

190. De persoon die wordt aangewezen als vertrouwenspersoon kan deze specifieke taken weigeren, bijvoorbeeld op het ogenblik dat hij of zij door de patiënt of de beroepsbeoefenaar wordt aangesproken om tussen te komen in de individuele relatie patiënt-beroepsbeoefenaar.⁵⁰⁷ Dit is gelijklopend met de regeling van het bewind, ook daar kan de persoon die wordt aangewezen de opdracht weigeren, de vrederechter moet zich immers van de aanvaarding van de kandidaat vergewissen.⁵⁰⁸

191. De patiënt mag ook meerdere vertrouwenspersonen hebben indien hij dat wenst. De Federale commissie “Rechten van de patiënt” geeft als voorbeeld de situatie waarbij familieleden en vrienden afwisselend de langdurig chronische zieke patiënt bijstaan bij het onderzoeken of ondersteunen bij consultaties.⁵⁰⁹ De verschillende vertrouwenspersonen kunnen ook gelijktijdig optreden, bijvoorbeeld een patiënt die zijn twee kinderen meeneemt op consultatie.⁵¹⁰

192. CALLENS, DEWILDE, PEERS, BALTHAZAR en LEMMENS wijzen er op dat de vertrouwenspersoon in principe niet gebonden is door het beroepsgeheim van artikel 458 Sw., tenzij hij of zij een beroepsbeoefenaar is.⁵¹¹ De wet patiëntenrechten regelt

⁵⁰⁴ S. CALLENS en S. DE WILDE, “L'accès au dossier médical: un nouveau droit” in G. SCHAMPS (ed.), *Evolution des droits du patient, indemnisation sans faute des dommages liés aux soins de santé: le droit médical en mouvement*, Brussel, Bruylant, 2008, 185.

H. NYS, “De ontwikkeling van het gezondheidsrecht in 2007 en 2008”, *T.Gez.* 2009-10, 98.

⁵⁰⁵ T. VANSWEEVELT en F. DEWALLENS, *Het patiëntendossier*, Antwerpen – Cambridge, Intersentia, 2011, 92.

X, “Deel II. Rechten van patiënten. Hoofdstuk VI. Rechten met betrekking tot het patiëntendossier” in F. DEWALLENS en T. VANSWEEVELT (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 516.

⁵⁰⁶ Artikel 501, tweede, derde en vierde lid BW. Indien algemeen aanvaard zou worden dat de lastgever ook een vertrouwenspersoon kan aanduiden, dan gebeurt de aanstelling ervan ook formeel, namelijk door dit in te schrijven in de lastgevingsakte.

⁵⁰⁷ Wetsontwerp betreffende de rechten van de patiënt, *Parl.St.* Kamer 2001-02, nr. 1642/001, 21.

⁵⁰⁸ Artikel 501, tweede en derde lid BW.

⁵⁰⁹ FEDERALE COMMISSIE “RECHTEN VAN DE PATIËNT”, advies betreffende de aanwijzing van de vertrouwenspersoon, 23 juni 2006, www.health.belgium.be.

⁵¹⁰ Handboek gezondheidsrecht p. 962.

⁵¹¹ S. CALLENS en J. PEERS, *Organisatie van de gezondheidszorg*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 314-315.

namelijk niet de vraag of een vertrouwenspersoon gebonden is aan een discretieverplichting. De memorie van toelichting bij het wetsontwerp stelt niettemin dat de vertrouwenspersoon stilzwijgend aanvaardt dat hij de verkregen informatie uitsluitend in het belang van de patiënt zal aanwenden doordat hij deze rol op zich neemt.

BALTHAZAR, CALLENS en DEWILDE zijn van mening dat ondanks het feit dat de vertrouwenspersoon niet gebonden is door het beroepsgeheim – omdat hij geen kennis neemt van zaken ‘uit hoofde van zijn staat of beroep’⁵¹², maar slechts vanuit een occasionele opdracht – niet wegneemt dat het ongeoorloofd gebruik van de verkregen informatie beschouwd zou kunnen worden als een foutieve schending van de discretieplicht en dat hij hiervoor eventueel aansprakelijk gesteld zou kunnen worden.⁵¹³ Indien de rechter geneigd zou zijn deze gedachtegang te volgen, dan zou de vertrouwenspersoon van de wet patiëntenrechten⁵¹⁴ er slechter aan toe zijn in een aansprakelijkheidsprocedure dan een vertrouwenspersoon onder het bewind, aangezien deze laatste slechts gehouden is voor zijn bedrog of zijn zware schuld.⁵¹⁵

193. Verder bepaalt de memorie van toelichting dat er tussen de patiënt en de vertrouwenspersoon ‘*een stilzwijgende overeenkomst die te goeder trouw moet worden uitgevoerd*’ ontstaat. Tussen de beroepsbeoefenaar en de vertrouwenspersoon ontstaat er geen rechtsverhouding, de patiënt blijft namelijk al zijn patiëntenrechten zelf uitoefenen.⁵¹⁶

Volgens LANGENAKEN zou men de overeenkomst tussen een te beschermen persoon in het algemeen en zijn vertrouwenspersoon kunnen kwalificeren als een contract van gratis dienstverlening indien de vertrouwenspersoon uitdrukkelijk werd aangeduid, en als een stilzwijgend mandaat indien de vertrouwenspersoon stilzwijgend werd

T. BALTHAZAR, “De potentiële impact van de Patiëntenrechtenwet op procedures inzake aansprakelijkheid van artsen en ziekenhuizen” in VLAAMSE CONFERENTIE DER BALIE VAN GENT (ed.), *Aansprakelijkheidsrecht*, Antwerpen – Apeldoorn, Maklu, 2004, 35.

C. LEMMENS, *Juridische aspecten van voorafgaande wilsverklaringen rond het levenseinde*, onuitg. proefschrift Rechten UA, 2013, 469.

S. CALLENS en S. DE WILDE, “L’accès au dossier médical: un nouveau droit” in G. SCHAMPS (ed.), *Evolution des droits du patient, indemnisation sans faute des dommages liés aux soins de santé: le droit médical en mouvement*, Brussel, Bruylant, 2008, 168.

⁵¹² Artikel 458 Sw.

⁵¹³ T. BALTHAZAR, “De potentiële impact van de Patiëntenrechtenwet op procedures inzake aansprakelijkheid van artsen en ziekenhuizen” in VLAAMSE CONFERENTIE DER BALIE VAN GENT (ed.), *Aansprakelijkheidsrecht*, Antwerpen – Apeldoorn, Maklu, 2004, 35.

S. CALLENS en S. DE WILDE, “L’accès au dossier médical: un nouveau droit” in G. SCHAMPS (ed.), *Evolution des droits du patient, indemnisation sans faute des dommages liés aux soins de santé: le droit médical en mouvement*, Brussel, Bruylant, 2008, 168.

⁵¹⁴ Toepasbaarheid van het gemeen aansprakelijkheidsregime: artikel 1382 e.v. BW.

⁵¹⁵ Artikel 501/2, vijfde lid BW.

⁵¹⁶ Wetsontwerp betreffende de rechten van de patiënt, *Parl.St.* Kamer 2001-02, nr. 1642/001, 21.

aangeduid.⁵¹⁷ De kwalificatie van lastgeving, zaakwaarneming en aanneming van werk sluit ze uit.⁵¹⁸ LEMMENS is van mening dat enkel het contract van dienstverlening of van aanneming als juridische grondslag kan dienen, aangezien het stilzwijgend mandaat een vertegenwoordigingsbevoegdheid impliceert.⁵¹⁹

Desalniettemin stelt GOFFIN dat de grondslag van de overeenkomst onduidelijk blijft. Alleszins kan men de overeenkomst niet kwalificeren als vertegenwoordiging aangezien de wet patiëntenrechten dit expliciet als een afzonderlijke rechtsfiguur beschouwt.⁵²⁰ Deze auteur vraagt zich zelfs af of men überhaupt wel van een overeenkomst of een verbintenis van de vertrouwenspersoon ten aanzien van de patiënt kan spreken, aangezien er in de memorie van toelichting uitdrukkelijk te lezen staat dat een persoon de rol van vertrouwenspersoon kan weigeren op zich te nemen. Volgens LANGENAKEN wijst deze mogelijkheid van aanvaarding of weigering net op het bestaan van een verbintenis, aangezien de toestemming van de partij die zich verbindt de eerste voorwaarde tot geldigheid van een overeenkomst is volgens artikel 1108 BW. GOFFIN vraagt zich verder af of de vertrouwenspersoon een contractuele wanprestatie zou begaan indien hij de informatie die hij heeft verkregen over de gezondheidstoestand van de patiënt niet uitsluitend aanwendt in de belangen van de patiënt, en of dit een grondslag zou kunnen zijn op basis waarvan de patiënt schadevergoeding zou kunnen vorderen.⁵²¹

194. Het is vermeldenswaardig dat GOFFIN zich naast deze punten ook op andere vlakken zeer kritisch opstelt jegens de figuur van de vertrouwenspersoon in de wet patiëntenrechten. Hij stelt dat de wetgever de invoering van deze rechtsfiguur allicht goed bedoelde en dat het in veel gevallen een positieve zaak is, maar toch roept de regeling vele vragen op volgens hem.

Ten eerste bekritiseert deze auteur dat de wet patiëntenrechten nauwelijks kwalificatievereisten voorziet voor de vertrouwenspersoon, onder andere het feit dat een minderjarige kan optreden als vertrouwenspersoon vindt deze auteur vreemd, aangezien aan een minderjarige als vertrouwenspersoon informatie verstrekt kan worden die hij zelf niet zou kunnen ontvangen als patiënt. Ten tweede heeft hij kritiek op het feit dat er geen mechanismen ter controle van de vertrouwenspersoon werden ingeschreven in de wet. Ten derde zou de duur van het mandaat van de vertrouwenspersoon volgens deze auteur beperkt moeten worden. Ten vierde

⁵¹⁷ E. LANGENAKEN, "La personne de confiance, garante des droits de la personnalité des personnes vulnérables", *RTDF* 2004, 287-290.

⁵¹⁸ E. LANGENAKEN, "La personne de confiance, garante des droits de la personnalité des personnes vulnérables", *RTDF* 2004, 283-290.

⁵¹⁹ C. LEMMENS, *Juridische aspecten van voorafgaande wilsverklaringen rond het levenseinde*, onuitg. proefschrift Rechten UA, 2013, 470.

⁵²⁰ In dezelfde zin: E. LANGENAKEN, "La personne de confiance, garante des droits de la personnalité des personnes vulnérables", *RTDF* 2004, 284-285.

⁵²¹ T. GOFFIN, *De professionele autonomie van de arts. De rechtspositie van de arts in de arts-patiëntrelatie*, Brugge, die Keure, 2011, 336-337.

bekritiseert hij het feit dat de arts die optreedt als vertrouwenspersoon niet dezelfde kwalificatie dient te hebben als de behandelende arts, en tot slot vraagt hij zich af of de vertrouwenspersoon het beroepsgeheim van de arts in het gedrang brengt. Hij concludeert dat de figuur van de vertrouwenspersoon moeilijk te rijmen valt met andere gezondheidsrechtelijke constructies.⁵²²

195. Tot slot eindigt de aanstelling van de vertrouwenspersoon in principe wanneer de bijgestane patiënt wilsonbekwaam wordt, aangezien de opdracht van de vertegenwoordiger vanaf dat punt aanvangt.⁵²³ Volgens LEMMENS is het nochtans niet uitgesloten dat de vertrouwenspersoon ook na het wilsonbekwaam worden van de patiënt nog verder een rol speelt. Hij kan dan bijvoorbeeld dienen als gesprekspartner voor de patiënt of om wilsverklaringen van de patiënt te overhandigen aan de arts.

Volgens deze auteur kan de vertrouwenspersoon ook de vertegenwoordiger van de patiënt bijstaan. Hij argumenteert dat de figuur van de vertrouwenspersoon werd ingevoerd om de ‘beslissingnemer’ bij te staan, en daar de vertegenwoordiger de rechten van een wilsonbekwame patiënt uitoefent, heeft hij dus ook recht op bijstand van een vertrouwenspersoon.⁵²⁴ In dezelfde zin stelt de Federale commissie “Rechten van de patiënt” in een advies van 18 september 2009 dat de wettelijke ouder of voogd van een wilsonbekwame minderjarige zich kan laten bijstaan door een vertrouwenspersoon om het recht op gezondheidsinformatie uit te oefenen.⁵²⁵ PANIS geeft het voorbeeld van de situatie waarin ouders informatie moeten krijgen over het feit dat hun minderjarig en wilsonbekwaam kind drager is van een gen dat eventueel tot uiting zal komen als een ongeneeslijke ziekte. In dat geval kunnen de ouders zich voor het ontvangen van deze ondraaglijke informatie laten bijstaan door een vertrouwenspersoon, die dan het kind en de ouders kan laten beslissen of ze de informatie wensen te kennen of niet.⁵²⁶

De vertrouwenspersoon kan uiteraard op elk moment zijn opdracht beëindigen, ook al bepaalt de wet dit niet uitdrukkelijk. Ook de patiënt kan de ondersteuning van de door

⁵²² T. GOFFIN, *De professionele autonomie van de arts. De rechtspositie van de arts in de arts-patiëntrelatie*, Brugge, die Keure, 2011, 335-338.

⁵²³ Onder het Franse stelsel wijst de patiënt een vertrouwenspersoon aan die de arts pas kan consulteren wanneer de patiënt wilsonbekwaam is geworden. Indien de patiënt dit wenst, kan hij zich ook laten begeleiden door deze vertrouwenspersoon wanneer hij (nog) wilsbekwaam is (artikel L. 1111-6 Code de la santé publique).

⁵²⁴ C. LEMMENS, *Juridische aspecten van voorafgaande wilsverklaringen rond het levenseinde*, onuitg. proefschrift Rechten UA, 2013, 466.

X, “Deel III. De handelings- en wilsonbekwamen. Hoofdstuk II. Meerderjarige onbekwamen” in F. DEWALLENS en T. VANSWEEVELT (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 958-959.

⁵²⁵ Artikel 7, § 2, derde lid wet patiëntenrechten.

FEDERALE COMMISSIE “RECHTEN VAN DE PATIËNT”, advies betreffende de mededeling van informatie over de gezondheidstoestand van minderjarigen, 18 september 2009, www.health.belgium.be.

⁵²⁶ S. PANIS, *Stamcellen en recht*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 558-560.

hem aangewezen vertrouwenspersoon te allen tijde afwijzen.⁵²⁷

196. De Federale commissie “Rechten van de patiënt” heeft een modelformulier voor de aanwijzing van een vertrouwenspersoon onder de wet patiëntenrechten opgesteld, maar het is niet verplicht dit modelformulier te gebruiken. Het formulier voorziet drie opties voor de patiënt. Hij of zij kan bepalen dat de vertrouwenspersoon zich kan informeren over de gezondheidstoestand van de patiënt en de vermoedelijke evolutie ervan, het patiëntendossier kan inzien en/of een afschrift van het patiëntendossier kan opvragen. Verder wordt er ruimte voorzien voor de identiteitsgegevens van de patiënt en de vertrouwenspersoon en de handtekening van de patiënt.⁵²⁸ Dit modelformulier is opgenomen onder bijlage nr. 9 bij deze masterproef.

§ 2. Basiswet betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden

197. Artikel 92 van de basiswet betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden⁵²⁹ regelt de uitoefening van een aantal patiëntenrechten van een gedetineerde persoon.

198. Deze bepaling beperkt de keuzevrijheid van de gedetineerde bij de aanstelling van een vertrouwenspersoon voor de uitoefening van zijn of haar recht op informatie over de gezondheidstoestand van artikel 7, § 2, derde lid wet patiëntenrechten. De gedetineerde kan bij de uitoefening van dit recht als vertrouwenspersoon enkel een arts van buiten de gevangenis aanduiden, een advocaat of een door de gevangenis aangestelde of tot de gevangenis toegelaten vertegenwoordiger van zijn godsdienst of levensbeschouwing.⁵³⁰ De parlementaire voorbereiding verduidelijkt dat de vrije keuze van vertrouwenspersoon problemen kan stellen in een gevangeniscontext omdat de kans bestaat dat er ongeoorloofde druk op een gedetineerde komt te liggen om een bepaalde vertrouwenspersoon te kiezen, bijvoorbeeld een medegedetineerde. De personeelsleden van de gevangenis en medegedetineerden worden bijgevolg uitgesloten om ongeoorloofde praktijken te voorkomen. Aalmoezeniers, de bedienaars van erediensten en de morele consultants bevinden zich al in een vertrouwensrelatie

⁵²⁷ E. LANGENAKEN, "La personne de confiance, garante des droits de la personnalité des personnes vulnérables", *RTDF* 2004, 273.

X, "Deel III. De handelings- en wilsonbekwamen. Hoofdstuk II. Meerderjarige onbekwamen" in F. DEWALLENS en T. VANSWEEVELT (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 960.

T. GOFFIN, *De professionele autonomie van de arts. De rechtspositie van de arts in de arts-patiëntrelatie*, Brugge, die Keure, 2011, 335.

⁵²⁸ FEDERALE COMMISSIE "RECHTEN VAN DE PATIËNT", advies betreffende de aanwijzing van de vertrouwenspersoon, 23 juni 2006, www.health.belgium.be.

⁵²⁹ Basiswet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden, *BS* 1 februari 2005 (hierna 'basiswet betreffende het gevangeniswezen').

⁵³⁰ Artikel 92, § 2 basiswet betreffende het gevangeniswezen.

jegens de gedetineerde, zij mogen wel aangeduid worden als vertrouwenspersoon.⁵³¹

199. Dit artikel is tot op heden nog niet in werking getreden,⁵³² bijgevolg moet men terugvallen op de regeling van de wet patiëntenrechten.⁵³³

Afdeling 2. Opdracht

§ 1. Wet patiëntenrechten

200. De vertrouwenspersoon verleent ‘bijstand’ aan een wilsbekwame patiënt bij het uitoefenen van zijn recht op informatie over de gezondheidstoestand,⁵³⁴ het recht op toestemmingsinformatie⁵³⁵, het recht op inzage en afschrift van het patiëntendossier⁵³⁶ en het klachtrecht.⁵³⁷ De wilsbekwame patiënt blijft nog steeds zelf deze patiëntenrechten uitoefenen, maar de vertrouwenspersoon kan hem daarbij helpen. Hij kan optreden samen met de patiënt of alleen, zonder dat hij daarbij zijn plaats inneemt.⁵³⁸ In dat opzicht verschilt de opdracht van de vertrouwenspersoon van deze van de vertegenwoordiger, deze laatste kan wel de rechten van de wilsonbekwame patiënt uitoefenen in diens plaats.⁵³⁹ De vertrouwenspersoon kan bijvoorbeeld niet in de plaats van de patiënt zijn toestemming tot een behandeling geven.⁵⁴⁰ Daarnaast wordt de vertrouwenspersoon gehoord door de beroepsbeoefenaar wanneer de patiënt zijn recht om niet te weten overeenkomstig artikel 7, § 3 wet patiëntenrechten uitoefent. In het omgekeerde geval, namelijk wanneer de arts de therapeutische exceptie volgens artikel 7, § 4 wet patiëntenrechten toepast, wordt de vertrouwenspersoon hierover ingelicht.

A. Recht op informatie over de gezondheidstoestand

201. Overeenkomstig artikel 7, § 2 wet patiëntenrechten kan de patiënt zijn recht op gezondheidsinformatie uitoefenen via een door hem aangestelde vertrouwenspersoon. De patiënt heeft namelijk tegenover de beroepsbeoefenaar recht op alle hem

⁵³¹ Amendementen bij het voorstel van basiswet gevangeniswezen en rechtspositie van gedetineerden, *Parl.St.* Kamer 2003-04, nr. 0231/002, 101-102.

⁵³² Artikel 180 basiswet betreffende het gevangeniswezen.

⁵³³ F. ANG, “Hoofdstuk 9. Het recht van gedetineerden op gezondheid” in E. BREMS, S. SOTTIAUX, P. VANDEN HEEDE en W. VANDENHOLE (eds.), *Vrijheden en vrijheidsbeneming*, Antwerpen – Oxford, Intersentia, 2005, 272.

⁵³⁴ Artikel 7, § 2, derde lid wet patiëntenrechten.

⁵³⁵ Artikel 8, § 3 wet patiëntenrechten.

⁵³⁶ Artikel 9, § 2, vierde lid wet patiëntenrechten.

⁵³⁷ Zie *infra* nr. 213.

⁵³⁸ X, “Deel III. De handelings- en wilsonbekwamen. Hoofdstuk II. Meerderjarige onbekwamen” in F. DEWALLENS en T. VANSWEEVELT (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 960.

⁵³⁹ Wetsontwerp betreffende de rechten van de patiënt, *Parl.St.* Kamer 2001-02, nr. 1642/001, 42.

G. GENICOT, *Droit médical et biomédical*, Brussel, Larcier, 2010, 213.

⁵⁴⁰ W. DIJKHOFFZ, *Je rechten als patiënt*, Berchem, EPO, 2008, 25-26.

betreffende informatie die nodig is om inzicht te krijgen in zijn gezondheidstoestand en de vermoedelijke evolutie ervan.⁵⁴¹ De wet beschrijft niet expliciet welke informatie het betreft, maar het omvat onder andere de diagnose, medicatie, gezondheidsvoorlichting, etc. Ook wanneer de prognose negatief is, moet dit tijdig door de arts aan de patiënt meegedeeld worden.⁵⁴²

De patiënt kan modaliteiten bepalen in zijn verzoek omtrent het optreden van de vertrouwenspersoon. Hij kan bijvoorbeeld de arts verzoeken om de informatie over zijn gezondheidstoestand uitsluitend aan de vertrouwenspersoon mee te delen, of hij kan integendeel bepalen dat de vertrouwenspersoon enkel samen met hem handelt. De patiënt kan ook bepalen dat de informatieverstrekking aan de vertrouwenspersoon betrekking heeft op het geheel van de informatie of op slechts een gedeelte.⁵⁴³

B. Recht om niet te weten

202. De vertrouwenspersoon kan ook een rol spelen bij het recht van de patiënt om niet te weten overeenkomstig artikel 7, § 3 wet patiëntenrechten. Indien de patiënt uitdrukkelijk verzoekt om informatie over zijn gezondheidstoestand niet te vernemen, dan kan hij zich beroepen op dit recht.⁵⁴⁴ De beroepsbeoefenaar mag echter geen informatie onthouden die klaarblijkelijk ernstig nadeel voor de gezondheid van de patiënt of derden oplevert. Als dit het geval is, dan mag hij het verzoek van de patiënt om niet te weten niet inwilligen, mits hij hierover voorafgaand een andere beroepsbeoefenaar heeft geraadpleegd. De patiënt kan in dat geval alsnog een vertrouwenspersoon aanduiden aan wie hij wenst dat de informatie wel, al dan niet volledig, wordt verstrekt en die vooraf moet worden gehoord indien de

⁵⁴¹ Artikel 7, § 1 wet patiëntenrechten.

⁵⁴² Artikel 7, § 4 wet patiëntenrechten.

Dit heeft te maken met de wijziging van artikel 33 van de Code van Geneeskundige Plichtenleer. Vroeger kon een arts een slechte prognose verborgen houden, maar dit principe werd omgekeerd: nu moet de arts principieel de patiënt in kennis stellen: wetsontwerp betreffende de rechten van de patiënt, *Parl.St.* Kamer 2001-02, nr. 1642/001, 23.

W. DIJKHOFFZ, *Je rechten als patiënt*, Berchem, EPO, 2008, 38.

⁵⁴³ Wetsontwerp betreffende de rechten van de patiënt, *Parl.St.* Kamer 2001-02, nr. 1642/001, 21.

X, “Deel II. Rechten van patiënten. Hoofdstuk V. Het recht op gezondheidstoestandinformatie en geïnformeerde toestemming” in F. DEWALLENS en T. VANSWEEVELT (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 338.X, “Deel III. De handelings- en wilsonbekwamen. Hoofdstuk II. Meerderjarige onbekwamen” in F. DEWALLENS en T. VANSWEEVELT (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 961.

Indien er in het kader van artikel 11 Wet Menselijk Lichaamsmateriaal betekenisvolle informatie omtrent de gezondheidstoestand van de donor wordt ontdekt, dan heeft de donor het recht deze informatie te ontvangen, al dan niet met bijstand van een vertrouwenspersoon. Artikel 7, §§ 2, 3 en 4 wet patiëntenrechten is van toepassing: S. PANIS, *Stamcellen en recht*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 556-557.

Wet van 19 december 2008 inzake het verkrijgen en het gebruik van menselijk lichaamsmateriaal met het oog op de geneeskundige toepassing op de mens of het wetenschappelijk onderzoek, *BS* 30 december 2008, i.w.tr. 1 december 2009.

⁵⁴⁴ Bijvoorbeeld de ziekte van Huntington of het Hiv-virus.

beroepsbeoefenaar de patiënt toch wil informeren.⁵⁴⁵

C. Therapeutische exceptie

203. Het omgekeerde kan zich ook voordoen, namelijk de situatie waarin de beroepsbeoefenaar bepaalde informatie over de gezondheidstoestand niet wenst mee te delen aan de patiënt overeenkomstig artikel 7, § 4 wet patiëntenrechten. Men noemt dit in het wetsontwerp de ‘therapeutische exceptie’. De beroepsbeoefenaar mag deze informatie uitzonderlijk onthouden aan de patiënt, voor zover het meedelen ervan klaarblijkelijk ernstig nadeel voor de gezondheid van de patiënt zou meebrengen en mits de beroepsbeoefenaar hierover een andere beroepsbeoefenaar heeft geraadpleegd. De beroepsbeoefenaar voegt dan een schriftelijke motivering toe aan het patiëntendossier en hij licht de vertrouwenspersoon van de patiënt in. De memorie van toelichting bij het wetsontwerp verduidelijkt dat de ‘gevoelige’ informatie dan toch aan de vertrouwenspersoon wordt meegedeeld.⁵⁴⁶

D. Recht op toestemmingsinformatie

204. De patiënt heeft op basis van artikel 8 wet patiëntenrechten het recht om geïnformeerd, voorafgaandelijk en vrij toe te stemmen in iedere tussenkomst van een beroepsbeoefenaar. Men noemt dit ook het recht op ‘geïnformeerde toestemming’ of ‘*informed consent*’. Overeenkomstig artikel 8, § 3 wet patiëntenrechten kan de patiënt zich ook laten bijstaan door een vertrouwenspersoon bij de uitoefening van dit recht volgens de modaliteiten van artikel 7, §§ 2 en 3 wet patiëntenrechten.

205. Ten eerste houdt dit in dat de patiënt zich kan laten bijstaan door een vertrouwenspersoon bij het uitoefenen van zijn recht op toestemmingsinformatie. De vertrouwenspersoon zal dan (samen met de patiënt) voorafgaandelijk aan de behandeling de toestemmingsinformatie verkrijgen.⁵⁴⁷ De beroepsbeoefenaar noteert de identiteit van deze vertrouwenspersoon in het patiëntendossier, evenals het feit dat deze informatie met akkoord van de patiënt werd meegedeeld aan de vertrouwenspersoon of aan de patiënt in aanwezigheid van de vertrouwenspersoon. De patiënt kan ook uitdrukkelijk verzoeken dat deze gegevens in het patiëntendossier worden opgenomen.⁵⁴⁸

206. Ten tweede betekent dit dat indien de arts van plan is het verzoek van de patiënt om deze toestemmingsinformatie niet te ontvangen, niet in te willigen – omdat het niet meedelen ervan klaarblijkelijk ernstig nadeel voor de gezondheid van de patiënt

⁵⁴⁵ Wetsontwerp betreffende de rechten van de patiënt, *Parl.St.* Kamer 2001-02, nr. 1642/001, 22.

⁵⁴⁶ Wetsontwerp betreffende de rechten van de patiënt, *Parl.St.* Kamer 2001-02, nr. 1642/001, 23-24.

⁵⁴⁷ S. CALLENS en J. PEERS, *Organisatie van de gezondheidszorg*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 314.

W. DIJKHOFFZ, *Je rechten als patiënt*, Berchem, EPO, 2008, 567.

⁵⁴⁸ Artikel 7, § 2 wet patiëntenrechten.

of derden oplevert – dan moet hij onder andere de vertrouwenspersoon hierover voorafgaandelijk horen.⁵⁴⁹

207. Ten derde kan de vertrouwenspersoon volgens de Nationale Raad van de Orde der geneesheren ook een rol spelen bij de weigering van behandeling door de patiënt. De patiënt die nog in staat is zijn patiëntenrechten uit te oefenen, heeft namelijk op basis van artikel 8, § 4, vierde lid wet patiëntenrechten het recht schriftelijk te kennen geven zijn toestemming tot een welomschreven tussenkomst van de beroepsbeoefenaar te weigeren. Men noemt dit ook de ‘voorafgaande negatieve wilsverklaring’. De declarant kan bijvoorbeeld de kunstmatige toediening van voeding en vocht of bloedtransfusies weigeren voor het geval hij zich in een onomkeerbare vegetatieve toestand zou gaan bevinden.⁵⁵⁰ Volgens de Nationale Raad kan een arts niet verplicht zijn deze weigering van behandeling te respecteren, maar hij moet wel ernstig rekening houden met de mening van de vertrouwenspersoon en met de schriftelijke wilsverklaring van de patiënt. De mening van deze vertrouwenspersoon kan van doorslaggevend belang zijn wanneer er getwijfeld wordt tussen abstineren of interveniëren.⁵⁵¹

E. Recht op inzage en afschrift

208. De patiënt heeft recht op inzage en afschrift van zijn patiëntendossier – behalve wat betreft de persoonlijke notities van de beroepsbeoefenaar – op basis van artikel 9, §§ 2 en 3 wet patiëntenrechten. Dit recht is ingegeven door de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, namelijk de mogelijkheid voor de patiënt om controle uit te oefenen op gegevens die over hem of haar werden ingezameld. In de praktijk blijkt nochtans dat patiënten vaak hun dossier opvragen om bijkomende informatie te verkrijgen over hun gezondheidstoestand of behandeling.⁵⁵²

209. Indien de patiënt zijn dossier niet zelf wenst in te kijken, kan hij dit vragen aan zijn vertrouwenspersoon om dit in zijn plaats te doen. Men noemt dit ook het ‘onrechtstreeks inzagerecht’. De patiënt heeft namelijk recht op rechtstreekse inzage in het patiëntendossier, maar wanneer de inzage via een derde gebeurt, wordt dit recht onrechtstreeks uitgeoefend.⁵⁵³ Indien de patiënt een beroepsbeoefenaar als

⁵⁴⁹ Artikel 7, § 3 wet patiëntenrechten.

De arts kan de therapeutische exceptie (artikel 7, § 4 wet patiëntenrechten) niet invoeren in het kader van het recht op toestemmingsinformatie: G. SCHAMPS, “Chapitre II. Le droit à l’information et le droit au consentement libre et éclairé” in S. BRILLON, S. CALLENS, V. GAUCHÉ en R. DEMOTTE (eds.), *Mémento des droits du patient et de la responsabilité médicale*, Brussel, Kluwer, 2003, 48.

⁵⁵⁰ X, “Deel V. Het eindigend leven. Hoofdstuk VII. Voorafgaande wilsverklaringen” in F. DEWALLENS en T. VANSWEEVELT (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 1464.

⁵⁵¹ Wetsontwerp betreffende de rechten van de patiënt, *Parl.St.* Kamer 2001-02, nr. 1642/001, 27-28.

⁵⁵² W. DIJKHOFFZ, *Je rechten als patiënt*, Berchem, EPO, 2008, 53.

⁵⁵³ S. CALLENS en J. PEERS, *Organisatie van de gezondheidszorg*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 314. W. DIJKHOFFZ, *Je rechten als patiënt*, Berchem, EPO, 2008, 53.

vertrouwenspersoon heeft aangewezen, dan kan deze ook inzage nemen in de persoonlijke notities.⁵⁵⁴ Dit kan belangrijk zijn voor bijvoorbeeld waarheidsvinding.⁵⁵⁵ De wetgever verantwoordde deze regel als volgt: ‘*een beroepsbeoefenaar mag, als derde, die persoonlijke notities inzien omdat ervan wordt uitgegaan dat hij bij machte is te vatten waarom die notities in het dossier van de patiënt zijn opgenomen*’.⁵⁵⁶

De patiënt kan er ook voor kiezen om zijn dossier te gaan inkijken samen met de vertrouwenspersoon. De vertrouwenspersoon kan dan uitleg geven over de inhoud ervan, zeker indien de gekozen persoon een beroepsbeoefenaar is.⁵⁵⁷

210. De patiënt formuleert zijn verzoek tot inzage via een vertrouwenspersoon schriftelijk. Dit wordt samen met de identiteit van de vertrouwenspersoon opgetekend in of toegevoegd aan het patiëntendossier.⁵⁵⁸ De Nationale Raad van de Orde van geneesheren merkt op dat er best wordt nagekeken of de aanduiding van de vertrouwenspersoon nog geldig is en of de patiënt nog bekwaam is om zijn rechten uit te oefenen, indien een vertrouwenspersoon jaren na het laatste contact met de beroepsbeoefenaar inzage in het patiëntendossier vraagt.⁵⁵⁹

211. Op het principe van het recht op rechtstreekse inzage en recht op afschrift van de patiënt bestaat een uitzondering. Volgens artikel 9, § 2, vijfde lid wet patiëntenrechten kan de arts rechtstreekse inzage weigeren indien hij toepassing heeft gemaakt van de therapeutische exceptie bedoeld in artikel 7, § 4 wet patiëntenrechten. De patiënt zou anders kennis nemen van informatie waarvan de arts tijdelijk had besloten om ze niet mee te delen. In dat geval moet de patiënt een beroepsbeoefenaar aanwijzen om zijn inzagerecht uit te oefenen. Men noemt dit ook het verplichte onrechtstreekse inzagerecht.⁵⁶⁰

⁵⁵⁴ Artikel 9, § 2, vierde lid wet patiëntenrechten.

Uit het onrechtstreeks inzagerecht van de beroepsbeoefenaar in de persoonlijke notities kan men geen onrechtstreeks ‘recht’ van de patiënt op inzage in de persoonlijke notities afleiden: GwH 14 februari 2008, nr. 15/2008.

H. NYS, “De ontwikkeling van het gezondheidsrecht in 2007 en 2008”, *T.Gez.* 2009-10, 98.

⁵⁵⁵ X, “Deel II. Rechten van patiënten. Hoofdstuk VI. Rechten met betrekking tot het patiëntendossier” in F. DEWALLENS en T. VANSWEEVELT (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 514.

⁵⁵⁶ Verslag namens de Commissie voor de volksgezondheid, het leefmilieu en de maatschappelijke hernieuwing uitgebracht door mevrouw Michèle GILKINET en de heer Hubert BROUNS, *Parl.St.* Kamer 2001-02, nr. 1642/012, 86.

⁵⁵⁷ S. BRILLON, “Chapitre III. Le droit d’accès au dossier patient” in S. BRILLON, S. CALLENS, V. GAUCHÉ en R. DEMOTTE (eds.), *Mémento des droits du patient et de la responsabilité médicale*, Brussel, Kluwer, 2003, 74.

⁵⁵⁸ Artikel 9, § 2, vierde lid wet patiëntenrechten.

⁵⁵⁹ NATIONALE RAAD ORDE VAN GENEESHEREN, advies betreffende de Patiëntenrechtenwet, 26 juli 2003, www.ordomedic.be.

⁵⁶⁰ Ook de vertegenwoordiger kan de rechtstreekse inzage geweigerd worden door de arts met het oog op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de patiënt. In dat geval moet hij een beroepsbeoefenaar aanduiden om dit recht uit te oefenen: W. DIJKHOFFZ, *Je rechten als patiënt*, Berchem, EPO, 2008, 56.

212. De patiënt heeft op basis van artikel 9, § 3 wet patiëntenrechten recht op afschrift van het geheel of een gedeelte van het hem betreffend patiëntendossier op dezelfde wijze waarop hij zijn recht op inzage kan uitoefenen. Dit houdt in dat de vertrouwenspersoon in zijn plaats dit afschrift kan bekomen indien de patiënt dit wenst. Het afschrift vermeldt dat het strikt persoonlijk en vertrouwelijk is en de beroepsbeoefenaar mag een onkostenvergoeding vragen voor de kopieën van het patiëntendossier.

De patiënt moet zijn verzoek om een afschrift via een vertrouwenspersoon op te vragen schriftelijk formuleren.⁵⁶¹ Volgens de Nationale Raad van de Orde der geneesheren moet uit deze toestemming blijken dat de patiënt niet onder druk wordt gezet om een afschrift van zijn dossier aan derden mee te delen, vooral wanneer er enkele jaren verlopen tussen de afsluiting van het dossier en het verzoek tot afschrift. De beroepsbeoefenaar mag namelijk steeds weigeren een afschrift te leveren indien hij over duidelijke aanwijzingen beschikt dat de patiënt onder druk wordt gezet.⁵⁶² Indien de arts een afschrift verstrekt, dan tekent hij het verzoek en de identiteit van de vertrouwenspersoon op in het patiëntendossier.⁵⁶³

F. Recht om klacht neer te leggen

213. Op basis van artikel 11, § 1 wet patiëntenrechten, heeft de patiënt het recht een klacht in verband met de uitoefening van zijn patiëntenrechten neer te leggen bij de bevoegde ombudsfunctie van het ziekenhuis.⁵⁶⁴ Verschillende uitvoerende koninklijke besluiten bepalen dat de patiënt zich kan laten bijstaan door een vertrouwenspersoon bij het mondeling of schriftelijk indienen van deze klacht. De identiteit van de patiënt en diens vertrouwenspersoon worden geregistreerd.⁵⁶⁵

G. SCHAMPS, "Chapitre II. Le droit à l'information et le droit au consentement libre et éclairé" in S. BRILLON, S. CALLENS, V. GAUCHÉ en R. DEMOTTE (eds.), *Mémento des droits du patient et de la responsabilité médicale*, Brussel, Kluwer, 2003, 49.

⁵⁶¹ Artikel 9, § 2, vierde lid *juncto* artikel 9, § 3 wet patiëntenrechten.

⁵⁶² Artikel 9, § 3, tweede lid wet patiëntenrechten.

NATIONALE RAAD ORDE VAN GENEESHEREN, advies betreffende de Patiëntenrechtenwet, 26 juli 2003, www.ordomedic.be.

Men kan bijvoorbeeld denken aan de situatie waarin de echtgenoot van een allochtone vrouw een vertrouwenspersoon aanwijst om informatie over haar gezondheidstoestand op te vragen: G. SCHAMPS, "Chapitre II. Le droit à l'information et le droit au consentement libre et éclairé" in S. BRILLON, S. CALLENS, V. GAUCHÉ en R. DEMOTTE (eds.), *Mémento des droits du patient et de la responsabilité médicale*, Brussel, Kluwer, 2003, 46.

⁵⁶³ Artikel 9, § 2, vierde lid *juncto* artikel 9, § 3 wet patiëntenrechten.

⁵⁶⁴ M.-N. VERHAEGEN, "La gestion de plaintes de patients auprès des services de médiation selon la loi relative aux droits du patient" in G. SCHAMPS (ed.), *Evolution des droits du patient, indemnisation sans faute des dommages liés aux soins de santé: le droit médical en mouvement*, Brussel, Bruylant, 2008, 282-283.

⁵⁶⁵ Artikel 5, eerste lid en 6, § 1, 1° koninklijk besluit van 8 juli 2003 houdende vaststelling van de voorwaarden waaraan de ombudsfunctie in de ziekenhuizen moet voldoen, BS 26 augustus 2003, i.w.tr. 1 november 2003.

G. Verzet tegen de wegneming van organen na overlijden

214. De Belgische wetgever heeft met betrekking tot de wegneming van organen na overlijden gekozen voor een ‘geen-bezwaar-systeem’ of een ‘opting-out-systeem’. Dit betekent dat organen bestemd voor transplantatie en voor de bereiding van therapeutische bestanddelen mogen worden weggenomen bij al wie in het bevolkingsregister of sedert meer dan zes maanden in het vreemdelingenregister is ingeschreven, behalve indien vaststaat dat tegen een dergelijke wegneming verzet is geuit.⁵⁶⁶ De wijze van het uitdrukken van het verzet moet nog bij KB bepaald worden,⁵⁶⁷ maar dit gebeurt best op een duidelijke wijze en het dient meegedeeld te worden aan de arts, eventueel onrechtstreeks. Volgens GENICOT en PANIS zou een vertrouwenspersoon hierbij een rol kunnen spelen.⁵⁶⁸

Nochtans bepaalt artikel 10, § 2, vierde lid Orgaantransplantatiewet dat ‘*indien een persoon wegens zijn geestestoestand niet in staat is zijn wil te doen kennen, dan kan, zolang hij in leven is, verzet worden uitgedrukt door zijn wettelijke vertegenwoordiger, door zijn bewindvoerder of bij gebreke daarvan door zijn naaste verwant.*’ De bewoordingen ‘*wegens zijn geestestoestand niet in staat is zijn wil te doen kennen*’ stemmen m.i. feitelijk overeen met wilsonbekwaamheid van de patiënt – te beoordelen door de arts – en bijgevolg sluit dit in principe het optreden van een vertrouwenspersoon uit.⁵⁶⁹

§ 2. Basiswet betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden

215. Zoals reeds gezegd regelt het nog niet in werking getreden artikel 92 basiswet betreffende het gevangeniswezen de uitoefening van een aantal patiëntenrechten van een gedetineerde. Vanaf de inwerkingtreding zou dit artikel gelden als *lex specialis* ten aanzien van de regeling van de wet patiëntenrechten. Dit houdt in dat de algemene

Artikel 15, eerste lid en 16, § 1, 1° koninklijk besluit van 8 juli 2003 tot wijziging van het koninklijk besluit van 10 juli 1990 houdende vaststelling van de normen voor de erkenning van samenwerkingsverbanden van psychiatrische instellingen en diensten, *BS* 27 augustus 2003, i.w.tr. 1 november 2003.

Artikel 9 koninklijk besluit van 1 april 2003 tot regeling van de samenstelling en de werking van de Federale commissie "Rechten van de Patiënt" ingesteld bij artikel 16 van de wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt, *BS* 13 mei 2003, i.w.tr. 23 mei 2003.

⁵⁶⁶ Artikel 10, § 1, eerste lid wet van 13 juni 1986 betreffende het wegnemen en transplanteren van organen, *BS* 14 februari 1987, i.w.tr. 24 februari 1987 (hierna ‘Orgaantransplantatiewet’).

⁵⁶⁷ Artikel 10, § 3 Orgaantransplantatiewet.

⁵⁶⁸ G. GENICOT, *Droit médical et biomédical*, Brussel, Larcier, 2010, 740.

S. PANIS, *Stamcellen en recht*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 370.

⁵⁶⁹ Artikel 14 wet patiëntenrechten.

Het is denkbaar dat de vertrouwenspersoon samenvalt met één van de personen die in de cascaderregeling van artikel 14, § 3 wet patiëntenrechten opgesomd worden.

Zie *supra*, nr. 183.

regels van de wet patiëntenrechten van toepassing zijn voor wat betreft de opdracht van de vertrouwenspersoon, tenzij artikel 92 basiswet betreffende het gevangeniswezen hiervan afwijkt.

216. Artikel 92, § 2 basiswet betreffende het gevangeniswezen bevat zulke afwijking. De gedetineerde heeft namelijk in afwijking van artikel 9, § 3, eerste lid wet patiëntenrechten geen rechtstreeks inzagerecht. Hij kan enkel schriftelijk verzoeken dat aan zijn vertrouwenspersoon een afschrift van het patiëntendossier wordt meegedeeld. De parlementaire voorbereiding verduidelijkt dat deze maatregel is ingegeven om de persoonlijke levenssfeer van de gedetineerde te beschermen, aangezien niet gegarandeerd kan worden dat de vertrouwelijkheid van gegevens gerespecteerd wordt omwille van de bijzondere situatie van gedwongen samenleven in een gevangenis.⁵⁷⁰

HOOFDSTUK II. WET BETREFFENDE DE EUTHANASIE

217. De wet betreffende de euthanasie (hierna ‘euthanasiewet’) voorziet ook in de mogelijkheid een persoon aan te duiden als vertrouwenspersoon, maar de functie van deze verschilt danig met de figuur van de vertrouwenspersoon van de tot nu toe besproken wetten. De arts die de eindbeslissing neemt over het lot van een wilsonbekwame persoon die een voorafgaande euthanasieverklaring heeft afgelegd, moet hierover eerst overleggen met de vertrouwenspersoon aangewezen in deze wilsverklaring.⁵⁷¹

Afdeling 1. Aanstelling

218. Elke handelingsbekwame meerderjarige of ontvoogde minderjarige kan op basis van artikel 4, § 1, eerste lid euthanasiewet, voor het geval dat hij zijn wil niet meer kan uiten, schriftelijk in een wilsverklaring zijn wil te kennen geven dat een arts euthanasie toepast indien deze arts er zich van verzekerd heeft dat hij lijdt aan een ernstige en ongeneeslijke, door ongeval of ziekte veroorzaakte aandoening, hij niet meer bij bewustzijn is en deze toestand volgens de stand van de wetenschap onomkeerbaar is. Men noemt dit ook de ‘positieve wilsverklaring’.⁵⁷² De patiënt of declarant kan overeenkomstig artikel 4, § 1, tweede lid euthanasiewet in deze wilsverklaring één of meer meerderjarige vertrouwenspersonen in volgorde van voorkeur aanwijzen die de behandelende arts op de hoogte brengen van de wil van de

⁵⁷⁰ Amendementen bij het voorstel van basiswet gevangeniswezen en rechtspositie van gedetineerden, *Parl.St.* Kamer 2003-04, nr. 0231/002, 102.

⁵⁷¹ E. DELBEKE, *Juridische aspecten van zorgverlening aan het levenseinde*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 201.

⁵⁷² X, “Deel V. Het eindigend leven. Hoofdstuk VII. Voorafgaande wilsverklaringen” in F. DEWALLENS en T. VANSWEEVELT (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 1482.

patiënt.

219. De declarant is nochtans niet verplicht om een vertrouwenspersoon aan te wijzen. De wetgever zag de aanwijzing van een vertrouwenspersoon als een bijkomende garantie, maar men wou dit niet verplicht opleggen aangezien men vreesde dat deze voorwaarde de regeling in de praktijk ontoegankelijk zou maken voor ‘eenzamen’. Ieder moet zoveel mogelijk de kans krijgen om over zijn eigen lot te beslissen.⁵⁷³

220. Een voorwaarde voor het optreden van de vertrouwenspersoon, is de wilsonbekwaamheid van de declarant, meer preciezer de situatie waarin de patiënt zijn wil niet meer kan uiten.⁵⁷⁴ De declarant moet daadwerkelijk niet meer bij bewustzijn zijn, men kan hierbij denken aan een patiënt die zich in een vorm van een comateuze toestand bevindt, maar men bedoelde bijvoorbeeld niet demente personen, patiënten die lijden aan de ziekte van Alzheimer of personen met een bepaalde handicap.⁵⁷⁵ De parlementaire voorbereiding verduidelijkt dat de figuur van de vertrouwenspersoon net ingevoerd werd om zich in naam van de patiënt uit te spreken over het al dan niet uitvoeren van de wilsverklaring indien de patiënt daar zelf niet meer toe in staat is. De figuur van de vertrouwenspersoon heeft als doel de patiënt te ‘vervangen’ om met de arts te praten indien de patiënt het zelf niet meer kan. Men wou de dialoog tussen de arts en de patiënt (op onvolmaakte wijze) herstellen door het invoeren van een tussenpersoon. Idealiter zou de vertrouwenspersoon de wilsverklaring kunnen uitleggen, aangezien deze verklaring niet kan vooruitlopen op alle mogelijke situaties.⁵⁷⁶

221. De declarant moet in principe volledig vrij en zonder beperkingen een vertrouwenspersoon kunnen kiezen.⁵⁷⁷ Deze is idealiter een persoon waarin de patiënt een volledig vertrouwen stelt.⁵⁷⁸ Niettemin voorziet de euthanasiewet enkele uitsluitingen: de behandelende arts van de patiënt, de geraadpleegde arts en de leden van het verplegend team kunnen niet als vertrouwenspersoon optreden.⁵⁷⁹

Daarnaast is het vereist dat de vertrouwenspersoon meerderjarig moet zijn, in tegenstelling tot de regeling van de vertrouwenspersoon in de wet patiëntenrechten.⁵⁸⁰ De parlementaire voorbereiding verduidelijkt dat men het niet wenselijk vond om minderjarigen deze verantwoordelijkheid te geven, aangezien het vaak gaat om

⁵⁷³ Verslag inzake het wetsvoorstel betreffende de euthanasie namens de verenigde commissies voor de Justitie en voor de Sociale Aangelegenheden uitgebracht door de dames Laloy en Van Riet (hierna ‘Verslag’), *Parl.St. Senaat*, 2000-01, nr. 2-244/22, 31 en 1097.

⁵⁷⁴ Artikel 4, § 1, eerste lid euthanasiewet.

⁵⁷⁵ Verslag, *Parl.St. Senaat*, 2000-01, nr. 2-244/22, 952-953.

⁵⁷⁶ Verslag, *Parl.St. Senaat*, 2000-01, nr. 2-244/22, 36 en 80.

⁵⁷⁷ Verslag, *Parl.St. Senaat*, 2000-01, nr. 2-244/22, 1019.

⁵⁷⁸ Verslag, *Parl.St. Senaat*, 2000-01, nr. 2-244/22, 1027.

⁵⁷⁹ Artikel 4, § 1, tweede lid euthanasiewet.

⁵⁸⁰ Zie *supra*, nr. 184.

moeilijke gesprekken en delicate beslissingen waarbij een zeker beoordelingsvermogen aanwezig dient te zijn.⁵⁸¹

Het valt op dat de wet niet verbiedt dat de behandelende arts, de geraadpleegde arts en de leden van het verplegend team mogen optreden als getuige bij het opstellen van de wilsverklaring. Het is enkel vereist dat minstens één getuige geen materieel belang heeft bij het overlijden van de patiënt.⁵⁸² Deze voorwaarde wordt niet opgelegd bij de aanwijzing van een vertrouwenspersoon, die kan dus wel een materieel belang hebben bij het overlijden van de patiënt. Dit is niet onlogisch, aangezien de kans groot is dat de patiënt een familielid of een erfgerechtigde in wie hij een groot vertrouwen stelt, aanduidt als vertrouwenspersoon.⁵⁸³

Verder is het vermeldenswaardig dat er in de parlementaire voorbereiding te lezen staat dat enkele personen voorstanders waren van een cumulverbod tussen de functie van vertrouwenspersoon en getuige bij de wilsverklaring.⁵⁸⁴ Zij argumenteerden dat beide hoedanigheden onverenigbaar zijn,⁵⁸⁵ aangezien zo een situatie dubbelzinnig zou zijn omdat een getuige dan zou moeten vaststellen dat hijzelf als vertrouwenspersoon wordt aangeduid: *‘daarmee verlaat hij zijn rol van ‘buitenstaander’ die getuigt dat er een wilsverklaring aanwezig is’*.⁵⁸⁶ De euthanasiewet bevat uiteindelijk dit cumulverbod niet. Men wou het een – mogelijk eenzame – patiënt er niet moeilijker op maken om vertrouwenspersonen en getuigen te vinden, aangezien deze niet steeds voor het rapen zijn.⁵⁸⁷ Om dezelfde reden werd er ook geen cumulverbod ingevoerd tussen de vertrouwenspersoon en de meerderjarige persoon die de wilsverklaring schriftelijk opstelt voor de declarant die hier fysiek blijvend niet in staat toe is. Voor deze meerderjarige persoon is het wel vereist dat hij of zij geen enkel materieel belang heeft bij het overlijden van de betrokkene.⁵⁸⁸

Ten slotte werd er tijdens de voorbereiding van de wet opgemerkt dat de aanstelling van een rechtspersoon als vertrouwenspersoon onaanvaardbaar zou zijn, omdat er dan instellingen systematisch als vertrouwenspersoon zouden kunnen optreden en dit zou het begrip ‘bureaucratiseren’.⁵⁸⁹ De indiener van een amendement ter specificatie dat

⁵⁸¹ Amendement nr. 417 (subamendement op amendement nr. 291), *Parl.St.* Senaat 2000-01, nr. 2-244/16, 68.

Verslag, *Parl.St.* Senaat, 2000-01, nr. 2-244/22, 1024.

⁵⁸² Artikel 4, § 1, derde en vierde lid euthanasiewet.

⁵⁸³ Verslag, *Parl.St.* Senaat, 2000-01, 1029.

⁵⁸⁴ Verslag, *Parl.St.* Senaat, 2000-01, nr. 2-244/22, 963-964, 1021-1022 en 1030.

⁵⁸⁵ Verslag, *Parl.St.* Senaat, 2000-01, nr. 2-244/22, 1030.

⁵⁸⁶ Amendement nr. 310 (subamendement op amendement nr. 291), *Parl.St.* Senaat 2000-01, nr. 2-244/16, 19.

Verslag, *Parl.St.* Senaat, 2000-01, nr. 2-244/22, 1021.

⁵⁸⁷ Verslag, *Parl.St.* Senaat, 2000-01, nr. 2-244/22, 31 en 1097.

⁵⁸⁸ Artikel 4, § 1, vierde lid euthanasiewet.

Verslag, *Parl.St.* Senaat, 2000-01, nr. 2-244/22, 964, en 1097.

⁵⁸⁹ Verslag, *Parl.St.* Senaat, 2000-01, nr. 2-244/22, 963.

de vertrouwenspersoon een natuurlijke persoon zou moeten zijn, meende dat een rechtspersoon niet in nauw persoonlijk contact staat met de patiënt. Bijgevolg zou deze geen afweging maken over de toepasbaarheid van de wilsverklaring in verschillende situaties en vreesde hij dat de rechtstreekse executie van de wilsverklaring wettelijk verankerd zou worden.⁵⁹⁰ Nochtans sluit de euthanasiewet uiteindelijk niet uit dat rechtspersonen als vertrouwenspersoon kunnen optreden, in tegenstelling tot de regeling van de vertrouwenspersoon in het bewind.⁵⁹¹ Dit maakt het mogelijk dat vzw's deze taak op zich nemen en bijvoorbeeld voor een bepaalde regio alle wilsverklaringen kan bewaren en waken over de uitvoering ervan.⁵⁹²

222. De aanduiding van een vertrouwenspersoon onder de euthanasiewet verloopt formeel. De wet legt een aantal formaliteiten op. Zoals hierboven aangegeven moet de vertrouwenspersoon of vertrouwenspersonen de wilsverklaring dateren en ondertekenen.⁵⁹³ Uit deze vereiste kan men afleiden dat de vertrouwenspersoon zijn aanstelling moet aanvaarden.

De arts moet tevens een registratiedocument invullen wanneer hij euthanasie toepast, waarin hij naam en de voornamen van de in de wilsverklaring aangewezen vertrouwensperso(o)n(en) moet vermelden.⁵⁹⁴ Deze gegevens worden opgenomen in DEEL I van het registratiedocument. Dit DEEL I is vertrouwelijk en wordt door de arts aan de commissie overgezonden. Er kan alleen inzage van worden genomen na beslissing van de commissie.⁵⁹⁵

223. De declarant kan meerdere vertrouwenspersonen aanwijzen, maar deze kunnen niet samen optreden. Hij kan een rangorde bepalen: elke vertrouwenspersoon vervangt zijn of haar in de wilsverklaring vermelde voorganger in geval van weigering, verhindering, onbekwaamheid of overlijden.⁵⁹⁶

⁵⁹⁰ Amendement nr. 309 (subamendement op amendement nr. 291), *Parl.St.* Senaat 2000-01, nr. 2-244/16, 19.

⁵⁹¹ Artikel 501, zesde lid, 3° BW.

⁵⁹² Verslag, *Parl.St.* Senaat, 2000-01, nr. 2-244/22, 1020-1021.

Volgens TACK kan een rechtspersoon nooit optreden als vertrouwenspersoon, omwille van de individuele vertrouwensrelatie met de patiënt: S. TACK, "Recht op (uitvoering van) euthanasie? Instellingsbeleid en de professionele autonomie van de arts", *T.Gez.* 2011-12, 18-19.

M.i. sluit het optreden van een rechtspersoon niet automatisch een vertrouwensrelatie uit. Het zou volgens mij mogelijk moeten zijn dat een patiënt een persoon aanwijst als vertrouwenspersoon die optreedt namens een patiëntenvereniging en met wie hij een band heeft opgebouwd doorheen het verloop van zijn ziekte. Zoals reeds aangegeven, sluit de euthanasiewet dit niet uit. De keuzevrijheid van de patiënt primeert.

⁵⁹³ Artikel 4, § 1, derde en vierde lid euthanasiewet.

⁵⁹⁴ Artikel 7, tweede lid, 5° euthanasiewet.

⁵⁹⁵ Artikel 7, derde lid euthanasiewet.

⁵⁹⁶ Artikel 4, § 1, tweede lid euthanasiewet.

X, "Deel V. Het eindigend leven. Hoofdstuk VII. Voorafgaande wilsverklaringen" in F. DEWALLENS en T. VANSWEEVELT (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 1491.

224. De euthanasiewet regelt de vraag of de vertrouwenspersoon aansprakelijk gesteld kan worden niet. Normaal zou de vertrouwenspersoon geen aansprakelijkheid kunnen oplopen, aangezien hij nooit juridisch bindende handelingen stelt.⁵⁹⁷ Hij verleent slechts advies en wordt geraadpleegd door de arts die eventueel euthanasie zou toepassen.⁵⁹⁸ Nochtans sluit dit de toepassing van het gemeen aansprakelijkheidsregime van artikel 1382 e.v. BW niet uit.

225. De declarant kan gedurende zijn leven veranderen van vertrouwenspersoon of besluiten geen vertrouwenspersoon meer aan te duiden, aangezien hij de wilsverklaring op elk moment kan aanpassen of intrekken.⁵⁹⁹ Daarnaast kan men met de wilsverklaring alleen rekening houden indien zij minder dan vijf jaar vóór het moment waarop betrokkene zijn wil niet meer kan uiten, is opgesteld of bevestigd. Opdat de wilsverklaring haar geldigheid zou behouden, moet de declarant deze dus hernieuwen.⁶⁰⁰ De doelstelling achter deze regel was om rekening te houden met de evolutie van de mentale of fysieke toestand van de declarant, maar ook om rekening te houden met het evoluerend karakter van menselijke relaties, zoals de relatie tussen de declarant en de door hem aangewezen vertrouwenspersoon. Op die manier wou men vermijden dat de arts te maken heeft met een vertrouwenspersoon ‘op papier’ die geen goede relatie meer heeft met de patiënt.⁶⁰¹

De vertrouwenspersoon kan niet gedwongen worden zijn taak uit te oefenen indien hij dit uiteindelijk toch niet ziet zitten, in dat geval eindigt zijn opdracht. Artikel 14, derde lid euthanasiewet bepaalt namelijk dat geen persoon kan worden gedwongen mee te werken aan het toepassen van euthanasie.

226. Bijlage nr. 10 bevat een modelformulier voor de wilsverklaring inzake euthanasie.

Afdeling 2. Opdracht

227. De voornaamste opdracht van de vertrouwenspersoon is de behandelende arts op de hoogte brengen van de wil van de declarant wanneer deze zich in een

⁵⁹⁷ Zie *infra*, nr. 229.

⁵⁹⁸ Verslag, *Parl.St.* Senaat, 2000-01, nr. 2-244/22, 1262.

⁵⁹⁹ Artikel 4, § 1, zevende lid euthanasiewet.

X, “Deel V. Het eindigend leven. Hoofdstuk VII. Voorafgaande wilsverklaringen” in F. DEWALLENS en T. VANSWEEVELT (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 1495.

⁶⁰⁰ Artikel 4, § 1, zesde lid euthanasiewet.

Verslag, *Parl.St.* Senaat, 2000-01, nr. 2-244/22, 80 en 930-931.

X, “Deel V. Het eindigend leven. Hoofdstuk VII. Voorafgaande wilsverklaringen” in F. DEWALLENS en T. VANSWEEVELT (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 1492.

⁶⁰¹ Verslag, *Parl.St.* Senaat, 2000-01, nr. 2-244/22, 1044-1045.

onomkeerbare staat van buitenbewustzijn bevindt.⁶⁰² Daarnaast kan de vertrouwenspersoon ook de behandelende arts verzoeken het medisch dossier mee te delen aan een andere arts wanneer hij weigert euthanasie toe te passen.⁶⁰³

§ 1. Dialoog met de behandelende arts

228. Wanneer de behandelende arts er zich van heeft verzekerd dat de patiënt lijdt aan een ernstige en ongeneeslijke, door ongeval of ziekte veroorzaakte aandoening, dat de patiënt niet meer bij bewustzijn is en dat deze toestand volgens de stand van de wetenschap onomkeerbaar is,⁶⁰⁴ dan zal hij hier vooraf een andere arts over raadplegen. De geraadpleegde arts neemt vervolgens inzage van het medisch dossier, onderzoekt de patiënt en stelt een verslag op van zijn bevindingen. Nadien brengt de behandelende arts de vertrouwenspersoon aangewezen in de wilsverklaring op de hoogte van de resultaten van deze raadpleging.⁶⁰⁵

229. Op dat moment start de opdracht van de vertrouwenspersoon. De behandelende arts moet volgens artikel 4, § 2, tweede lid, 3° euthanasiewet het verzoek van de patiënt bespreken met de vertrouwenspersoon. De vertrouwenspersoon wijst ook de naasten van de patiënt aan met wie de arts de inhoud van de wilsverklaring moet bespreken.⁶⁰⁶ Het is namelijk de taak van de vertrouwenspersoon om de behandelende arts op de hoogte te brengen van de wil van de patiënt.⁶⁰⁷ Hij waakt over de uitvoering van de wilsverklaring wanneer de patiënt hier zelf niet meer toe in staat is. Dit is zeker van belang voor de situatie waarin de declarant bij een vreemde arts terecht komt die geen weet heeft van de verklaring.⁶⁰⁸ De parlementaire voorbereiding benadrukt dat de vertrouwenspersoon de dialoog met de arts voortzet wanneer de declarant buiten bewustzijn is en dit zelf niet meer kan. *‘De vertrouwenspersoon spreekt niet in de plaats van de steller van de wilsverklaring, maar als iemand die hem gekend heeft en zijn wensen heeft gehoord’.*⁶⁰⁹ Hij zorgt voor een aanvulling van de wilsverklaring, aangezien men niet kan verwachten dat deze uitsluitel biedt voor

⁶⁰² Artikel 4, § 1, tweede lid euthanasiewet.

⁶⁰³ Artikel 14, eerste, tweede en vijfde lid euthanasiewet.

⁶⁰⁴ Artikel 4, § 2, eerste lid euthanasiewet.

⁶⁰⁵ Artikel 4, § 2, tweede lid, 1° euthanasiewet.

Zie ook het niet aangenomen amendement nr. 345, *Parl.St.* Senaat 2000-01, nr. 2-244/16, 33. Dit amendement strekte ertoe dat de behandelende arts de vertrouwenspersoon niet louter op de hoogte zou moeten brengen van de resultaten van de raadpleging, maar dat hij ze ook zou moeten bespreken en evalueren. Deze verplichting zou dan verder gaan dan een formele informatieplicht, maar het amendement werd verworpen.

Verslag, *Parl.St.* Senaat, 2000-01, nr. 2-244/22, 966 en 1095.

⁶⁰⁶ Artikel 4, § 2, tweede lid, 4° euthanasiewet.

⁶⁰⁷ Artikel 4, § 1, tweede lid euthanasiewet.

Dit is zeker van belang wanneer de wilsverklaring niet geregistreerd werd: W. DE BONDT, “Euthanasiewet. Tweede evaluatie”, *NjW* 2007, 201; en T. VANSWEEVELT, “De euthanasiewet. De ultieme bevestiging van het zelfbeschikkingsrecht of een gecontroleerde keuzevrijheid?”, *T.Gez.* 2002-03, 259.

⁶⁰⁸ Verslag, *Parl.St.* Senaat, 2000-01, nr. 2-244/22, 61.

⁶⁰⁹ Verslag, *Parl.St.* Senaat, 2000-01, nr. 2-244/22, 1072.

alle situaties waarin de patiënt kan terechtkomen.⁶¹⁰

De vertrouwenspersoon staat dus borg voor de juiste interpretatie van de richtlijnen opgenomen in de wilsverklaring en moet proberen alles in het werk te stellen om de wil van de patiënt te doen respecteren,⁶¹¹ hoe deze ook luidt. Nochtans kan de vertrouwenspersoon geen juridisch bindende handelingen stellen, hij is geen gemandateerde van de declarant, dit wenste de wetgever uitdrukkelijk uit te sluiten.⁶¹² Het is van belang te benadrukken dat het niet de bedoeling is dat de vertrouwenspersoon zijn eigen wil meedeelt aan de arts en dat hij niet zelf om euthanasie kan verzoeken.⁶¹³ De vertrouwenspersoon heeft geen daadwerkelijke beslissingsmacht, het is de arts die de eindbeslissing neemt.⁶¹⁴

230. De arts kan ook bijkomende voorwaarden aan het uitvoeren van de euthanasie verbinden. Hij kan bijvoorbeeld zelf naasten van de patiënt aanduiden met wie hij de wilsverklaring bespreekt,⁶¹⁵ de goedkeuring van het ethisch comité vereisen, een wachttermijn doorlopen, etc. De declarant kan omwille van zijn gezondheidstoestand niet op de hoogte gebracht worden van deze bijkomende voorwaarden. In dat geval zal de vertrouwenspersoon de wil van de patiënt vertolken.⁶¹⁶

231. De patiënt kan natuurlijk ook gewild hebben dat hij uiteindelijk toch niet wou dat de euthanasie uitgevoerd werd. De vertrouwenspersoon deelt dit dan mee aan de behandelende arts. Als er geen gelegenheid was om de wilsverklaring aan te passen, maar de vertrouwenspersoon was hier wel van op de hoogte, dan kan er toepassing gemaakt worden van artikel 4, § 1, zevende lid euthanasiewet. Deze bepaling stelt dat de wilsverklaring op elk moment aangepast of ingetrokken kan worden. In de parlementaire voorbereiding staat er te lezen dat de intrekking zonder formaliteiten kan plaatsvinden en dat dit daadwerkelijk bindend is voor de arts, ongeacht de wijze

⁶¹⁰ Verslag, *Parl.St.* Senaat, 2000-01, nr. 2-244/22, 1023.

⁶¹¹ Verslag, *Parl.St.* Senaat, 2000-01, nr. 2-244/22, 331 en 930.

⁶¹² Het wetsvoorstel sprak initieel van ‘gemandateerde’ in plaats van ‘vertrouwenspersoon’, maar dit werd gewijzigd: amendement nr. 540 (subamendement op amendement nr. 18), *Parl.St.* Senaat 2000-01, nr. 2-244/18, 31.

Verslag, *Parl.St.* Senaat, 2000-01, nr. 2-244/22, 1040.

⁶¹³ E. LANGENAKEN, "La personne de confiance, garante des droits de la personnalité des personnes vulnérables", *RTDF* 2004, 279. H. NYS, "De ontwikkeling van het gezondheidsrecht in 2007 en 2008", *T.Gez.* 2009-10, 111.

⁶¹⁴ Verslag, *Parl.St.* Senaat, 2000-01, nr. 2-244/22, 9, 924 en 930.

E. DELBEKE, *Juridische aspecten van zorgverlening aan het levenseinde*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 201.

⁶¹⁵ Men vreesde voor een gevaar van manipulatie door de vertrouwenspersoon, omdat de wet niet vereist dat hij of zij geen materieel belang mag hebben. Indien de arts de wilsverklaring enkel met naasten aangewezen door de vertrouwenspersoon zou mogen bespreken, dan zou een erfgerechtigde vertrouwenspersoon samen met (een) ‘gelijkgezinde(n)’ een voor de patiënt nadelige positie innemen: Verslag, *Parl.St.* Senaat, 2000-01, nr. 2-244/22, 966.

⁶¹⁶ Als er geen vertrouwenspersoon werd aangesteld, dan zal de vertegenwoordiger die optreedt overeenkomstig de wet patiëntenrechten dit doen: T. VANSWEEVELT, "De euthanasiewet. De ultieme bevestiging van het zelfbeschikkingsrecht of een gecontroleerde keuzevrijheid?", *T.Gez.* 2002-03, 261-262.

waarop hij van de intrekking kennis heeft genomen. Bijgevolg kan men hieruit afleiden dat de intrekking ook door de vertrouwenspersoon kan gebeuren.⁶¹⁷

232. Alle handelingen van de behandelende arts en hun resultaat, het verslag van de geraadpleegde arts en de wilsverklaring worden opgetekend in het medisch dossier van de patiënt.⁶¹⁸

§ 2. Verzoek tot doorverwijzing van het patiëntendossier na weigering

233. Een arts kan niet gedwongen worden euthanasie toe te passen, de wilsverklaring van artikel 4 euthanasiewet heeft namelijk geen dwingende waarde.⁶¹⁹ De vertrouwenspersoon moet volgens artikel 14, vierde lid euthanasiewet tijdig op de hoogte gebracht worden van de weigering van de geraadpleegde arts om euthanasie toe te passen, hij moet daarbij ook de redenen van zijn weigering toelichten. De *ratio legis* voor deze regel staat te lezen in de parlementaire voorbereiding: ‘*de patiënt een antwoord onthouden is een niet geformuleerde manier om niet tegemoet te komen aan zijn vraag*’.⁶²⁰

Vervolgens ligt het initiatief bij de vertrouwenspersoon of bij de patiënt om de weigerende arts te verzoeken het medisch dossier mee te delen aan een andere arts die is aangewezen door de vertrouwenspersoon of de patiënt.⁶²¹

HOOFDSTUK III. WET BETREFFENDE DE BESCHERMING VAN DE PERSOON VAN DE GEESTESZIEKE

234. De wet betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke van 26 juni 1990 (hierna ‘WPG’) biedt een aantal beschermingsmaatregelen voor een ‘geesteszieke’ persoon, namelijk de opname ter observatie in de psychiatrische dienst van een ziekenhuis, het verder verblijf in dat ziekenhuis en de verpleging in een gezin.⁶²² Deze beschermingsmaatregelen zijn enkel mogelijk mits de voorwaarden van artikel 2 WPG voldaan zijn: er was geen andere geschikte behandeling en de toestand van de ‘zieke’ persoon vereist de beschermingsmaatregel, hetzij omdat hij

⁶¹⁷ Verslag, *Parl.St.* Senaat, 2000-01, nr. 2-244/22, 1100.

⁶¹⁸ Artikel 4, § 2, laatste lid euthanasiewet.

⁶¹⁹ Artikel 14, eerste en tweede lid euthanasiewet.

⁶²⁰ Verslag, *Parl.St.* Senaat, 2000-01, nr. 2-244/22, 1317.

⁶²¹ Artikel 14, vijfde lid euthanasiewet.

Op 28 oktober 2010 werd een wetsvoorstel ingediend om de weigerende arts een doorverwijsplicht op te leggen indien de patiënt niet meer in staat is een andere arts aan te wijzen en hij ook geen vertrouwenspersoon heeft aangewezen: wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 0498/001, 6.

⁶²² De wet laat dus toe om twee soorten behandelingen op te leggen: de behandeling in een ziekenhuis (‘Hoofdstuk II’) en de verpleging in een gezin (‘Hoofdstuk III’): G. GENICOT, *Droit médical et biomédical*, Brussel, Larcier, 2010, 204.

zijn gezondheid en zijn veiligheid ernstig in gevaar brengt, hetzij omdat hij een ernstige bedreiging vormt voor andermans leven of integriteit.⁶²³ De onaangepastheid aan de zedelijke, maatschappelijke, religieuze, politieke of andere waarden mag op zichzelf niet als een geestesziekte worden beschouwd.

235. De artikelen 7 en 8 WPG bevatten de algemene regels die van toepassing zijn op het instellen van een beschermingsmaatregel. Uit de bewoording van artikel 7, § 2, vierde lid WPG kan men afleiden dat de ‘geesteszieke’ het recht heeft een vertrouwenspersoon te kiezen telkens er een vordering tot instelling van een beschermingsmaatregel werd ingediend.⁶²⁴ De vertrouwenspersoon mag dan verder optreden en bijstand verlenen aan de betrokkene voor elke stap die verder genomen wordt te zijner bescherming en genezing.

Afdeling 1. Aanstelling

§ 1. Tijdens de procedure tot opnemning ter observatie

236. Iedere belanghebbende kan bij de rechter een verzoek indienen voor een opnemning ter observatie van een geesteszieke persoon.⁶²⁵ Deze persoon – en eventueel zijn wettelijke vertegenwoordiger – worden in kennis gesteld via een gerechtsbrief over het verzoek tot zijn opnemning ter observatie, de consultatie door de rechter ter plaatse en de bepaling van een zittingsdag.⁶²⁶ Deze gerechtsbrief vermeldt onder andere dat de betrokkene het recht heeft een vertrouwenspersoon te kiezen.⁶²⁷ Hieruit kan men afleiden dat de aanstelling van een vertrouwenspersoon niet verplicht is, de betrokkene heeft namelijk het recht en niet de plicht. Wanneer de ‘zieke’ een vertrouwenspersoon heeft aangewezen en zijn gegevens zijn bekend op de griffie,⁶²⁸ stelt de griffier de vertrouwenspersoon in kennis via een niet-ondertekend afschrift van het verzoekschrift en de beslissing van de rechter omtrent zijn bezoek en de zitting.⁶²⁹

237. De aanwijzing van een vertrouwenspersoon onder de WPG gebeurt op een

⁶²³ F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 272-273.

⁶²⁴ In principe is de vrederechter bevoegd, tenzij het gaat om een minderjarige of een meerderjarige ten aanzien van wie een jeugdbeschermingsmaatregel is gehandhaafd, in dat geval is de jeugdrechter of de jeugdrechtbank exclusief bevoegd: artikel 1, § 2 WPG.

⁶²⁵ Artikel 5, § 1 WPG.

⁶²⁶ Artikel 7, § 2, tweede en derde lid WPG.

⁶²⁷ Artikel 7, § 2, vierde lid WPG.

Een model van de gerechtsbrief die verzonden moet worden overeenkomstig artikel 7, § 2 WPG, is in bijlage nr. 11 bij deze masterproef opgenomen.

De vrederechter kan het bezoek en de zitting bepalen op een zaterdag, zondag of wettelijke feestdag en ambtshalve bevelen dat de kennisgeving bij gerechtsbrief wordt vervangen door een betekening door een gerechtsdeurwaarder die hij daartoe aanwijst: artikel 7, § 2, vijfde lid WPG.

⁶²⁸ K. ROTTHIER, *Gedwongen opname van de geesteszieke. Handleiding bij de Wet Persoon Geesteszieke*, Brugge, die Keure, 2012, 107.

⁶²⁹ Artikel 7, § 4, tweede lid WPG.

informele wijze.⁶³⁰ De wet voorziet niet dat de rechter de mogelijkheid heeft om ambtshalve een vertrouwenspersoon aan te duiden, in tegenstelling tot de situatie waarin de vrederechter de maatregel van het bewind instelt. Volgens VAN VLAENDEREN zou de wet in die zin gewijzigd moeten worden, omdat een vertrouwenspersoon volgens hem de effectieve ondersteuning van de belangen van de kwetsbare persoon garandeert en hij een link kan vormen tussen de ‘geesteszieke’ en zijn omgeving.⁶³¹

238. De ‘geesteszieke’ mag zijn vertrouwenspersoon vrij kiezen,⁶³² dit kan bijvoorbeeld een familielid, de persoon bij wie de betrokkene verblijft of een vriend zijn. ROTTHIER merkt op dat iemand van de instelling waar de betrokkene wordt opgenomen dan ook zou gekozen kunnen worden, voor zover er geen rolconflict ontstaat. Volgens deze auteur kan de behandelende arts deze taak niet op zich nemen, maar een verpleger of een begeleider zou dit dan wel weer mogen.⁶³³ De WPG legt nochtans geen onverenigbaarheden of uitsluitingen op.

Vermeldenswaardig is dat de WPG ook niet expliciet vereist dat de vertrouwenspersoon een natuurlijke persoon moet zijn, bijgevolg zou men hieruit kunnen afleiden dat ook rechtspersonen als vertrouwenspersoon kunnen optreden. Het Raadgevend Comité voor Bio-ethiek wijst er in een advies van 10 maart 2003 op dat de vertrouwenspersoon in werkelijkheid meestal onbestaand blijkt te zijn. Het Comité benadrukt het belang van de aanstelling van een vertrouwenspersoon en meent dat de patiënt die niemand kent een vertrouwenspersoon zou moeten kunnen aanduiden van een vereniging (van families) van patiënten.⁶³⁴

239. Uit de bewoordingen van artikel 7, § 2, vierde lid kan men afleiden dat de geesteszieke het recht heeft ‘een vertrouwenspersoon’ te kiezen. De wet is stilzwijgend over de vraag of een geesteszieke patiënt meerdere vertrouwenspersonen mag aanwijzen, m.i. kan men uit de bewoordingen van de wet niet afleiden dat dit mogelijk is.

240. Indien de rechter het verzoek tot opname ter observatie inwilligt, wijst hij de psychiatrische dienst aan waarin de zieke ter observatie wordt opgenomen. De

⁶³⁰ H. NYS en J. BODDEZ, “De meerderjarige beschermde personen bekeken vanuit gezondheidsrechtelijke invalshoek”, *RW* 2013-14, 1091.

⁶³¹ F. VAN VLAENDEREN, “Hoofdstuk III. De rol van de advocaat bij de bescherming van de persoon van de geesteszieke” in G. BENOIT, J. DE FRUYT, H. NYS, G. ROMMEL, G. STEEGEN, P. VAN PETEGHEM EN J. VAN SPEYBROECK (eds.), *De bescherming van de persoon van de geesteszieke: ethische, medische en juridische perspectieven*, Brugge, die Keure, 2010, 48.

⁶³² H. NYS en J. BODDEZ, “De meerderjarige beschermde personen bekeken vanuit gezondheidsrechtelijke invalshoek”, *RW* 2013-14, 1089.

⁶³³ K. ROTTHIER, *Gedwongen opname van de geesteszieke. Handleiding bij de Wet Persoon Geesteszieke*, Brugge, die Keure, 2012, 106, 142 en 171.

⁶³⁴ RAADGEVEND COMITÉ VOOR BIO-ETHIEK, advies betreffende gedwongen behandeling bij gedwongen opname, 10 maart 2003, 19-20, www.health.belgium.be.

directeur van de instelling waartoe de psychiatrische dienst behoort, treft alle nodige maatregelen voor de opnemings- en observatie van de zieke.⁶³⁵ Hij schrijft de patiënt, de vertrouwenspersoon en de andere personen die met toepassing van artikel 7 WPG zijn aangewezen of verkozen in een register in, alsook elk verlof of ontslag en de beslissingen omtrent de genomen beschermingsmaatregelen.⁶³⁶

241. In spoedeisende gevallen kan er toepassing gemaakt worden van een verkorte procedure.⁶³⁷ Artikel 9, zevende lid WPG maakt de procedure van de artikelen 6, 7 en 8 van toepassing. Dit houdt in dat de betrokkene ook hier het recht heeft een vertrouwenspersoon te kiezen.

242. De vertrouwenspersoon is geen mandataris van de ‘geesteszieke’ persoon. Hij heeft geen formele rol in de procedures tot oplegging van een beschermingsmaatregel⁶³⁸ en hij heeft ook niet de bevoegdheid om juridisch bindende handelingen te stellen.

Nochtans sluit dit niet uit dat de vertrouwenspersoon aansprakelijkheid zou kunnen oplopen voor bepaalde handelingen die hij gesteld heeft tijdens zijn opdracht. De WPG regelt deze situatie niet, bijgevolg is het gemeen aansprakelijkheidsregime van artikel 1382 BW van toepassing. De vertrouwenspersoon van een beschermd persoon in de regeling van het bewind is dus ‘beter’ beschermd, aangezien hij slechts gehouden is voor zijn bedrog of zijn zware schuld.⁶³⁹

243. Volgens ROTTHIER kan de rechter de bijstand van de vertrouwenspersoon tijdens de procedure weigeren als diens optreden schadelijk is voor de betrokkene, maar hij kan de vertrouwenspersoon niet uit zijn functie ontheffen omdat hij wordt gekozen door de ‘geesteszieke’.⁶⁴⁰ Enkel de betrokkene zelf zou dan een einde kunnen stellen aan de opdracht van de vertrouwenspersoon, of een andere vertrouwenspersoon aanduiden overeenkomstig artikel 7, § 2, vierde lid WPG.⁶⁴¹

Ten slotte kan de vertrouwenspersoon uiteraard op elk moment zijn opdracht

⁶³⁵ Artikel 8, § 3, eerste en tweede lid WPG.

⁶³⁶ Artikel 10 WPG.

⁶³⁷ Artikel 9 WPG.

⁶³⁸ K. ROTTHIER, *Gedwongen opname van de geesteszieke. Handleiding bij de Wet Persoon Geesteszieke*, Brugge, die Keure, 2012, 106, 142 en 171.

⁶³⁹ Artikel 501/2, vijfde lid BW.

⁶⁴⁰ K. ROTTHIER, *Gedwongen opname – De rechtsbescherming van de psychiatrische patiënt*, Brugge, die Keure, 76.

K. ROTTHIER, *Gedwongen opname van de geesteszieke. Handleiding bij de Wet Persoon Geesteszieke*, Brugge, die Keure, 2012, 106, 142-143 en 171-172.

⁶⁴¹ De artikelen 7 en 8 WPG bevatten namelijk de algemeen toepasselijke procedureregels voor de behandeling van de verzoeken tot instelling van een beschermingsmaatregel.

Zie *supra*, nr. 235.

K. ROTTHIER, *Gedwongen opname van de geesteszieke. Handleiding bij de Wet Persoon Geesteszieke*, Brugge, die Keure, 2012, 171.

beëindigen, ook al bepaalt de WPG dit niet uitdrukkelijk.

§ 2. Tijdens de procedure tot verder verblijf

244. Indien de toestand van de zieke zijn verder verblijf in de instelling na het verstrijken van de observatieperiode vereist, zendt de directeur van de instelling, ten minste vijftien dagen vóór het verstrijken van de termijn bepaald voor de opneming ter observatie aan de rechter een omstandig verslag van de geneesheer-diensthooft dat de noodzaak van verder verblijf bevestigt. De artikelen 7 en 8 zijn van toepassing op de procedure.⁶⁴² Dit houdt onder andere in dat indien de ‘geesteszieke’ nog geen vertrouwenspersoon had gekozen tijdens een voorafgaande procedure tot opneming ter observatie, dan heeft hij of zij alsnog het recht om een vertrouwenspersoon te kiezen tijdens de behandeling van het verzoek tot verder verblijf. Indien de betrokkene al een vertrouwenspersoon had van bij de instelling van de observatiemaatregel (of van bij een vorig verder verblijf), dan kan hij een nieuwe vertrouwenspersoon kiezen.⁶⁴³

§ 3. Tijdens de procedure tot verpleging in een gezin

245. Een ‘geesteszieke’ persoon hoeft niet steeds in de psychiatrische dienst van een ziekenhuis opgenomen te worden. Wanneer beschermingsmaatregelen noodzakelijk blijken, kan iedere belanghebbende verzoeken dat de betrokkene wordt opgenomen in een gezin ter verpleging wanneer de toestand en de omstandigheden van de betrokkene dit toelaten.⁶⁴⁴

246. Indien de betrokkene nog geen vertrouwenspersoon had gekozen tijdens een voorafgaande procedure tot opneming ter observatie, dan heeft hij opnieuw het recht om een vertrouwenspersoon te kiezen tijdens de behandeling van het verzoek tot verpleging in een gezin. De vordering tot verpleging in een gezin wordt op dezelfde manier behandeld als de vordering tot opneming ter observatie.⁶⁴⁵ Dit houdt in dat de betrokkene op de hoogte wordt gesteld van zijn recht om een vertrouwenspersoon te kiezen, de rechter hoort alle partijen op de zitting en doet uitspraak bij omstandig gemotiveerd vonnis in openbare zitting binnen tien dagen na de indiening van het verzoekschrift.⁶⁴⁶ Indien de betrokkene een vertrouwenspersoon heeft gekozen, dan zendt de griffier een niet-ondertekend afschrift van het vonnis aan de vertrouwenspersoon.⁶⁴⁷

⁶⁴² Artikel 13, eerste en tweede lid WPG.

⁶⁴³ K. ROTTHIER, *Gedwongen opname van de geesteszieke. Handleiding bij de Wet Persoon Geesteszieke*, Brugge, die Keure, 2012, 171.

⁶⁴⁴ Artikel 23, eerste lid WPG.

⁶⁴⁵ Overeenkomstig de artikelen 6 en 7 WPG: artikel 23, tweede lid WPG.

⁶⁴⁶ Artikel 24, § 1 WPG.

⁶⁴⁷ Artikel 24, § 2, tweede lid WPG.

Afdeling 2. Opdracht

247. De vertrouwenspersoon heeft tot taak de ‘geesteszieke persoon’ psychologisch te ondersteunen en te begeleiden bij de instelling van een beschermingsmaatregel en tijdens de duur ervan.⁶⁴⁸ Vooral om de patiënt gerust te stellen, staat hij hem bij doorheen de observatie, de nazorg, het verder verblijf,⁶⁴⁹ de overbrenging, de beëindiging of de herziening van de beschermingsmaatregel en zo de geesteszieke wenst tijdens de verpleging in een gezin.⁶⁵⁰

De algemeen toepasselijke procedure voor een beschermingsmaatregel is opgenomen in de artikelen 7 en 8 WPG. In het kader van deze procedure mag de vertrouwenspersoon aanwezig zijn tijdens het bezoek van de rechter ter plaatse en wanneer de deskundige-psychiater zijn schriftelijk verslag mondeling toelicht.⁶⁵¹ Ook tijdens de behandeling van het verzoek tot instelling van een beschermingsmaatregel in de raadkamer en bij het verhoor van de betrokkene mag hij aanwezig zijn.⁶⁵² De rechter heeft de bevoegdheid om alle personen die hij dienstig acht te horen – mogelijk ook de vertrouwenspersoon – en alle nuttige inlichtingen van medische of sociale aard in te winnen.⁶⁵³

248. Over de vraag of een persoon onderworpen kan worden aan een dwangbehandeling tijdens de gedwongen opname, heeft het Raadgevend Comité voor Bio-ethiek in een advies van 10 maart 2003 geantwoord dat dit mogelijk is, maar slechts onder strikte voorwaarden. Eén van de vereisten is dat de behandelende psychiater de vertrouwenspersoon en/of de naaste familieleden van de patiënt inlicht

⁶⁴⁸ K. ROTTHIER, *Gedwongen opname van de geesteszieke. Handleiding bij de Wet Persoon Geesteszieke*, Brugge, die Keure, 2012, 106, 142 en 171.

⁶⁴⁹ De vertrouwenspersoon zou ook een rol kunnen spelen bij de vervroegde beëindiging van de maatregel tot verder verblijf, aangezien dit op grond van artikel 19, § 1 WPG verzocht kan worden door elke belanghebbende.

⁶⁵⁰ F. VAN VLAENDEREN, “Hoofdstuk III. De rol van de advocaat bij de bescherming van de persoon van de geesteszieke” in G. BENOIT, J. DE FRUYT, H. NYS, G. ROMMEL, G. STEEGEN, P. VAN PETEGHEM EN J. VAN SPEYBROECK (eds.), *De bescherming van de persoon van de geesteszieke: ethische, medische en juridische perspectieven*, Brugge, die Keure, 2010, 48.

H. NYS en J. BODDEZ, “De meerderjarige beschermde personen bekeken vanuit gezondheidsrechtelijke invalshoek”, *RW* 2013-14, 1089.

⁶⁵¹ K. ROTTHIER, *Gedwongen opname van de geesteszieke. Handleiding bij de Wet Persoon Geesteszieke*, Brugge, die Keure, 2012, 109-110, 146 en 175.

⁶⁵² Artikel 8, § 1, eerste en tweede lid WPG.

Dit geldt voor de verschillende procedures, namelijk het verzoek tot inobservatiestelling, het verzoek tot beëindiging van de observatiemaatregel, het verzoek tot verder verblijf, het verzoek tot overbrenging naar een andere dienst en het verzoek tot verpleging in een gezin.

K. ROTTHIER, *Gedwongen opname van de geesteszieke. Handleiding bij de Wet Persoon Geesteszieke*, Brugge, die Keure, 2012, 107-109, 111, 148, 174-176 en 212.

⁶⁵³ Artikel 7, § 5, eerste en derde lid WPG.

K. ROTTHIER, *Gedwongen opname van de geesteszieke. Handleiding bij de Wet Persoon Geesteszieke*, Brugge, die Keure, 2012, 107-109, 111, 148, 174-176 en 212.

over de geplande of reeds ondernomen behandeling.⁶⁵⁴

249. Verschillende wetsartikelen in de WPG bepalen dat de vertrouwenspersoon op de hoogte wordt gehouden over een aantal beslissingen omtrent de bescherming van de ‘zieke’ persoon.

Ten eerste stelt men de vertrouwenspersoon in kennis van de beslissing die het bezoek van de rechter en de zitting vastleggen⁶⁵⁵ en krijgt de vertrouwenspersoon een niet-ondertekend afschrift van het vonnis dat de opnemings ter observatie beveelt, toegezonden van de griffier.⁶⁵⁶

Ten tweede stelt de griffier de vertrouwenspersoon in kennis van de beslissing tot beëindiging van de observatiemaatregel. Dit kan afgeleid worden uit artikel 12, vierde lid *juncto* 8, § 2, tweede lid WPG.

Ten derde wordt de vertrouwenspersoon in kennis gesteld over de beslissing tot verder verblijf op dezelfde wijze als kennisgeving van de instelling van een observatiemaatregel.⁶⁵⁷

Ten vierde brengt de rechter de beslissing tot nazorg ten kennis aan de vertrouwenspersoon.⁶⁵⁸

Ten vijfde stelt men de vertrouwenspersoon in kennis van de beslissing tot overbrenging van de patiënt naar een andere psychiatrische dienst. De zieke persoon kan namelijk gedurende het verder verblijf worden overgebracht met het oog op een meer geschikte behandeling.⁶⁵⁹ De geneesheer-diensthoud beslist hierover in overeenstemming met de geneesheer-diensthoud van de andere dienst⁶⁶⁰ en deelt zijn beslissing mee aan de zieke die hiertegen verzet kan doen. De directeur van de instelling brengt – nadat hij zelf in kennis werd gesteld – de vertrouwenspersoon per aangetekende brief op de hoogte van de beslissing tot overbrenging.⁶⁶¹

Ten zesde wordt de vertrouwenspersoon ook in kennis gesteld van de rechterlijke

⁶⁵⁴ RAADGEVEND COMITÉ VOOR BIO-ETHIEK, advies betreffende gedwongen behandeling bij gedwongen opname, 10 maart 2003, 17, www.health.belgium.be.

⁶⁵⁵ artikel 7, § 4, tweede lid WPG.

⁶⁵⁶ Artikel 8, § 2, tweede lid WPG.

⁶⁵⁷ De artikelen 7 en 8 WPG zijn van toepassing: artikel 13, tweede lid WPG.

⁶⁵⁸ Artikel 16, derde lid.

De geneesheer-diensthoud kan gedurende het verder verblijf te allen tijde, in een gemotiveerd verslag en met instemming van de zieke, een beslissing nemen tot nazorg buiten de instelling, onder bepaling van de voorwaarden inzake verblijfplaats, geneeskundige behandeling of maatschappelijke hulpverlening: artikel 16, eerste lid WPG.

⁶⁵⁹ Artikel 18, § 1, eerste lid WPG.

⁶⁶⁰ Artikel 18, § 1, tweede lid WPG.

⁶⁶¹ Artikel 18, § 1, derde lid WPG.

beslissing die de verpleging in een gezin beveelt.⁶⁶²

Tot slot kunnen de zieke (zelfs al is deze minderjarig), zijn wettelijke vertegenwoordiger of zijn advocaat en alle partijen in het geding⁶⁶³ hoger beroep instellen tegen de vonnissen gewezen in toepassing van de WPG.⁶⁶⁴ Ook hier stelt de griffier de vertrouwenspersoon in kennis door hem een niet-ondertekend afschrift van (het ontbreken van) het vonnis of arrest gewezen in hoger beroep te zenden.⁶⁶⁵

De vertrouwenspersoon kan deze beslissingen aanbrengen en uitleggen aan de ‘geesteszieke’ persoon waardoor de kans stijgt dat de betrokkene de beslissingen beter kan plaatsen of aanvaarden.

250. De vertrouwenspersoon kan de geesteszieke patiënt ook bijstaan wanneer deze een mondelinge of schriftelijke klacht neerlegt bij de ombudsdienst van het ziekenhuis. De identiteit van de patiënt en diens vertrouwenspersoon worden geregistreerd.⁶⁶⁶ In de praktijk blijken ongeveer 90% van de klachtaanmeldingen afkomstig te zijn vanuit psychiatrische ziekenhuizen.⁶⁶⁷

251. Teneinde de ondersteunende functie van de vertrouwenspersoon mogelijk te maken, kent artikel 32, § 2 WPG een recht op bezoek toe aan de patiënt die opgenomen is in de psychiatrische dienst van een ziekenhuis. Dit recht op bezoek is van groot belang voor de patiënt, zeker indien hij opgenomen is in een gesloten afdeling die hij in principe niet mag verlaten. De vertrouwenspersoon mag de patiënt slechts bezoeken overeenkomstig het huishoudelijk reglement van het ziekenhuis en

⁶⁶² Artikel 24, § 2, tweede lid WPG.

⁶⁶³ Uit de formulering van een aantal bepalingen van de WPG omtrent de kennisgeving van rechterlijke beslissingen kan men afleiden dat de vertrouwenspersoon geen ‘partij in het geding’ is. Dit blijkt uit artikel 7, § 4, tweede lid, artikel 8, § 2, tweede lid, artikel 24, § 2, tweede lid en artikel 30, § 4, tweede lid WPG. Bijgevolg kan de vertrouwenspersoon geen hoger beroep instellen tegen de vonnissen gewezen in toepassing van de WPG.

⁶⁶⁴ Artikel 30, § 2, eerste lid WPG.

⁶⁶⁵ Artikel 30, § 4, tweede lid WPG.

⁶⁶⁶ Artikel 11, § 1 wet patiëntenrechten.

Artikel 15, eerste lid en 16, § 1, 1° koninklijk besluit van 8 juli 2003 tot wijziging van het koninklijk besluit van 10 juli 1990 houdende vaststelling van de normen voor de erkenning van samenwerkingsverbanden van psychiatrische instellingen en diensten, *BS* 27 augustus 2003, i.w.tr. 1 november 2003.

Artikel 5, eerste lid en 6, § 1, 1° koninklijk besluit van 8 juli 2003 houdende vaststelling van de voorwaarden waaraan de ombudsfunctie in de ziekenhuizen moet voldoen, *BS* 26 augustus 2003, i.w.tr. 1 november 2003.

Artikel 9 koninklijk besluit van 1 april 2003 tot regeling van de samenstelling en de werking van de Federale commissie "Rechten van de Patiënt" ingesteld bij artikel 16 van de wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt, *BS* 13 mei 2003, i.w.tr. 23 mei 2003.

Zie *supra*, nr. 213.

⁶⁶⁷ H. NYS, K. VANHAUWAERT en P. CLAEYS, “Hoofdstuk VII. De wet betreffende de rechten van de patiënt en de ombudsfunctie” in G. BENOIT, J. DE FRUYT, H. NYS, G. ROMMEL, G. STEEGEN, P. VAN PETEGHEM EN J. VAN SPEYBROECK (eds.), *De bescherming van de persoon van de geesteszieke: ethische, medische en juridische perspectieven*, Brugge, die Keure, 2010, 112.

het bezoek zal gebonden zijn aan bepaalde uren en dagen. Het bezoekrechten van de vertrouwenspersoon kan niet ingeperkt worden omwille van medische of therapeutische redenen. Ook het feit dat een interne beschermingsmaatregel werd toegepast, zoals het verblijf in een isolatiecel, kan geen afbreuk doen aan het bezoekrechten.⁶⁶⁸ De niet-naleving van artikel 32 WPG kan strafrechtelijk gesanctioneerd worden op basis van artikel 37 WPG.

252. NYS en LANGENAKEN hebben terecht kritiek op het feit dat de WPG de opdracht van de vertrouwenspersoon slechts vaag regelt.⁶⁶⁹ In de praktijk verwaterde de figuur van de vertrouwenspersoon in de WPG als snel tot een ‘gadget’.⁶⁷⁰

HOOFDSTUK IV. EVALUATIE

253. Door verschillende wettelijke regelingen van persoonsrechtelijke aard kan een te beschermen persoon zich laten bijstaan door een vertrouwenspersoon.⁶⁷¹ Vanuit diverse hoeken wijst men er op dat dit verwarrend is, niet alleen voor de te beschermen personen maar ook voor beroepsbeoefenaars en zorgverleners, aangezien de aanstelling en opdracht van een vertrouwenspersoon telkens anders verloopt.⁶⁷²

254. Een illustratie van de kans op verwarring tussen de verschillende figuren van de vertrouwenspersoon in de diverse wetten is de situatie waarin een geesteszieke

⁶⁶⁸ K. ROTTHIER, *Gedwongen opname van de geesteszieke. Handleiding bij de Wet Persoon Geesteszieke*, Brugge, die Keure, 2012, 261.

⁶⁶⁹ H. NYS, *Medical law in Belgium*, Alphen aan den Rijn, Kluwer Law International, 2010, 121.

E. LANGENAKEN, "La personne de confiance, garante des droits de la personnalité des personnes vulnérables", *RTDF* 2004, 271.

⁶⁷⁰ H. NYS en J. BODDEZ, "De meerderjarige beschermde personen bekeken vanuit gezondheidsrechtelijke invalshoek", *RW* 2013-14, 1089-1090.

⁶⁷¹ F.-J. WARLET, "La personne de confiance" in *La protection des personnes vulnérables – À la lumière de la loi du 17 mars 2013. Acte de la journée d'études organisée le 12 mai 2014 par le Conseil francophone de la F.R.N.B.*, Brussel, Bruylant, 2014, 230.

⁶⁷² FEDERALE COMMISSIE "RECHTEN VAN DE PATIËNT", advies betreffende de verbetering van de toegang tot een vertrouwenspersoon, 7 mei 2010, www.health.belgium.be.

X, "Deel III. De handelings- en wilsonbekwamen. Hoofdstuk II. Meerderjarige onbekwamen" in F. DEWALLENS en T. VANSWEEVELT (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 961.

C. LEMMENS, *Juridische aspecten van voorafgaande wilsverklaringen rond het levenseinde*, onuitg. proefschrift Rechten UA, 2013, 471-472.

De volgende auteurs maken een expliciete vergelijking tussen een aantal wettelijke regelingen over de vertrouwenspersoon:

E. LANGENAKEN, "La personne de confiance, garante des droits de la personnalité des personnes vulnérables", *RTDF* 2004, 271-292.

H. NYS en J. BODDEZ, "De meerderjarige beschermde personen bekeken vanuit gezondheidsrechtelijke invalshoek", *RW* 2013-14, 1089-1091.

C. LEMMENS, *Juridische aspecten van voorafgaande wilsverklaringen rond het levenseinde*, onuitg. proefschrift Rechten UA, 2013, 466 en 471-475.

X, "Deel III. De handelings- en wilsonbekwamen. Hoofdstuk II. Meerderjarige onbekwamen" in F. DEWALLENS en T. VANSWEEVELT (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 961-963.

persoon gedwongen wordt opgenomen in de psychiatrische afdeling van een ziekenhuis. Niet alleen de WPG, maar ook de wet patiëntenrechten is in dat geval van toepassing.⁶⁷³ De ‘geesteszieke’ persoon heeft op basis van artikel 7, § 2, vierde lid WPG het recht een vertrouwenspersoon te kiezen die hem bijstaat tijdens de behandeling van het verzoek tot instelling van een beschermingsmaatregel en tijdens de duur van deze beschermingsmaatregel, maar de betrokkene heeft op grond van de wet patiëntenrechten ook recht op bijstand van een vertrouwenspersoon voor de uitoefening van een aantal patiëntenrechten. Het enkele feit dat een patiënt gedwongen opgenomen werd, impliceert per slot van rekening niet dat hij wilsonbekwaam is.⁶⁷⁴

De vertrouwenspersoon onder de WPG is niet automatisch de vertrouwenspersoon die optreedt in het kader van de patiëntenrechten. Indien de ‘geesteszieke’ patiënt dit wenst, dan moeten de regels omtrent de aanstelling van elke wet apart niettemin in acht genomen worden. Van de vertrouwenspersoon wordt onder de wet patiëntenrechten bij gelegenheid een actief optreden verwacht – bijvoorbeeld wanneer hij het patiëntendossier gaat inkijken in de plaats van de patiënt – in tegenstelling tot zijn opdracht onder de WPG, waar men eerder een ‘passief’ ondersteunende taak verwacht.

In de praktijk blijkt trouwens dat de opdracht van de vertrouwenspersoon in de ene wet de opdracht van de vertrouwenspersoon in de andere wet overlapt. Een voorbeeld hiervan is terug te vinden in het advies van 10 maart 2003 over de dwangbehandeling tijdens een gedwongen opname van het Raadgevend Comité voor Bio-ethiek. Het Comité beveelt aan dat elke dienst waar mensen gedwongen worden opgenomen de nodige maatregelen moet nemen om de patiënt, zijn vertrouwenspersoon of zijn wettelijke vertegenwoordiger correct te informeren over zijn patiëntenrechten en over de manier waarop hij deze rechten kan laten gelden tijdens zijn verblijf in de psychiatrische afdeling. Het Comité benadrukt het belang hiervan, aangezien zowel de ernst van zijn psychiatrische stoornis en de beperking van zijn bewegingsvrijheid tot gevolg hebben dat de patiënt zich in een zwakkere positie bevindt.⁶⁷⁵

Een ander voorbeeld in datzelfde advies is dat het recht van de patiënt op vrije keuze van een arts ten gevolge van een dwangbehandeling tijdens de gedwongen opname niet altijd gerespecteerd kan worden. Elke patiënt mag nochtans steeds een tweede

⁶⁷³ Een ‘patiënt’ is namelijk ‘de natuurlijke persoon aan wie gezondheidszorg wordt verstrekt, *al dan niet op eigen verzoek*’: artikel 2, 1° wet patiëntenrechten.

⁶⁷⁴ De wilsbekwaamheid van de patiënt is een vereiste voor het optreden van een vertrouwenspersoon onder de wet patiëntenrechten: artikel 14, § 1, eerste lid wet patiëntenrechten. K. ROTTHIER, *Gedwongen opname van de geesteszieke. Handleiding bij de Wet Persoon Geesteszieke*, Brugge, die Keure, 2012, 272.

⁶⁷⁵ RAADGEVEND COMITÉ VOOR BIO-ETHIEK, advies betreffende gedwongen behandeling bij gedwongen opname, 10 maart 2003, 18, www.health.belgium.be.

advies van een andere arts inwinnen en indien hij hier niet toe in staat is, kan dit gebeuren via zijn vertrouwenspersoon.⁶⁷⁶

De vertrouwenspersoon kan ook bijvoorbeeld een sleutelrol spelen bij het ontvangen van de toestemmingsinformatie die vereist is voor iedere toestemming tot een behandeling of tussenkomst van een beroepsbeoefenaar overeenkomstig artikel 8 wet patiëntenrechten, maar de patiënt wordt via een gedwongen opname net sterk beperkt of zelfs ontnomen van zijn recht op ‘vrije en geïnformeerde toestemming’.⁶⁷⁷ De vraag over welke vertrouwenspersoon het dan gaat, is dan helemaal niet meer eenduidig te beantwoorden.

Desalniettemin hoeft de patiënt niet noodzakelijk dezelfde persoon aan te wijzen als vertrouwenspersoon onder de wet patiëntenrechten en de WPG, in dat geval heeft hij twee (of meer) vertrouwenspersonen waarbij de kans groot is dat hun opdrachten elkaar doorkruisen.

255. Een ander voorbeeld waarin er verwarring kan optreden, is de situatie waarin een persoon onder bewind een aantal patiëntenrechten met de bijstand van een vertrouwenspersoon wenst uit te oefenen. De vertrouwenspersoon van de wet patiëntenrechten is een onderscheiden figuur van de vertrouwenspersoon die de beschermde persoon bijstaat gedurende het bewind.⁶⁷⁸ Bijgevolg hoeft de beschermde persoon niet noodzakelijk zijn vertrouwenspersoon die hem ondersteunt in het kader van het bewind te kiezen om op te treden als vertrouwenspersoon onder de wet patiëntenrechten, maar dit zal voor een aantal mensen niet steeds even duidelijk zijn. Indien de patiënt toch kiest voor dezelfde persoon, dan moet de vertrouwenspersoon er rekening mee houden dat hij in een andere hoedanigheid optreedt. Het is geenszins de bedoeling dat hij de mening van de beschermde persoon zou gaan vertolken jegens de arts, of dat hij de arts zou gaan controleren. Hij ondersteunt de beschermde persoon slechts wanneer deze bijvoorbeeld zijn recht op informatie uitoefent.

256. Volgens NYS en BODDEZ verdient het aanbeveling om te verduidelijken dat de vertrouwenspersoon die aangewezen wordt in het kader van de ene wet niet noodzakelijk kan tussenkomen als vertrouwenspersoon in het kader van een andere wet.⁶⁷⁹

257. Om tegemoet te komen aan de opmerkingen en bezwaren die de verwarring

⁶⁷⁶ RAADGEVEND COMITÉ VOOR BIO-ETHIEK, advies betreffende gedwongen behandeling bij gedwongen opname, 10 maart 2003, 19, www.health.belgium.be.

⁶⁷⁷ Artikel 8, § 1 wet patiëntenrechten.

⁶⁷⁸ L. BAETENS, “Nieuw beschermingsstatuut meerderjarige wilsonbekwamen: focus op bescherming van de persoon” in B. GOOSSENS, Y. LOIX en F. SEBREGHTS (eds.), *Tussen algemeen belang en toegewijde zorg*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 9.

⁶⁷⁹ H. NYS en J. BODDEZ, “De meerderjarige beschermde personen bekeken vanuit gezondheidsrechtelijke invalshoek”, *RW* 2013-14, 1091.

opwerpen, worden er een aantal voorstellen *de lege ferenda* opgesteld in ‘Hoofdstuk III. Naar een uniforme regeling van de vertrouwenspersoon in het recht’ van ‘Deel IV. Voorstellen *de lege ferenda*’.

DEEL IV. VOORSTELLEN DE LEGE FERENDA

258. In dit deel worden verschillende voorstellen *de lege ferenda* uitgewerkt teneinde tegemoet te komen aan de tekortkomingen en knelpunten die werden opgeworpen in de evaluaties van de voorgaande hoofdstukken. Na hoofdstuk II wordt er een overzicht van de gewijzigde bepalingen aangaande het bewind weergegeven. In hoofdstuk III wordt er getoetst of een uniforme regeling van de figuur van de vertrouwenspersoon in de diverse wetten mogelijk is en worden er daartoe ook voorstellen onder woorden gebracht.

HOOFDSTUK I. STATUUT VAN DE VERTROUWENSPERSOON

Afdeling 1. Definities

259. M.i. is de term ‘*bemiddelaar*’ in de definitie van artikel 494, d) BW fout gekozen en had men beter de term ‘*tussenpersoon*’ gebruikt in de wet.

Daarnaast stemt de definitie – die drie taken onderscheidt – niet overeen met artikel 501/2 BW dat vier taken aan de vertrouwenspersoon toekent.

260. Deze punten zijn inherent verbonden met de opdracht van de vertrouwenspersoon, vandaar dat er hier kan worden verwezen naar de voorstellen *de lege ferenda* in dit deel onder ‘Hoofdstuk II. Opdracht van de vertrouwenspersoon’, randnummers 280 t.e.m. 283.

Afdeling 2. Wilsverklaring

261. Zoals reeds aangegeven in de evaluatie over de wilsverklaringen van artikel 496 en 496/1 BW,⁶⁸⁰ is het voor de uittredende vertrouwenspersoon volgens artikel 496/1, § 2 BW enkel mogelijk dat ‘*de persoon die tot vertrouwenspersoon werd aangesteld door de beschermde persoon*’ een opvolger aanwijst in een verklaring van voorkeur. Indien de wet letterlijk wordt geïnterpreteerd, dan zou een vertrouwenspersoon die ambtshalve door de vrederechter werd aangewezen zijn voorkeur dus niet kunnen meedelen. BAEL merkt op dat indien een beschermde persoon al wilsonbekwaam was (geworden) tijdens de minderjarigheid en de vrederechter wees ambtshalve een vertrouwenspersoon aan bij het instellen van de rechterlijke beschermingsmaatregel, dan zou deze vertrouwenspersoon geen wilsverklaring met betrekking tot de opvolging kunnen afleggen voor de vrederechter, zelfs indien de uittredende vertrouwenspersoon één van de ouders van de beschermde persoon zou zijn.⁶⁸¹

⁶⁸⁰ Zie *supra*, nr. 116.

⁶⁸¹ J. BAEL, “De nieuwe wettelijke regeling inzake het bewind en de planning van de nalatenschappen van de ouders van een mentaal gehandicapt kind”, *T.Not.* 2014, 166.

Men zou zich de vraag kunnen stellen of dit een onverantwoorde discriminatie zou kunnen vormen in het licht van het gelijkheidsbeginsel van de artikelen 10 en 11 GW. Niet elk verschil in behandeling van vergelijkbare situaties is ongeoorloofd, een verschil in behandeling is aanvaardbaar wanneer aan een aantal criteria is voldaan.⁶⁸²

De vraag of het nagestreefde doel van het onderscheid geoorloofd is, wordt meestal onderzocht aan de hand van de parlementaire voorbereiding. In de parlementaire voorbereidingsdocumenten is er geen uitleg of duiding te vinden over de reden waarom de wet enkel bepaalt dat *'de persoon die tot vertrouwenspersoon werd aangesteld door de beschermde persoon'* een verklaring van voorkeur kan afleggen ten overstaan van de vrederechter. Het ongeoorloofd doel van het onderscheid leidt echter zelden tot de vaststelling van een discriminatie.⁶⁸³

M.i. stelt het probleem zich vooral op het vlak van het criterium van onderscheid, dit moet zowel objectief als pertinent of adequaat zijn.⁶⁸⁴ Men zou zich kunnen afvragen of het al of niet aangewezen zijn door de beschermde persoon een pertinent criterium van onderscheid is voor de mogelijkheid tot het afleggen van een verklaring van voorkeur omtrent de aan te wijzen opvolger. De wetgever zal moeten kunnen verantwoorden waarom hij vertrouwenspersonen die ambtshalve door de vrederechter werden aangewezen uitsluit van de mogelijkheid om een verklaring van voorkeur overeenkomstig artikel 496/1, § 2 BW af te leggen.

Om problemen op dit punt te vermijden, zou de wetgever de tekst van artikel 496/1, § 2, eerste lid BW kunnen aanpassen als volgt:

'§ 2. De ~~persoon die tot vertrouwenspersoon werd aangesteld door de beschermde persoon~~ kan ten overstaan van de vrederechter die het administratief dossier beheert een verklaring afleggen waarin de voorkeur te kennen wordt gegeven over de aan te wijzen vertrouwenspersoon indien hij deze functie zelf niet langer kan uitoefenen. Van deze verklaring wordt een akte opgesteld, waarvan een eensluidend verklaard afschrift wordt gevoegd bij het administratief dossier bedoeld in artikel 1253 van het Gerechtelijk Wetboek.'

⁶⁸² Het toetsingsproces van het Grondwettelijk Hof inzake het gelijkheidsbeginsel kan men kort samenvatten in de volgende stappen:

- 1) de vergelijkbaarheidstoets en de toetsing van het nagestreefde doel;
- 2) toetsing van het criterium van onderscheid;
- 3) de evenredigheidstoets.

A. ALEN en K. MUYLLE, *Compendium van het Belgisch staatsrecht*, Mechelen, Kluwer, 2008, 266-269.

⁶⁸³ A. ALEN en K. MUYLLE, *Compendium van het Belgisch staatsrecht*, Mechelen, Kluwer, 2008, 266-267.

⁶⁸⁴ A. ALEN en K. MUYLLE, *Compendium van het Belgisch staatsrecht*, Mechelen, Kluwer, 2008, 267.

Afdeling 3. Procedure

262. Een eerste opmerking houdt verband met de algemene formulering van artikel 501, eerste t.e.m. vierde lid BW dat de regels betreffende de aanstelling van de vertrouwenspersoon bevat. D'OTREPPE DE BOUVETTE merkt terecht op dat de formulering van artikel 501 BW niet bijdraagt aan het begrijpen van de verschillende wijzen van aanstelling van een vertrouwenspersoon.⁶⁸⁵

263. Een illustratie van de verwarrende formulering van artikel 501 BW is de situatie waarin de vrederechter de aanwijzing van een opvolger voor de uittredende vertrouwenspersoon moet homologeren. SWENNEN merkt op dat artikel 501 BW zichzelf tegenspreekt in het geval dat de uittredende vertrouwenspersoon een wilsverklaring overeenkomstig artikel 496/1, § 2 BW heeft afgelegd waarin hij een opvolger aanwijst. Volgens het derde lid van artikel 501 BW heeft de vrederechter principieel de verplichting om de aanwijzing te homologeren indien de opvolger de functie van vertrouwenspersoon aanvaardt.⁶⁸⁶ Het eerste en vierde lid van artikel 501 BW spreken dit tegen. Volgens het eerste lid heeft de beschermde persoon het recht zich tijdens de hele duur van het bewind te laten bijstaan door een door hemzelf aangewezen vertrouwenspersoon. Maar indien de beschermde persoon zelf geen vertrouwenspersoon heeft aangewezen, voorziet het vierde lid dat de vrederechter de mogelijkheid kan onderzoeken om alsnog de aanwijzing van een vertrouwenspersoon te homologeren overeenkomstig het tweede en het derde lid, dan wel ambtshalve een vertrouwenspersoon aan te wijzen. De principiële 'verplichting' tot homologatie van het derde lid staat in contrast met de 'mogelijkheid' van het eerste en vierde lid om de aanwijzing van de opvolger te homologeren.⁶⁸⁷

264. M.i. is het ook niet duidelijk af te leiden uit artikel 501, eerste lid BW dat de te beschermen persoon zich al kan laten bijstaan door een vertrouwenspersoon tijdens de procedure tot instelling van een rechterlijke beschermingsmaatregel, dus in feite nog vóór het bewind wordt ingesteld.⁶⁸⁸

265. Artikel 501, eerste t.e.m. derde lid BW zou aangepast kunnen worden op deze manier:

⁶⁸⁵ B. D'OTREPPE DE BOUVETTE, "Les acteurs de la protection judiciaire des incapables majeurs", *RTDF* 2014, 289.

⁶⁸⁶ Tenzij ernstige redenen met betrekking tot het belang van de beschermde persoon, die nauwkeurig zijn omschreven in de gronden van de beschikking, uitsluiten dat deze keuze wordt gevolgd (artikel 501, derde lid, *in fine* BW).

⁶⁸⁷ F. SWENNEN, "De meerderjarige beschermde personen (Deel II)", *RW* 2013-14, 606.

F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 532.

F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 238.

⁶⁸⁸ Dit wordt mogelijk gemaakt door artikel 1243 Ger.W.

Zie *supra*, nr. 35.

'Art. 501. De te beschermen of beschermde persoon heeft het recht zich, tijdens de procedure tot het instellen van een rechterlijke beschermingsmaatregel en tijdens de hele duur van het bewind, te laten bijstaan door een door hemzelf aangewezen vertrouwenspersoon.

De homologatie van de aanwijzing van de vertrouwenspersoon die overeenkomstig de artikelen 496 en 496/1 is aangewezen, gebeurt door een schriftelijk of mondeling verzoek dat daartoe bij de aanvang of tijdens de duur van het bewind aan de vrederechter wordt gericht door de beschermde of de te beschermen persoon, door een derde in diens belang, dan wel door de procureur des Konings. De vrederechter vergewist zich vooraf van zijn aanvaarding en oordeelt bij een met bijzondere redenen omklede beschikking homologeert de aanwijzing, tenzij ernstige redenen met betrekking tot het belang van de beschermde persoon, die nauwkeurig zijn omschreven in de gronden van de beschikking, uitsluiten dat deze keuze wordt gevolgd.

Indien de persoon die overeenkomstig de artikelen 496 en 496/1 is aangewezen, de functie van vertrouwenspersoon aanvaardt, homologeert de vrederechter de aanwijzing, tenzij ernstige redenen met betrekking tot het belang van de beschermde persoon, die nauwkeurig zijn omschreven in de gronden van de beschikking, uitsluiten dat deze keuze wordt gevolgd er geen wilsverklaring overeenkomstig de artikelen 496 en 496/1 werd afgelegd, dan gebeurt de homologatie van de aanwijzing van de vertrouwenspersoon door een schriftelijk of mondeling verzoek dat daartoe bij de aanvang of tijdens de duur van het bewind aan de vrederechter wordt gericht door de beschermde of de te beschermen persoon, door een derde in diens belang, dan wel door de procureur des Konings. De vrederechter vergewist zich vooraf van zijn aanvaarding en oordeelt bij een met bijzondere redenen omklede beschikking.'

266. Ten tweede wees de Raad van State er in zijn advies op dat de procedure van artikel 1247 Ger.W. van toepassing is voor de gevallen waarin de vrederechter ambtshalve optreedt.⁶⁸⁹ Dit is evident, maar toch staat dit niet duidelijk vermeld in artikel 501, vijfde lid en 501/1, eerste lid BW. De tekst van deze artikelen zou als volgt aangepast kunnen worden:

'Artikel De artikelen 1246 en 1247 van het Gerechtelijk Wetboek is zijn van toepassing.'

267. Tot slot heeft een laatste opmerking betreffende de procedure van aanstelling van een vertrouwenspersoon betrekking op de opsomming van artikel 1246, § 1 Ger.W. Deze opsomming is onvolledig, artikel 501, vijfde lid BW maakt de procedure van artikel 1246 Ger.W. toepasselijk op het verzoek tot aanwijzing van een vertrouwenspersoon. Dit artikel moet simpelweg bijgevoegd worden in de opsomming:

⁶⁸⁹ Adv.RvS nrs. 50.186/2 en 50.187/2, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/003, 37. Zie *supra*, nr. 52.

‘Art. 1246. § 1. Onverminderd de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek waarbij het ambtshalve aanhangig maken bij de rechter wordt opgelegd of toegestaan, worden de aanvragen gegrond op artikel 628, 3°, en de artikelen 145/1, 186, 231, 328, 490/2, § 2, 499/7, § 4, 501, vijfde lid, 501/1, 905, 1397/1, 1475, § 2, tweede lid, 1476, § 2, zevende lid en 1478, vijfde lid, van het Burgerlijk Wetboek bij verzoekschrift ingediend.’

In de opsomming ontbreken er nog een aantal wetsartikelen, maar daar wordt verder op ingegaan in de randnummers 280 t.e.m. 282.

Afdeling 4. Uitsluitingen

268. Bloedverwanten tot en met de tweede graad van de beschermde persoon worden door artikel 501, zesde lid, 5° BW (facultatief) uitgesloten van de functie van vertrouwenspersoon indien het bewind wordt uitgeoefend door beide ouders of door één van de ouders van de beschermde persoon. Een vergelijkbaar verbod ingeval van bewind door een echtgenoot heeft men niet ingevoerd. Deze kwestie vormde nochtans het onderwerp van amendement nr. 83 van mevrouw GERKENS *c.s.* op het wetsvoorstel,⁶⁹⁰ maar de wetgever is hier niet op ingegaan. In dat geval kan er zich evenzeer collusie en misbruik van invloed voordoen indien een zoon of dochter van de beschermde persoon wordt aangewezen als vertrouwenspersoon.

Ook hier zou men als argument tot uitsluiting het artikel 371 BW kunnen inroepen, dat bepaalt dat een kind en zijn ouders op elke leeftijd aan elkaar respect zijn verschuldigd.⁶⁹¹ Dit argument zou dan niet opgaan voor het geval een broer en/of een zus van de beschermde persoon de functie van vertrouwenspersoon op zich neemt. In dat opzicht zou men het verbod eventueel kunnen beperken tot de bloedverwanten tot en met de eerste graad. Bovendien is er ook het argument dat de onafhankelijkheid van de vertrouwenspersoon ten opzichte van de echtgenoot gewaarborgd moet worden, zoals aangehaald in amendement nr. 83.⁶⁹²

Als men de *ratio legis* van artikel 501, zesde lid, 5° BW doortrekt naar de situatie waarin een echtgenoot bewindvoerder is, dan heeft dit tot gevolg dat men niet anders tot de conclusie kan komen dat dit punt een lacune in de wet vormt. Bijgevolg zouden bloedverwanten tot en met de eerste graad ook als vertrouwenspersoon moeten worden uitgesloten indien het bewind uitgeoefend wordt door de echtgenoot van de beschermde persoon. Dezelfde afwijking van deze uitsluiting in het belang van de beschermde persoon opgenomen in artikel 501, zevende lid BW zou eveneens toepasselijk moeten zijn in dat geval.

⁶⁹⁰ Amendement nr. 83, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/002, 50.

⁶⁹¹ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001, 62-63.

⁶⁹² Amendement nr. 83, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/002, 50.

Artikel 501, zesde lid, 5° BW zou er dan als volgt kunnen uitzien:

'5° ingeval het bewind wordt uitgeoefend door beide ouders of één van beide, een bloedverwant van de beschermde persoon tot en met de tweede graad, en ingeval het bewind wordt uitgeoefend door de echtgenoot, een bloedverwant van de beschermde persoon tot en met de eerste graad.'

269. Anderzijds zou men kunnen argumenteren dat de aanpak van de wetgever om bloedverwanten tot en met de tweede graad als vertrouwenspersoon principieel uit te sluiten ingeval van ouderlijk bewind niet de meest aangewezen is. MOSSELMANS en VAN THIENEN zijn van mening dat deze uitsluiting vreemd en inconsistent is. Een broer, zus of grootouder van de beschermde persoon kan wel als medebewindvoerder worden aangesteld, maar in principe niet als vertrouwenspersoon ingeval van ouderlijke bewindvoering, terwijl een bloedverwant nog veel meer impact heeft als bewindvoerder dan als vertrouwenspersoon en daarmee samengaan vergroot de vrees voor invloed van de ouder. Verder is het volgens hen niet in het belang van de beschermde persoon om deze bloedverwanten *a priori* uit te sluiten, aangezien deze personen vaak het dichtst bij de beschermde persoon staan. Zij argumenteren dat de wet beter een 'mogelijkheid' tot uitsluiting had voorzien in plaats van de principiële verplichting van de vrederechter – met dien verstande dat de vrederechter hier toch van kan afwijken overeenkomstig artikel 501, zevende lid BW⁶⁹³ – aangezien de vrederechter toezicht op het bewind uitoefent en zelfs ambtshalve tussenbeide kan komen op grond van artikel 496/7 en 501/1, derde lid BW. Daarnaast kan ook de vertrouwenspersoon de alarmbel luiden via deze wegen of via artikel 501/2, vierde lid BW en de beschermde persoon kan zelf steeds beslissen om afstand te doen van de ondersteuning van de vertrouwenspersoon of een vervanger aanwijzen indien hij of zij problemen hieromtrent ondervindt.

Artikel 501, zesde en zevende lid BW zou aangepast kunnen worden op deze manier:

'Als vertrouwenspersoon kunnen niet worden aangewezen :

1° de bewindvoerder van de beschermde persoon;

2° personen ten aanzien van wie een rechterlijke of een buitengerechtelijke beschermingsmaatregel werd genomen;

3° rechtspersonen;

4° personen die, overeenkomstig artikel 32 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, volledig ontzet zijn uit het ouderlijk gezag;

⁶⁹³ S. MOSSELMANS en A. VAN THIENEN, "Bescherming en bewind voor meerderjarigen. Commentaar bij de wet van 17 maart 2013", *T.Fam.* 2014, 90.

~~5° ingeval het bewind wordt uitgeoefend door beide ouders of één van beide, een bloedverwant van de beschermde persoon tot en met de tweede graad. In uitzonderlijke omstandigheden kan de vrederechter evenwel bij een met bijzondere redenen omklede beschikking afwijken van het zesde lid, 5°, ingeval hij vaststelt dat dit het belang van de beschermde persoon dient. Ingeval het bewind wordt uitgeoefend door de echtgenoot, door beide ouders of één van beide, kan de vrederechter bij een met bijzondere redenen omklede beschikking het verzoek tot aanwijzing van een bloedverwant van de beschermde persoon tot en met de tweede graad als vertrouwenspersoon weigeren in het belang van de beschermde persoon.~~'

Afdeling 5. Vervanging

270. Wat betreft de vervanging of opvolging van een vertrouwenspersoon zijn er m.i. twee punten die verbeterd kunnen worden.

271. Ten eerste kan enkel de beschermde persoon zelf een vervanger-vertrouwenspersoon aanwijzen wanneer er wordt beslist dat de vertrouwenspersoon zijn functie niet meer mag uitoefenen indien de tekst van artikel 501/1 BW letterlijk interpreteert. M.i. zou het nuttig kunnen zijn dat een bewindvoerder, een derde in het belang van de beschermde persoon of de procureur des Konings tegelijkertijd om vervanging kunnen verzoeken wanneer ze een verzoek indienen om de vertrouwenspersoon te ontheffen uit zijn functie. Men kan denken aan de situatie waarin de beschermde persoon niet zelf is overgegaan tot het aanwijzen van een andere vertrouwenspersoon. Maar de mogelijkheid tot het verzoeken van vervanging zou vooral van belang zijn wanneer de beschermde persoon zelf niet (meer) in staat is een andere vertrouwenspersoon aan te wijzen – en dit is niet ondenkbaar – nadat de vrederechter overeenkomstig artikel 501/1, derde lid BW heeft besloten dat de vertrouwenspersoon zijn functie niet meer mag uitoefenen. Een figuur als de vertrouwenspersoon kan nog steeds van groot belang zijn als klokkenluider of vertolker van de mening voor een beschermde persoon die in de praktijk niet (meer) in staat is een vertrouwenspersoon aan te wijzen of zijn wil daartoe te uiten.⁶⁹⁴

Bovendien bleek uit onderzoek gevoerd door SWENNEN en BRUSSELMANS dat het in de praktijk meestal familieleden van de beschermde persoon (met dementie) zijn die het initiatief nemen om de aanstelling van een vertrouwenspersoon te verzoeken. In uitzonderlijke gevallen is het de (aanstaande) bewindvoerder die verzoekt om de

⁶⁹⁴ Wanneer de beschermde persoon zelf volgens artikel 501/1, eerste lid BW heeft besloten om van de ondersteuning van een vertrouwenspersoon af te zien en geen andere vertrouwenspersoon wenst aan te wijzen, dan is de mogelijkheid tot het indienen van een verzoek tot vervanging niet zo wenselijk. Niettemin is artikel 1246 Ger.W. van toepassing en dit houdt in dat de betrokken personen gehoord worden door de vrederechter: artikel 501/1, tweede lid BW.

aanstelling van een vertrouwenspersoon. Het is zelden de beschermde persoon zelf die hier om verzoekt.⁶⁹⁵

Artikel 501/1, derde lid BW zou dan als volgt kunnen bepalen:

‘De vrederechter kan, te allen tijde, in het belang van de te beschermen persoon, hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van een bewindvoerder of van de procureur des Konings, bij een met redenen omklede beschikking beslissen dat de vertrouwenspersoon zijn functie niet meer mag uitoefenen. In dezelfde beschikking kan de vrederechter hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van een derde in het belang van de beschermde persoon of van de procureur des Konings een andere vertrouwenspersoon aanwijzen overeenkomstig artikel 501, tweede t.e.m. vierde lid.’

272. Ten tweede schrijft de wet niet voor welke keuze de voorrang krijgt indien de beschermde persoon zelf reeds een opvolger van de vertrouwenspersoon had voorzien toen hij nog wilsbekwaam was,⁶⁹⁶ of indien de beschermde persoon overeenkomstig artikel 501/1, eerste lid BW een andere vertrouwenspersoon aanwijst en deze keuze stemt niet overeen met de verklaring van opvolging van de uittredende vertrouwenspersoon.

Verschillende auteurs zijn van mening dat de keuze van de beschermde persoon voorrang dient te krijgen. SWENNEN stelde deze voorrangsregel voorop in het kader van de homologatie van wilsverklaringen met betrekking tot de aan te wijzen bewindvoerder.⁶⁹⁷ MOSSELMANS en VAN THIENEN sluiten zich aan bij deze stelling en bevestigen deze voorrangsregel ook voor onverenigbare wilsverklaringen betreffende de vertrouwenspersoon.⁶⁹⁸ DE WULF neemt aan dat de keuze van de beschermde persoon waarschijnlijk voorrang zal krijgen op de wilsverklaring van de uittredende vertrouwenspersoon, tenzij de nieuwe kandidaat aangeduid door de beschermde persoon minder geschikt zou lijken dan de opvolger aangewezen door de uittredende vertrouwenspersoon.⁶⁹⁹ Hij merkt ook op dat indien er een lange tijd verloopt tussen het afleggen van de verklaring en het moment van opvolging, dan is het te verkiezen dat de

⁶⁹⁵ F. SWENNEN en S. BRUSSELMANS, “Rapport. Onderzoeksresultaten van de Nederlandstalige gerechtelijke arrondissementen” in F. REUSENS, F. SWENNEN en S. BRUSSELMANS, *La protection de la personne atteinte de la maladie d’Alzheimer et de ses biens/ De bescherming van de persoon met dementie en van zijn goederen*, Brussel, Koning Boudewijnstichting, 2009, 59.

S. BRUSSELMANS, “Het voorlopig bewind in de praktijk: knelpunten en aanbevelingen”, *T.Fam.* 2009, 168.

Zie *supra*, nr. 86.

⁶⁹⁶ C. DE WULF, “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 309.

⁶⁹⁷ F. SWENNEN, “De meerderjarige beschermde personen (Deel II)”, *RW* 2013-14, 603.

⁶⁹⁸ S. MOSSELMANS en A. VAN THIENEN, “Bescherming en bewind voor meerderjarigen. Commentaar bij de wet van 17 maart 2013”, *T.Fam.* 2014, 77.

⁶⁹⁹ C. DE WULF, “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 309.

vrede rechter toch de keuze van opvolging in de verklaring van de vertrouwenspersoon homologeert, aangezien dit de continuïteit van de ondersteuning bevordert.⁷⁰⁰

Eventueel zou er een vierde lid bijgevoegd kunnen worden onder artikel 501/1 BW, dat deze kwestie duidelijk zou regelen:

‘Indien er een andere vertrouwenspersoon wordt aangewezen, dan heeft de keuze van de beschermde persoon voorrang op de keuze bepaald in de verklaring van voorkeur overeenkomstig artikel 496/1, tenzij ernstige redenen met betrekking tot het belang van de beschermde persoon, die nauwkeurig zijn omschreven in de gronden van de beschikking, uitsluiten dat deze keuze wordt gevolgd.’

Afdeling 6. Beëindiging

273. Wanneer de vertrouwenspersoon tijdens de uitoefening van zijn opdracht valt onder één van de onverenigbaarheden van artikel 501, zesde lid, 1° tot en met 4° BW, zou men zich kunnen afvragen of zijn opdracht van rechtswege stopt, of dat de vrede rechter dit in een beschikking dient vast te stellen op verzoek van de beschermde persoon, van een bewindvoerder of van de procureur des Konings of ambtshalve overeenkomstig artikel 501/1 BW.

Volgens ROTTHIER, BERTOUILLE, VAN DEN EEDEN, NIEUWDORP en TASSET ‘eindigt’ de opdracht van de vertrouwenspersoon in dat geval.⁷⁰¹ Nochtans kan men uit artikel 501, zesde lid BW niet afleiden dat dit van rechtswege gebeurt. De tekst van deze bepaling stelt enkel dat een persoon die onder deze uitsluitingen valt, niet kan aangewezen worden als vertrouwenspersoon. M.i. zal de vrede rechter dit inderdaad moeten vaststellen in een beschikking overeenkomstig artikel 501/1 BW.

Teneinde mogelijk te maken dat de opdracht van de vertrouwenspersoon in deze gevallen van rechtswege eindigt, zou men onderaan artikel 501/1 BW het volgende lid kunnen toevoegen:

‘De opdracht van de vertrouwenspersoon eindigt van rechtswege indien de vertrouwenspersoon onder één van de uitsluitingen van artikel 501, zesde lid, 1°-4° valt.’

⁷⁰⁰ C. DE WULF, “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 305.

⁷⁰¹ K. ROTTHIER, *Bewind over meerderjarige onbekwamen: handleiding voor de familiebewindvoerder*, Brugge, die Keure, 2014, 101.

X, “Deel 5. De vertrouwenspersoon” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 314.

274. Anderzijds zou er eventueel een § 2 aan artikel 501/1 BW toegevoegd kunnen worden met daarin de gevallen waarin de opdracht van de vertrouwenspersoon automatisch eindigt, naar het voorbeeld van artikel 502, § 2 BW dat handelt over de beëindiging van de opdracht van de bewindvoerder. Artikel 501/1 BW zou er – zonder de wijzigingen voorgesteld in randnummer 258 t.e.m. 260 – als volgt kunnen uitzien:

‘Art. 501/1. § 1. De beschermde persoon kan te allen tijde afzien van de ondersteuning van de vertrouwenspersoon of een andere vertrouwenspersoon aanwijzen. De procedure wordt ingeleid bij schriftelijk of mondeling verzoek.

Artikel 1246 van het Gerechtelijk Wetboek is van toepassing.

De vrederechter kan, te allen tijde, in het belang van de te beschermen persoon, hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van een bewindvoerder of van de procureur des Konings, bij een met redenen omklede beschikking beslissen dat de vertrouwenspersoon zijn functie niet meer mag uitoefenen.

§ 2. Onverminderd § 1, neemt de opdracht van de vertrouwenspersoon een einde:

1° door de beëindiging van het bewind;

2° door het overlijden van de beschermde persoon;

3° door het overlijden van de vertrouwenspersoon;

4° door de aanstelling van de vertrouwenspersoon tot bewindvoerder van de beschermde persoon;

5° ingeval ten aanzien van de vertrouwenspersoon een rechterlijke of een buitengerechtelijke beschermingsmaatregel werd genomen;

6° ingeval de vertrouwenspersoon overeenkomstig artikel 32 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, volledig ontzet is uit het ouderlijk gezag.’

Deze voorstellen zijn slechts suggesties die men deels als evident zou kunnen beschouwen.⁷⁰² Men houdt hierbij best in het achterhoofd dat de wetgever de regeling van de vertrouwenspersoon niet te formeel en laagdrempelig wou houden bij de hervorming van 2013.

Afdeling 7. Schenking en erfrecht

275. Overeenkomstig artikel 908 BW kan een bewindvoerder en eenieder die een gerechtelijk mandaat uitoefent, geen schenking of legaat ontvangen van de beschermde

⁷⁰² SWENNEN merkt op dat de opdracht van de vertrouwenspersoon ‘persoonlijk’ is, net als de opdracht van de bewindvoerder: F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 533. F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 239.

Ook BERTOUILLE, ROTTHIER, VAN DEN EEDEN, NIEUWDORP en TASSET wijzen er op dat het overlijden van de vertrouwenspersoon vanzelfsprekend een einde stelt aan zijn opdracht: X, “Deel 5. De vertrouwenspersoon” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 314.

persoon of de persoon ten aanzien van wie hij dit mandaat uitoefent. Deze personen worden onweerlegbaar vermoed onbekwaam te zijn tot ontvangen.⁷⁰³ Ook de schenkingen op naam van ‘tussenpersonen’ zijn nietig op grond van artikel 911, eerste lid BW. Tussenpersonen zijn de ouders, de kinderen en afstammelingen en de echtgenoot van de onbekwame (om te ontvangen) of de persoon met wie deze wettelijk samenwoont.⁷⁰⁴

De wet voorziet in een uitzonderingsregeling op het onweerlegbaar vermoeden tot captatie,⁷⁰⁵ namelijk de uitzonderingen bepaald in artikel 909, derde lid, 2° en 3°. Ten eerste gaat het om de algemene beschikkingen ten voordele van bloedverwanten tot en met de vierde graad, mits de overledene geen erfgenamen in de rechte lijn achterlaat, tenzij degene ten voordele van wie de beschikking gemaakt is, zelf tot die erfgenamen behoort. Ten tweede betreft het de beschikkingen ten voordele van de echtgenoot, de wettelijk samenwonende of de persoon met de wie de beschikker een feitelijk gezin vormt.

276. In de rechtsleer bestaat er onenigheid over de vraag of een vertrouwenspersoon bekwaam is om een schenking of legaat te ontvangen van de beschermde persoon. De discussie gaat vooral over de vraag of de figuur van de vertrouwenspersoon gekwalificeerd kan worden als een gerechtelijk mandataris.

277. Onder andere SWENNEN stelt zich deze vraag. Indien een vertrouwenspersoon gekwalificeerd wordt als gerechtelijk mandataris, dan zou deze geen schenkingen van de beschermde persoon kunnen ontvangen. Deze auteur neigt eerder naar een bevestigende interpretatie.⁷⁰⁶

Volgens BARBAIX staat het vast dat de vertrouwenspersoon een persoon is ‘*die een gerechtelijk mandaat uitoefent*’ overeenkomstig artikel 908 BW, bijgevolg wordt deze getroffen door de onbekwaamheid tot ontvangen.⁷⁰⁷

Ook BERTOUILLE, ROTTHIER, VAN DEN EEDEN, NIEUWDORP en TASSET zijn van mening dat de vertrouwenspersoon een gerechtelijk mandataris is. Het feit dat de vertrouwenspersoon zijn taken onbezoldigd uitvoert, doet daaraan geen afbreuk volgens hen. Zij argumenteren dat de vrederechter zijn aanwijzing homologeert en dat

⁷⁰³ T. WUYTS, “Hoofdstuk X. Opent de nieuwe wet over het bewind nieuwe mogelijkheden inzake familiaal vermogensbeheer?” in W. PINTENS en C. DECLERCK (eds.), *Patrimonium 2014*, Brugge, die Keure, 2014, 302.

⁷⁰⁴ Artikel 911, tweede lid BW.

⁷⁰⁵ T. WUYTS, “Hoofdstuk X. Opent de nieuwe wet over het bewind nieuwe mogelijkheden inzake familiaal vermogensbeheer?” in W. PINTENS en C. DECLERCK (eds.), *Patrimonium 2014*, Brugge, die Keure, 2014, 305.

⁷⁰⁶ F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 542.

⁷⁰⁷ R. BARBAIX, “Hoofdstuk I. Actuele ontwikkelingen familiaal vermogensrecht 2013” in R. BARBAIX, N. CARETTE en M.-A. VREVEN (eds.), *Tendensen vermogensrecht 2014*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 44-45.

de wet zijn opdracht nauwkeurig beschrijft. Hij of zij moet namelijk zoals een gerechtelijk mandataris ook in functie van het objectief belang van de beschermde persoon handelen – wat ‘goed’ is voor de beschermde persoon – en niet in het subjectief belang van de beschermde persoon – wat deze denkt dat ‘goed’ is voor hemzelf.⁷⁰⁸

Toch gaat dit laatste argument niet geheel op. De vertrouwenspersoon moet als een objectieve spreekbuis trachten de mening van de beschermde persoon te achterhalen en deze zo goed mogelijk vertolken jegens de bewindvoerder(s) en de vrederechter. Het is niet de bedoeling dat hij zijn eigen mening in de plaats van de mening van de beschermde persoon stelt.

278. WUYTS is daarentegen van mening dat de vertrouwenspersoon geen gerechtelijk mandataris is. Men verstaat onder ‘personen die een gerechtelijk mandaat uitoefenen’ onder andere curatoren en schuldbemiddelaars. Aangezien men de onbekwaamheid tot ontvangen strikt moet interpreteren, kunnen vertrouwenspersonen en vrederechters niet onder deze regeling vallen.⁷⁰⁹ M.i. is dit de juiste interpretatie, bijgevolg vallen vertrouwenspersonen niet onder de onbekwaamheid tot ontvangen van artikel 908 BW.

279. Eventueel zou men ter bescherming van de beschermde persoon de onbekwaamheid tot ontvangen van de niet-familiale vertrouwenspersoon kunnen invoeren. Het is niet ondenkbaar dat een aantal beschermde personen zeer beïnvloedbaar zijn.⁷¹⁰ Het bestaan van de vertrouwensband tussen de beschermde persoon en de vertrouwenspersoon zou eventueel doen vermoeden dat de beschermde persoon werd beïnvloed om de gift te doen, bijgevolg zou de wilsvorming niet volkomen zijn.⁷¹¹ De uitzonderingen van artikel 909, derde lid, 2° en 3° zouden ook van toepassing zijn, zodat familiale vertrouwenspersonen niet onder de onbekwaamheid tot ontvangen vallen.

⁷⁰⁸ X, “Deel 5. De vertrouwenspersoon” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 309.

⁷⁰⁹ T. WUYTS, “Hoofdstuk X. Opent de nieuwe wet over het bewind nieuwe mogelijkheden inzake familiaal vermogensbeheer?” in W. PINTENS en C. DECLERCK (eds.), *Patrimonium 2014*, Brugge, die Keure, 2014, 303.

⁷¹⁰ De vrederechter te Zomergem besliste dat een vertrouwenspersoon zijn functie niet meer mocht uitoefenen nadat deze geprobeerd had de beschermde persoon aan hem te laten schenken, terwijl de beschermde persoon zich in een stadium van zeer vergevorderde dementie bevond en uitermate beïnvloedbaar was: Vred. Zomergem 18 juni 2010, *RW* 2011-12, 1223.

⁷¹¹ R. BARBAIX, “Hoofdstuk I. Actuele ontwikkelingen familiaal vermogensrecht 2013” in R. BARBAIX, N. CARETTE en M.-A. VREVEN (eds.), *Tendensen vermogensrecht 2014*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 44.

Het bestaan van een vertrouwenspersoon doet niet altijd vermoeden dat de wilsvorming niet volkomen is. In een arrest van 22 januari 2008 besliste het hof van beroep te Brussel over een vordering tot nietigverklaring van een legaat ten voordele van een vertrouwenspersoon het volgende: “*Het feit dat geïntimeerde jarenlang de vertrouwenspersoon is geweest van de heer X. impliceert geenszins dat hij hiervan op welke manier ook misbruik zou hebben gemaakt*”: Brussel 22 januari 2008, nr. 2007AR1832.

Artikel 908 BW zou als volgt aangepast kunnen worden:

‘Art. 908. De in boek 1, titel XI, hoofdstuk II/1, bedoelde bewindvoerder en vertrouwenspersoon ~~en~~, alsook eenieder die een gerechtelijk mandaat uitoefent, kunnen geen schenking of legaat ontvangen van de beschermde persoon of de persoon ten aanzien van wie hij dit mandaat uitoefent. De uitzonderingen bepaald in artikel 909, derde lid, 2° en 3° zijn van overeenkomstige toepassing.’

Ook hier moet er benadrukt worden dat deze voorstellen slechts suggesties zijn, men moet in het achterhoofd blijven houden dat de wetgever de regeling van de vertrouwenspersoon niet te formeel en laagdrempelig wou houden bij de hervorming van 2013.

HOOFDSTUK II. OPDRACHT VAN DE VERTROUWENSPERSOON

Afdeling 1. Artikel 494, d) versus artikel 501/2 BW

280. De definitie van de vertrouwenspersoon in artikel 494, d) BW stemt op een aantal punten inhoudelijk niet overeen met de omschrijving van de opdracht van de vertrouwenspersoon in artikel 501/2 BW.

281. Ten eerste is de term ‘*bemiddelaar*’ in de definitie van artikel 494, d) BW m.i. fout gekozen door de wetgever.⁷¹² In het Kamerverslag I en in amendement nr. 29 op het wetsvoorstel gaf men zelf aan dat de nadruk in de taak van de vertrouwenspersoon ligt op het optreden als tussenpersoon en niet als bemiddelaar.⁷¹³ Deze term leidt tot verwarring aangezien het de taak van de vrederechter is om als bemiddelaar ingeval van conflict tussen de actoren van het bewind op te treden.⁷¹⁴ Om deze redenen veranderde men in de Franstalige tekst het begrip ‘*médiateur*’ naar ‘*intermédiaire*’. Volgens amendement nr. 92 kan de vertrouwenspersoon de vrederechter op de hoogte brengen in geval van conflict overeenkomstig de procedure bepaald in artikel 1250-4 Ger.W., maar meer ook niet.⁷¹⁵ Men had in de Nederlandstalige tekst van de definitie beter gekozen voor het woord ‘*tussenpersoon*’.

Artikel 497/3, § 1 BW in het kader van geschillen tussen de bewindvoerder over de persoon en de bewindvoerder over de goederen en artikel 500/3, § 1, lid 3 en § 2 BW dat handelt over geschillen tussen ouders die optreden als bewindvoerder en geschillen tussen deze ouders en een derde bewindvoerder benadrukken de

⁷¹² Zie *supra* nrs. 148-149 en 260.

⁷¹³ Kamerverslag I, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/010, 238.

Amendement nr. 29, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/002, 18-19.

⁷¹⁴ F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 533.

⁷¹⁵ Amendement nr. 92, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/002, 54.

Zie *supra* nrs. 19 en 148-149.

bevoegdheid van de vrederechter en verwijzen expliciet naar de procedure van artikel 1252 Ger.W. Bovendien stelt de vrederechter een bewindvoerder *ad hoc* aan wanneer er sprake is van belangentegenstelling tussen de beschermde persoon en een bewindvoerder.⁷¹⁶

282. Ten tweede somt de definitie van artikel 494, d) BW drie taken van de vertrouwenspersoon op, terwijl artikel 501/2, eerste tot en met vierde lid BW – dat de specifieke regels over de opdracht van de vertrouwenspersoon bevat – vier taken onderscheidt. Volgens de definitie treedt de vertrouwenspersoon op als bemiddelaar, vertolkt hij de mening van de beschermde persoon en oefent hij toezicht uit op het bewind, terwijl de vertrouwenspersoon volgens artikel 501/2 BW tot taak heeft ondersteuning te bieden, te functioneren als verbindingspersoon, de mening van de beschermde persoon te vertolken en op te treden als toezichthouder. Deze incoherentie zou tot verwarring kunnen leiden en bovendien is het niet correct te stellen dat de vertrouwenspersoon optreedt als bemiddelaar. De wetgever zou er goed aan doen de definitie van artikel 494, d) BW op punt te zetten.

283. Het bieden van ondersteuning aan de beschermde persoon is in feite de kerntaak van de vertrouwenspersoon, m.i. mag dit benadrukt worden in de definitie. Men zou artikel 494, d) kunnen aanpassen als volgt:

‘d) vertrouwenspersoon : persoon die de beschermde persoon ondersteunt, als ~~bemiddelaar~~ tussenpersoon optreedt tussen de bewindvoerder over de persoon, de bewindvoerder over de goederen en de beschermde persoon, de mening vertolkt van de beschermde persoon in de bij de wet bepaalde gevallen indien hij daar zelf niet toe in staat is of hem ondersteunt bij het uiten van zijn mening ingeval hij dit niet zelfstandig kan en toezicht uitoefent op de goede werking van het bewind;’

Afdeling 2. Geschillenbeslechting

§ 1. Conflicten tussen de vertrouwenspersoon, de beschermde persoon en/of bewindvoerder

284. Een mogelijk knelpunt is dat de vertrouwenspersoon bij het uitoefenen van zijn opdracht zijn mening teveel in de plaats zou kunnen stellen van de wil van de beschermde persoon zelf. Deze vraag komt in feite neer op het volgende: wie houdt er toezicht op de ‘toezichthouder’? Men zou kunnen argumenteren dat deze problemen een geringe weerslag hebben op het bewind, aangezien de vertrouwenspersoon de beschermde persoon nooit kan vertegenwoordigen of juridisch bijstand kan verlenen. Het zijn de bewindvoerders en de vrederechter die de juridisch bindende beslissingen nemen. Maar het welzijn van de beschermde persoon zal niet optimaal verdedigd

⁷¹⁶ Zie *supra*, nrs. 139 en 149.

worden door een vertrouwenspersoon die in bepaalde aangelegenheden eerder zijn eigen belangen behartigt dan deze van de beschermde persoon. Men kan bijvoorbeeld denken aan een vertrouwenspersoon die erfgerechtigde is van de beschermde persoon of een vertrouwenspersoon die ruzie heeft met andere leden van de familie van de beschermde persoon.⁷¹⁷ De vrederechter kan de vertrouwenspersoon ook steeds ontheffen uit zijn functie op verzoek van de beschermde persoon, een bewindvoerder, de procureur des Konings of zelfs ambtshalve op grond van artikel 501/1 BW indien het belangenconflict te verre gaande consequenties heeft.

Maar het ontheffen van de vertrouwenspersoon van zijn opdracht of de vervanging zijn vrij drastische maatregelen en niet altijd even bevredigend. De – soms langzaam en moeizaam – opgebouwde vertrouwensband tussen de beschermde persoon en de vertrouwenspersoon wordt grif opzij geschoven en het mandaat komt leeg te vallen, of men moet op zoek naar een vervanger, maar zoals men al weet zijn de kandidaatstellingen niet in elk dossier even talrijk.⁷¹⁸ Een beter alternatief – dat primair zou moeten zijn op een beroep op artikel 501/1 BW – zou de mogelijkheid tot het opstarten van een verzoeningsprocedure kunnen zijn. Nochtans voorziet het huidige recht niet uitdrukkelijk een regeling voor het beslechten van belangenconflicten wanneer de vertrouwenspersoon de mening van de beschermde persoon moet vertolken, of wanneer er sprake is van een ander conflict tussen beschermde persoon en de vertrouwenspersoon.⁷¹⁹ Evenmin is er een geschillenbeslechtsingsregeling voor conflicten tussen de vertrouwenspersoon en een bewindvoerder.

Volgens MEVESEN zal de vrederechter sowieso de beschermde persoon, de vertrouwenspersoon en de bewindvoerder uitnodigen om het conflict minnelijk te regelen van zodra hij er kennis van krijgt. Indien hij er niet in slaagt om de personen te verzoenen, kan hij maatregelen in het belang van de beschermde persoon nemen op grond van artikel 492/4 en 496/7 BW,⁷²⁰ namelijk een einde maken aan de rechterlijke beschermingsmaatregel of de inhoud ervan wijzigen, of desnoods de bewindvoerder vervangen of diens bevoegdheden wijzigen. Deze auteur wijst er echter zelf op dat het in de praktijk niet zo eenvoudig is, aangezien conflicten kunnen blijven aanslepen zolang er geen definitieve oplossing werd bewerkstelligd.⁷²¹ Indien de partijen niet verzoenen, lijkt de volgende logische stap in de wet de drastische ingreep van vervanging of ontslag van één van de actoren. Zoals reeds eerder aangegeven, kan deze oplossing kort door de bocht zijn en vandaar is het volgens mij belangrijk dat er uitdrukkelijk in de wet een geschillenbeslechtsingsregeling wordt voorzien als logische

⁷¹⁷ Zie *supra*, nr. 79.

⁷¹⁸ Zie *supra*, nr. 21.

⁷¹⁹ F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 533.

⁷²⁰ B. MEVESEN, “Deel 6. Het bewind: werking en organisatie” in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 173-174.

⁷²¹ B. MEVESEN, “Deel 6. Het bewind: werking en organisatie” in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 172.

stap voordat de vrederechter overgaat tot een procedure van vervanging of ontslag.

Men zou kunnen argumenteren dat deze verzoeningspoging verplicht moet worden opgelegd vooraleer de vrederechter de opdracht van de vertrouwenspersoon stopzet, maar men mag niet uit het oog verliezen dat de wetgever het de laagdrempelig karakter van de taak van de vertrouwenspersoon wou behouden en niet al te zware formaliteiten wou invoeren bij de hervorming van 2013.

§ 2. Conflicten tussen vertrouwenspersonen onderling

285. Indien er meerdere personen aangewezen worden tot vertrouwenspersoon, dan is er ook meer kans dat er conflicten kunnen rijzen tussen deze personen onderling tijdens de uitoefening van hun opdracht. De wet voorziet geen procedure om deze geschillen te beslechten en m.i. is dit een lacune. In werkelijkheid kunnen conflicten lang aanslepen en dit is nefast voor de goede werking van het bewind.⁷²² Vandaar is het belangrijk dat er expliciet in een verzoeningsregeling wordt voorzien in de wet, vooraleer men zou overgaan tot het drastisch ‘ontslaan’ van één van de vertrouwenspersonen.

Verschillende auteurs wijzen op deze lacune in de wet, waaronder SWENNEN⁷²³ die in deze opinie bevestigd wordt door onder andere SCHEERS⁷²⁴, BERTOUILLE, ROTHIER, VAN DEN EEDEN, NIEUWDORP en TASSET.⁷²⁵ Volgens SCHEERS en WUYTS zou het logisch zijn dat de procedure van artikel 1252 Ger.W. ook van toepassing is op alle conflictsituaties tussen de actoren van het bewind,⁷²⁶ waaronder de conflicten tussen meerdere vertrouwenspersonen.

§ 3. Verzoeningsregeling

286. De wetgever zou ervoor kunnen opteren om de verzoeningsregeling van artikel 1252 Ger.W. van toepassing te maken op deze geschillen. Het criterium hierbij is steeds het belang van de beschermde persoon en de goede werking van het bewind.⁷²⁷ Logischerwijze zou deze bepaling komen vóór de bepalingen over de verzoeken tot ontheffing van de vertrouwenspersoon. Men zou artikel 501/1 BW kunnen opdelen in

⁷²² B. MEVESEN, “Deel 6. Het bewind: werking en organisatie” in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 172.

⁷²³ F. SWENNEN, “De meerderjarige beschermde personen (Deel II)”, *RW* 2013-14, 619.

F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 133.

⁷²⁴ D. SCHEERS, “Deel 8. De rechtsplegingen” in P. SENAËVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 249.

⁷²⁵ X, “Deel 9. De procedureregels” in V. BERTOUILLE, K. ROTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET, *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 465.

Zie *supra*, nrs. 90-91.

⁷²⁶ D. SCHEERS en T. WUYTS, *De vrederechter en het bewind*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 46-47.

⁷²⁷ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001, 71.

twee paragrafen.⁷²⁸

‘Art. 501/1. § 1. Geschillen tussen de vertrouwenspersoon en de beschermde persoon, tussen de vertrouwenspersoon en een bewindvoerder en tussen vertrouwenspersonen onderling worden op verzoek beslecht door de vrederechter in het belang van de beschermde persoon overeenkomstig de procedure bepaald in artikel 1252 van het Gerechtelijk Wetboek.

§ 2. De beschermde persoon kan te allen tijde afzien van de ondersteuning van de vertrouwenspersoon of een andere vertrouwenspersoon aanwijzen. De procedure wordt ingeleid bij schriftelijk of mondeling verzoek.

Artikel 1246 van het Gerechtelijk Wetboek is van toepassing.

De vrederechter kan, te allen tijde, in het belang van de te beschermen persoon, hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van een bewindvoerder of van de procureur des Konings, bij een met redenen omklede beschikking beslissen dat de vertrouwenspersoon zijn functie niet meer mag uitoefenen.’

287. Het nieuwe artikel 501/1, § 1 BW zou dan bijgevoegd kunnen worden in de opsomming van artikel 1252, § 1 Ger.W.:

‘Art. 1252. § 1. Alle verzoeken op grond van de artikelen 490/2, § 1, laatste lid, 497/3, § 1, 500/3, § 1, derde lid, en § 2 en 501/1, § 1 van het Burgerlijk Wetboek worden door de vrederechter beslecht.’

Afdeling 3. Ondersteuning bij het uiten van de mening

288. Een aantal wetsartikelen betreffende het bewind organiseren expliciet ‘contactmomenten’ tussen de rechter, de beschermde persoon en de vertrouwenspersoon, waarbij de vertrouwenspersoon de beschermde persoon kan ondersteunen bij het uiten van zijn mening indien hij niet in staat is om deze zelfstandig te uiten.⁷²⁹ Zoals al uiteengezet in randnummers 168, 169 en 170 van ‘Hoofdstuk III. Vertolken van de mening’ van ‘Deel II. Opdracht van de vertrouwenspersoon’, ontbreken er een aantal wetsartikelen in de opsomming van artikel 1246 en 1250 Ger.W., deze moeten simpelweg bijgevoegd worden.

289. De opsomming van artikel 1246, § 1 Ger.W. moet vervolledigd worden met de artikelen 492/4 en 499/9⁷³⁰:

⁷²⁸ Indien men de wijzigingen voorgesteld in randnummer 272 integreert, dan zou artikel 501/1 BW bestaan uit drie paragrafen.

⁷²⁹ Artikel 501/2, derde lid BW.

⁷³⁰ F. SWENNEN, “De meerderjarige beschermde personen (Deel II)”, *RW* 2013-14, 618.

X, “Deel 9. De procedureregels” in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 460.

D. SCHEERS en T. WUYTS, *De vrederechter en het bewind*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 43.

‘Art. 1246. § 1. Onverminderd de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek waarbij het ambtshalve aanhangig maken bij de rechter wordt opgelegd of toegestaan, worden de aanvragen gegrond op artikel 628, 3°, en de artikelen 145/1, 186, 231, 328, 490/2, § 2, 492/4, 499/7, § 4, 499/9, 501, vijfde lid, 501/1, 905, 1397/1, 1475, § 2, tweede lid, 1476, § 2, zevende lid en 1478, vijfde lid, van het Burgerlijk Wetboek bij verzoekschrift ingediend.’

290. In de opsomming van artikel 1250, eerste lid ontbreken artikel 493, § 3 BW en artikel 1253/1, § 2 Ger.W.:

‘Art. 1250. Onverminderd andersluidende bepalingen is artikel 1246, § 2, van toepassing op aanvragen gegrond op de artikelen 490/2, § 1, vierde lid, 493, § 3, 496/7, eerste lid, 497/4, tweede lid, 499/7, §§ 1 en 2, 499/10, 1397/1, derde lid en 1478, zevende lid van het Burgerlijk Wetboek en op de aanvraag gegrond op artikel 1253/1, § 2 Ger.W. In voorkomend geval is artikel 1247 van toepassing.’

Zie *supra*, nrs. 168-169.

In randnummer 267 werd er al voorgesteld om artikel 501, vijfde lid BW in te voegen.

BURGERLIJK WETBOEK

Artikel 494 BW:

Art. 494. Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder :

a) beschermde persoon : een meerderjarige persoon die door een beslissing genomen overeenkomstig artikel 492/1 onbekwaam werd verklaard om één of meerdere handelingen te stellen;

b) bewindvoerder over de persoon : persoon die de beschermde persoon bijstaat of vertegenwoordigt bij het stellen van handelingen met betrekking tot zijn persoon waarvoor hij onbekwaam werd verklaard overeenkomstig artikel 492/1;

c) bewindvoerder over de goederen : persoon die de beschermde persoon bijstaat of vertegenwoordigt bij het stellen van handelingen met betrekking tot zijn goederen waarvoor hij onbekwaam werd verklaard overeenkomstig artikel 492/1;

d) vertrouwenspersoon : persoon die de beschermde persoon ondersteunt, als tussenpersoon optreedt tussen de bewindvoerder over de persoon, de bewindvoerder over de goederen en de beschermde persoon, de mening vertolkt van de beschermde persoon in de bij de wet bepaalde gevallen indien hij daar zelf niet toe in staat is of hem ondersteunt bij het uiten van zijn mening ingeval hij dit niet zelfstandig kan en toezicht uitoefent op de goede werking van het bewind;

e) bijstand : het optreden van de bewindvoerder ter vervolmaking van de rechtsgeldigheid van een handeling gesteld door de beschermde persoon zelf;

f) vertegenwoordiging : het optreden van de bewindvoerder in naam en voor rekening van de beschermde persoon;

g) beheer : het optreden van de bewindvoerder door het stellen van handelingen met betrekking tot de goederen die niet vatbaar zijn voor vertegenwoordiging.

Artikel 496/1 BW:

Art. 496/1. § 1. De ouders, de echtgenoot, de wettelijk samenwonende, de persoon met wie de beschermde persoon een feitelijk gezin vormt of een lid van de naaste familie die als bewindvoerder werd aangesteld, kunnen ten overstaan van de vrederechter die het administratief dossier beheert een verklaring afleggen waarin de voorkeur te kennen wordt gegeven over de aan te wijzen bewindvoerder indien de bewindvoerder het mandaat zelf niet langer kan uitoefenen.

Van deze verklaring wordt een akte opgesteld, waarvan een eensluidend verklaard afschrift wordt gevoegd bij het administratief dossier bedoeld in artikel 1253 van het Gerechtelijk Wetboek.

Telkens als de vrederechter een bewindvoerder aanstelt ter vervanging of opvolging van de in het eerste lid bedoelde bewindvoerder, gaat hij vooraf na of in het administratief dossier een verklaring werd opgenomen.

§ 2. De vertrouwenspersoon kan ten overstaan van de vrederechter die het

administratief dossier beheert een verklaring afleggen waarin de voorkeur te kennen wordt gegeven over de aan te wijzen vertrouwenspersoon indien hij deze functie zelf niet langer kan uitoefenen. Van deze verklaring wordt een akte opgesteld, waarvan een eensluidend verklaard afschrift wordt gevoegd bij het administratief dossier bedoeld in artikel 1253 van het Gerechtelijk Wetboek.’

Artikel 501 BW:

Art. 501. De te beschermen of beschermde persoon heeft het recht zich, tijdens de procedure tot het instellen van een rechterlijke beschermingsmaatregel en tijdens de hele duur van het bewind, te laten bijstaan door een door hemzelf aangewezen vertrouwenspersoon.

De homologatie van de aanwijzing van de vertrouwenspersoon die overeenkomstig de artikelen 496 en 496/1 is aangewezen, gebeurt door een schriftelijk of mondeling verzoek dat daartoe bij de aanvang of tijdens de duur van het bewind aan de vrederechter wordt gericht door de beschermde of de te beschermen persoon, door een derde in diens belang, dan wel door de procureur des Konings. De vrederechter homologeert de aanwijzing, tenzij ernstige redenen met betrekking tot het belang van de beschermde persoon, die nauwkeurig zijn omschreven in de gronden van de beschikking, uitsluiten dat deze keuze wordt gevolgd.

Indien er geen wilsverklaring overeenkomstig de artikelen 496 en 496/1 werd afgelegd, dan gebeurt de homologatie van de aanwijzing van de vertrouwenspersoon door een schriftelijk of mondeling verzoek dat daartoe bij de aanvang of tijdens de duur van het bewind aan de vrederechter wordt gericht door de beschermde of de te beschermen persoon, door een derde in diens belang, dan wel door de procureur des Konings. De vrederechter vergewist zich vooraf van zijn aanvaarding en oordeelt bij een met bijzondere redenen omklede beschikking.

Indien de beschermde persoon zelf geen vertrouwenspersoon heeft aangewezen, kan de vrederechter de mogelijkheid onderzoeken om alsnog de aanwijzing van een vertrouwenspersoon te homologeren overeenkomstig het tweede en het derde lid, dan wel ambtshalve een vertrouwenspersoon aan te wijzen.

De artikelen 1246 en 1247 van het Gerechtelijk Wetboek zijn van toepassing.

Als vertrouwenspersoon kunnen niet worden aangewezen :

- 1° de bewindvoerder van de beschermde persoon;
- 2° personen ten aanzien van wie een rechterlijke of een buitengerechtelijke beschermingsmaatregel werd genomen;
- 3° rechtspersonen;
- 4° personen die, overeenkomstig artikel 32 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, volledig ontzet zijn uit het ouderlijk gezag;

Ingeval het bewind wordt uitgeoefend door de echtgenoot, door beide ouders of één van beide, kan de vrederechter bij een met bijzondere redenen omklede beschikking

het verzoek tot aanwijzing van een bloedverwant van de beschermde persoon tot en met de tweede graad als vertrouwenspersoon weigeren in het belang van de beschermde persoon.

De vrederechter kan de aanwijzing van de vertrouwenspersoon weigeren op grond van diens uittreksel uit het strafregister.

Artikel 501/1 BW:

Art. 501/1. § 1. Geschillen tussen de vertrouwenspersoon en de beschermde persoon, tussen de vertrouwenspersoon en een bewindvoerder en tussen vertrouwenspersonen onderling worden op verzoek beslecht door de vrederechter in het belang van de beschermde persoon overeenkomstig de procedure bepaald in artikel 1252 van het Gerechtelijk Wetboek.

§ 2. De beschermde persoon kan te allen tijde afzien van de ondersteuning van de vertrouwenspersoon of een andere vertrouwenspersoon aanwijzen. De procedure wordt ingeleid bij schriftelijk of mondeling verzoek.

Artikel 1246 van het Gerechtelijk Wetboek is van toepassing.

De vrederechter kan, te allen tijde, in het belang van de te beschermen persoon, hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van een bewindvoerder of van de procureur des Konings, bij een met redenen omklede beschikking beslissen dat de vertrouwenspersoon zijn functie niet meer mag uitoefenen. In dezelfde beschikking kan de vrederechter hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van een derde in het belang van de beschermde persoon of van de procureur des Konings een andere vertrouwenspersoon aanwijzen overeenkomstig artikel 501, tweede t.e.m. vierde lid.

Indien er een andere vertrouwenspersoon wordt aangewezen, dan heeft de keuze van de beschermde persoon voorrang op de keuze bepaald in de verklaring van voorkeur overeenkomstig artikel 496/1, tenzij ernstige redenen met betrekking tot het belang van de beschermde persoon, die nauwkeurig zijn omschreven in de gronden van de beschikking, uitsluiten dat deze keuze wordt gevolgd.

§ 3. Onverminderd § 1, neemt de opdracht van de vertrouwenspersoon een einde:

1° door de beëindiging van het bewind;

2° door het overlijden van de beschermde persoon;

3° door het overlijden van de vertrouwenspersoon;

4° door de aanstelling van de vertrouwenspersoon tot bewindvoerder van de beschermde persoon;

5° ingeval ten aanzien van de vertrouwenspersoon een rechterlijke of een buitengerechtelijke beschermingsmaatregel werd genomen;

6° ingeval de vertrouwenspersoon overeenkomstig artikel 32 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, volledig ontzet is uit het ouderlijk gezag.

Artikel 908 BW:

Art. 908. De in boek 1, titel XI, hoofdstuk II/1, bedoelde bewindvoerder en vertrouwenspersoon, alsook eenieder die een gerechtelijk mandaat uitoefent, kunnen geen schenking of legaat ontvangen van de beschermde persoon of de persoon ten aanzien van wie hij dit mandaat uitoefent. De uitzonderingen bepaald in artikel 909, derde lid, 2° en 3° zijn van overeenkomstige toepassing.

GERECHTELIJK WETBOEK**Artikel 1246 Ger.W.**

Art. 1246. § 1. Onverminderd de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek waarbij het ambtshalve aanhangig maken bij de rechter wordt opgelegd of toegestaan, worden de aanvragen gegrond op artikel 628, 3°, en de artikelen 145/1, 186, 231, 328, 490/2, § 2, 492/4, 499/7, § 4, 499/9, 501, vijfde lid, 501/1, 905, 1397/1, 1475, § 2, tweede lid, 1476, § 2, zevende lid en 1478, vijfde lid, van het Burgerlijk Wetboek bij verzoekschrift ingediend.

§ 2. De artikelen 1026 tot 1034 zijn van toepassing onder voorbehoud van de volgende bepalingen.

Het verzoekschrift wordt ondertekend door de verzoeker of door zijn advocaat.

Ingeval het verzoek gegrond is op artikel 490/2, § 2, van het Burgerlijk Wetboek worden de lastgever en de lasthebber opgeroepen om door de vrederechter gehoord te worden. In de andere gevallen worden de beschermde persoon, de bewindvoerder en, in voorkomend geval, de vertrouwenspersoon opgeroepen om door de vrederechter gehoord te worden. De oproeping gebeurt door de griffier bij gerechtsbrief.

De vrederechter kan een geneesheer-deskundige aanstellen die advies moet uitbrengen over de gezondheidstoestand van de beschermde persoon. De vrederechter wint alle nuttige inlichtingen in en kan eenieder horen die hij geschikt acht om hem in te lichten. De vrederechter wint, in voorkomend geval, inzonderheid alle inlichtingen in bij de personen die instaan voor de dagelijkse zorg van de beschermde persoon of de beschermde persoon en zijn omgeving begeleiden in deze zorg.

De personen die worden opgeroepen bij gerechtsbrief overeenkomstig het derde lid worden partij in het geding, tenzij zij zich hiertegen verzetten ter zitting. Van deze bepaling geeft de griffier kennis in de gerechtsbrief.

Artikel 1250 Ger.W.

Art. 1250. Onverminderd andersluidende bepalingen is artikel 1246, § 2, van toepassing op aanvragen gegrond op de artikelen 490/2, § 1, vierde lid, 493, § 3, 496/7, eerste lid, 497/4, tweede lid, 499/7, §§ 1 en 2, 499/10, 1397/1, derde lid en 1478, zevende lid van het Burgerlijk Wetboek en op de aanvraag gegrond op artikel 1253/1, § 2 Ger.W. In voorkomend geval is artikel 1247 van toepassing.

In afwijking van artikel 1246, § 2, vraagt de vrederechter de mening van de beschermde persoon, diens vertrouwenspersoon en diens bewindvoerder. Hij kan de lastgever, de lasthebber, de beschermde persoon, diens vertrouwenspersoon en diens bewindvoerder oproepen om hen te horen in raadkamer. In de gevallen bedoeld in de artikelen 490/2, § 1, vierde lid en 496/7, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek worden deze personen in ieder geval opgeroepen. De oproeping geschiedt door de griffier bij gerechtsbrief. De vertrouwenspersoon kan, met de instemming van de beschermde persoon, vragen om afzonderlijk te worden gehoord. Van dit verhoor wordt een proces-verbaal opgemaakt. De vrederechter is evenwel niet verplicht de mening van de beschermde persoon te vragen indien deze in een gezondheidstoestand verkeert die voorkomt in de lijst bedoeld in artikel 492/5, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek of indien hij op grond van feitelijke elementen, vastgesteld in een met redenen omkleed proces-verbaal, van oordeel is dat de beschermde persoon niet in staat is om zijn mening te geven.

De personen die worden opgeroepen bij gerechtsbrief overeenkomstig het tweede lid worden partij in het geding, tenzij zij zich hiertegen verzetten ter zitting. Van deze bepaling geeft de griffier kennis in de gerechtsbrief.

Artikel 1252 Ger.W.

Art. 1252. § 1. Alle verzoeken op grond van de artikelen 490/2, § 1, laatste lid, 497/3, § 1, 500/3, § 1, derde lid, en § 2 en 501/1, § 1 van het Burgerlijk Wetboek worden door de vrederechter beslecht.

§ 2. De artikelen 1026 tot 1034 zijn van toepassing onder voorbehoud van de volgende bepalingen.

Het verzoekschrift wordt ondertekend door de verzoeker of door zijn advocaat.

De vrederechter gelast onmiddellijk de oproeping van de betrokken partijen.

De oproeping gebeurt bij gerechtsbrief en wordt door de griffier binnen vijf dagen aan de partijen verzonden.

De verschijning vindt plaats binnen de maand na de oproeping. De vrederechter poogt de betrokken partijen te verzoenen. De vrederechter stelt, in voorkomend geval, de verzoening vast in een proces-verbaal dat ondertekend wordt door de betrokken partijen.

De uitgifte van het proces-verbaal wordt voorzien van het formulier van tenuitvoerlegging.

Ingeval de poging tot verzoening mislukt, beslecht de vrederechter, binnen acht dagen, het geschil bij een met redenen omklede beschikking.

De personen die worden opgeroepen bij gerechtsbrief overeenkomstig het derde lid, worden partij in het geding, tenzij zij zich hiertegen verzetten ter zitting. Van deze bepaling geeft de griffier kennis in de gerechtsbrief.

§ 3. De te beschermen persoon kan, tot op de dag van de zitting en, indien hij dat wenst, vergezeld van de vertrouwenspersoon, verzoeken om afzonderlijk door de vrederechter te worden gehoord, vóór de andere in het geding betrokken partijen.

Indien de te beschermen persoon wilsonbekwaam is en de vertrouwenspersoon, uiterlijk tot op de dag van de zitting, verzoekt om afzonderlijk te worden gehoord vóór de andere in het geding betrokken partijen, willigt de vrederechter dat verzoek in, tenzij hij bij een met redenen omklede beschikking zijn weigering te kennen geeft.

HOOFDSTUK III. NAAR EEN UNIFORME REGELING VAN DE VERTROUWENSPERSOON IN HET RECHT

291. In dit laatste hoofdstuk zijn er een aantal voorstellen *de lege ferenda* onder woorden gebracht teneinde de verwarring die werd opgeworpen in ‘Hoofdstuk IV. Evaluatie’ van deel III op te heffen tussen de verschillende vertrouwenspersonen, namelijk de figuur van de vertrouwenspersoon in het bewind, in de wet patiëntenrechten, in de basiswet betreffende het gevangeniswezen, in de wet betreffende de euthanasie en in de wet betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke. Onderstaand schema vormt een samenvattend overzicht van de relevante aspecten met betrekking tot deze vertrouwenspersonen.

VERTROUWENS-PERSOON	Bewind	Patiëntenrechten	Basiswet	Euthanasiewet	WPG
Definitie	494, d) BW	/	/	/	/
Aanstelling	Formeel – vrederechter 501 BW	Informeel	Informeel	Formeel - wilsverklaring	Informeel
Te beschermen persoon	Meerderjarige beschermde persoon	Patiënt	Gedetineerde patiënt	Patiënt: opsteller wilsverklaring	Geesteszieke
Wilsbekwaamheid te beschermen persoon bij aanstelling vertrouwenspersoon	Wilsbekwaam/ wilsonbekwaam (tenzij lastgeving)	Wilsbekwaam (te beoordelen door arts)	Wilsbekwaam (te beoordelen door arts)	Wilsbekwaam (te beoordelen door arts)	Wilsbekwaam/ wilsonbekwaam
Wilsbekwaamheid te beschermen persoon tijdens optreden vertrouwenspersoon	Wilsonbekwaam (tenzij lastgeving)	Wilsbekwaam (te beoordelen door arts)	Wilsbekwaam (te beoordelen door arts)	Wilsonbekwaam – buiten bewustzijn (te beoordelen door arts)	Wilsbekwaam/ wilsonbekwaam
Keuze	Vrij, maar	Vrij	Vrij, maar	Vrij, maar	Vrij
Uitsluitingen/ beperkingen	501, zesde, zevende en achtste lid BW	/	92, § 1 Basiswet	4, § 1, tweede lid	/
Natuurlijke persoon/ Rechtspersoon	Natuurlijke persoon	Beide	Beide	Beide	Beide
Minderjarige vertrouwenspersoon	Mogelijk	Mogelijk	Mogelijk	Nooit	Mogelijk
Meerdere vertrouwenspersonen	Ja (gelijktijdig of apart optreden)	Ja (gelijktijdig of apart optreden)	Ja	Ja (apart optreden)	Nee
Opdracht	- 494, d) en 501/2 BW - 1243, 1245, 1246, 1250, 1252 en 1253/1 Ger.W.	7, § 2; 8, § 3 en 9, § 2 Wet Patiëntenrechten	92, §§ 1 en 2 Basiswet	4 en 14 Euthanasiewet	- 7, 8, 18, 24, 30 WPG (+ 32 WPG: bezoekrecht)
Aansprakelijkheid	Beperkt: 501/2, laatste lid BW	1382 BW	1382 BW	1382 BW	1382 BW
Juridisch bindende handelingen?	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
Einde	501/1 BW	Bij wilsonbekwaamheid patiënt (beoordeeld door arts)	Bij wilsonbekwaamheid patiënt (beoordeeld door arts)	- 4, § 1, zesde en zevende lid euthanasiewet - 14, derde lid euthanasiewet	- Niet geregeld in WPG - Niet mogelijk door rechter - Naar wens van 'geesteszieke'

292. De Federale commissie “Rechten van de patiënt” kaart in een advies van 7 mei 2010 de verwarring aan tussen de verschillende vertrouwenspersonen die voorkomen in diverse wetten.⁷³¹ De Federale commissie adviseert aan de bevoegde minister om deze verwarring op te heffen en stelt hiertoe voor om de definitie van het begrip ‘vertrouwenspersoon’ in de verschillende wetteksten te verduidelijken in een duidelijke, verstaanbare taal zodat elke verwarring rond de betekenis ervan vermeden wordt. Verder stelt de Federale commissie voor om patiënten beter te informeren over hun recht om een vertrouwenspersoon aan te duiden en diens rol, opnieuw om onduidelijkheid te vermijden. Men besluit dat hiertoe sensibiliseringscampagnes moeten worden opgezet.⁷³²

293. In een parlementaire vraag gericht aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid werd er gepolst naar eventuele beleidsmaatregelen en initiatieven in navolging van het advies van de Federale Commissie. De minister antwoordde hierop dat het onmogelijk is om de aanstelling van een vertrouwenspersoon in de verschillende wetgevingen te harmoniseren, aangezien elke wet een eigen specifiek juridisch kader aanreikt waarbinnen de vertrouwenspersoon kan optreden. Volgens de minister is het wel belangrijk dat het takenpakket van de vertrouwenspersoon in elke specifieke wet zo duidelijk mogelijk omschreven staat en door de bevoegde overheid op gepaste wijze wordt bekend gemaakt bij het grote publiek.⁷³³

294. De vraag is of het verduidelijken van de definitie van vertrouwenspersoon in de verschillende wetten en het organiseren van sensibiliseringscampagnes wel volstaat om deze verwarring op te heffen. In dit hoofdstuk focust zich op de vraag of het mogelijk zou zijn om een aantal elementen inzake de figuur van de vertrouwenspersoon uniform te regelen in het recht. In het eerste deel worden een aantal voorstellen *de lege ferenda* tot afstemming en verduidelijking van de diverse wetten geformuleerd. In het tweede deel komen enkele voorstellen aan bod tot introductie van een geïntegreerd modelformulier ‘aanwijzing van een vertrouwenspersoon’. Tot slot wordt er in het derde deel naar de toekomst gekeken en komt de vraag aan bod of een algemene regeling van de vertrouwenspersoon in één omvattende wettelijke regeling aangaande het gezondheidsrecht – naar het voorbeeld van de Franse Code de la santé publique – mogelijk zou zijn.

Afdeling 1. Voorstellen tot afstemming en verduidelijking van de diverse wetten

295. De voorstellen *de lege ferenda* in deze afdeling hebben tot doel de verschillen tussen de diverse regelingen over de vertrouwenspersoon kleiner te maken en de

⁷³¹ FEDERALE COMMISSIE “RECHTEN VAN DE PATIËNT”, advies betreffende de verbetering van de toegang tot een vertrouwenspersoon, 7 mei 2010, www.health.belgium.be.

⁷³² FEDERALE COMMISSIE “RECHTEN VAN DE PATIËNT”, advies betreffende de verbetering van de toegang tot een vertrouwenspersoon, 7 mei 2010, www.health.belgium.be.

⁷³³ *Vr. en Antw.* Senaat, 27 december 2010, nr. 5-692 (B. ANCIAUX).

wetten op elkaar af te stemmen, zonder de specifieke karakteristieken van elke bestaande figuur van de vertrouwenspersoon uit het oog te verliezen. Daarnaast strekken de voorstellen er ook toe om een aantal bepalingen omtrent de vertrouwenspersoon duidelijker te formuleren.

296. Vermeldenswaardig is dat NYS en BODDEZ pleiten voor een naamswijziging van de vertrouwenspersoon in twee wetten om verwarring bij de rechtszoekende te vermijden. Volgens hen zou dit verduidelijken dat de vertrouwenspersoon die wordt aangewezen in het kader van de ene wet niet noodzakelijk kan tussenkomen als vertrouwenspersoon in het kader van een andere wet.

Concreet stellen zij voor om in de wet patiëntenrechten en de WPG gebruik te maken van het begrip ‘bijstandspersoon’ in plaats van ‘vertrouwenspersoon’, aangezien de vertrouwenspersoon in het kader van deze wetten om het even wie kan zijn, zijn aanstelling gebeurt op informele wijze en het gaat in beide gevallen om een persoon die een nog wilsbekwame patiënt bijstaat.⁷³⁴ Volgens hen zou men in het kader van het bewind en de euthanasiewet het begrip ‘vertrouwenspersoon’ wel kunnen behouden, omdat het telkens gaat om een wilsonbekwame persoon.⁷³⁵

De optie van een naamswijziging wordt hier niet uitgewerkt, aangezien de inhoud van dit hoofdstuk focust op het toewerken naar een uniforme regeling van de figuur van de vertrouwenspersoon.

A. Bewind

297. De bepalingen over de vertrouwenspersoon in het bewind zijn de meest recente en omvattende, zij zullen meestal als referentie tot wijziging van de onderstaande regelingen dienen. Nochtans is er één punt waarop deze regeling gewijzigd moet worden: de wetgever heeft ervoor gekozen om rechtspersonen uit te sluiten van de functie van vertrouwenspersoon, maar volgens mij zou deze uitsluiting beter geschrapt worden zodanig dat ze overeenstemt met de andere wetten die rechtspersonen m.i. terecht niet uitgesloten hebben. *Grosso modo* zijn er een drietal argumenten die pleiten voor de schrapping:

Ten eerste is het zo dat bepaalde beschermde personen (deeltijds) verblijven in een voorziening⁷³⁶ en is het denkbaar dat een aantal van hen nauwer contact heeft met de begeleiders of personeelsleden van deze vzw dan met hun familie. M.i. kan een niet-familiale vertrouwenspersoon een meerwaarde bieden, naar wens van de beschermde

⁷³⁴ M.i. is dit laatste wat kort door de bocht, aangezien een ‘geesteszieke’ persoon niet in alle gevallen nog wilsbekwaam is. Dit moet per persoon concreet beoordeeld worden door de arts.

⁷³⁵ H. NYS en J. BODDEZ, “De meerderjarige beschermde personen bekeken vanuit gezondheidsrechtelijke invalshoek”, *RW* 2013-14, 1091 en 1094.

⁷³⁶ Bijvoorbeeld personen met autisme, NAH-patiënten, etc.

persoon als enige of als tweede vertrouwenspersoon.⁷³⁷ Voor deze personen zou het vanuit praktisch oogpunt eenvoudiger zijn indien ze de voorziening in zijn geheel als rechtspersoon tot vertrouwenspersoon aanwijzen, aangezien het personeel in zo een voorziening af en toe wisselt. Bijgevolg hoeft de beschermde persoon niet steeds de procedure van artikel 501/1, eerste lid BW doorlopen om een vervanger-vertrouwenspersoon aan te wijzen.

Een tweede argument kan gehaald worden uit de Nederlandse wetgeving. In 2011 heeft de Nederlandse wetgever net ingevoerd dat rechtspersonen een rol als vertrouwensfiguur op zich kunnen nemen, men spreekt van het ‘mentorschap’ dat verwant is met de Belgische figuur ‘vertrouwenspersoon’. Regionale stichtingen kunnen er optreden als mentor. Deze stichtingen hebben tot doel bepaalde regio’s te ondersteunen met een pool van vrijwilligers die bereid zijn om op te treden als mentor. Men acht een rechtspersoon als mentor nuttig omdat men dan eenvoudiger kan terugvallen op een vervanger of opvolger. De Nederlandse figuur van de ‘mentor’ is echter niet helemaal vergelijkbaar met de Belgische ‘vertrouwenspersoon’, aangezien in Nederland het mentorschap kan worden ingesteld als ‘maatregel’ voor een meerderjarige wilsonbekwame persoon.⁷³⁸

Ten derde was één van de voornaamste redenen waarom de wetgever rechtspersonen heeft uitgesloten van de functie van vertrouwenspersoon, de vrees voor belangenvermenging.⁷³⁹ Nochtans bevat de wet instrumenten die kunnen ingezet worden om belangenvermenging te voorkomen of uit te schakelen. Hiervoor kan ik verwijzen naar de argumenten die in randnummer 93 uiteen werden gezet.

Artikel 501, zesde lid BW zou er – zonder de wijzigingen voorgesteld in de randnummers 268 en 269 – als volgt uitzien:

‘Als vertrouwenspersoon kunnen niet worden aangewezen :

1° de bewindvoerder van de beschermde persoon;

2° personen ten aanzien van wie een rechterlijke of een buitengerechtelijke beschermingsmaatregel werd genomen;

3° rechtspersonen;

4° 3° personen die, overeenkomstig artikel 32 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, volledig ontzet zijn uit het ouderlijk gezag;

5° 4° ingeval het bewind wordt uitgeoefend door beide ouders of één van beide, een

⁷³⁷ Zie *supra*, nrs. 79-80.

⁷³⁸ Zoals in de Belgische wetgeving het bewind een rechterlijke beschermingsmaatregel is. Artikel 450 Boek I BW.

Memorie van Toelichting, *Kamerstukken II* 2011/12, 33 054, nr. 3, 37-38.

⁷³⁹ Kamerverslag I, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/010, 263.

bloedverwant van de beschermde persoon tot en met de tweede graad.’

B. Wet patiëntenrechten en basiswet betreffende het gevangeniswezen

298. Teneinde een aantal verschillen met de andere wetten te verkleinen en de aanstelling en opdracht van de vertrouwenspersoon in de wet patiëntenrechten te verduidelijken, zou er een nieuw artikel 11*ter* ingevoegd kunnen worden onder ‘Hoofdstuk III. Rechten van de patiënt’ van de wet patiëntenrechten. Dit artikel zou als volgt kunnen bepalen:

‘Artikel 11ter. De patiënt heeft het recht zich te laten bijstaan door een door hemzelf aangewezen vertrouwenspersoon bij de uitoefening van de in artikelen 7, 8, 9, §§ 2 en 3 en 11, § 1 vervatte rechten, voor zover hij wilsbekwaam is om deze rechten zelf uit te oefenen.

De patiënt kan zich laten bijstaan door verscheidene vertrouwenspersonen.

De patiënt kan te allen tijde afzien van de ondersteuning van de vertrouwenspersoon of een andere vertrouwenspersoon aanwijzen.

Ingeval de vertrouwenspersoon bij de uitvoering van zijn opdracht de patiënt schade berokkent, is hij enkel aansprakelijk voor zijn bedrog en zijn zware schuld.’

Het eerste lid is geïnspireerd op artikel 501, eerste lid BW en artikel 14, § 1, eerste lid wet patiëntenrechten. Het tweede lid is een vertaling van het advies van de Commissie ‘Rechten van de patiënt’.⁷⁴⁰ De tekst van het derde lid is bijna ongewijzigd overgenomen van artikel 501/1, eerste lid BW, alsook de tekst van het laatste lid dat overgenomen is van artikel 501/2, laatste lid BW.

299. De regels over de concrete opdracht van de vertrouwenspersoon kunnen blijven staan in de desbetreffende artikelen.⁷⁴¹ Er kan wel verwezen worden naar artikel 11*ter* dat de algemene bepaling van de figuur vertrouwenspersoon zou vormen.

Artikel 7, § 2 wet patiëntenrechten zou dan op het nieuwe artikel 11*ter* afgestemd kunnen worden als volgt:

‘§ 2. De communicatie met de patiënt geschiedt in een duidelijke taal.

De patiënt kan erom verzoeken dat de informatie hem schriftelijk wordt bevestigd.

De patiënt heeft het recht zich overeenkomstig artikel 11ter te laten bijstaan door een vertrouwenspersoon of het recht op de in § 1 bedoelde informatie uit te oefenen via deze persoon. De beroepsbeoefenaar noteert in voorkomend geval in het patiëntendossier dat de informatie, met akkoord van de patiënt, werd meegedeeld aan de vertrouwenspersoon of aan de patiënt in aanwezigheid van de vertrouwenspersoon

⁷⁴⁰ Zie *supra*, nr. 191.

⁷⁴¹ Artikel 7, §§ 2, 3 en 4 en artikel 9, § 2 wet patiëntenrechten.

evenals de identiteit van laatstgenoemde. De patiënt kan bovendien uitdrukkelijk verzoeken dat voormelde gegevens in het patiëntendossier worden opgenomen.'

Artikel 9, § 2 wet patiëntenrechten zou dan bepalen:

'§ 2. De patiënt heeft recht op inzage in het hem betreffend patiëntendossier.

Aan het verzoek van de patiënt tot inzage in het hem betreffend patiëntendossier wordt onverwijld en ten laatste binnen 15 dagen na ontvangst ervan gevolg gegeven.

De persoonlijke notities van een beroepsbeoefenaar en gegevens die betrekking hebben op derden zijn van het recht op inzage uitgesloten.

Op zijn verzoek kan de patiënt zich laten bijstaan door of zijn inzagerecht uitoefenen via een door hem aangewezen vertrouwenspersoon overeenkomstig artikel 11ter. Indien deze laatste een beroepsbeoefenaar is, heeft hij ook inzage in de in het derde lid bedoelde persoonlijke notities. In dit geval is het verzoek van de patiënt schriftelijk geformuleerd en worden het verzoek en de identiteit van de vertrouwenspersoon opgetekend in of toegevoegd aan het patiëntendossier.

Indien het patiëntendossier een schriftelijke motivering bevat zoals bedoeld in artikel 7, § 4, tweede lid, die nog steeds van toepassing is, oefent de patiënt zijn inzagerecht uit via een door hem aangewezen beroepsbeoefenaar, die ook inzage heeft in de in het derde lid, bedoelde persoonlijke notities.'

300. Tot slot zou – het nog niet in werking getreden – artikel 92 van de basiswet betreffende het gevangeniswezen ook afgestemd kunnen worden op het nieuwe artikel 11ter wet patiëntenrechten:

'Art. 92. § 1. In de uitoefening van zijn rechten van patiënt kan de gedetineerde ~~als~~ een vertrouwenspersoon als bedoeld in artikel 11ter van de wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt aanwijzen. ~~in~~ Voor de uitoefening van het in artikel 7, § 2, derde lid vervatte recht van voormelde wet, ~~van de wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt,~~ kan hij enkel aanwijzen :

1° een arts van buiten de gevangenis;

2° een advocaat;

3° een door de gevangenis aangestelde of tot de gevangenis toegelaten vertegenwoordiger van zijn godsdienst of levensbeschouwing.

§ 2. In afwijking van artikel 9, § 3, eerste lid, van de wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt, kan een gedetineerde geen afschrift verkrijgen van zijn patiëntendossier. Hij kan enkel schriftelijk verzoeken een afschrift mee te delen aan de door hem aangewezen vertrouwenspersoon.'

C. Wet betreffende de euthanasie

301. Ook hier strekken de voorstellen ertoe de bepalingen over de vertrouwenspersoon in de euthanasiewet af te stemmen op de andere wetten en te verduidelijken. De wetgever zou ervoor kunnen opteren om een nieuw artikel 4bis in

te voegen onder ‘Hoofdstuk III. De wilsverklaring’ van de euthanasiewet. Dit artikel zou het volgende kunnen bepalen:

‘Art. 4bis. Iedere vertrouwenspersoon die door de patiënt in de wilsverklaring is aangewezen overeenkomstig artikel 4, vervangt zijn of haar in de wilsverklaring vermelde voorganger in geval van weigering, verhindering, onbekwaamheid of overlijden.

Als vertrouwenspersoon kunnen niet worden aangewezen :

1° een minderjarige;

2° de behandelende arts van de patiënt;

3° de geraadpleegde arts;

4° de leden van het verplegend team.

De aanwijzing kan te allen tijde mondeling of schriftelijk herroepen worden door de patiënt en de vertrouwenspersoon.

Ingeval de vertrouwenspersoon bij de uitvoering van zijn opdracht de patiënt schade berokkent, is hij enkel aansprakelijk voor zijn bedrog en zijn zware schuld.’

De tekst van het eerste lid is overgenomen uit het huidige artikel 4, § 1, tweede lid euthanasiewet. Het tweede lid is opgesteld naar de structuur van artikel 501, zesde lid BW. De tekst van het derde lid is geïnspireerd op artikel L.1111-6, eerste lid Code de la santé publique dat het volgende bepaalt over de aanwijzing van een vertrouwenspersoon die een patiënt bijstaat: *‘Elle est révocable à tout moment’* en de tekst van het vierde lid is bijna ongewijzigd overgenomen van artikel 501/2, laatste lid BW.

Artikel 4, § 1, tweede lid euthanasiewet zou dan aangepast kunnen worden als volgt:

*‘In de wilsverklaring kunnen één of meer ~~minderjarige~~ vertrouwenspersonen in volgorde van voorkeur aangewezen worden, die de behandelende arts op de hoogte brengen van de wil van de patiënt. ~~Elke vertrouwenspersoon vervangt zijn of haar in de wilsverklaring vermelde voorganger in geval van weigering, verhindering, onbekwaamheid of overlijden. De behandelende arts van de patiënt, de geraadpleegde arts en de leden van het verplegend team kunnen niet als vertrouwenspersoon optreden.~~’*²

302. De bepalingen die concreet de opdracht van de vertrouwenspersoon bevatten, namelijk artikel 4, § 2 en artikel 14, vierde en vijfde lid euthanasiewet, zouden m.i. ongewijzigd kunnen blijven bestaan. Deze wetsartikelen zijn opgesteld vanuit het standpunt van de behandelende arts, hieraan sleutelen zou ertoe leiden dat de opdracht van deze arts onduidelijker verwoord zou zijn.

D. Wet betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke

303. Ook in de WPG zou de wetgever ervoor kunnen opteren om een nieuw artikel 32 in te voegen onder ‘Hoofdstuk V. Algemene bepalingen’, de huidige artikelen 32 en volgende van de WPG zouden dan hernummerd kunnen worden. Hieronder werden twee versies voorgesteld, de ene met een formelere regeling dan de andere.

304. De wetgever zou ervoor kunnen kiezen om zich voor de tekst van het nieuwe artikel 32 te baseren op de regels over de vertrouwenspersoon in het bewind, ten einde toe te werken naar een uniformere regeling van de figuur van de vertrouwenspersoon in het recht. Het nieuwe artikel 32 zou er als volgt kunnen uitzien:

‘Art. 32. § 1. De geesteszieke heeft het recht zich te laten bijstaan door een door hemzelf aangewezen vertrouwenspersoon tijdens de procedure tot het instellen van een beschermingsmaatregel en tijdens de hele duur van de beschermingsmaatregel.

De homologatie van de aanwijzing van de vertrouwenspersoon gebeurt door een schriftelijk of mondeling verzoek dat daartoe bij de aanvang of tijdens de duur van de beschermingsmaatregel aan de rechter wordt gericht door de geesteszieke, door een derde in diens belang, dan wel door de procureur des Konings. De rechter vergewist zich vooraf van zijn aanvaarding en oordeelt bij een met bijzondere redenen omklede beschikking.

De rechter kan de aanwijzing van de vertrouwenspersoon weigeren omwille van ernstige redenen met betrekking tot het belang van de geesteszieke, die nauwkeurig zijn omschreven in de gronden van de beschikking, of op grond van diens uittreksel uit het strafregister.

Indien de beschermde persoon zelf geen vertrouwenspersoon heeft aangewezen, kan de rechter ambtshalve een vertrouwenspersoon aanwijzen.

In het belang van de beschermde persoon kan de rechter verscheidene vertrouwenspersonen aanwijzen. In voorkomend geval preciseert hij de bevoegdheden van de verscheidene vertrouwenspersonen, alsook de wijze waarop zij hun bevoegdheid uitoefenen.

§ 2. De vertrouwenspersoon ondersteunt de geesteszieke. Hij onderhoudt, voor zover mogelijk, nauwe contacten met de geesteszieke en pleegt op geregelde tijdstippen overleg met diens behandelende geneesheer-psiater.

De vertrouwenspersoon wordt door de geneesheer-psiater op de hoogte gehouden van alle geneeskundige behandelingen en het verloop van de ziekte, hij kan bij hem alle nuttige informatie hieromtrent inwinnen.

De vertrouwenspersoon ondersteunt de geesteszieke bij het uiten van zijn mening ingeval hij niet in staat is om deze zelfstandig te uiten.

De vertrouwenspersoon kan te allen tijde de beëindiging van de observatiemaatregel of het verder verblijf verzoeken overeenkomstig artikel 12 en 19, § 1 verzoeken, de herziening overeenkomstig artikel 22, eerste lid en de overbrenging naar een andere dienst overeenkomstig artikel 18, § 1.

Ingeval de vertrouwenspersoon bij de uitvoering van zijn opdracht de geesteszieke

schade berokkent, is hij enkel aansprakelijk voor zijn bedrog en zijn zware schuld.

§ 3. De geesteszieke kan te allen tijde afzien van de ondersteuning van de vertrouwenspersoon of een andere vertrouwenspersoon aanwijzen.

De rechter kan, te allen tijde, in het belang van de geesteszieke, hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van een belanghebbende of van de procureur des Konings, bij een met redenen omklede beschikking beslissen dat de vertrouwenspersoon zijn functie niet meer mag uitoefenen. In dezelfde beschikking kan de vrederechter op verzoek van elke belanghebbende, dan wel ambtshalve een andere vertrouwenspersoon aanwijzen overeenkomstig § 1.'

Het eerste en tweede lid van § 1 zijn gebaseerd op artikel 501, eerste, tweede en derde lid BW. Het laatste lid van § 1 dat de aanstelling van meerdere vertrouwenspersonen mogelijk maakt, is gebaseerd op artikel 501, negende en tiende lid BW en heft het verschil met de andere wetten op waar de aanwijzing van verschillende vertrouwenspersonen al mogelijk was.

Controle door de rechter op de aanstelling is mogelijk via artikel 32, § 1, derde lid dat bepaalt dat de rechter de aanwijzing kan weigeren en dat artikel 32, § 3, tweede lid een ontheffing van de vertrouwenspersoon uit zijn functie mogelijk maakt. De tekst van deze bepalingen is gebaseerd op artikel 501, derde en achtste lid BW, respectievelijk artikel 501/1, laatste lid BW. De vrederechter krijgt tevens de mogelijkheid een vervanger aan te wijzen in dezelfde beschikking, zoals werd voorgesteld in randnummer 271 voor het bewind.

De bevoegdheid van de rechter om ambtshalve een vertrouwenspersoon aan te wijzen in artikel 32, § 1, vierde lid komt tegemoet aan de opmerking van VAN VLAENDEREN. Volgens deze auteur zou de WPG in die zin gewijzigd moeten worden, omdat een vertrouwenspersoon de effectieve ondersteuning van de belangen van de kwetsbare persoon garandeert en hij een link kan vormen tussen de 'geesteszieke' en zijn omgeving.⁷⁴² De aanpassing heft het verschil tussen de regeling van de vertrouwenspersoon in het bewind en de WPG op dit punt op.

De omschrijving van de opdracht van de vertrouwenspersoon in § 2 komt tegemoet aan de kritiek van NYS en LANGENAKEN. Zij wijzen er terecht op dat de WPG de opdracht van de vertrouwenspersoon slechts vaag regelt.⁷⁴³ De tekst is gebaseerd op artikel 501/2, eerste t.e.m. derde lid BW. Het tweede lid van artikel 32, § 2 vormt de brug tussen de opdracht van de vertrouwenspersoon onder de WPG en het recht van de patiënt om zich te laten bijstaan bij de uitoefening van zijn recht op informatie

⁷⁴² F. VAN VLAENDEREN, "Hoofdstuk III. De rol van de advocaat bij de bescherming van de persoon van de geesteszieke" in G. BENOIT, J. DE FRUYT, H. NYS, G. ROMMEL, G. STEEGEN, P. VAN PETEGHEM EN J. VAN SPEYBROECK (eds.), *De bescherming van de persoon van de geesteszieke: ethische, medische en juridische perspectieven*, Brugge, die Keure, 2010, 48.

Zie *supra*, nr. 237.

⁷⁴³ Zie *supra*, nr. 252.

betreffende zijn gezondheidstoestand van artikel 7 wet patiëntenrechten en diens recht op toestemmingsinformatie van artikel 8 wet patiëntenrechten.⁷⁴⁴ Zoals reeds aangegeven in randnummer 254 kan de vertrouwenspersoon hier een sleutelrol in spelen. Artikel 32, § 2, vierde lid benadrukt en herbevestigt de inhoud van de artikelen 12, 19, § 1, 18, § 1 en 22, eerste lid WPG.

Tot slot beperkt artikel 32, § 2, laatste lid de aansprakelijkheid van de vertrouwenspersoon op dezelfde wijze als in artikel 501/2, laatste lid BW, ten einde de diverse wetten op dit punt op elkaar af te stemmen.

305. De wetgever zou er ook voor kunnen opteren om het nieuwe artikel 32 WPG anders te formuleren dan hierboven werd voorgesteld, zonder dat een rechter moet tussenkomen om de aanwijzing van een vertrouwenspersoon te homologeren. Op die manier krijgt de regeling een laagdrempelig karakter, maar is er tegelijkertijd ook minder controle door de rechter mogelijk.

‘Art. 32. § 1. De geesteszieke heeft het recht zich te laten bijstaan door een door hemzelf aangewezen vertrouwenspersoon tijdens de procedure tot het instellen van een beschermingsmaatregel overeenkomstig de artikelen ... en tijdens de hele duur van de beschermingsmaatregel.

De geesteszieke heeft de mogelijkheid de aanwijzing van zijn vertrouwenspersoon kosteloos te registreren in het eHealth-platform.

De geesteszieke kan zich laten bijstaan door verscheidene vertrouwenspersonen.

§ 2. De vertrouwenspersoon ondersteunt de geesteszieke. Hij onderhoudt, voor zover mogelijk, nauwe contacten met de geesteszieke en pleegt op geregelde tijdstippen overleg met diens behandelende geneesheer-psychiater.

De vertrouwenspersoon wordt door de geneesheer-psychiater op de hoogte gehouden van alle geneeskundige behandelingen en het verloop van de ziekte, hij kan bij hem alle nuttige informatie hieromtrent inwinnen.

De vertrouwenspersoon ondersteunt de geesteszieke bij het uiten van zijn mening ingeval hij niet in staat is om deze zelfstandig te uiten.

De vertrouwenspersoon kan te allen tijde de beëindiging van de observatiemaatregel of het verder verblijf verzoeken overeenkomstig artikel 12 en 19, § 1 verzoeken, de herziening overeenkomstig artikel 22, eerste lid en de overbrenging naar een andere dienst overeenkomstig artikel 18, § 1.

Ingeval de vertrouwenspersoon bij de uitvoering van zijn opdracht de geesteszieke schade berokkent, is hij enkel aansprakelijk voor zijn bedrog en zijn zware schuld.

§ 3. De geesteszieke kan te allen tijde afzien van de ondersteuning van de vertrouwenspersoon of een andere vertrouwenspersoon aanwijzen.’

⁷⁴⁴ Artikel 7, § 2 wet patiëntenrechten vereist enkel het akkoord van de patiënt, zijn schriftelijke toestemming is niet nodig. Niettemin blijft voor de inzage in het patiëntendossier via een vertrouwenspersoon een schriftelijk geformuleerd verzoek van de patiënt vereist overeenkomstig artikel 9, § 2, vierde lid wet patiëntenrechten.

306. De andere wetsartikelen in de WPG die de vertrouwenspersoon vermelden, kunnen m.i. ongewijzigd blijven. Het gaat om de artikelen 7, 8, 18, 24 en 30 WPG die kennisgevingsverplichtingen bevatten en het huidige artikel 32, § 2 WPG dat het recht op bezoek van een vertrouwenspersoon bevat.

Afdeling 2. Voorstellen tot introductie van een geïntegreerd modelformulier 'aanwijzing van een vertrouwenspersoon'

307. Om de aanstelling van een vertrouwenspersoon voor de diverse wetten uniformer te laten verlopen, zou men gebruik kunnen maken van een geïntegreerd modelformulier dat bijvoorbeeld beschikbaar gemaakt zou kunnen worden op het eHealth-platform.⁷⁴⁵ Op die manier kan een te beschermen persoon op geïntegreerde wijze één of meerdere vertrouwenspersonen aanstellen door eenvoudig en kosteloos via het internet dit formulier in te vullen.

Ten eerste zou deze werkwijze volgens mij bijdragen tot het vermijden van verwarring bij de te beschermen persoon, zijn vertrouwensperso(o)n(en) en zijn zorgverleners, bijvoorbeeld in het geval waarin een 'geesteszieke' patiënt gedwongen wordt opgenomen in de psychiatrische afdeling van een ziekenhuis (toepasselijkheid van WPG en de wet patiëntenrechten), of bijvoorbeeld de situatie waarin een persoon onder bewind een aantal patiëntenrechten met de bijstand van een vertrouwenspersoon wenst uit te oefenen.⁷⁴⁶

Ten tweede zou dit de aanwijzing van een vertrouwenspersoon kunnen stimuleren. Een te beschermen persoon heeft bijvoorbeeld met het oog op het instellen van een rechterlijke beschermingsmaatregel de mogelijkheid een verklaring van voorkeur af te leggen bij de notaris of vrederechter overeenkomstig artikel 496 BW. Twee zaken zouden m.i. drempels kunnen vormen voor een aantal personen, namelijk de daadwerkelijke stap naar de vrederechter of een notaris die voor het afleggen van zo een verklaring vereist is en de kosten die hieraan verbonden zijn, zoals het ereloon van de notaris en de registratiekosten.⁷⁴⁷ Het is ook een manier om de mogelijkheid tot het aanwijzen van een vertrouwenspersoon in het kader van het bewind, de lastgevingsakte, de patiëntenrechten, de wilsverklaring betreffende euthanasie en de beschermingsmaatregelen van de WPG onder de aandacht te brengen en mensen er attent op te maken.⁷⁴⁸

⁷⁴⁵ Burgers en zorgverleners kunnen gebruik maken van de diensten van het eHealth-platform om op een elektronische en veilige manier gegevens die verband houden met de gezondheid uit te wisselen. Eén van de vele applicaties is bijvoorbeeld EuthaConsult, deze toepassing stelt artsen in de mogelijkheid om na te gaan of er een wilsverklaring inzake euthanasie werd geregistreerd bij een gemeente. <https://www.ehealth.fgov.be/nl/home>.

⁷⁴⁶ Zie *supra*, nrs. 254-255.

⁷⁴⁷ Zie *supra*, nrs. 29-30.

⁷⁴⁸ De aanwijzing van een vertrouwenspersoon voor de lastgeving en de wilsverklaring betreffende

308. In de bijlage nr. 12 bij deze masterproef is een voorstel van zo een geïntegreerd modelformulier betreffende de aanwijzing van een vertrouwenspersoon opgenomen. Zoals reeds aangegeven is het opgesteld met de bedoeling dat het rechtstreeks te vinden, in te vullen en raadpleegbaar zou zijn via bijvoorbeeld het eHealth-platform. Om dit waar te maken, zouden de verschillende wetten aangepast moeten worden in die zin.

309. Voor wat betreft het bewind, zou de wetgever ervoor kunnen opteren dat de mogelijkheid tot het afleggen van een verklaring van voorkeur voor de vrederechter of een notaris overeenkomstig artikel 496 BW en de registratie ervan in het centraal register bestaat naast of vervangen wordt door de rechtstreekse mogelijkheid voor een te beschermen persoon om zelf zijn voorkeur omtrent de aan te wijzen vertrouwenspersoon te verklaren in dit formulier, dat dan als verklaring van voorkeur zou gelden. Artikel 496 BW en artikel 1242, vierde lid Ger.W. zouden dan als volgt kunnen bepalen:

Artikel 496 BW:

'Iedere persoon voor wie geen rechterlijke beschermingsmaatregel bedoeld in artikel 492/1 werd genomen kan, ten overstaan van de vrederechter van zijn verblijfplaats of, bij gebrek daaraan, van zijn woonplaats of ten overstaan van een notaris een verklaring afleggen waarin hij zijn voorkeur te kennen geeft omtrent de aan te wijzen bewindvoerder of vertrouwenspersoon indien de vrederechter een rechterlijke beschermingsmaatregel zou bevelen. Daarnaast heeft deze persoon de mogelijkheid zijn voorkeur omtrent de aan te wijzen vertrouwenspersoon kosteloos te registreren in het eHealth-platform.

In ~~de~~ de verklaring afgelegd ten overstaan van de vrederechter of een notaris kunnen een aantal beginselen worden opgenomen die de bewindvoerder met een opdracht van vertegenwoordiging in acht moet nemen bij de uitoefening van zijn opdracht.

Van ~~de~~ de verklaring afgelegd ten overstaan van de vrederechter of een notaris wordt een authentieke akte opgesteld. De vrederechter met bijstand van de griffier kan zich op verzoek en op kosten van de verzoeker, zelfs buiten zijn kanton, naar diens verblijfplaats of woonplaats begeven om een verklaring op te nemen.

Binnen vijftien dagen na het afleggen van ~~voormelde~~ de verklaring afgelegd ten overstaan van de vrederechter of een notaris, laat de griffier of de notaris deze verklaring opnemen in een centraal register dat wordt bijgehouden door de

euthanasie via zo een formulier kan niet bindend zijn, aangezien de vertrouwenspersoon in de lastgevingsakte of in de wilsverklaring zelf aangeduid moet worden (dit staat ook in het voorgestelde modelformulier in bijlage nr. 12 vermeld). Niettemin is dit een manier om de mogelijkheid tot het aanwijzen van een vertrouwenspersoon ook voor deze materies onder de aandacht te brengen en mensen er attent op te maken.

Koninklijke Federatie van het Belgisch notariaat.

De Koning bepaalt de nadere regels inzake oprichting, beheer en raadpleging van het centraal register. De Koning bepaalt welke overheden gratis toegang tot het centraal register hebben. De Koning bepaalt het tarief van de kosten voor de opneming van de verklaringen.

Vooraleer de vrederechter de rechterlijke beschermingsmaatregel beveelt, gaat de griffier na of in het in het vierde lid bedoelde register een verklaring werd opgenomen. Als dit het geval is, laat hij door de notaris of de griffier van het vredegerecht waar de akte tot aanwijzing van een bewindvoerder en van een vertrouwenspersoon werd verleden, een eensluitend verklaard afschrift verzenden. Daarnaast gaat de griffier na of in het eHealth-platform een verklaring houdende keuze van een vertrouwenspersoon werd geregistreerd.

De in het eerste lid bedoelde persoon kan op ieder moment op dezelfde wijze als bepaald in het eerste en tweede lid de verklaring herroepen en desgevallend een nieuwe voorkeur uitdrukken. Er wordt voorts gehandeld zoals bepaald in de vorige leden. De vrederechter of notaris voor wie de herroeping plaatsheeft, stelt de vrederechter of notaris voor wie de oorspronkelijke verklaring werd afgelegd, hiervan in kennis. Deze laatste vermeldt de herroeping op de gewijzigde akte. De vrederechter houdt enkel rekening met de laatst geregistreerde verklaring van voorkeur omtrent de aan te wijzen vertrouwenspersoon in het eHealth-platform.

Artikel 1242, vierde lid Ger.W.:

‘Tezeldertijd gaat de griffier na of in het centraal register, bijgehouden door de Koninklijke federatie van het Belgisch notariaat, een lastgevingsovereenkomst als bedoeld in artikel 490 van het Burgerlijk Wetboek of een verklaring houdende keuze van een bewindvoerder en van een vertrouwenspersoon werd geregistreerd en vraagt hij, in voorkomend geval, de notaris of de griffier van het vredegerecht waar de lastgevingsovereenkomst werd neergelegd of de akte tot aanduiding van een bewindvoerder en van een vertrouwenspersoon werd verleden, een eensluitend verklaard afschrift over te zenden. Daarnaast gaat de griffier na of in het eHealth-platform een verklaring houdende keuze van een vertrouwenspersoon werd geregistreerd.

310. Voor het overige blijft de procedure van aanstelling dezelfde, de vrederechter homologeert de aanwijzing van de vertrouwenspersoon volgens artikel 501 BW. Ook de regeling aangaande de verklaring van voorkeur afgelegd door de uittredende vertrouwenspersoon omtrent de opvolger van artikel 496/1 BW kan ongewijzigd blijven bestaan, aangezien de voorkeur mondeling ten overstaan van de vrederechter te kennen wordt gegeven en een eensluitend verklaard afschrift ervan rechtstreeks wordt gevoegd bij het administratief dossier. Eventueel zou de wetgever ervoor kunnen opteren dat de lastgevingsovereenkomst en de verklaring van voorkeur houdende keuze van een bewindvoerder ook kosteloos registreerbaar en raadpleegbaar zouden zijn in het eHealth-platform in plaats van in het centraal

register.

311. De rechter die in toepassing van de WPG beslist tot het opleggen van een beschermingsmaatregel aan een ‘geesteszieke’ persoon, zou dan eveneens het eHealth-platform kunnen raadplegen en vernemen wie de patiënt gekozen heeft als vertrouwenspersoon.

Artikel 7, § 2, tweede lid WPG zou als volgt kunnen luiden:

‘Binnen dezelfde termijn geeft de griffier aan de zieke en, in voorkomend geval, aan diens wettelijke vertegenwoordiger bij gerechtsbrief kennis van het verzoekschrift. Tezelfdertijd gaat de griffier na of in het eHealth-platform een verklaring houdende keuze van een vertrouwenspersoon werd geregistreerd.’

312. De arts die in contact komt met een vertrouwenspersoon die een patiënt bijstaat in de uitoefening van patiëntenrechten, zou ook het eHealth-platform kunnen raadplegen ter controle van de identiteit van degene die zich aanmeldt als vertrouwenspersoon, bijvoorbeeld om inzage te nemen in het patiëntendossier. Het ingevulde formulier ‘Aanwijzing van een vertrouwenspersoon’ voldoet dan aan de formaliteit van artikel 9, § 2, derde lid wet patiëntenrechten dat vereist dat het verzoek van de patiënt tot inzage in zijn patiëntendossier via een vertrouwenspersoon schriftelijk geformuleerd is.

313. Voor wat betreft de wilsverklaring inzake euthanasie is het niet nodig om de raadpleging van het formulier ‘Aanwijzing van een vertrouwenspersoon’ in te schrijven in de wet, aangezien de behandelende arts via de applicatie EuthaConsult van het eHealth-platform al kan nagaan of de patiënt een wilsverklaring heeft geregistreerd in de gemeente. De aanstelling van een vertrouwenspersoon blijkt al uit de wilsverklaring zelf en dit kan volstaan ter controle van de identiteit van de persoon die zich aanmeldt als vertrouwenspersoon.

Afdeling 3. Voorstellen naar de toekomst: algemene regeling van de vertrouwenspersoon in het ‘Gezondheidswetboek’

314. Volgens de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid is het onmogelijk om de aanstelling van de vertrouwenspersonen in de verschillende wetgevingen te harmoniseren, aangezien elke wet een eigen specifiek juridisch kader aanreikt waarbinnen de vertrouwenspersoon kan optreden.⁷⁴⁹ Om die reden is het moeilijk de figuur van de vertrouwenspersoon uniform te regelen in het recht.

⁷⁴⁹ Vr. en Antw. Senaat, 27 december 2010, nr. 5-692 (B. ANCIAUX).

315. Desalniettemin zou men de logica ook kunnen omdraaien, de wetgever zou ervoor kunnen opteren om de gezondheidsrechtelijke wetten te integreren in één logische en samenhangende structuur, bijvoorbeeld zoals de Franse Code de la santé publique.⁷⁵⁰ Dit ‘Gezondheidswetboek’ – bij wijze er een naam aan te geven – zou een structuur kunnen aannemen die afgestemd is op de logica van een persoon wiens (fysieke of mentale) gezondheidstoestand niet goed functioneert. De patiëntenrechten zouden het kopstuk kunnen vormen, m.i. zouden de regels van de WPG hier ook in geïntegreerd kunnen worden.⁷⁵¹ De bepalingen van de MBV-wet⁷⁵² zouden kunnen worden opgenomen, de Wet Menselijk Lichaamsmateriaal, de Bloedwet,⁷⁵³ de Experimentenwet,⁷⁵⁴ de Orgaantransplantatiewet, de wet betreffende de euthanasie, etc. Daarnaast zou dit ‘Gezondheidswetboek’ ook andere gezondheidsrechtelijke regelingen kunnen bevatten, zoals het koninklijk besluit nr. 78 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen,⁷⁵⁵ de wet betreffende de niet-conventionele praktijken inzake de geneeskunde, de artsenijsbereidkunde, de kinesitherapie, de verpleegkunde en de paramedische beroepen,⁷⁵⁶ etc.

Op die manier zou het veel eenvoudiger zijn om een coherente regeling van de vertrouwenspersoon uit te tekenen, aangezien men in dit ‘Gezondheidswetboek’ een afdeling ‘Vertrouwenspersoon’ zou kunnen opnemen met bepalingen omtrent de aanstelling, uitsluitingen, aansprakelijkheid, etc. in de verschillende aangelegenheden.

⁷⁵⁰ De Franse Code de la santé publique bestaat uit zes delen: Première partie : Protection générale de la santé; Deuxième partie: Santé reproductive, droits de la femme et protection de la santé de l'enfant; Troisième partie: Lutte contre les maladies et dépendances; Quatrième partie: Professions de santé; Cinquième partie: Produits de santé; Sixième partie: Etablissements et services de santé: http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do;jsessionid=0FD48ADB09CDBDA2A22A87FC74C2DC97.tpdila08v_3?cidTexte=LEGITEXT000006072665&dateTexte=20150507.

⁷⁵¹ ‘Geesteszieken’ zijn per slot van rekening ook maar patiënten wiens gezondheidstoestand niet goed (meer) functioneert en die ter behandeling opgenomen worden in een gespecialiseerde afdeling van een ziekenhuis. M.i. zou men deze term beter afschaffen en de term ‘patiënt’ gebruiken. Tevens wordt het op die manier benadrukt dat ook deze personen hun patiëntenrechten hebben en ze kunnen uitoefenen. In de realiteit blijkt dat er vaak te weinig informatie wordt gegeven aan geesteszieken die gedwongen worden opgenomen, terwijl het verstrekken van voldoende duidelijke en begrijpelijke informatie net van belang is in momenten van crisis: J. VAN SPEYBROECK, “Hoofdstuk XVI. Gedwongen opname: beleving door de patiënt” in G. BENOIT, J. DE FRUYT, H. NYS, G. ROMMEL, G. STEEGEN, P. VAN PETEGHEM EN J. VAN SPEYBROECK (eds.), *De bescherming van de persoon van de geesteszieke: ethische, medische en juridische perspectieven*, Brugge, die Keure, 2010, 226-227.

⁷⁵² Wet van 6 juli 2007 betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten, *BS* 17 juli 2007, i.w.tr. 27 juli 2007.

⁷⁵³ Wet van 5 juli 1994 betreffende bloed en bloedderivaten van menselijke oorsprong, *BS* 8 oktober 1994, i.w.tr. 18 oktober 1994.

⁷⁵⁴ Wet van 7 mei 2004 inzake experimenten op de menselijke persoon, *BS* 18 mei 2004, i.w.tr. 1 mei 2004.

⁷⁵⁵ Koninklijk besluit nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, *BS* 14 november 1967, i.w.tr. 14 november 1967.

⁷⁵⁶ Wet van 29 april 1999 betreffende de niet-conventionele praktijken inzake de geneeskunde, de artsenijsbereidkunde, de kinesitherapie, de verpleegkunde en de paramedische beroepen, *BS* 24 juni 1999, i.w.tr. 4 juli 1999.

316. Deze afdeling zou er als volgt kunnen uitzien:

‘ Art. ... § 1. De patiënt heeft het recht zich te laten bijstaan door een door hemzelf aangewezen vertrouwenspersoon bij de uitoefening van de in de artikelen ... vervatte patiëntenrechten, voor zover hij wilsbekwaam is om deze rechten zelf uit te oefenen;

De patiënt heeft de mogelijkheid de aanwijzing van zijn vertrouwenspersoon kosteloos te registreren in het eHealth-platform.

De patiënt kan zich laten bijstaan door verscheidene vertrouwenspersonen.’

‘Art. ... § 1. De patiënt heeft het recht zich te laten bijstaan door een door hemzelf aangewezen vertrouwenspersoon tijdens de procedure tot het instellen van een beschermingsmaatregel overeenkomstig de artikelen ... en tijdens de hele duur van de beschermingsmaatregel.

De patiënt heeft de mogelijkheid de aanwijzing van zijn vertrouwenspersoon kosteloos te registreren in het eHealth-platform.

De patiënt kan zich laten bijstaan door verscheidene vertrouwenspersonen.

§ 2. De vertrouwenspersoon ondersteunt de patiënt tijdens de duur van de beschermingsmaatregel. Hij onderhoudt, voor zover mogelijk, nauwe contacten met de patiënt en pleegt op geregelde tijdstippen overleg met diens behandelende geneesheer-psychiater.

De vertrouwenspersoon wordt door de geneesheer-psychiater op de hoogte gehouden van alle geneeskundige behandelingen en het verloop van de ziekte, hij kan bij hem alle nuttige informatie hieromtrent inwinnen.

De vertrouwenspersoon ondersteunt de patiënt bij het uiten van zijn mening ingeval hij niet in staat is om deze zelfstandig te uiten.

De vertrouwenspersoon kan te allen tijde de beëindiging van de observatiemaatregel of het verder verblijf verzoeken overeenkomstig de artikelen ..., de herziening overeenkomstig artikel ... en de overbrenging naar een andere dienst overeenkomstig artikel’

‘Art. ... § 1. De te beschermen of beschermde persoon heeft het recht zich te laten bijstaan door een door hemzelf aangewezen vertrouwenspersoon tijdens de procedure tot het instellen van het bewind en tijdens hele duur van het bewind.

De te beschermen of beschermde persoon heeft de mogelijkheid de aanwijzing van zijn vertrouwenspersoon kosteloos te registreren in het eHealth-platform.

Als vertrouwenspersoon kunnen niet worden aangewezen :

1° de bewindvoerder van de beschermde persoon;

2° personen ten aanzien van wie een rechterlijke of een buitengerechtelijke beschermingsmaatregel werd genomen;

3° personen die, overeenkomstig artikel 32 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, volledig ontzet zijn uit het ouderlijk gezag.

De te beschermen of beschermde persoon kan zich laten bijstaan door verscheidene

vertrouwenspersonen.

§ 2. De vertrouwenspersoon ondersteunt de beschermde persoon. Hij onderhoudt, voor zover mogelijk, nauwe contacten met de beschermde persoon en pleegt op geregelde tijdstippen overleg met diens bewindvoerder.

De vertrouwenspersoon ontvangt alle verslagen inzake het bewind. Hij wordt door de bewindvoerder op de hoogte gehouden van alle handelingen die betrekking hebben op het bewind en kan bij hem alle nuttige informatie hieromtrent inwinnen.

In de bij de wet bepaalde gevallen drukt de vertrouwenspersoon de wensen van de beschermde persoon uit indien deze niet in staat is om deze zelf te uiten. De vertrouwenspersoon ondersteunt de beschermde persoon bij het uiten van zijn mening ingeval hij niet in staat is om deze zelfstandig te uiten.

Indien de vertrouwenspersoon vaststelt dat de bewindvoerder kennelijk tekortschiet in de uitoefening van zijn opdracht, verzoekt hij de vrederechter de in artikel 492/1 BW bedoelde beschikking te herzien overeenkomstig artikel 496/7 BW.'

'Art. ... De patiënt heeft het recht in de wilsverklaring betreffende euthanasie van artikel ... één of meer meerderjarige vertrouwenspersonen in volgorde van voorkeur aan te wijzen, die de behandelende arts op de hoogte brengen van de wil van de patiënt.

Iedere vertrouwenspersoon die door de patiënt in de wilsverklaring is aangewezen overeenkomstig artikel ..., vervangt zijn of haar in de wilsverklaring vermelde voorganger in geval van weigering, verhindering, onbekwaamheid of overlijden.

Als vertrouwenspersoon kunnen niet worden aangewezen in de wilsverklaring :

1° een minderjarige;

2° de behandelende arts van de patiënt;

3° de geraadpleegde arts;

4° de leden van het verplegend team.'

'Art... § 1. De patiënt of de beschermde persoon kan te allen tijde afzien van de ondersteuning van de vertrouwenspersoon of een andere vertrouwenspersoon aanwijzen.

§ 2. Ingeval de vertrouwenspersoon bij de uitvoering van zijn opdracht de geesteszieke schade berokkent, is hij enkel aansprakelijk voor zijn bedrog en zijn zware schuld.'

317. Andere bepalingen met concrete informatieverplichtingen, formaliteiten, etc. betreffende de vertrouwenspersoon in de aangelegenheid van de patiëntenrechten, de beschermingsmaatregelen voor een geesteszieke en de wilsverklaring inzake euthanasie zouden dan in de desbetreffende wetsartikelen kunnen blijven staan, zoals voorgesteld in randnummers 299, 302 en 306.

318. De regels over het bewind zelf horen uiteraard niet thuis in zo een 'Gezondheidswetboek', maar men zou in het Burgerlijk Wetboek wel naar de afdeling 'Vertrouwenspersoon' van dit Gezondheidswetboek kunnen verwijzen voor (een

aantal) regels omtrent de vertrouwenspersoon.

In het voorstel van randnummer 316 werd de optie voor een zeer laagdrempelige regeling van de vertrouwenspersoon in het bewind uitgewerkt teneinde toe te werken naar een uniforme regeling van de vertrouwenspersoon in het recht. Een tussenkomst van de vrederechter voor de aanwijzing van een vertrouwenspersoon is in dit voorstel helemaal niet meer vereist. BRUSSELMANS wijst er trouwens op dat er in veel dossiers vaak al een persoon aanwezig is die de rol van vertrouwenspersoon officieus op zich neemt, zonder dat deze formeel werd aangesteld voor de vrederechter.⁷⁵⁷ Dit voorstel komt tegemoet aan deze praktijk.

Daarnaast werd in dit voorstel de uitsluiting van artikel 501, zesde lid, 5° BW weggelaten. Zoals al verschillende keren aangegeven, blijkt het in de praktijk niet voor elk dossier even eenvoudig kandidaat-vertrouwenspersonen te vinden.⁷⁵⁸ Indien er toch problemen zouden optreden tussen de vertrouwenspersoon en de familieleden en de beschermde persoon zou hier hinder van ondervinden, dan kan hij steeds afzien van de ondersteuning van zijn vertrouwenspersoon of een andere vertrouwenspersoon aanwijzen.

Anderzijds zou men het net nadelig kunnen vinden dat de vrederechter niet meer hoeft tussen te komen. Indien de beschermde persoon zelf geen vertrouwenspersoon heeft aangewezen, is het niet meer mogelijk dat de vrederechter de mogelijkheid kan onderzoeken om alsnog de aanwijzing van een vertrouwenspersoon te homologeren, of ambtshalve een vertrouwenspersoon aan te wijzen. Ook is er minder controle door de vrederechter op de vertrouwenspersoon mogelijk: een bewindvoerder of de procureur des Konings kan niet meer verzoeken dat de vertrouwenspersoon uit zijn functie wordt ontheven en de vrederechter kan ook niet meer ambtshalve beslissen dat de vertrouwenspersoon zijn functie niet meer mag uitoefenen.

Indien de wetgever een uniforme regeling van de vertrouwenspersoon in het recht zou overwegen, dan is het aan hem om de voor- en nadelen tegen mekaar af te wegen en hierin een keuze te maken.

319. Het concept van zo een ‘Gezondheidswetboek’ en plannen omtrent een daadwerkelijke invoering ervan is natuurlijk een onzeker gegeven voor de toekomst. De vraag welke gezondheidsrechtelijke materies men zou kunnen integreren in zo een wetboek en de wenselijkheid en haalbaarheid van zo een project moet uiteraard grondig onderzocht worden.

⁷⁵⁷ S. BRUSSELMANS, “Het voorlopig bewind in de praktijk: knelpunten en aanbevelingen”, *T.Fam.* 2009, 175.

Zie *supra*, nr. 69.

⁷⁵⁸ Toelichting, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001, 15.

Zie *supra*, nrs. 21, 72 en 91.

BESLUIT

320. De hervorming van de onbekwaamheidsstatuten in 2013 had onder andere tot doel de figuur van de vertrouwenspersoon herop te waarderen. De wetgever wenste de aanstelling van een vertrouwenspersoon te stimuleren, zijn rol uit te breiden en een betere omkadering te voorzien, zonder het informele en laagdrempelige karakter van de regeling uit het oog te verliezen.⁷⁵⁹ In de praktijk blijkt de figuur van de vertrouwenspersoon een belangrijke meerwaarde te vormen als tussenpersoon in het bewind, dit wordt gewaardeerd door de naasten en de beschermde persoon. De wetgever nam dit mooie initiatief vanuit het geloof in de figuur van de vertrouwenspersoon. De vertrouwenspersoon garandeert de verdediging van de belangen van de te beschermen persoon en kan tegelijkertijd toezicht houden op de goede werking van het bewind.

Om de regeling van de vertrouwenspersoon in het bewind nog beter op punt te stellen, werden er in de eerste twee hoofdstukken van deel IV een aantal voorstellen *de lege ferenda* geformuleerd. Deze voorstellen zouden onduidelijkheden en discussies over een aantal punten moeten opheffen. Hierbij is het van belang dat er een goed evenwicht bewaard blijft tussen ‘formalisering’ van de figuur van de vertrouwenspersoon en ‘laagdrempeligheid’ van de regeling, teneinde potentiële kandidaat-vertrouwenspersonen niet af te schrikken.

321. De nood aan hervorming van de regeling omtrent de vertrouwenspersoon doet zich ook voelen in andere persoonsrechtelijke aangelegenheden. Naast de regeling van het bewind voorzag de wetgever ook een figuur van de vertrouwenspersoon in de wet patiëntenrechten, de basiswet betreffende het gevangeniswezen, de euthanasiewet en de WPG. Een beschermenswaardige persoon kan zich ook in deze aangelegenheden laten bijstaan door een vertrouwenspersoon. De wetgever was namelijk overtuigd van het nut en het belang van de ondersteuning van een vertrouwenspersoon die de belangen van de patiënt of de ‘geesteszieke’ behartigt. Toch kwam er vanuit verschillende hoeken kritiek op het bestaan van al deze verschillende regels omtrent de aanstelling en de opdracht van de vertrouwenspersoon. Dit is niet alleen verwarrend voor de te beschermen persoon, maar ook voor de vertrouwensperso(n)en en de zorgverleners.

In het derde hoofdstuk van ‘Deel IV. Voorstellen *de lege ferenda*’ werden een aantal voorstellen geformuleerd teneinde deze verwarring op te heffen en toe te werken naar een uniformere regeling van de vertrouwenspersoon in het recht. Omwille van de structuur van de huidige gezondheidsrechtelijke wetgeving is een harmonisering van de regels over de figuur van de vertrouwenspersoon quasi onmogelijk. Nochtans zou men de logica ook kunnen omdraaien. In het laatste hoofdstuk van deze masterproef

⁷⁵⁹ Kamerverslag I, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/010, 90.

werd er gesuggereerd om de bestaande gezondheidsrechtelijke wetten te integreren in een 'Gezondheidswetboek'. Op die manier zou het veel eenvoudiger zijn om een uniforme regeling van de vertrouwenspersoon uit te tekenen. De opneming van eengemaakte afdeling 'Vertrouwenspersoon' in zo een project is een droom voor de toekomst. Ondertussen kan er werk worden gemaakt van een eenvoudigere manier om een vertrouwenspersoon aan te wijzen. Hiertoe zou men het mogelijk kunnen maken dat een te beschermen persoon zijn vertrouwenspersoon eenvoudig en kosteloos 'thuis' kan aanwijzen via een geïntegreerd formulier 'Aanwijzing van een vertrouwenspersoon' dat in te vullen en te raadplegen zou zijn via het eHealth-platform.

BIJLAGEN

1. Verklaring van voorkeur - eenvoudig model - notaris
2. Verklaring van voorkeur - bijzondere regeling i.v.m. de opvolging - notaris
3. Verklaring van voorkeur met opgave van bepaalde beginselen - notaris
4. Herroeping van een verklaring van voorkeur – notaris
5. Verklaring van voorkeur – vrederechter
6. Aanwijzing van een vertrouwenspersoon - lastgevingsovereenkomst
7. Verklaring van voorkeur - lastgevingsovereenkomst
8. Verzoekschrift artikel 1240 Ger.W.
9. Modelformulier aanwijzing van een vertrouwenspersoon - wet patiëntenrechten
10. Modelformulier wilsverklaring inzake euthanasie
11. Gerechtsbrief met kennisgeving recht op een vertrouwenspersoon - WPG
12. Geïntegreerd modelformulier aanwijzing van een vertrouwenspersoon

1. Verklaring van voorkeur - eenvoudig model - notaris

Aanwijzing van een bewindvoerder en een vertrouwenspersoon – Verklaring van voorkeur – Eenvoudig model

In het jaar ...

De ...

Voor ons ..., notaris met standplaats te ...

Is verschenen:

De heer ...

Die in overeenstemming met artikel 496, 1ste lid van het Burgerlijk Wetboek verklaart zijn voorkeur te kennen te geven betreffende een aan te wijzen bewindvoerder en vertrouwenspersoon, indien hij zelf niet meer in staat zou zijn om zijn goederen te beheren en de vrederechter te zijnen behoeve een beschermingsmaatregel zou bevelen.

Hij verzoekt de bevoegde vrederechter in laatstgenoemde omstandigheden als zijn bewindvoerder over zijn persoon en over zijn goederen te willen aanwijzen, mevrouw ..., en als zijn vertrouwenspersoon de heer ...

Indien mevrouw ... deze taak van bewindvoerder niet zou kunnen aanvaarden of deze zou willen beëindigen of in de onmogelijkheid zou zijn deze verder waar te nemen, gaat zijn voorkeur naar de heer ... als vervanger hetzij opvolger van eerstgenoemde.

Voor wat de vertrouwenspersoon betreft, wordt in gelijkaardige omstandigheden als vervanger of opvolger voorgesteld de heer ...

Waarvan akte ...⁷⁶⁰

⁷⁶⁰ C. DE WULF, “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 305.

2. Verklaring van voorkeur - bijzondere regeling i.v.m. de opvolging - notaris

*Aanwijzing van een bewindvoerder en een vertrouwenspersoon – Verklaring van voorkeur –
Bijzondere regeling i.v.m. de opvolging*

... (zie voorgaand model)

Indien mevrouw ... deze taak van bewindvoerder niet wenst te aanvaarden, gaat mijn voorkeur naar de heer ... in vervanging van genoemde mevrouw ... Indien mijn vertrouwenspersoon zijn mandaat niet wenst te aanvaarden, gaat in vervanging van voornoemde mijn voorkeur naar de heer ...

Voor het geval mijn voornoemde bewindvoerder of vertrouwenspersoon zijn mandaat niet langer wenst uit te oefenen, wordt hun gevraagd een verklaring van voorkeur met betrekking tot een geschikte opvolger te willen afleggen zoals bepaald in artikel 496/1 van het Burgerlijk Wetboek.

Waarvan akte.

...⁷⁶¹
...

⁷⁶¹ C. DE WULF, “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 305-306.

3. Verklaring van voorkeur met opgave van bepaalde beginselen - notaris

Aanwijzing van een bewindvoerder en vertrouwenspersoon – Verklaring van voorkeur met opgave van bepaalde beginselen

In het jaar ...

De ...

Voor ons ..., notaris met standplaats te ...

Is verschenen:

De heer ...

Die ons verzocht akte te nemen van volgende verklaringen:

1) Verklaring van voorkeur

Comparant verklaart in overeenstemming met artikel 496, 1ste lid van het Burgerlijk Wetboek zijn voorkeur te kennen te geven betreffende een aan te wijzen bewindvoerder en vertrouwenspersoon indien hij zelf niet meer in staat zou zijn om zijn goederen te beheren en de vrederechter te zijnen opzichte een rechterlijke beschermingsmaatregel zou bevelen.

Hij verzoekt de bevoegde vrederechter in voornoemde omstandigheden als zijn bewindvoerder over zijn persoon en over zijn goederen te willen aanwijzen mevrouw ..., en als zijn vertrouwenspersoon de heer ...

2) In acht te nemen beginselen

In overeenstemming met het tweede lid van voornoemde wetsbepaling, verklaart de comparant dat zijn bewindvoerder, gelast met een opdracht van vertegenwoordiging, volgende beginselen in acht moet nemen bij de uitoefening van zijn opdracht, dit alles onverminderd de wettelijke bepalingen ter zake:

a) Mijn bewindvoerder zal, alvorens een verzoek tot machtiging te richten aan de vrederechter, voor volgende verrichtingen voorafgaandelijk de instemming vragen van mijn vertrouwenspersoon:

o de wijziging van mijn verblijfplaats;

o de verkoop van onroerend goed.

b) De bewindvoerder zal in de loop van de maand maart van ieder jaar een evaluatie laten doen van mijn effectenportefeuille. Deze zal bij voorkeur gedaan worden door ...

Voor belangrijke herschikkingen van mijn portefeuille, zal mijn bewindvoerder vooraf samen met mijn vertrouwenspersoon het advies inwinnen van een financieel adviseur.

c) Mijn bewindvoerder mag, in overeenstemming met artikel 499/7, § 4 van het Burgerlijk Wetboek, mits de instemming van mijn vertrouwenspersoon, goederen mij toebehorend schenken aan mijn kinderen.

Deze schenkingen moeten gedaan worden als voorschot op erfenis en met vrijstelling van inbreng in natura, aan al mijn kinderen op hetzelfde ogenblik en voor een gelijke waarde.

In geval van vooroverlijden van een kind, zal de schenking gedaan worden aan de

afstammelingen van het betreffende kind, staaksgewijze.

Het is wel te verstaan dat de schenkingen in verhouding moeten staan tot mijn vermogen en mijn levensonderhoud, naar mijn staat en conditie, niet in gevaar mogen brengen.

3) Vervanging - opvolging

a) Indien voormelde personen die mijn voorkeur dragen als bewindvoerder en als vertrouwenspersoon, of een van hen, niet in de mogelijkheid zouden zijn de hun toegekende opdracht te aanvaarden of deze verder waar te nemen, gaat mijn voorkeur in vervanging of opvolging van genoemden, naar de aanwijzing van nog

o de heer ..., als bewindvoerder;

o mevrouw ..., als vertrouwenspersoon.

b) Indien nog in een verdere opvolging moet voorzien worden, is het mijn verlangen dat de in functie zijnde bewindvoerder en/of vertrouwenspersoon de bij artikel 496/1, §§ 1 en 2 van het Burgerlijk Wetboek voorziene verklaring aflegt ten overstaan van de vrederechter houdende hun respectieve voorkeur ten aanzien van hun opvolging.

4) Bezoldigingen – vergoedingen

a) Aan de bewindvoerder en aan de vertrouwenspersoon wordt een bezoldiging toegekend a rato van de door hen gepresteerde uren in uitvoering van hun respectieve opdrachten. Deze wordt vastgelegd op ... _ per uur en wordt ieder jaar in de loop van de maand december afgerekend en uitbetaald. Het gaat om een nettobezoldiging waarop de eventuele taksen en belastingen door mijn vermogen worden gedragen.

De vrederechter mag steeds, in overeenstemming met artikel 497/5 van het Burgerlijk Wetboek, deze bezoldiging verhogen indien dit wenselijk voorkomt.

b) De bewindvoerder en de vertrouwenspersoon zullen vergoed worden voor alle kosten door hen gemaakt in de uitvoering van hun opdrachten. Deze vergoedingen kunnen op ieder ogenblik door hen worden afgenomen van de rekeningen die in beheer zijn.

c) Bezoldigingen en vergoedingen voor kosten worden ieder jaar opgenomen in het jaarverslag.

Waarvan akte,

Verleden te ...

Na integrale voorlezing en toelichting van onderhavige akte, heeft de comparant getekend met ons notaris.⁷⁶²

⁷⁶² C. DE WULF, “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 306-307.

4. Herroeping van een verklaring van voorkeur - notaris

In het jaar ...

De ...

Voor ons ..., notaris met standplaats te ...

Verscheen:

De heer ...

Die verklaart de voorkeur op het gebied van de aanwijzing van een bewindvoerder (en/of vertrouwenspersoon) door hem uitgedrukt in de akte verleden voor notaris ... te ... op ... volledig te herroepen.

Alle verklaringen door de comparant gedaan in voormelde notariële akte zullen dus vanaf heden zonder gevolg blijven.

(eventueel:)

Daarenboven verklaart comparant, in overeenstemming met artikel 496, 7de lid van het Burgerlijk Wetboek een nieuwe verklaring van voorkeur tot aanwijzing van een bewindvoerder (en/of een vertrouwenspersoon) te doen, voor het geval hijzelf niet meer in staat zou zijn om zijn goederen te beheren.

Hij verzoekt in laatstgenoemde omstandigheden de bevoegde vrederechter ... (zie hoger, eenvoudig model)

Waarvan akte ...⁷⁶³

⁷⁶³ C. DE WULF, "De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.", *T.Not.* 2013, 308.

5. Verklaring van voorkeur – vrederechter

PROCES-VERBAAL VAN VERKLARING VAN VOORKEUR

(Art. 496 BW)

In het jaar, op

In raadkamer van het vredegerecht van het kanton

Met inachtneming van de beschikkingen van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken.

Voor Ons, bijgestaan door
verschijnt:

de heer/mevrouw (naam), geboren

(plaats en datum), wonende te (volledig adres)

maar verblijvende te (volledig adres)

Die verklaart dat ten aanzien van hem nog geen beschermingsmaatregel werd genomen in toepassing van artikel 492/1 BW;

Dat ingeval de bevoegde vrederechter ten aanzien van hem/haar in de toekomst een beschermingsmaatregel zou nemen in toepassing van artikel 492/1 BW, wat betreft de aan te stellen bewindvoerder, zijn voorkeur uitgaat naar de heer
mevrouw

.....
.....
(volledige naam, geboortedatum en woonplaats, aard van verwantschap);

En wat betreft de aan te stellen vertrouwenspersoon de voorkeur uitgaat naar

de heer/mevrouw

.....
.....
(volledige naam, geboortedatum en woonplaats, aard van verwantschap).

Tevens verklaart comparant dat hij/zij wenst dat volgende beginselen in acht worden genomen door de bewindvoerder met vertegenwoordigingsbevoegdheid bij de uitoefening van zijn opdracht:

.....
.....
De vrederechter noteert dat deze akte opgesteld werd op enkele verklaring van de comparant, waarvan de identiteit werd opgenomen van de overgelegde identiteitsbewijzen.

De vrederechter geeft de griffier opdracht om deze verklaring te laten opnemen binnen de 15 dagen in het centraal register van de KFBN te Brussel, mits betaling door de comparant van de ter zake verschuldigde rechten.

Waarvan proces-verbaal, dat na gedane voorlezing door de comparant, de vrederechter en de griffier wordt ondertekend.⁷⁶⁴

⁷⁶⁴ K. ROTTHIER, *Bewind over meerderjarige onbekwamen: handleiding voor de familiebewindvoerder*, Brugge, die Keure, 2014, 197-198.

6. Aanstelling van een vertrouwenspersoon - lastgevingsovereenkomst

...

Aanduiding van een vertrouwenspersoon

De lastgever verklaart aan te stellen als zijn vertrouwenspersoon, teneinde behulpzaam te zijn bij de goede uitvoering van onderhavige lastgeving, de heer ...

... die hier aanwezig is en die verklaart deze opdracht te aanvaarden.

1. De vertrouwenspersoon zal in het bijzonder volgende taken waarnemen:
 - o bemiddelen tussen de lasthebber en de naaste verwanten van de lastgever of eventuele derden wanneer zich meningsverschillen voordoen;
 - o jaarlijks in de loop van de maand december de staat van inkomsten en uitgaven en de stand van het vermogen van de lastgever nakijken en dienaangaande een schriftelijk advies overmaken aan de lasthebber;
 - o raad verstrekken in alle aangelegenheden wanneer de lasthebber of de naaste verwanten van de lastgever erom verzoeken.
2. De lasthebber verbindt zich ertoe aan de vertrouwenspersoon alle gegevens te bezorgen die nuttig zijn voor de uitoefening van zijn opdrachten en hem periodiek op de hoogte te houden van alle voorgenomen verrichtingen die verder reiken dan deze van gewoon beheer.
3. Aan de vertrouwenspersoon wordt jaarlijks een bezoldiging uitgekeerd op basis van de door hem gepresteerde diensten berekend op uurbasis volgens de barema's gebruikelijk bij bedrijfsrevisoren.

...⁷⁶⁵

...

⁷⁶⁵ C. DE WULF, "De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.", *T.Not.* 2013, 288.

7. Verklaring van voorkeur - lastgevingsovereenkomst

...

Aanduiding van een opvolgende lasthebber

Indien de heer B... de hem toevertrouwde taken van beheerder en lasthebber niet langer kan of wenst waar te nemen, duid ik hierbij als opvolger van eerstgenoemde als lasthebber aan de heer C....

Voorname heer C... is hier mede verschenen en verklaart de opdrachten toevertrouwd aan de ontslagnemende lasthebber te zullen verderzetten indien deze laatste ervan wenst af te zien.

De uittredende lasthebber zal zijn opvolger tijdig op de hoogte brengen van de voorgenomen beëindiging en zal hem alle inlichtingen en gegevens bezorgen die nuttig zijn voor de verdere uitvoering van de toevertrouwde opdrachten.

De overdracht van de bevoegdheden zal vastgesteld worden bij notariële akte die als wijziging zal geregistreerd worden in het centraal register dat bijgehouden wordt door de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat in overeenstemming met art. 490 van het Burgerlijk Wetboek.

Er zal bij de overdracht van de rekeningen, financiële tegoeden en geschriften een samenvatting worden opgesteld te ondertekenen door de uittredende en opvolgende lasthebber.

(ofwel, wanneer de opvolgende lasthebber niet tussenkomt in de akte)

Indien de heer B... de hem toevertrouwde taken van lasthebber niet langer kan of wenst waar te nemen, duid ik hierbij als opvolger van eerstgenoemde als mijn lasthebber aan de heer C... indien laatstgenoemde deze opdracht wil aanvaarden.

Indien de heer C... deze opdracht aanvaardt, zal de aanvaarding worden vastgesteld bij notariële akte die als wijziging zal worden geregistreerd in het centraal register dat wordt bijgehouden door de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat in overeenstemming met artikel 490, 2de lid en volgende van het Burgerlijk Wetboek.

Indien de heer C... de opdracht niet wenst te aanvaarden, zal de uittredende lasthebber, vooraleer zijn opdracht te beëindigen, de bevoegde vrederechter verzoeken een rechterlijke beschermingsmaatregel te bevelen.

In laatstgenoemd geval, verklaar ik hierbij in overeenstemming met artikel 496 van het Burgerlijk Wetboek mijn voorkeur te bepalen voor de aanwijzing van mevrouw ... als bewindvoerder en van de heer ... als vertrouwenspersoon.

Het is tevens mijn wens dat de vrederechter, bij het bepalen van de opdrachten die aan de bewindvoerder en de vertrouwenspersoon worden toegekend, zoveel mogelijk onderhavige lastgeving als leidraad zou nemen.

766
...

⁷⁶⁶ C. DE WULF, "De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.", *T.Not.* 2013, 289.

8. Verzoekschrift artikel 1240 Ger.W.

Artikel 1240 van het Gerechtelijk Wetboek

Aan de vrederechter
van het kanton

Mevrouw/Mijnheer de vrederechter,

De verzoekende partij:

Naam:

Voornaam:

Beroep:

Woonplaats/verblijfplaats:

Tel.:

De verzoekende partij is van mening dat, ten aanzien van de hiernagenoemde persoon, een **rechterlijke beschermingsmaatregel** moet worden bevolen:

1° **met betrekking tot zijn persoon** (art. 492/1, § 1 van het Burgerlijk Wetboek)*

2° **met betrekking tot zijn goederen** (art. 492/1, § 2 van het Burgerlijk Wetboek)*

3° **met betrekking tot zijn persoon en zijn goederen** (art. 492/1, § 3 van het Burgerlijk Wetboek)*

(*doorhalen wat niet past)

De te beschermen persoon:

Waarbij de verzoekende partij..... van de te beschermen persoon is
(graad van verwantschap of aard van de betrekkingen)

Onderwerp en beknopte aanduiding van de redenen van het verzoek:

.....

Naam:

Voornaam:

Plaats en datum van geboorte:

Woonplaats:

Op heden verblijvend te:

Tel.:

Voor zover van toepassing, te vermelden:

De naam, de voornaam, de verblijf- of woonplaats en telefoonnummer van

- zijn vader:
.....
- zijn moeder:
.....
- zijn
echtgenoot/echtgenote:.....
- zijn samenwonende partner:
.....
- de persoon met wie de te beschermen persoon een feitelijk gezin
vormt:.....
- de benaming en maatschappelijke zetel van de private stichting die zich uitsluitend inzet
voor de te beschermen
persoon:.....
- de benaming en de maatschappelijke zetel van de stichting van openbaar nut die voor de
te beschermen personen over een statutair ingesteld comité belast met het opnemen van
bewindvoeringen beschikt:
.....

Bovendien en voor zover mogelijk te vermelden:

- de aard en de samenstelling van de te beheren goederen:
.....
.....
- de naam, de voornaam, de woonplaats en telefoonnummer van de meerderjarige
familieleden in dichtste graad, doch niet verder dan de tweede graad:
.....
.....
- de naam, de voornaam, de woonplaats en telefoonnummer van de personen die zouden
kunnen fungeren als vertrouwenspersoon:
.....
.....
- de familiale, morele en materiële leefomstandigheden waarvan de kennis voor de
vrederechter nuttig kan zijn bij de aanstelling van een bewindvoerder:
.....
.....
- eventuele opvolging door een medische of sociale dienst (OCMW, ziekenfonds, medische
hulpverlening...), adres en telefoonnummer vermelden:
.....
.....

Bovendien en voor zover de verzoeker er kennis van heeft:

- de naam, de voornaam, de woonplaats en telefoonnummer van andere personen, verenigingen of groepen van personen die bij de ondersteuning en begeleiding van de te beschermen persoon een rol spelen (zoals vrienden, maatschappelijk assistenten, bureaus, huisarts, ..):

.....
.....

Suggesties betreffende de keuze van de aan te stellen bewindvoerder alsook betreffende de aard en de omvang van diens bevoegdheden:

.....
.....

Gevraagde rechterlijke beschermingsmaatregelen en/of maatregelen waarvan de opheffing of wijziging wordt gevraagd:

.....
.....

Bijlagen:

- attest van woonplaats van de te beschermen persoon dat ten hoogste vijftien dagen oud is
- omstandige geneeskundige verklaring die ten hoogste 15 dagen oud is
- tweede exemplaar van dit verzoekschrift

Eventuele redenen waarom de verzoekende partij in de absolute onmogelijkheid verkeert om de omstandige geneeskundige verklaring te voegen bij het verzoekschrift:

.....
.....

Datum:.....

Handtekening van de verzoekende partij of van haar advocaat,⁷⁶⁷

⁷⁶⁷ Koninklijk besluit van 31 augustus 2014 tot vaststelling van de inhoud en de vorm van modellen van verslagen, van vereenvoudigde boekhouding en van verzoekschrift ter uitvoering van de artikelen 498/3, § 4, 499/6, 5e lid, en 499/14, § 4, van het Burgerlijk Wetboek en van het artikel 1240, 8e lid, van het Gerechtelijk Wetboek, *BS* 2 september 2014, i.w.tr. 1 september 2014.

Tegelijkertijd met de instelling van een rechterlijke beschermingsmaatregel, homologeert de vrederechter desgevallend de verklaring van voorkeur omtrent de aan te wijzen vertrouwenspersoon of de aanwijzing van een vertrouwenspersoon. Een model van zo een basisbeschikking is opgenomen in: X, "Deel 11. Modellen" in V. BERTOUILLE, K. ROTTHIER, E. VAN DEN EEDEN, E. NIEUWDORP, en J.-H. TASSET (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 485-490.

9. Modelformulier aanwijzing van een vertrouwenspersoon - wet patiëntenrechten

Federale Commissie "Rechten van de patiënt" – 23 juni 2006
Directoraat Generaal Organisatie van de Gezondheidszorgvoorzieningen
federale overheidsdienst VOLKSGEZONDHEID, VEILIGHEID VAN DE VOEDSELKETEN EN LEEFMILIEU

Aanwijzing van een VERTROUWENSPERSOON
wet van 22 augustus 2002 betreffende de patiëntenrechten (art 7§2, art 9§2, art9§3)

Ik, (voornaam en naam patiënt), wijs hierbij de volgende persoon aan als mijn vertrouwenspersoon die ook zonder mijn aanwezigheid volgende rechten kan uitoefenen:

o zich informeren over mijn gezondheidstoestand en de vermoedelijke evolutie ervan

Periode:

(vb tot een bepaalde datum, voor onbepaalde duur, ...)

Naam van de beroepsbeoefenaar bij wie dit recht geldt (vb huisarts,...):

.....

o mijn patiëntendossier inzien

Periode:

(vb voor onbepaalde duur, tot een bepaalde datum, ...)

Naam van de beroepsbeoefenaar bij wie dit recht geldt (vb huisarts,...):

.....

o een afschrift vragen van mijn patiëntendossier

Periode:

(vb voor onbepaalde duur, tot een bepaalde datum, ...)

Naam van de beroepsbeoefenaar bij wie dit recht geldt (vb huisarts,...)

.....

Identiteitsgegevens van de patiënt :

- adres:

- telefoonnummer: geboortedatum:

Identiteitsgegevens van de vertrouwenspersoon

- voornaam en naam:

- adres:

- telefoonnummer: geboortedatum:

Opgemaakt te op datum

Handtekening patiënt

Aanbeveling: Het is aangewezen om dit formulier op te maken in 3 exemplaren. Een exemplaar kan bewaard worden door de patiënt, één door de vertrouwenspersoon en één door de beroepsbeoefenaar bij wie de vertrouwenspersoon zonder aanwezigheid van de patiënt informatie ontvangt, inzage heeft in het dossier of kopie van het dossier kan maken.

Informatie: De patiënt kan op elk moment aan de beroepsbeoefenaar meedelen dat de vertrouwenspersoon niet meer mag optreden zoals hierboven werd aangegeven.

768

⁷⁶⁸ FEDERALE COMMISSIE "RECHTEN VAN DE PATIËNT", advies betreffende de aanwijzing van de vertrouwenspersoon, 23 juni 2006, www.health.belgium.be.

10. Modelformulier wilsverklaring inzake euthanasie

MODEL VOOR DE WILSVERKLARING INZAKE EUTHANASIE

Rubriek I. Verplichte gegevens

A. Voorwerp van de wilsverklaring

De Heer/Mevrouw (*): (naam en voornaam)

(* verzoekt dat voor het geval hij/zij (*) niet meer in staat is tot wilsuiting, een arts euthanasie toepast indien voldaan is aan de voorwaarden vastgesteld in de wet van 28 mei 2002 betreffende euthanasie

(* herbevestigt de wilsverklaring tot euthanasie die werd opgesteld op (datum) : (1)

(* herziet de wilsverklaring tot euthanasie die werd opgesteld op (datum) : (1)

(* trekt de wilsverklaring tot euthanasie in, die werd opgesteld op (datum)

B. Persoonlijke gegevens van de verzoeker

Mijn persoonlijke gegevens zijn de volgende :

- hoofdverblijfplaats :

- volledig adres :

- identificatienummer in het Rijksregister :

- geboorteplaats en geboortedatum :

C. Kenmerken van de wilsverklaring

Deze verklaring werd vrij en bewust afgelegd. Dit wordt onderschreven door de handtekening van de twee getuigen en in voorkomend geval van de vertrouwensperso(o)n(en).

Ik verwacht dat deze wilsverklaring wordt geëerbiedigd.

D. De getuigen

De getuigen ten overstaan waarvan ik deze wilsverklaring afleg, zijn :

1) naam en voornaam :

hoofdverblijfplaats :

volledig adres :

identificatienummer in het Rijksregister :

telefoonnummer :

geboortedatum en geboorteplaats :

eventuele graad van verwantschap :

2) naam en voornaam :

hoofdverblijfplaats :

volledig adres :

identificatienummer in het Rijksregister :

telefoonnummer :

geboortedatum en geboorteplaats :

eventuele graad van verwantschap :

Rubriek II. Facultatieve gegevens

A. De eventuele aangewezen vertrouwenspersonen

Als vertrouwensperso(o)n(en), waarvan ik wens dat hij/zij onmiddellijk op de hoogte wordt (worden) gebracht indien ik mij in een toestand bevind waarin de wilsverklaring van toepassing zou kunnen zijn en dat hij/zij tijdens de procedure wordt (worden) betrokken, wijs ik in volgorde van voorkeur aan :

1) naam en voornaam :
hoofdverblijfplaats :
volledig adres :
identificatienummer in het Rijksregister :
telefoonnummer :
geboortedatum en geboorteplaats :
eventuele graad van verwantschap :

2)

B. Gegevens weer te geven door de persoon die fysiek blijvend niet in staat is een wilsverklaring op te stellen en te tekenen

De reden waarom ikzelf fysiek blijvend niet in staat ben deze wilsverklaring op te stellen en te ondertekenen is de volgende :

.....
.....
.....

Als bewijs hiervan, voeg ik een medisch getuigschrift in bijlage.

Ik heb(naam en voornaam) aangewezen om deze wilsverklaring schriftelijk vast te leggen.

De persoonlijke gegevens van voornoemde persoon zijn de volgende :

- hoofdverblijfplaats :
- volledig adres :
- identificatienummer in het Rijksregister :
- telefoonnummer :
- geboortedatum en geboorteplaats :
- eventuele graad van verwantschap :

Deze verklaring is opgemaakt in ... (aantal) ondertekende exemplaren die worden bewaard (op een plaats of bij een persoon) :

.....
.....
.....

Gedaan te, op

Datum en handtekening van de verzoeker

Datum en handtekening van de aangewezen persoon bij het fysiek blijvend niet in staat zijn van de verzoeker (1)

Datum en handtekening van de twee getuigen

Datum en handtekening van de aangewezen vertrouwensperso(n)en (1)

(bij iedere datering en handtekening worden de hoedanigheid en de naam vermeld)

(*) schrappen wat niet past

(1) in voorkomend geval

(2) voor elke aangewezen vertrouwenspersoon worden de onder 1) vermelde gegevens weergegeven⁷⁶⁹

⁷⁶⁹ http://www.google.be/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CB8QFjAA&url=http%3A%2F%2Fdiplomatie.belgium.be%2Fnl%2Fbinaries%2FEuthanasieverklaring_tcm314-195669.pdf&ei=log7VeiPNsWAUZDIgMgL&usg=AFQjCNGmetRzMusJNy13nnYuYIK6zu6_sg

11. Gerechtsbrief met kennisgeving recht op een vertrouwenspersoon - WPG

VREDEGERECHT van het kanton

...

Kennisgeving en oproeping art. 7 van de wet van 06-06-1990

Per gerechtsbrief

In uw antwoord vermelden aub

rolnummer / datum

art. 7 van het 26-06-1990

MVLC

Rep./Reg. :
Onze Ref. :
Bijlage : getekend afschrift verzoekschrift
Uw Ref. :
Betreft :
t/

...

Mevrouw, Mijnheer,

U wordt verzocht aanwezig te zijn op de zitting ter plaatse
te *plaats*,
op *dag, datum*
om ... *uur*.

De behandeling ten gronde zal op zelfde plaats en dag plaatsvinden zoals hierboven vermeld, onmiddellijk na het bezoek.

Advocaat ..., met kantoor te ... werd ambtshalve aangeduid om U bij te staan en te waken over de verdediging van uw belangen.

Tevens wens ik de aandacht te vestigen op het feit dat U een advocaat, een geneesheer-psiater en een vertrouwenspersoon kan kiezen. Zo U hiervan gebruik wil maken, dient U per kerende de identiteit van deze personen mede te delen aan de griffie.

Met hoogachting,

De griffer,⁷⁷⁰

⁷⁷⁰ Model van een gerechtsbrief artikel 7, § 2 WPG van het vredegerrecht van het kanton Halle (onuitgegeven).

12. Geïntegreerd modelformulier aanwijzing van een vertrouwenspersoon

MODELFORMULIER AANWIJZING VAN EEN VERTROUWENSPERSOON

Elke persoon heeft recht op de ondersteuning van één of meerdere vertrouwenspersonen in de volgende aangelegenheden:

- bij de uitoefening van een aantal patiëntenrechten (op voorwaarde dat u een meerderjarige of minderjarige persoon bent die wilsbekwaam werd bevonden door de arts tot uitoefening van deze patiëntenrechten);
- bij de buitengerechtelijke lastgeving (op voorwaarde dat u een vertrouwensperso(o)n(en) aanstelt in de lastgevingsakte. Elke wilsbekwame meerderjarige of ontvoogde minderjarige persoon kan een lasthebber aanstellen om in zijn naam op te treden en zijn vermogen te beheren voor het geval hij later wilsbekwaam zou worden);
- bij het instellen van een rechterlijke beschermingsmaatregel en tijdens de hele duur van het bewind;
- bij de procedure tot het instellen van een beschermingsmaatregel in het kader van de wet betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke en tijdens de duur van de beschermingsmaatregel (opneming ter observatie in de psychiatrische dienst van een ziekenhuis, verder verblijf, verpleging in een gezin);
- bij het op de hoogte brengen van de wilsverklaring betreffende euthanasie wanneer de arts er zich van verzekerd heeft dat de patiënt lijdt aan een ernstige en ongeneeslijke, door ongeval of ziekte veroorzaakte aandoening, hij niet meer bij bewustzijn is en deze toestand volgens de stand van de wetenschap onomkeerbaar is (op voorwaarde dat de vertrouwenspersoon meerderjarig is).

Ik, (voornaam en naam verzoeker), wijs hierbij de volgende perso(o)n(en) aan als mijn vertrouwenspersoon:

VERTROUWENSPERSOON 1

Persoonlijke gegevens van de vertrouwenspersoon:

Natuurlijke persoon

Naam en voornaam:.....
Hoofdverblijfplaats:
Volledig adres:
Identificatienummer in het Rijksregister:
Geboortedatum en geboorteplaats:
Eventuele graad van verwantschap:
Telefoonnummer:
E-mail:

Rechtspersoon

Maatschappelijke naam van de rechtspersoon:
Ondernemingsnummer:
Volledig adres:
Naam en voornaam contactpersoon binnen de rechtspersoon:
Telefoonnummer:
E-mail:

Persoonlijke gegevens van de verzoeker:

Naam en voornaam:.....
Hoofdverblijfplaats:
Volledig adres:
Identificatienummer in het Rijksregister:
Telefoonnummer:
Geboortedatum en geboorteplaats:

Voor elk van de volgende aangelegenheden kan u verklaren waarin u de ondersteuning van de vertrouwenspersoon wenst:

1) Patiëntenrechten

De vertrouwenspersoon staat mij bij in de volgende zaken (kruis aan wat van toepassing is):

a) Mijn recht op informatie over mijn gezondheidstoestand en de vermoedelijke evolutie ervan (artikel 7 wet patiëntenrechten):

- de vertrouwenspersoon staat mij bij tijdens het ontvangen van de informatie wanneer ik dit wens;
- de vertrouwenspersoon ontvangt de informatie alleen;
- de vertrouwenspersoon ontvangt alle informatie;
- de vertrouwenspersoon ontvangt enkel/geen (schrappen wat niet past) informatie over:

Periode:(vb. tot een bepaalde datum, voor onbepaalde duur, ...)

Naam van de beroepsbeoefenaar bij wie dit recht geldt (vb. huisarts,...):
.....

U mag voor de uitoefening van dit recht ook mondeling een vertrouwenspersoon aanstellen.

b) Mijn recht op toestemmingsinformatie voor een behandeling (artikel 8 wet patiëntenrechten):

- de vertrouwenspersoon staat mij bij tijdens het ontvangen van de informatie wanneer ik dit wens;
- de vertrouwenspersoon ontvangt de informatie alleen;
- de vertrouwenspersoon ontvangt alle informatie;

de vertrouwenspersoon ontvangt enkel/geen (schrappen wat niet past) informatie over:

Periode:(vb. tot een bepaalde datum, voor onbepaalde duur, ...)

Naam van de beroepsbeoefenaar bij wie dit recht geldt (vb. huisarts,...):
.....

U mag voor de uitoefening van dit recht ook mondeling een vertrouwenspersoon aanstellen.

c) Mijn recht op inzage en afschrift van mijn patiëntendossier (artikel 9 wet patiëntenrechten):

de vertrouwenspersoon krijgt de toestemming mijn patiëntendossier in te kijken (indien de vertrouwenspersoon een beroepsbeoefenaar is, dan kan hij ook inzage nemen in de persoonlijke notities van de arts in het patiëntendossier);

de vertrouwenspersoon krijgt de toestemming een afschrift van mijn patiëntendossier op te vragen.

Periode:(vb. tot een bepaalde datum, voor onbepaalde duur, ...)

Naam van de beroepsbeoefenaar bij wie dit recht geldt (vb. huisarts,...):
.....

d) Mijn recht om klacht neer te leggen in verband met de uitoefening van mijn patiëntenrechten:

de vertrouwenspersoon staat mij bij wanneer ik een klacht indien bij de ombudsdienst van een ziekenhuis.

U mag voor de uitoefening van dit recht ook mondeling een vertrouwenspersoon aanstellen.

Er kunnen meerdere vertrouwenspersonen tegelijkertijd optreden.

2) Buitengerechtelijke lastgeving

De vertrouwenspersoon (kruis aan wat van toepassing is):

ontvangt het attest van twee aangeduide geneesheren of de huisarts dat de wilsonbekwaamheid van de lastgever vaststelt zodat de lastgeving een aanvang neemt (u kan dit stipuleren in de lastgevingsakte als een optionele opschortende voorwaarde ter uitvoering van de lastgeving);

verleent zijn schriftelijke instemming opdat de lastgeving kan worden uitgevoerd (u kan dit stipuleren in de lastgevingsakte als een optionele opschortende voorwaarde ter uitvoering van de lastgeving);

pleegt op geregelde tijdstippen overleg met mij als lastgever en de lasthebber;

wint alle nuttige informatie in bij de lasthebber die betrekking heeft op de handelingen in uitvoering van de lastgeving;

ondersteunt mij als lastgever bij het uiten van mijn mening ingeval ik niet in staat ben om deze zelfstandig te uiten;

oefent toezicht uit op de goede uitvoering van de lastgeving en indien de vertrouwenspersoon vaststelt dat de lastgever kennelijk tekortschiet in de uitoefening van zijn opdracht, verzoekt hij de vrederechter de lastgeving te herzien overeenkomstig artikel 490/2, § 2 BW;

bemiddelt tussen de lasthebber en mijn naaste verwanten of eventuele derden wanneer zich meningsverschillen voordoen;

kijkt jaarlijks in de loop van de maand december de staat van inkomsten en uitgaven en de stand van mijn vermogen na en maakt daaromtrent een schriftelijk advies over aan de lasthebber;

verstrekt raad in alle aangelegenheden wanneer de lasthebber of mijn naaste verwanten erom verzoeken;

.....

U dient deze inhoud over te nemen in de lastgevingsakte waarin u de vertrouwenspersoon aanstelt, opdat de toekenning van deze opdracht(en) aan de vertrouwenspersoon bindend is.

Er kunnen meerdere vertrouwenspersonen tegelijkertijd optreden.

3) Bewind

De vertrouwenspersoon staat mij bij (kruis aan wat van toepassing is):

tijdens de procedure tot instelling van een rechterlijke beschermingsmaatregel en tot aanstelling van een bewindvoerder door de vrederechter;

tijdens de hele duur van het bewind.

Opvolging:

- Indien mijn vertrouwenspersoon zijn mandaat niet zou kunnen aanvaarden, deze zou willen beëindigen of in de onmogelijkheid zou zijn deze verder waar te nemen, gaat mijn voorkeur naar (voornaam en naam) als vervanger hetzij opvolger van eerstgenoemde.
- Mijn vertrouwenspersoon kan ook een verklaring van voorkeur met betrekking tot een geschikte opvolger afleggen zoals bepaald in artikel 496/1 van het Burgerlijk Wetboek indien hij zijn mandaat niet langer wenst uit te oefenen.

Er kunnen meerdere vertrouwenspersonen tegelijkertijd optreden.

Deze verklaring geldt als uw verklaring van voorkeur waarvan sprake is in artikel 496 BW.

4) Beschermingsmaatregelen in het kader van de wet betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke

De vertrouwenspersoon staat mij bij in de volgende zaken (kruis aan wat van toepassing is):

tijdens de procedure tot het instellen van een beschermingsmaatregel zoals de opname ter observatie in de psychiatrische dienst van een ziekenhuis, het verder verblijf en de verpleging in een gezin;

tijdens de duur van de beschermingsmaatregel en bij de herziening of de beëindiging ervan.

Voor deze aangelegenheid kan u zich laten bijstaan door één vertrouwenspersoon.

5) Wilsverklaring betreffende euthanasie

De meerderjarige vertrouwenspersoon (kruis aan wat van toepassing is):

brengt de behandelende arts op de hoogte van mijn wilsverklaring betreffende euthanasie;

deelt mijn wil over het al dan niet toepassen van euthanasie mee aan de behandelende arts nadat de vertrouwenspersoon hem op de hoogte heeft gebracht van het bestaan van mijn wilsverklaring.

U dient de aanstelling van de vertrouwensperso(o)n(en) in de wilsverklaring te bevestigen.

Er kan slechts één vertrouwenspersoon tegelijkertijd optreden, maar u mag meerdere vertrouwenspersonen aanwijzen, aangezien elke vertrouwenspersoon zijn of haar in de wilsverklaring vermelde voorganger vervangt in geval van weigering, verhindering, onbekwaamheid of overlijden.

VERTROUWENSPERSOON 2

...

VERTROUWENSPERSOON 3

...

De vertrouwensperso(o)n(en) verklaart de opdracht(en) te aanvaarden.

Datum en handtekening van de verzoeker:

Datum en handtekening van de aangewezen vertrouwensperso(o)n(en)*:

(bij iedere datering en handtekening worden de hoedanigheid en de naam vermeld)

*De ondertekening door de vertrouwenspersoon is enkel vereist voor de afdeling patiëntenrechten en de wilsverklaring betreffende de euthanasie.

BIBLIOGRAFIE

A. Wetgeving

1. Internationale wetgeving

Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden, aangenomen te Rome op 4 november 1950.

Artikel 6 en 8 EVRM

VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en het Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, aangenomen te New York op 13 december 2006.

2. Nationale wetgeving

België

Wet van 25 ventôse jaar XI van 16 maart 1803 op het notarisambt, *BS* 16 maart 1803, i.w.tr. onbepaald.

Art. 10 Organieke Wet Notariaat, (i.w.tr. 1 januari 2000).

Burgerlijk Wetboek

Art. 145/1, 186, 231, 328, 329*bis*, § 1/1, 332*quinquies*, § 1/1, 348-1, 488/1, 488/2, 490/1, 490/2, 492/1, 492/4, 493, 493/1, 494, d), 496, 496/1, 496/7, 497/2, 497/3, 497/4, 497/7, 498, 498/3, 498/4, 499/1, 499/6, 499/7, 499/9, 499/10, 499/14, 499/17, 499/19, 499/22, 500/2, 500/3, 501, 501/1, 501/2, 905, 1382, 1397/1, 1475, 1476 en 1478 BW.

Art. 10 en 11 GW

Gerechtelijk Wetboek

Art. 628, 1029, 1030, 1031, 1033, 1034, 1138, 1231.5, 1231.10, 1240, 1242, 1243, 1244, 1245, 1246, 1247, 1250, 1252, 1253 en 1253/1 Ger.W.

Wet van 13 juni 1986 betreffende het wegnemen en transplanteren van organen, *BS* 14 februari 1987, i.w.tr. 24 februari 1987.

Wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke (WPG), *BS* 27 juli 1990, i.w.tr. 27 juli 1991.

Art. 7 en 32 WPG

Wet van 5 juli 1994 betreffende bloed en bloedderivaten van menselijke oorsprong, *BS* 8 oktober 1994, i.w.tr. 18 oktober 1994.

Wet van 29 april 1999 betreffende de niet-conventionele praktijken inzake de geneeskunde, de artsenijsbereidkunde, de kinesitherapie, de verpleegkunde en de paramedische beroepen, *BS* 24 juni 1999, i.w.tr. 4 juli 1999.

Wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie, *BS* 22 juni 2002, i.w.tr. 20 september 2002.

Wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt, *BS* 26 september 2002, i.w.tr. 6 oktober 2002.

Art. 7, 9 en 14 wet patiëntenrechten

Wet van 7 mei 2004 inzake experimenten op de menselijke persoon, *BS* 18 mei 2004, i.w.tr. 1 mei 2004.

Art. 92 basiswet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden, *BS* 1 februari 2005.

Art. 62-63 wet van 13 december 2006 houdende diverse bepalingen betreffende gezondheid, *BS* 22 december 2006, i.w.tr. 1 juli 2007.

Wet van 6 juli 2007 betreffende de medisch begeleide voortplanting en de bestemming van de overtallige embryo's en de gameten, *BS* 17 juli 2007, i.w.tr. 27 juli 2007.

Decreet van 19 december 2008 betreffende de organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (OCMW-decreet), *BS* 24 december 2008, i.w.tr. onbepaald.

Art. 40 en 109 OCMW-decreet

Wet van 19 december 2008 inzake het verkrijgen en het gebruik van menselijk lichaamsmateriaal met het oog op de geneeskundige toepassing op de mens of het wetenschappelijk onderzoek, *BS* 30 december 2008, i.w.tr. 1 december 2009.

Koninklijk besluit nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, *BS* 14 november 1967, i.w.tr. 14 november 1967.

Koninklijk besluit van 8 juli 2003 houdende vaststelling van de voorwaarden waaraan de ombudsfunctie in de ziekenhuizen moet voldoen, *BS* 26 augustus 2003, i.w.tr. 1 november 2003.

Koninklijk besluit van 8 juli 2003 tot wijziging van het koninklijk besluit van 10 juli 1990 houdende vaststelling van de normen voor de erkenning van samenwerkingsverbanden van psychiatrische instellingen en diensten, *BS* 27 augustus 2003, i.w.tr. 1 november 2003.

Koninklijk besluit van 1 april 2003 tot regeling van de samenstelling en de werking van de Federale commissie "Rechten van de Patiënt" ingesteld bij artikel 16 van de wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt, *BS* 13 mei 2003, i.w.tr. 23 mei 2003.

Koninklijk besluit van 31 augustus 2014 houdende vaststelling van de regels inzake oprichting, beheer en raadpleging van het centraal register van lastgevingsovereenkomsten met het oog op het regelen van een buitengerechtelijke bescherming en van het centraal register van verklaringen betreffende de aanwijzing van een bewindvoerder of vertrouwenspersoon, *BS* 2 september 2014, i.w.tr. 1 september 2014.

Koninklijk besluit van 31 augustus 2014 tot vaststelling van de inhoud en de vorm van modellen van verslagen, van vereenvoudigde boekhouding en van verzoekschrift ter uitvoering van de artikelen 498/3, § 4, 499/6, 5e lid, en 499/14, § 4, van het Burgerlijk Wetboek en van het artikel 1240, 8e lid, van het Gerechtelijk Wetboek, *BS* 2 september 2014, i.w.tr. 1 september 2014.

Frankrijk

Artikel L. 1111-6 Code de la santé publique.

Nederland

Artikel 450 Boek 1 BW.

3. Wetgevingsdocumentatie

België

Verslag inzake het wetsvoorstel betreffende de euthanasie namens de verenigde commissies voor de Justitie en voor de Sociale Aangelegenheden uitgebracht door de dames Laloy en Van Riet, *Parl.St.* Senaat, 2000-01, nr. 2-244/22.

Amendementen bij het wetsvoorstel betreffende de euthanasie, *Parl.St.* Senaat 2000-01, nr. 2-244/16.

Amendementen bij het wetsvoorstel betreffende de euthanasie, *Parl.St.* Senaat 2000-01, nr. 2-244/18.

Wetsontwerp betreffende de rechten van de patiënt, *Parl.St.* Kamer 2001-02, nr. 1642/001.

Amendementen bij het voorstel van basiswet gevangeniswezen en rechtspositie van gedetineerden, *Parl.St.* Kamer 2003-04, nr. 0231/002.

Wetsvoorstel tot wijziging van de wetgeving inzake de onbekwaamheidsstatuten wat de invoering van een globaal statuut betreft (Goutry *c.s.*), *Parl.St.* Kamer 2007-08, nr. 52K1356/001.

Wetsvoorstel tot instelling van een algemene regeling van voorlopig bewind over goederen en personen (Gerkens *c.s.*), *Parl.St.* Kamer BZ 2010, nr.53K0055/001.

Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen (Terwingen *c.s.*), *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/001.

Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen. Amendementen, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K1009/002.

Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 0498/001.

Vr. en Antw. Senaat, 27 december 2010, nr. 5-692 (B. ANCIAUX).

Advies Raad van State nrs. 50.186/2 en 50.187/2, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/003.

Wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen. Amendementen, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/007.

Verslag namens de commissie voor de Justitie Kamer (I) over het wetsvoorstel tot invoering van een globaal beschermingsstatuut voor meerderjarige wilsonbekwame personen, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1009/010.

Verslag namens de Commissie voor de Justitie Kamer (II), *Parl.St.* Kamer 2012-13, nr. 53K1009/017.

Amendementen bij het wetsontwerp tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid, *Parl.St. Senaat* 2012-13, nr. 5-1774/2.

Verslag namens de Commissie voor de Justitie Senaat, *Parl.St.* Senaat 2012-13, nr. 5-1774/3.

Nederland

Memorie van Toelichting, *Kamerstukken II* 2011/12, 33 054, nr. 3.

B. Rechtspraak

Arbitragehof 30 november 2005, nr. 175/2005.

GwH 15 maart 2007, nr. 43/2007.

GwH 14 februari 2008, nr. 15/2008.

Cass. 20 februari 2002, AR P.01.1045.F.

Cass. 28 september 2012, AR C.10.0331.N, C.10.0466.N.

Cass. 3 september 2014, AR P.13.1966.F.

Brussel 22 januari 2008, nr. 2007AR1832.

Rb. Gent 3 november 2009, *T.Vred.* 2011, 201.

Rb. Brugge 4 mei 2011, *T.Vred.* 2013, 374.

Vred. Westerlo 29 december 2006, *T.Vred.* 2011, 175.

Vred. Veurne-Nieuwpoort (zetel Veurne) 29 januari 2008, *TGR-TWVR* 2008, 183; *T.Vred.* 2009, 131, noot F. REUSENS.

Vred. Zomergem 29 december 2009, *T.Vred.* 2012, 44.

Vred. Zomergem 18 juni 2010, *RW* 2011-12, 1223.

Vred. Antwerpen 6 december 2011, *RW* 2011-12, 114.

Vred. Roeselare 30 augustus 2011, *RW* 2012-13, 1567.

Vred. Fléron 18 december 2012, *T.Vred.* 2014, 324-325.

C. Doctrine

1. Boeken

ADRIAENS, D., COENE, D., LEERMAN, W., VAN DER STRAETE, I. en VERBEKE, P. (eds.), *Praktisch Handboek voor OCMW-recht*, Brugge, die Keure, 2013, 643 p.

ALEN, A. en MUYLLE, K., *Compendium van het Belgisch staatsrecht*, Mechelen, Kluwer, 2008, 417 p.

BENOIT, G., BRANDON, I. en GILLARDIN, J. (eds.), *Malades mentaux et incapable majeurs. Emergence d'un nouveau statut civil*, Brussel, Publications des Facultés universitaires Saint-Louis, 1994, 537 p.

BENOIT, G., DE FRUYT, J., NYS, H., ROMMEL, G., STEEGEN, G., VAN PETEGHEM, P. en VAN SPEYBROECK, J. (eds.), *De bescherming van de persoon van de geesteszieke*, Brugge, die Keure, 2010, 258 p.

BENOIT, G. *et al.*, *La protection de la personne des malades mentaux*, Brugge, die Keure, 2011, 362 p.

BLOCKX, F., *Beroepsgeheim*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 510 p.

BOONE, I. en DECLERCK, C. (eds.), *Actualia familierecht 2014-2015*, Brugge, die Keure, 2015, 184 p.

CALLENS, S. en PEERS, J., *Organisatie van de gezondheidszorg*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 677 p.

DELBEKE, E., *Juridische aspecten van zorgverlening aan het levenseinde*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 1249 p.

DE SMET, B., *Jeugdbeschermingsrecht in hoofdlijnen*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 216 p.

DIJKHOFFZ, W., *Je rechten als patiënt*, Berchem, EPO, 2008, 258 p.

GENICOT, G., *Droit médical et biomédical*, Brussel, Larcier, 2010, 858 p.

GOFFIN, T., *De professionele autonomie van de arts. De rechtspositie van de arts in de arts-patiëntrelatie*, Brugge, die Keure, 2011, 516 p.

LEMMENS, C., *De minderjarige en de Wet Patiëntenrechten*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 136 p.

LEMMENS, C., *Voorafgaande wilsverklaringen met betrekking tot het levenseinde*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 998 p.

MEULDERS-KLEIN, M.-T. (ed.), *Protection des malades mentaux et incapacités des majeurs: le droit belge après les réformes*, Diegem, Kluwer, 1996, 374 p.

MINTEN, D. en DIJKHOFFZ, W., *Gezondheidsrecht toegepast*, Antwerpen, Intersentia, 2011, 248 p.

NOLF, J., *Kwetsbaren in het nieuwe recht. De nieuwe bewindvoering: de juridische bescherming van alle kwetsbare meerderjarigen*, Heule, UGA, 2014, 412 p.

NYS, H., *Medical law in Belgium*, Alphen aan den Rijn, Kluwer Law International, 2010, 200 p.

PANIS, S., *Stamcellen en recht*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 1276.

ROTHIER, K., *Bewind over meerderjarige onbekwamen: handleiding voor de familiebewindvoerder*, Brugge, die Keure, 2014, 214 p.

ROTHIER, K., *Gedwongen opname – De rechtsbescherming van de psychiatrische patiënt*, Brugge, die Keure, 228 p.

ROTHIER, K. *Gedwongen opname van de geesteszieke. Handleiding bij de Wet Persoon Geesteszieke*, Brugge, die Keure, 2012, 470 p.

SCHEERS, D. en WUYTS, T., *De vrederechter en het bewind*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 154 p.

SCHOUKENS, P., HENDRICKX K., E. TERRYN en KESTEMONT, L., *Rechtswetenschappelijk schrijven*, Leuven, Acco, 2012, 135 p.

SENAEVE, P., SWENNEN, F. en VERSCHULDEN, G. (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 536 p.

SWENNEN, F., *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 602 p.

SWENNEN, F., *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 582 p.

VAN DEN BROECK, A., *Vermogensbescherming van kwetsbare meerderjarigen via lastgeving. Een rechtsvergelijkend onderzoek*, Antwerpen – Cambridge, Intersentia, 2014, 370.

VANSWEEVELT, T. en DEWALLENS, F., *Het patiëntendossier*, Antwerpen – Cambridge, Intersentia, 2011, 182 p.

VERSCHELDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, 896 p.

WARLET, F.-J., *L'administration provisoire des biens – Manuel pratique de l'administration provisoire des biens des personnes vulnérables*, Waterloo, Kluwer, 2008, 350 p.

WUYTS, T., *De nieuwe wet op het bewind. De hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en de instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid*, Mechelen, Kluwer, 2014, 912 p.

WUYTS, T., *Vermogensbeheer door ouder(s), voogd en voorlopig bewindvoerder*, Antwerpen – Oxford, Intersentia, 2005, 314 p.

2. Bijdragen in verzamelwerken

ANG, F., “Hoofdstuk 9. Het recht van gedetineerden op gezondheid” in BREMS, E., SOTTIAUX, S., VANDEN HEEDE, P. en VANDENHOLE, W. (eds.), *Vrijheden en vrijheidsbeneming*, Antwerpen – Oxford, Intersentia, 2005, 249-275.

BAETENS, L., “Nieuw beschermingsstatuut meerderjarige wilsonbekwamen: focus op bescherming van de persoon” in GOOSSENS, B., LOIX, Y. en SEBREGHTS, F. (eds.), *Tussen algemeen belang en toegewijde zorg*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 1-10.

BALTHAZAR, T., “De potentiële impact van de Patiëntenrechtenwet op procedures inzake aansprakelijkheid van artsen en ziekenhuizen” in VLAAMSE CONFERENTIE DER BALIE VAN GENT (ed.), *Aansprakelijkheidsrecht*, Antwerpen – Apeldoorn, Maklu, 2004, 25-49.

BARBAIX, R., “Hoofdstuk I. Actuele ontwikkelingen familiaal vermogensrecht 2013” in BARBAIX, R., CARETTE, N. en VREVEN, M.-A. (eds.), *Tendensen vermogensrecht 2014*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 3-49.

BRILLON, S., “Chapitre III. Le droit d'accès au dossier patient” in BRILLON, S., CALLENS, S., GAUCHÉ, V. en DEMOTTE, R. (eds.), *Mémento des droits du patient et de la responsabilité médicale*, Brussel, Kluwer, 2003, 69-105.

CALLENS, S. en DE WILDE, S., “L'accès au dossier médical: un nouveau droit” in SCHAMPS, G. (ed.), *Evolution des droits du patient, indemnisation sans faute des dommages liés aux soins de santé: le droit médical en mouvement*, Brussel, Bruylant, 2008, 155-186.

GALLUS, N., “L'avenir de la protection des personnes vulnérables” in X, *Actualités en droit patrimonial de la famille*, Brussel, Bruylant, 2012, 47-74.

GIJBELS, K., “De nieuwe regeling inzake beschermde personen” in *Familierecht en familiaal vermogensrecht in beweging*, Mechelen, Kluwer, 2013, 29-64.

LELEU, Y.-H., “Les innovations de la réforme de la protection des personnes vulnérables” in LECOCQ, P. en DAMBRE, M. (eds.), *Chronique de droit à l'usage des juges de paix et de police 2014 / Rechtskroniek voor de vrede- en politierechters 2014*, Brugge, die Keure, 2014, 1-17.

MEVESEN, B., “Deel 6. Het bewind: werking en organisatie” in SENA EVE, P., SWENNEN, F. en VERSCHELDEN, G. (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 139-176.

NYS, H., VANHAUWAERT, K. en CLAEYS, P., “Hoofdstuk VII. De wet betreffende de rechten van de patiënt en de ombudsfunctie” in BENOIT, G., DE FRUYT, J., NYS, H., ROMMEL, G., STEEGEN, G., VAN PETEGHEM, P. EN VAN SPEYBROECK, J. (eds.), *De bescherming van de persoon van de geesteszieke: ethische, medische en juridische perspectieven*, Brugge, die Keure, 2010, 95-114.

PINTENS, W., “Wilsverklaringen en patiëntenrechten” in ALOFS, E., BYTTEBIER, K., MICHIELSENS, A. en VERBEKE, A. L. (eds.), *Liber amicorum Hélène Casman*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 351-365.

SCHAMPS, G., “Chapitre II. Le droit à l'information et le droit au consentement libre et éclairé” in BRILLON, S., CALLENS, S., GAUCHÉ, V. en DEMOTTE, R. (eds.), *Mémento des droits du patient et de la responsabilité médicale*, Brussel, Kluwer, 2003, 41-68.

SCHEERS, D., “Deel 8. De rechtsplegingen” in SENA EVE, P., SWENNEN, F. en VERSCHELDEN, G. (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 211-276.

SWENNEN, F., “Deel 1. Inleiding en historiek van de wet” in SENA EVE, P., SWENNEN, F. en VERSCHELDEN, G. (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 1-7.

SWENNEN, F. en CALUWE, N., “Gedwongen opname van minderjarigen” in ANG, F., CALUWÉ, N., DE SMET, B., SWENNEN, F., VAN DER MUSSELE, E., VERMEIREN, R. en WEYTS, B., *Jongeren, psychiatrie en recht*, Antwerpen – Oxford, Intersentia, 2007, 51-69.

VAN DEN BROECK, A., “Vermogensbescherming van kwetsbare meerderjarigen via lastgeving” in VRG-ALUMNI (red.), *Recht in beweging - 21ste VRG-Alumnidag 2014*, Antwerpen – Apeldoorn, Maklu, 2014, 291-303.

VAN SPEYBROECK, J., “Hoofdstuk XVI. Gedwongen opname: beleving door de patiënt” in BENOIT, G., DE FRUYT, J., NYS, H., ROMMEL, G., STEEGEN, G., VAN PETEGHEM, P. EN VAN SPEYBROECK, J. (eds.), *De bescherming van de persoon van de geesteszieke: ethische, medische en juridische perspectieven*, Brugge, die Keure, 2010, 221-231.

VAN VLAENDEREN, F., “Hoofdstuk III. De rol van de advocaat bij de bescherming van de persoon van de geesteszieke” in BENOIT, G., DE FRUYT, J., NYS, H., ROMMEL, G., STEEGEN, G., VAN PETEGHEM, P. EN VAN SPEYBROECK, J. (eds.), *De bescherming van de persoon van de geesteszieke: ethische, medische en juridische perspectieven*, Brugge, die Keure, 2010, 31-50.

VERHAEGEN, M.-N., “La gestion de plaintes de patients auprès des services de médiation selon la loi relative aux droits du patient” in SCHAMPS, G. (ed.), *Evolution des droits du patient, indemnisation sans faute des dommages liés aux soins de santé: le droit médical en mouvement*, Brussel, Bruylant, 2008, 259-297.

WARLET, F.-J., “La personne de confiance” in *La protection des personnes vulnérables – À la lumière de la loi du 17 mars 2013. Acte de la journée d'études organisée le 12 mai 2014 par le Conseil francophone de la F.R.N.B.*, Brussel, Bruylant, 2014, 229-241.

WUYTS, T., “Deel 7. Sanctiënering bij onbekwaamheid en bewind” in SENAËVE, P., SWENNEN, F. en VERSCHULDEN, G. (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 177-210.

WUYTS, T., “De rol van de vrederechter in het nieuwe statuut voor wilsonbekwamen” in LECOCQ, P. en DAMBRE, M. (eds.), *Chronique de droit à l'usage des juges de paix et de police 2014 / Rechtskroniek voor de vrede- en politierechters 2014*, Brugge, die Keure, 2014, 77-155.

WUYTS, T., “Hoofdstuk X. Opende nieuwe wet over het bewind nieuwe mogelijkheden inzake familiaal vermogensbeheer?” in PINTENS, W. en DECLERCK, C. (eds.), *Patrimonium 2014*, Brugge, die Keure, 2014, 263-311.

WYLLEMAN, A., “Deel 3. Buitengerechtelijke bescherming” in SENAËVE, P., SWENNEN, F. en VERSCHULDEN, G. (eds.), *Meerderjarige beschermde personen*, Brugge, die Keure, 2014, 23-48.

X, “Deel 1. Algemene situering van het bewind” in BERTOUILLE, V., ROTTHIER, K., VAN DEN EEDEN, E., NIEUWDORP, E. en TASSET, J.-H., (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 5-51.

X, “Deel 2. Instelling van het bewind” in BERTOUILLE, V., ROTTHIER, K., VAN DEN EEDEN, E., NIEUWDORP, E. en TASSET, J.-H., (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 53-111.

X, “Deel 3. De bewindvoerder” in BERTOUILLE, V., ROTTHIER, K., VAN DEN EEDEN, E., NIEUWDORP, E. en TASSET, J.-H., (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 113-279.

X, “Deel 4. De beschermde persoon” in BERTOUILLE, V., ROTTHIER, K., VAN DEN EEDEN, E., NIEUWDORP, E. en TASSET, J.-H., (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 281-305.

X, “Deel 5. De vertrouwenspersoon” in BERTOUILLE, V., ROTTHIER, K., VAN DEN EEDEN, E., NIEUWDORP, E. en TASSET, J.-H., (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 307-321.

X, “Deel 6. De rol van de vrederechter” in BERTOUILLE, V., ROTTHIER, K., VAN DEN EEDEN, E., NIEUWDORP, E. en TASSET, J.-H., (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 323-365.

X, “Deel 9. De procedureregels” in BERTOUILLE, V., ROTTHIER, K., VAN DEN EEDEN, E., NIEUWDORP, E. en TASSET, J.-H., (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 449-471.

X, “Deel 11. Modellen” in BERTOUILLE, V., ROTTHIER, K., VAN DEN EEDEN, E., NIEUWDORP, E. en TASSET, J.-H., (eds.), *Onbekwaamheid en bescherming - Praktische handleiding meerderjarige onbekwame*, Mechelen, Kluwer, 483-533.

X, “Deel II. Rechten van patiënten. Hoofdstuk V. Het recht op gezondheidstoestandinformatie en geïnformeerde toestemming” in DEWALLENS, F. en VANSWEEVELT T. (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 331-428.

X, “Deel II. Rechten van patiënten. Hoofdstuk VI. Rechten met betrekking tot het patiëntendossier” in DEWALLENS, F. en VANSWEEVELT T. (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 429-592.

X, “Deel II. Rechten van patiënten. Hoofdstuk VII. Het recht op bescherming van de persoonsrechtelijke levenssfeer, het medisch beroepsgeheim en de verwerking van persoonsgegevens” in DEWALLENS, F. en VANSWEEVELT T. (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 583-701.

X, “Deel III. De handelings- en wilsonbekwamen. Hoofdstuk II. Meerderjarige onbekwamen” in DEWALLENS, F. en VANSWEEVELT T. (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 914-963.

X, “Deel V. Het eindigend leven. Hoofdstuk VII. Voorafgaande wilsverklaringen” in DEWALLENS, F. en VANSWEEVELT T. (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume II*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 1457-1511.

X, “Deel V. Rechtsverhoudingen, aansprakelijkheid en schadevergoeding in de gezondheidszorg. Hoofdstuk X. Specifieke verweermiddelen” in DEWALLENS, F. en VANSWEEVELT T. (eds.), *Handboek gezondheidsrecht Volume I*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 1553-1578.

3. Tijdschriftartikelen

ALLEMEERSCH, B., “Het toepassingsgebied van art. 458 Strafwetboek. Over het succes van het beroepsgeheim en het geheim van dat succes”, *RW* 2003-04, 1-19.

BAEL, J., “De nieuwe wettelijke regeling inzake het bewind en de planning van de nalatenschappen van de ouders van een mentaal gehandicapt kind”, *T.Not.* 2014, 130-180.

BRUSSELMANS, S., “Het voorlopig bewind in de praktijk: knelpunten en aanbevelingen”, *T.Fam.* 2009, 165-176.

COLLETE-BASECQZ, N., “Het medisch geheim in volle storm...”, *T.Gez.* 2013-14, 284-287.

D’OTREPPE DE BOUVETTE, B., “Les acteurs de la protection judiciaire des incapables majeurs”, *RTDF* 2014, 273-297.

DAEMS, T., EECHAUDT, V., MAES, E. en VANDER BEKEN, T., “De basiswet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden: een status quaestionis”, *T.Strafr.* 2014, 2-46.

DE BONDT, W., “Euthanasiewet. Tweede evaluatie”, *NjW* 2007, 198-206.

DEGUEL, F., “La loi du 17 mars 2013 réformant les régimes d’incapacité et instaurant un nouveau statut de protection conforme à la dignité humaine: vers une simplification?”, *TBBR* 2013, 290-316.

DE KONINCK, S., “Voorlopige bewindvoering: juridisch vangnet voor bepaalde bewoners van woonzorgcentra en serviceflats”, *OCMW-Visies* 2010, 76-80.

DE NOLF, E. en EVERTS, E., “De nieuwe regeling inzake onbekwaamheid: kunnen meerderjarige wilsonbekwamen een huwelijkscontract aangaan, schenken en testeren?”, *Not.Fisc.M.* 2014, 154-175.

DESMET, N., “Het dossier bij het CGG”, *TJK* 2010, 196-197.

DE WULF, C., “De nieuwe wettelijke regeling inzake beschermde personen. De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus.”, *T.Not.* 2013, 255-326.

DE WULF, C., “Het oude en het nieuwe recht in verband met de bruikbaarheid van volmachten wanneer de lastgever feitelijk wilsonbekwaam is geworden”, *T.Not.* 2015, 81-109.

LABEEUW, N. en VAN LANDEGEM, E., “Het nieuwe gerechtelijke beschermingsstatuut voor wilsonbekwamen”, *TEP* 2014, 4-15.

LANGENAKEN, E., “La personne de confiance, garante des droits de la personnalité des personnes vulnérables”, *RTDF* 2004, 271-292.

MOSSELMANS, S. en VAN THIENEN, A., “Bescherming en bewind voor meerderjarigen. Commentaar bij de wet van 17 maart 2013”, *T.Fam.* 2014, 60-96.

MOSSELMANS, S., “Het optierecht met betrekking tot een nalatenschap, legaat, of gift toegefallen aan een beschermde meerderjarige persoon”, *T.Fam.* 2015, 86-92.

NICAISE, V., “L’entrée en vigueur et le droit transitoire de la loi du 17 mars 2013 [réformant les régimes d’incapacité et instaurant un nouveau statut de protection conforme à la dignité humaine]: un dédale inattendu?”, *RTDF* 2014, 299-323.

NYS, H., “De ontwikkeling van het gezondheidsrecht in 2007 en 2008”, *T.Gez.* 2009-10, 87-116.

NYS, H. en BODDEZ, J., “De meerderjarige beschermde personen bekeken vanuit gezondheidsrechtelijke invalshoek”, *RW* 2013-14, 1083-1094.

RENCHON, J.-L., “Le nouveau régime de la « protection judiciaire » des incapables majeurs: présentation générale”, *RTDF* 2014, 241-272.

REUSENS, F., “Petit aperçu de la grande réforme du droit belge des incapacités”, *Ann.dr.Louvain* 2014, 5-20.

ROTHIER, K., “De nieuwe wet tot hervorming van het statuut van onbekwamen: Een overzicht vanuit vogelperspectief”, *Not.Fisc.M.* 2013, 182-203.

SENAEVE, P., “Het hoorrecht van minderjarigen sinds de wet op de familie- en jeugdrechtbank”, *T.Fam.* 2014, 176-195.

SWENNEN, F., “De meerderjarige beschermde personen (Deel I)”, *RW* 2013-14, 563-576.

SWENNEN, F., “De meerderjarige beschermde personen (Deel II)”, *RW* 2013-14, 602-623.

TACK, S., "Recht op (uitvoering van) euthanasie? Instellingsbeleid en de professionele autonomie van de arts", *T.Gez.* 2011-12, 7-22.

VAN DEN BROECK, A., “De buitengerechtelijke vermogensbescherming van kwetsbare meerderjarigen in rechtsvergelijkend perspectief”, *TEP* 2014, 95.

VANDERHULST, V., “De meerderjarige beschermde persoon als erfgerechtigde: notariële aandachtspunten bij de uitoefening van het keuzerecht”, *Not.Fisc.M.* 2014, 182-202.

VANSWEEVELT, T., “De euthanasiewet. De ultieme bevestiging van het zelfbeschikkingsrecht of een gecontroleerde keuzevrijheid?”, *T.Gez.* 2002-03, 216-278.

VERDEYEN, V., “Probleemgerichte verkenning van het beroepsgeheim binnen een OCMW-context”, *TSR* 2013, 863-895.

VERHAEGEN, M.-N., “L'accès du patient au dossier géré par le praticien professionnel”, *T.Gez.* 2003-04, 74-93.

VERSCHELDEN, G., “De familierechtelijke ambities van de regering-Michel I”, *T.Fam.* 2015, 2-4.

4. Onuitgegeven doctorale proefschriften

LEMMENS, C., *Juridische aspecten van voorafgaande wilsverklaringen rond het levenseinde*, onuitg. proefschrift Rechten UA, 2013, 1018 p.

5. Rapporten en verslagen

RAADGEVEND COMITÉ VOOR BIO-ETHIEK, advies betreffende gedwongen behandeling bij gedwongen opname, 10 maart 2003, www.health.belgium.be.

FEDERALE COMMISSIE “RECHTEN VAN DE PATIËNT”, advies betreffende de aanwijzing van de vertrouwenspersoon, 23 juni 2006, www.health.belgium.be.

FEDERALE COMMISSIE “RECHTEN VAN DE PATIËNT”, advies betreffende de mededeling van informatie over de gezondheidstoestand van minderjarigen, 18 september 2009, www.health.belgium.be.

FEDERALE COMMISSIE “RECHTEN VAN DE PATIËNT”, advies betreffende de verbetering van de toegang tot een vertrouwenspersoon, 7 mei 2010, www.health.belgium.be.

MEULEMAN, C., “Menselijk en duidelijk beheer: het belang van sociale tussenpersonen en vertrouwenspersonen”, in Nationale Vereniging voor Hulp aan Verstandelijk Gehandicapten vzw, Colloquium: Hervorming van beschermingsstatuut, Brussel, vrijdag 10 januari 2014, 32-34.

NATIONALE RAAD ORDE VAN GENEESHEREN, advies betreffende de Patiëntenrechtenwet, 26 juli 2003, www.ordomedic.be.

ORDE VAN VLAAMSE BALIES, “Wetsvoorstel tot wijziging van de onbekwaamheidsstatuten”, 2011, 1-23.

REUSENS, F., SWENNEN, F. en BRUSSELMANS, S., “La protection de la personne atteinte de la maladie d’Alzheimer et de ses biens/ De bescherming van de persoon met dementie en van zijn goederen”, Brussel, Koning Boudewijnstichting, 2009, 1-98.

D. Krantenartikelen en brochures

WUYTS, T., “Een nieuw wettelijk kader voor wilsonbekwamen”, *Juristenkrant* 2013, afl. 265, 1.

X., “Hoe jezelf en je vermogen beschermen wanneer je het niet (meer) alleen kan?”, Brochure van de Koning Boudewijnstichting, de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat en de FOD Justitie 2014, 1-35.

X., “Nieuwe registers bij KFBN”, *Juristenkrant* 2014, afl. 295, 7.